Abatele Charles GRIMAUD

Viitoare Soții

LUCRARE PREMIATĂ DE ACADEMIA FRANCEZĂ

Adevărul de Veacuri

© Adevărul de Veacuri, 2026

Traducere în limba română © Robin Caramaschi, 2026

Textul original al lucrării Futures Épouses, publicată în 1924 de Abatele Charles GRIMAUD (1874-1950), aparține domeniului public.

Prezenta ediție constituie o traducere originală în limba română, realizată după ediții franceze conforme tradiției catolice preconciliare, și este protejată conform legislației în vigoare privind drepturile de autor asupra traducerilor.

Reproducerea fragmentelor scurte este permisă numai cu menționarea sursei.

Editura: Adevărul de Veacuri — adevaruldeveacuri.ro

ADEVĂRUL DE VEACURI

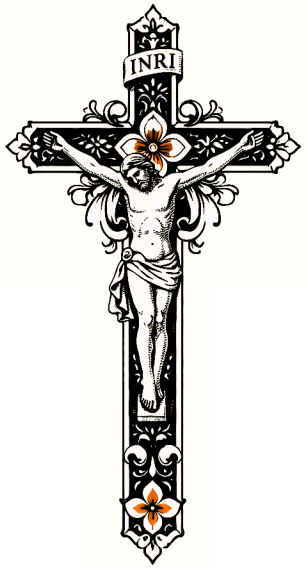
INRI

Abatele Charles Grimaud (1874–1950)

a fost un preot catolic și îndrumător spiritual francez, cunoscut pentru scrierile sale dedicate familiei și formării creștine. În tradiția marilor autori catolici ai secolului al XIX-lea, el a căutat să arate că sfințenia este accesibilă tuturor stărilor de viață și că căsătoria reprezintă o adevărată cale de desăvârșire.

Lucrările sale Viitori soți și Viitoare soții au fost multă vreme oferite tinerilor logodnici drept ghiduri de pregătire pentru viața conjugală. Îmbinând fermitatea doctrinară cu experiența pastorală, Grimaud prezintă căsătoria ca o unire rânduită pentru sfințirea reciprocă a soților, întemeiată pe fidelitate, spirit de jertfă și iubire de Dumnezeu.

Prin simplitatea și claritatea stilului său, el rămâne unul dintre autorii catolici care au contribuit cel mai mult la formarea generațiilor de familii creștine.

Cuprins

CUVÂNT ÎNAINTE 12

PARTEA ÎNTÂI
TREZIREA MORALĂ 14

CAPITOLUL I - Caracteristicile voinței feminine 18

Ce este libertatea — Emotivitatea sufletului feminin — Puterea inimii sale — Punctele slabe ale sufletului feminin — Mijloacele sale de desăvârșire

CAPITOLUL AL II-LEA - Educația castității 30

Trebuie formată tânăra fată în castitate — Urgența acestei formări — Mamei îi revine sarcina de a o da — Ea trebuie să formeze cu încetineală și prudență — Primele convorbiri despre ideea maternității — Mama va insista asupra splendorilor maternității — Va folosi și argumente fiziologice și

psihologice — Ideea maternă, mare stimulent al castității — Castitatea, onoarea viitoarelor maternități — Iubirea, pavăza castității — Iubire și fericire

CAPITOLUL AL III-LEA - Organizarea pietății 58

Înclinația feminină către pietate — Primejdia micilor devoțiuni — Adevărata pietate — ...va veni prin Maria — Maria și castitatea — La Dumnezeu prin Maria — Rozariul — Sfânta Liturghie — Împărtășania deasă — A deveni copil al Mariei — Și a se consacra Fecioarei

CAPITOLUL AL IV-LEA - Formarea intelectuală 82

Pentru a forma inteligența feminină, trebuie mai întâi să știm ce este ea — Caracteristicile sale: pătrunderea sa — Emotivitatea sa — Primejdiile morale ale elevei — Primejdiile religioase ale elevei — Declasarea elevei — Ce trebuie să i se predea tinerei fete? — Este nevoie mai ales de o cunoaștere adaptată — Pregătirea pentru examene — Studiul limbii latine — Studiul filosofiei — Știința Religiei — Instrucția religioasă în școală — Catehismul de perseverență — Învățământul religios prin presă

CAPITOLUL AL V-LEA - Vocațiile particulare 116

Neliniștea viitorului — Înclinarea către maternitate — Chemarea la feciorie — Maternitatea spirituală — Mirele divin — Părinții

în fața vocației: a o accepta în principiu — A o controla cu înțelepciune — Alegerea mănăstirii — Viața contemplativă — Viața activă — Învățătoarele din școlile libere — Învățătoarele catolice din învățământul de stat — Învățământul superior feminin liber — Fetele bătrâne din virtute — Fetele bătrâne din necesitate

PARTEA A DOUA
VIAȚA TINEREI FETE **145**

CAPITOLUL ÎNTÂI - Primejdiile lăuntrice **149**

Cea mai rea dușmană — Este cochetăria îngăduită? — Nebuniile modei — Îmbrăcămintea este bastionul castității — ...și pavăza sănătății — Cum se naște gelozia? — Cum pune stăpânire gelozia pe tânăra fată — Înspăimântătorul tiran — Lupta împotriva geloziei — A se feri de gelozia masculină — Supraexcitarea imaginației — Fuga de excitante

CAPITOLUL II - Viața în lume **178**

În orice situație trebuie luptat — Răul vieții lenește — Ce valoare are balul — Primejdiile balului și ale toaletei — Frecventările — Dansul — Tenisul — Băile de mare — Surmenajul — Atletismul feminin — Atracția orașului — Solicitările masculine —

Fericite inimile curate

CAPITOLUL III - Viața de interior **213**

A fi femeie de interior — Viața căminului este importantă — Mai întâi, a-și ține gospodăria — A fi o croitoreasă pricepută — Și o bucătăreasă — Și o infirmieră — Mamele să facă acasă învățământ gospodăresc — Institutele gospodărești — Arta în casă

CAPITOLUL IV - Viața Lăuntrică **234**

Nu există viață de interior fără viață interioară — Ce este viața interioară — Alegerea unui director spiritual — A-l vedea pe Dumnezeu în directorul spiritual — A se lăsa condusă — A face rugăciune mentală — A se împărtăși des — A face retrageri spirituale — Binefacerile retragerii închise

CAPITOLUL V - Viața Socială **256**

Trebuie să trăim pentru ceilalți — Calitățile sufletului social — Învățătoare? De ce nu? — Catehistă, cu siguranță — Vizitatoare a săracilor — Participantă la operele de caritate — Apostol în familie — Profesionistă avizată — Acul harnic și evlavios

PARTEA A TREIA

LOGODNICA **274**

CAPITOLUL ÎNTÂI - Noțiunea feminină a iubirii **278**

Bucuria de a iubi — Ce este iubirea? — Iluziile care trebuie risipite — Noblețea îndatoririlor conjugale — Ele au ca scop copilul — Ele dau bucuria de a fi mamă — Și totuși, lumea le înjosește... — Înjosirea supremă: divorțul — Divorțul apasă asupra femeii — Divorțata, epavă pe mare

CAPITOLUL II - Inițierea matrimonială **299**

Trebuie făcută inițierea — Este necesară — ...căci ignoranța este primejdioasă — ...iar cunoașterea este binefăcătoare — Căci ea conduce la adevăratul scop — Datoria conjugală — Această datorie nu admite excepții — Se poate practica abstinența — Demnitatea soției — Ispitele noii căsătorite — Noul regim spiritual

CAPITOLUL III - Alegerea partidei **324**

Ceasul alegerii — A-și stăpâni inima — A se feri de mândrie — A se teme de pasiune — Ancheta prealabilă — Logodnicul trebuie să fie creștin — Eroarea: „îl voi converti" — Logodnicul trebuie să fie capabil să-și hrănească familia

Nihil obstat :
Parisiis, die 7 octobris 1924.
V. DUPIN,
chan. hon.

Imprimatur :
Parisiis, die 7 octobris 1924.
† EMMANUEL,
Ep. Isiondensis.

CUVÂNT ÎNAINTE

Cu greu își poate imagina cineva dificultatea pe care o întâmpină educatorul atunci când voiește să studieze marile probleme ale formării tinerei fete.

Însăși delicatețea subiectului îl face greu de abordat; prejudecățile familiale și lumești creează în jurul lui desișuri groase.

Totuși, nimic nu este mai important decât pregătirea unor „viitoare soții" și a unor „viitoare mame". De valoarea lor va depinde, în mare măsură, viitorul familiei și al țării.

De aceea, în epoca noastră, în care trebuie cu orice preț să se redea Căsătoriei creștine locul și cinstea sa, fiecare trebuie, după puterile sale, să-și aducă contribuția la educația morală a „Viitoarelor Soții".

Iată de ce prezentul volum, „Viitoare Soții", destinat să exercite asupra tinerelor fete apostolatul pe care fratele său mai mare, „Viitori Soți", îl exercită deja asupra tinerilor, va cuprinde probabil câteva considerații folositoare.

În această nădejde, după ce a implorat ocrotirea Preasfintei Fecioare Maria, femeia „binecuvântată între femei", autorul se hotărăște să scrie această carte pentru îmbunătățirea și sfințirea acelora care sunt chemate să devină îngerii căminelor.

24 iunie 1922.

PARTEA ÎNTÂI
TREZIREA MORALĂ

CAPITOLUL I
Caracteristicile voinței feminine

CAPITOLUL AL II-LEA
Educația castității

CAPITOLUL AL III-LEA
Organizarea pietății

CAPITOLUL AL IV-LEA
Formarea intelectuală

CAPITOLUL AL V-LEA
Vocațiile particulare

TREZIREA MORALĂ

În general, tânăra fată iese din copilărie și trece prin anii adolescenței, îndreptându-se cu pași repezi spre deplina dezvoltare a maturității, fără să bănuiască marea sa misiune și nici mijloacele care îi stau la îndemână pentru a o împlini.

Dacă tânărul care se apropie de vârsta de douăzeci de ani riscă să fie insuficient instruit cu privire la lucrurile care privesc curăția tinereții și castitatea conjugală, tânăra fată este amenințată să nu audă niciodată vorbindu-se despre acestea. Ignoranța acesteia nu este o nenorocire mai mică decât eroarea aceluia. După cum trebuia împiedicată deformarea spiritului viitorului soț, tot astfel trebuie luminat spiritul viitoarei soții.

Această lucrare cere tact și prudență. Tânăra fată are un suflet sentimental și impresionabil. Nu trebuie grăbite dezvăluirile importante, fiindcă ele ar provoca un aflux de emoții care ar îneca ideea și ar arunca dezordinea în suflet, asemenea torentului care răspândește pustiirea în calea sa.

De aceea această primă parte poartă titlul: **Trezirea Morală**. Aceste cuvinte exprimă bine gândul care trebuie să călăuzească această primă fază a educației castității la tânăra fată. Atunci când ne trezim încet în zori, o lumină vagă pătrunde prin pleoapele închise; apoi strălucirea devine mai distinctă atunci când îndrăznim o primă privire; în sfârșit, razele pătrund scânteietoare în ochii larg deschiși. Tot astfel trebuie trezit foarte încet sufletul tinerei fete, în jurul vârstei de șaisprezece ani, dându-i-se mai întâi noțiuni generale despre orientarea vieții sale, al cărei de ce și al cărei cum i se vor face înțelese;

iar mai târziu, când primele sentimente stârnite de aceste idei se vor fi așezat, i se vor deschide larg ochii asupra îndatoririlor conjugale pe care logodnica de astăzi va trebui să le practice cu curaj mâine.

Această trezire morală se va împlini în jurul și prin mijlocul marii idei a maternității, centru și ax al întregii formări a tinerei fete. Această idee a maternității va suscita și va organiza practica pietății feminine; ea va călăuzi formarea intelectuală; ea va cântări asupra alegerii Viitorului, care nu se va face bine decât prin ea.

Trebuie să dorim ca, astfel trezite la rolul lor atât de nobil și de măreț, tinerele cititoare care vor fi parcurs aceste pagini să se simtă entuziasmate pentru propria lor desăvârșire și să dorească

din tot sufletul să treacă la practicarea nobilelor virtuți care alcătuiesc „femeia tare”.

CAPITOLUL I - Caracteristicile voinței feminine

Ce este libertatea — Emotivitatea sufletului feminin — Puterea inimii sale — Punctele slabe ale sufletului feminin — Mijloacele sale de desăvârșire

Ce este libertatea

La femeie, ca și la bărbat, nu se poate pune voința în mișcare spre bine și virtute decât dacă îi sunt cunoscute resorturile tainice. A încerca să conduci voința fără a-i fi aprofundat mecanismul înseamnă a proceda asemenea școlarului care umblă la rotițele ceasornicului său.

Libertatea poate fi comparată cu o balanță al cărei braț este inteligent și activ. În talere se acumulează greutăți de două feluri: motive sau impulsuri de ordin rațional și mobiluri sau impulsuri de ordin sentimental. Motivele sunt asemenea unor

diamante prețioase, strălucitoare și de mare valoare, dar puțin voluminoase; mobilurile sunt mase grele de metal, a căror influență este mare asupra talerului.

Brațul inteligent, înzestrat cu o putere proprie, cântărește cele două încărcături, își dă seama de greutatea lor respectivă și face să încline balanța de partea căreia voiește să-i adauge sprijinul puterii sale: acesta este actul liber.

Se înțelege că acest act se împlinește cu ușurință atunci când talerul binelui este mai greu încărcat decât cel al răului sau când, cel puțin, amândouă se apropie de echilibru. Dimpotrivă însă, acest act liber este mult mai greu de săvârșit atunci când brațul trebuie să-și facă sieși violență pentru a contrabalansa o greutate imensă de mobiluri pe care pasiunea, împrejurările defectuoase sau obiceiurile rele au depus-o în talerul din stânga, adică în cel al răului.

Teoretic, libertatea este întotdeauna capabilă să facă acest efort. Practic, ea va duce adesea lipsă de curajul necesar și, din groaza de osteneală, va lăsa totul să meargă de la sine; brațul se va abandona cu moleșeală atracției greutăților celor mai mari.

Se vede, așadar, care trebuie să fie tactica oricărei educații a libertății: trebuie să se ajungă la depunerea în talerul din dreapta a unor motive și mobiluri, a unor convingeri și emoții, a diamantelor ideii încastrate în masele bogate de aur și de metale prețioase pe care le furnizează sentimentele nobile, pentru a contrabalansa fierăria și materiile josnice pe

care mobilurile rele le-au putut îngrămădi în talerul din stânga.

Atunci când bijuteria, prin multă artă, răbdare și îndelungat timp, va fi fost lucrată, când prin toate mijloacele posibile se vor fi acumulat greutățile de partea cea bună, se va fi ușurat sarcina brațului, care nu va mai avea, ca răsplată a muncii sale trecute, decât să se lase purtat în mod liber și cu bucurie de atracțiile de calitate superioară care îl solicită cu putere.

Acestea sunt, rezumate în câteva rânduri, principiile esențiale pe care orice educator trebuie să le aibă în minte înainte de a întreprinde această sarcină atât de dificilă, care constă în a pune în mișcare resorturile atât de delicate ale „Voinței feminine".

Emotivitatea sufletului feminin

„Voința feminină" este, într-adevăr, de o sensibilitate extremă. Dacă voința bărbatului poate fi reprezentată printr-un braț de balanță care reacționează la o miime de gram, probabil că aceea a femeii ar trebui comparată cu o balanță care cedează la o zecime de miime.

La femeie, sentimentele, emoțiile și impresiile au o greutate incomparabil mai mare decât la bărbat. Același cuvânt neplăcut îl face pe tânăr să ridice din umeri și să-l disprețuiască, dar o tulbură pe tânăra fată, care aleargă să se arunce în brațele mamei sale pentru a plânge. Se poate încerca

o experiență simplă: după participarea la o conferință sau la o predică, să li se ceară unor bărbați sau tineri cultivați să dea seama de ceea ce au auzit. Ei vor repeta, în linii mari, substanța discursului și vor formula asupra ansamblului o apreciere pe care vor ști să o justifice. Cereți apoi unor tinere instruite aceeași analiză. Va fi rar ca ele să fi reținut planul general. În schimb, vor relata cutare frază, cutare idee care le-a impresionat într-un mod uneori foarte neașteptat. Despre o privire de ansamblu nu este, în general, vorba. Pentru a folosi un termen aflat la mare cinste în filosofia modernă: sentimentul va fi „obturat" inteligența. Captivate de un cuvânt care le-a impresionat, aceste ascultătoare s-au lăsat fascinate. Fără a înceta să asculte, ele urmăreau discursul nu după ideea oratorului, ci abandonându-se propriei impresii.

Pe scurt, în balanța libertății feminine, mobilurile, adică sentimentele, se acumulează cu o foarte mare ușurință și rapiditate. Diamantul ideii se găsește repede înconjurat de mult metal. Acest fapt psihologic explică impresionabilitatea extremă a voinței feminine: brațul trebuie să suporte diferențe foarte mari de greutate; aceste diferențe pot surveni brusc; ele sunt adesea greu de prevăzut sau de împiedicat, întrucât ideea, care ar trebui să fie judecătorul admiterii mobilurilor, nu a fost adesea capabilă să-și exercite suficient controlul moderat.

Puterea inimii sale

Această importanță a impulsului emotiv în libertatea feminină este oare o calitate sau un defect? Dumnezeu, care a plăsmuit sufletul pereche și l-a dat bărbatului ca ajutor și sprijin, avea, zidindu-l astfel, motive pe care vom avea de mai multe ori prilejul să le admirăm. Pregătindu-le părinților noștri afecțiunea duioasă a soțiilor lor și pregătindu-ne nouă comoara de bunătate și de dăruire care este inima mamelor noastre, Dumnezeu adăuga o capodoperă acelora pe care le realizase deja. Poate chiar că aceasta avea perfecțiuni mai plăcute și mai desăvârșite decât multe altele, căci, alcătuind pentru femeie această psihologie în care domină tandrețea, Autorul tuturor lucrurilor avea în vedere darurile care trebuiau să împodobească propria Sa Mamă, acea făptură unică, frumoasă și suavă mai presus de toate, care este Fecioara Maria.

Iată de ce această sensibilitate, această putere de emoție, care face atât de delicată balanța libertății feminine, este un dar. Dacă se știe a se trage folos din ea, ea procură femeii o virtute dezinteresată, un devotament, o răbdare în suferință pe care bărbatul le admiră fără a le putea, în general, egala. Viața de fiecare zi este plină de aceste eroisme conjugale și materne, de aceste abnegații smerite și neobosite ale tinerelor fete sau ale călugărițelor, slujitoare bucuroase ale tuturor mizeriilor, care sunt roadele acestei puteri a inimii cu care este înzestrat sexul feminin.

Rațiunea acestei superiorități în sacrificiul neștiut de toți și uitător de sine este cuprinsă în acest adevăr: „niciodată o idee

nu lucrează atât de puternic asupra voinței ca atunci când a trecut prin inimă". Un motiv nu-și dobândește efectul deplin dacă nu a devenit un mobil. Or, la femeie, precum tocmai am văzut, ideea face să izbucnească fără întârziere snopii sentimentelor; inima nu rămâne niciodată indiferentă față de lucrurile inteligenței, ci vine neîncetat să se amestece în ele.

Un gând generos, înfățișat spiritului, nu va rămâne multă vreme singur să apese de partea cea bună; foarte curând chiar, impulsul emotiv va solicita cu putere brațul libertății care, la femeie, prin natură și alcătuire, iubește să se încline înaintea cerințelor inimii.

Se poate judeca acum, după cele ce au fost spuse, ce resurse neprețuite oferă voința feminină pentru formarea sa. O tânără fată care nu va fi primit decât principii adevărate, al cărei entuziasm nu va fi fost hrănit decât cu idei sănătoase, profund creștine și, prin aceasta, cu adevărat sociale, va fi aflat în sensibilitatea aleasă a voinței sale comoara existenței sale. Ea va fi acumulat în jurul acestor principii fecunde grămezi de aur curat, care vor exercita asupra brațului libertății sale o presiune plăcută și aproape de neînvins. Se va întâmpla chiar ca sentimentele nobile, acumulându-se, să fi înecat ideea și ca diamantul să dispară sub aurul topit. Puțin importă, de vreme ce greutatea este de partea cea bună. În viața femeii este chiar necesar ca devotamentul, în anumite zile mai cumplite, să fie orb, în acele zile în care, dacă ar trebui să raționeze, nu ar putea rezista. De pildă, de câte ori nu se vede mama îngrijindu-și copilul bolnav fără să se gândească la molipsire,

nici la banii cheltuiți, nici la oboseală. Aceste calcule nici măcar nu-i ating spiritul. În acest timp, tatăl, mai rațional și mai puțin sensibil, nu se uită pe sine în aceeași măsură, cântărește avantajele și dezavantajele devotamentului, îi dă soției sale sfaturi înțelepte de moderație, pe care ea nu le urmează, fiindcă nu mai știe să cugete decât la mijloacele de a-și ușura inima cuprinsă de neliniște.

Această constituție providențială a libertății feminine face să se înțeleagă cum soția, mama, călugărița, țin, în ordinea socială, un rol complementar celui al bărbatului și un loc de o importanță egală cu al lui. Femeia este mai puțin puternică fizicește: orice ar spune anumiți educatori moderni, mușchiul nu este partea ei proprie. Ea este mai puțin puternică intelectualicește: nu fiindcă spiritul ei ar fi inferior în calitate, ci fiindcă este mai puțin apt să se aplice concepțiilor abstracte, sentimentul astupând prea repede inteligența și rupând fără scrupul seriile logice ale gândirii. Dar ea este înzestrată cu o inimă. De aici își trage perseverența voinței sale, nemărginirea devotamentului său, delicatețea cuvintelor și a faptelor sale; de aici influența ei în lume și autoritatea ei, care a ajuns să facă să se plece cele mai cumplite frunți înaintea harului ei dezarmat.

Punctele slabe ale sufletului feminin

Dacă libertatea feminină este capabilă să ajungă la rezultate atât de minunate atunci când resorturile ei sunt asigurate într-o bună funcționare, în schimb, la ce consecințe vrednice

de plâns ajunge atunci când dezordinea s-a introdus în ea! Nimic nu este mai admirabil decât o tânără fată bine crescută; nimic nu este mai odios decât o femeie cu sentimente rătăcite.

Aici se aplică proverbul: „Cea mai rea dintre coruperi este coruperea celor mai bune lucruri". Lumea, mereu indulgentă, tolerează la bărbat, fără să se scandalizeze prea mult, o mulțime de slăbiciuni pe care nu le poate suporta la femeie. Astfel, critica va avea îngăduințe pentru tânărul care își permite trivialități de limbaj sau chiar de purtare; dar va ierta cu greu la tânăra fată sau la femeie abateri de această natură, chiar ușoare. Aceasta este dovada că opinia publică, deși adesea lipsită de rațiune, socotește că femeia poartă în sine o constituție care cere o supremă delicatețe în toate lucrurile. Dacă aceeași opinie consimte să-i redea tânărului care a avut ceasuri grave de uitare, dar care se întoarce la datorie, întreaga sa stimă, ea judecă, dimpotrivă, drept aproape imposibilă o întoarcere asemănătoare din partea femeii care s-a lăsat pradă acelorași rătăciri.

Această sentință populară, adesea prea aspră și neîntemeiată, precum vom avea prilejul să vedem mai departe, se sprijină totuși pe un fond de adevăr pe care ni-l descoperă analiza psihologică.

Puterea de emotivitate pe care o posedă sufletul feminin și care îi face măreția îi pricinuiește în același timp slăbiciunea. La ea, sentimentul acumulat creează o stare mentală greu transformabilă. Talerul s-a încărcat până aproape de rupere,

iar ideea este îngropată sub grămadă. Obișnuința acelorași impresii rele, a acelorași acte vicioase, a sfârșit, paralizând inteligența, prin a face brațul balanței să accepte o înclinare de acum dobândită.

La bărbat, foarte rar sentimentul, chiar puternic, înghite cu totul rațiunea. Dacă momentan motivele au dispărut, trebuie întotdeauna să ne așteptăm ca într-o zi sau alta să le vedem ieșind din nou la suprafață: sub lovitura unei dezamăgiri, a unei încercări, a unei neînțelegeri sau chiar prin simplul efect al timpului, mareea emoției scade și lasă să se descopere ceea ce este solid. Preotul vede deodată intrând la el dintre acești reveniți pe care nicio împrejurare exterioară nu i-a chemat, dar pe care ideea i-a recucerit. Dimpotrivă, nu trebuie aproape deloc nădăjduite asemenea întoarceri într-un lăuntru feminin. Aici este cazul să se spună: „În partea spre care se înclină arborele, acolo va cădea". Sentimentul viu și înrădăcinat sfârșește, la femeie, prin a ține locul întregii înțelepciuni. Mai mult decât atât, sentimentul își arogă dreptul de a porunci rațiunii și de a o reduce la slujirea sa: va cere ca ea să găsească motive de aprobare; impresia a devenit centrul sufletului, idolul pe care facultățile trebuie să-l adore. Inteligența, judecata, voința nu au decât să se supună noului zeu.

Atunci este iremediabilul... Lumea este plină de aceste încăpățânări feminine, care au întotdeauna argumentul de partea lor, care nu-și dau seama de contradicțiile în care sunt prinse, care refuză să vadă principiile cele mai luminoase și

știu, cu o abilitate nemaiauzită, să scoată din loviturile ce li se dau, asemenea oțelului care este bătut cu ciocanul, o nouă forță de rezistență. Între o mie de trăsături de acest fel se poate cita, de pildă, istoria acelei nefericite care, pentru nimicuri, a zămislit împotriva unei surori, cu prilejul unei moșteniri, o ură sălbatică și își roade spiritul visând răzbunare. În timpul unei misiuni, ea consimte să meargă la Părintele predicator. Dar refuză să-i cedeze și preferă să fie lipsită de dezlegare, decât să ierte... Multă vreme după aceea, același preot, trecând din nou pe acolo pentru a-și exercita iarăși slujirea, regăsește aceeași ură neîmpăcată.

La această femeie, sentimentul răzbunării era cel care îmbrăcase această fixitate teribilă. La altele va fi acela al geloziei, al iubirii, al cochetăriei... Toate defectele pot deveni, în sufletul feminin care nu s-a păzit de ele cu înțelepciune și de departe, pasiuni absorbante și incorigibile.

Să nu se spună că „mulți bărbați sunt femei în această privință". Evident, caracterele psihologice ale sexelor nu sunt atât de determinate încât unul și celălalt să nu se întâlnească uneori pe terenuri învecinate. Dar, în general, se poate afirma că, în multe cazuri, mentalitatea bărbatului este reformabilă, pe când aceea a femeii nu este decât foarte greu, prin uzură, prin lungimea timpului și prin mersul evenimentelor. Tocmai din pricina acuității sentimentelor, ea este expusă să se înrădăcineze în decăderi morale din care va avea mii de greutăți să se ridice.

Mijloacele sale de desăvârșire

Se poate de acum judeca în ce constă educația voinței feminine.

Va fi vorba de a crea în sufletul tinerei fete un ideal de viață fericită care să o cuprindă, să o seducă și să o poarte, ca să spunem astfel, în ciuda ei însăși, spre destinele sale. Când ea va fi simțit că adevăratele sale interese vremelnice și veșnice se află în sensul datoriei și al virtuții și când își va fi pus minunata putere a inimii în slujba acestui ideal, atunci nimic nu o va putea opri în avântul ei sfânt pasionat. Ea va fi frumoasă și măreață, precum toate acele femei al căror nume este rostit cu respect, fiindcă, incapabile de a face răul, atât de mult iubesc binele, ele au împins fidelitatea conjugală, iubirea maternă sau abnegația religioasă până la cele din urmă trepte ale eroismului.

Dar, se va spune, cum se poate ajunge să se facă să strălucească înaintea ochilor tinerei fete acest ideal de fericire? Cum se poate ajunge să i se dovedească practic că adevărata bucurie coincide, încă de aici de jos, cu renunțarea la cele mai multe dintre plăcerile lumești?

Secretul de a înlesni virtutea, făcând să fie prețuite farmecul ei, nu este greu de descoperit. Puțină cunoaștere a inimii omenești, ajutată de oarecare pricepere și de mult spirit creștin, le va îngădui educatoarelor să propună entuziasmului tinerei fete principiile de viață care nu rătăcesc și care singure

sunt în stare să procure fericirea. Ele sunt atât de captivante, încât un suflet de tânără fată, curat și loial, nu poate rezista seducției lor. Dacă tânărul, mai calculator, ajunge uneori să le opună, căutând să le discute, refuzuri categorice, tânăra fată, prin temperament mai grabnică a se aprinde, cu greu ar putea să se sustragă influenței lor.

Aceste principii și aceste reguli ar voi să le expună cartea de față. Dacă tânăra fată care a ajuns până la aceste rânduri are cu adevărat dorința de a se desăvârși, de a ieși din acea frivolitate a sentimentelor și din acea banalitate a caracterului, prea obișnuite la sexul feminin, să aibă curajul de a continua să citească, meditându-le, paginile care urmează și care, nădăjduim, vor fi pentru ea pline de binefăcătoare descoperiri.

CAPITOLUL AL II-LEA - EDUCAȚIA CASTITĂȚII

Trebuie formată tânăra fată în castitate — Urgența acestei formări — Mamei îi revine sarcina de a o da — Ea trebuie să formeze cu încetineală și prudență — Primele convorbiri despre ideea maternității — Mama va insista asupra splendorilor maternității — Va folosi și argumente fiziologice și psihologice — Ideea maternă, mare stimulent al castității — Castitatea, onoarea viitoarelor maternități — Iubirea, pavăza castității — Iubire și fericire

Trebuie formată tânăra fată la castitate

Pentru tânăra fată, ca și pentru tânăr, în jurul fidelității față de castitate se exercită mai ales, cel puțin în anumite ceasuri, voința. Cucerirea frumoasei virtuți rămâne, pentru orice ființă

omenească, de la căderea originară încoace, obiectul preocupărilor uneori celor mai tulburătoare.

Orice tânără fată ajunsă la vârsta la care trebuie să se formeze în ea sufletul viitoarei soții, adică în jurul vârstei de șaisprezece, șaptesprezece sau optsprezece ani, după cazuri, are nevoie să fie înzestrată, cu privire la aceste chestiuni delicate, cu convingeri neclintite. Este de absolută necesitate ca ea să ajungă la ceasurile atât de grave ale căsătoriei cu o conștiință nu numai intactă, ci și desăvârșit luminată asupra obligațiilor sale și hotărâtă cu energie să le împlinească. Acest scop va fi atins lucrând la trezirea în ea, pentru virtutea curăției, a acelei minunate puteri de emoție cu care este înzestrată. Fericite acelea care au putut să-și întemeieze sfintele hotărâri pe iubirea arzătoare a acestui ideal pentru care o inimă feminină se entuziasmează atât de ușor, atunci când a avut harul de a-l putea contempla!

Urgența acestei formări

Vai! trebuie mărturisit de îndată: ele sunt foarte rare, tinerele fete care au avut acest har. O prejudecată împotriva căreia nu se poate protesta îndeajuns o condamnă adesea pe viitoarea soție, până la căsătorie, la ignoranța tuturor tainelor vieții. Ceea ce știe despre ele, a scos pe frânturi din cuvintele pe care le-a auzit, din evenimentele la care, în chip inevitabil, a fost martoră, din răspunsurile vagi și fugare pe care le-a primit de la părinții ei, dacă vreodată a îndrăznit să-i întrebe.

Pentru a completa aceste izvoare de informare mult prea insuficiente, fiica Evei, mereu curioasă, a riscat uneori, către vreun tânăr cu care vorbea, o timidă cerere de lămuriri. Cu atât mai bine pentru ea dacă acela căruia i se adresa, uimit de această îndrăzneală nepotrivită, a rechemat-o politicos pe indiscretă la simțământul pudorii. Din nefericire, răspunsul obținut nu este întotdeauna acest refuz meritat... Se poate judeca ce tulburare lăuntrică produc într-o inimă de tânără fată asemenea convorbiri. Un singur minut din această otravă este de ajuns pentru a infecta un suflet și pentru a-i paraliza avânturile către curăția ideală.

În acest timp, părinții se vor încăpățâna să țină înaintea fiicei lor vorbe ridicole și mincinoase. Așa era acea mamă care o lăsa pe fiica sa să creadă că „pentru a deveni mamă era de ajuns să iei anumite leacuri!" Sau încă acea alta care, înaintea unui copil trecut de șaisprezece ani, vorbea încă, cu o seriozitate netulburată, despre a merge să-i cumpere o surioară!

A ține un asemenea limbaj ar fi o prostie, dacă nu ar fi o greșeală. Căci se presupune bine că tinerele fete nu cred nimic din acestea, ci că o adevărată lucrare se săvârșește în imaginație în fața acestor taine de nepătruns. Puterile fizice se dezvoltă, la fel și vigoarea intelectuală. Fetița se metamorfozează puțin câte puțin în femeie, dar inițierea morală nu urmează o dezvoltare paralelă. În timp ce trupul crește, anumite părți ale sufletului rămân pitice, mai ales voința liberă, însărcinată totuși să-și asume, în pofida împrejurărilor devenite cumplit de defectuoase, conducerea acestei personalități care începe să

se afirme atât de viu; greutățile se acumulează în talere: tendințele naturii care se trezește, avânturile inimii care ia cunoștință de imensele sale puteri de iubire, impresiile imaginative gata să stârnească patimi... iar brațul inteligent este condamnat la atrofie... se usucă... fiindcă i se răpește vederea idealului, suprimându-i-se cunoașterea motivelor călăuzitoare ale hotărârilor sale.

Astfel micșorată, libertatea feminină abordează lupta pentru castitate în condiții de inferioritate vădită. Și totuși, pe ce câmp de bătălie înaintează aceste suflete fără să bănuiască! Din toate părțile primejdia este amenințătoare. Capitolele care vor trata despre stâncile de poticnire pe care le întâlnește tânăra fată, atât în intimitatea inimii sale, cât și în relațiile exterioare, vor da o vedere asupra războiului ce trebuie susținut și le vor îngădui mamelor de familie să prețuiască cât de mult se amăgesc atunci când cred, cu o liniște beată, că fiicele lor sunt la adăpost de primejdie!

Trebuie, așadar, cu orice preț, pregătite aceste inimi pentru luptă, avertizate asupra primejdiilor, înzestrate cu mijlocul de a le evita. Cu alte cuvinte, nicio datorie nu se impune într-un chip mai presant celor care sunt însărcinați cu sufletul unei tinere fete decât aceea a educației castității sale.

Mamei îi revine să o procure

Îndată se pune o întrebare: „Cine trebuie să facă această educație?"

Persoana cea mai indicată pentru a împlini această delicată misiune este mama. Titlurile cele mai evidente o desemnează spre a fi inițiatoarea fiicei sale în gravele obligații ale curăției.

Mama are, mai întâi de toate, autoritatea. Ea se înfățișează încununată de măreția pe care i-o conferă porunca dumnezeiască: „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta". În orice familie constituită creștinește, ea se bucură pe lângă copiii săi de un fel de infailibilitate, care îi dă avantajul de a fi crezută fără discuție: „Mama a spus-o", iată, pentru cele mai multe dintre tinerele fete până la maturitatea lor, marele semn al certitudinii. Dacă Providența a încredințat mamelor o asemenea influență, a făcut-o pentru ca ele să se slujească de ea ca de un puternic imbold spre bine. A neglija folosirea acestei puteri de învățare sau a profita de ea pentru a acredita eroarea în adâncul unor suflete credule ar fi o greșeală de neiertat.

Mama are apoi competența. Dacă ea nu posedă întotdeauna aptitudinile cerute pentru a-și conduce fiii, neavând nicio dată experimentală despre viața de băiat, în schimb ea a trecut prin toate fazele pe care le străbate sufletul fiicelor sale. Ea a încercat aceleași neliniști înaintea problemelor misterioase ale vieții; poate că atunci a găsit în propria sa mamă călăuza sigură și înțeleaptă care a ferit-o de ezitări crude și de imprudențe cumplite: în acest caz, plină de amintirea serviciilor pe care aceste învățături potrivite și discrete i le-au adus, ea se va

strădui să le procure fiicelor sale calmul și siguranța de care ea însăși a avut, în tinerețea sa, fericirea să se folosească. Dacă, dimpotrivă, ea nu a primit de la mama sa lămuririle folositoare, a cărei gură era probabil închisă de o pudoare exagerată, își va aminti neliniștile, ezitările, primejdiile prin care a trecut și se va îngriji să le evite copiilor săi.

Cu ce ușurință va dobândi ea acest rezultat! Căci, autorității și competenței, mama le adaugă delicatețea. După cum numai degete de zână știu să atingă lucrările femeiești, tot astfel numai inimile de mamă știu să descopere inimilor de tinere fete marile adevăruri privitoare la aspirațiile și obligațiile sexului lor. O fiică nu are taină pentru mama sa; nici fiziologice: toate amănuntele de sănătate care însoțesc profunda transformare trupească a copilului în tânără fată sunt urmărite de ea cu un interes neîncetat; nici morale: niciuna dintre impresiile acestui suflet care, ieșind, ca să spunem astfel, din crisalida sa, își vede crescând aripile de fluture, nu este ignorată de această confidentă providențială, în chip eminent capabilă să le pătrundă și să le analizeze. Se înțelege, de atunci, că, strâns legată de fiica sa, citind în lăuntrul ei trupesc și spiritual, mama, inteligentă și doritoare de bine, va avea, în fiecare împrejurare, cuvântul potrivit, răspunsul precis, sfatul adecvat trebuinței prezente. Ea nu va spune nimic prea mult, nimic prea puțin, ci ceea ce trebuie. Astfel, în virtutea acestei delicateți pe care o posedă prin natură și prin situație, educatoarea castității feminine va introduce în viața morală, fără zdruncinări, fără surprize, fără tulburări de conștiință,

această tânără inteligență pe care, femeie binecuvântată, odinioară a adus-o la existență.

Orice mamă ar trebui să înțeleagă acest rol important care îi revine și să se achite de el cu scrupul. Căci ea trebuie să-și spună că, lipsind de la această datorie, este greu să se găsească cineva care să o împlinească. După cum, pe lângă tânăr, tatăl incapabil sau inconștient poate fi ușor și uneori avantajos înlocuit de directorul spiritual, pe lângă tânăra fată, preotul trebuie să țină același rol. Totuși, el va trebui să-l exercite cu o prudență desăvârșită, dată fiind delicatețea situației sale. Oricât de luminat ar fi slujitorul lui Dumnezeu, el este bărbat, și cu acest titlu cuvintele sale riscă lesne să prezinte imaginației feminine subînțelesuri care nu au fost ascunse în ele. Pe deasupra, îi este cu neputință, nefiind-o niciodată încercat, să-și dea seama cu exactitate de puterea de impresionabilitate care locuiește într-o inimă de tânără fată. Confidențe, apelative sau chiar simple inflexiuni ale glasului care ar părea binefăcătoare pentru un tânăr pot stârni la o tânără fată o reacție emotivă a cărei întindere nu se poate calcula. De aceea directorul spiritual trebuie să țină întotdeauna ca în el să fie simțit omul lui Dumnezeu, desprins de afecțiunile pământești. Dacă este cu adevărat preot și dacă apare în ochii penitentei sale încununat în slava suprafirească a preoției, atunci directorul de suflete va împlini, prin învățăturile sale progresiv adaptate, o lucrare minunată și indispensabilă de formare morală.

Tânăra fată poate, așadar, să caute la confesional o îndrumare înțeleaptă și fermă. Ar greși mult dacă ar veni acolo cu alte sentimente, de pildă cu un instinct tainic al acelei cochetării feminine care dorește să se facă interesantă și să provoace revărsări sufletești, sau încă cu o nevoie poate inconștientă și nemărturisită de a profita, în conversația preotului, mai mult de farmecul omenesc decât de puterile dumnezeiești. Anumite tinere fete se plâng adesea că nu au găsit niciodată un director spiritual. Ce este de mirare dacă slujitorul lui Dumnezeu, având experiența sa, a ghicit repede mobilurile care inspirau aceste suflete și nu le-a dat, cu uscăciune, decât strictul esențial al îndrumării?

Este de dorit ca tânăra fată să găsească, în afara îndrumării spirituale, o suavă intimitate care să-i îngăduie să-și reverse tainele și să primească, în schimb, convingeri calde asupra chestiunilor castității. Această inimă către inimă o va întâlni lângă mama sa. Acolo nu este constrângere, nici rezervă; acolo nu este nicio primejdie ca o patimă să se trezească cu prilejul explicațiilor primite; acolo nu este niciun pericol al unei atingeri prea aspre, fiindcă aceea care vorbește poartă, asemenea celei care ascultă, un suflet ale cărui avânturi, suferințe sau prăbușiri au fost subiectul unor dulci sau crude experiențe.

Dar când tânăra fată și-a pierdut mama, cine o va suplini? Tatăl se găsește în mod firesc indicat pentru a împlini această misiune. Deși el nu percepe experimental impresiile misterioase ale sufletului feminin, va găsi în afecțiunea sa,

susținută de harul stării, inspirația care îl va face să spună ceea ce trebuie în momentul potrivit. De altfel, va fi probabil asistat în sarcina sa de ajutoare pe care Providența are de obicei grijă, mai ales în familiile creștine, să le suscite pentru a o suplini pe aceea care a fost rechemată. Uneori este o mătușă, înțeleaptă și avertizată, care ia asupra sa conducerea morală a orfanilor; alteori este o prietenă a celei dispărute, depozitară a gândului și afecțiunilor ei; în altă parte, o soră mai mare, deja inițiată de mama sa, se consacră acestei sarcini, foarte grea pentru ea, de a-i crește pe cei mai mici. În acest caz, aceleia care o reprezintă și o înlocuiește pe cea absentă îi revine grija delicată a formării tinerei fete la castitate. Fie ca aceste a doua mame să nu ignore importanța rolului pe care îl au de împlinit lângă sufletele ce le sunt încredințate!

Ea trebuie să formeze cu încetineală și prudență...

A-și înțelege misiunea nu este totul. Mai trebuie să știe cum să o exercite. Mai mult de o mamă, foarte doritoare de binele copiilor săi, declară că este cu neputință să abordeze cu fiicele sale asemenea subiecte. Una dintre ele cercetase mai multe cărți asupra acestor grave chestiuni și se declara descurajată!

Este o mare greșeală să cedezi unor asemenea ispite. Ele se nasc, de altfel, dintr-o falsă concepție despre educația castității pe lângă tinerele fete. Anumite mame, iar cea despre care

tocmai a fost vorba era dintre acestea, sunt înspăimântate fiindcă își închipuie că trebuie spus totul în bloc și dintr-odată. Ele dau înapoi dinaintea acestei lucrări.

Se înțelege că o mamă ar putea ezita înaintea importanței unei asemenea descoperiri.

Dacă tânărul, cu un temperament pozitiv și mai puțin sentimental, poate, la ceasul potrivit, să fie instruit dintr-odată asupra lucrurilor esențiale curăției, sufletul tinerei fete cere, dimpotrivă, menajamente mult mai mari. Anumiți tineri, trecuți în răstimpul unei jumătăți de ceas de la ignoranța completă la o cunoaștere deja rațională, au ieșit entuziasmați pentru virtute dintr-o convorbire care îi transformase. Tânăra fată, dimpotrivă, este emotivă în cel mai înalt grad; imaginația și inima ei, sensibile peste măsură, amenință, dacă sunt prea mult agitate, să înghită sfaturile înțelepte ale rațiunii. Acestea sunt adevăruri care nu trebuie pierdute niciodată din vedere.

De aceea nu li se va recomanda niciodată îndeajuns mamelor de familie să procedeze pe trepte. Să nu se teamă, așadar, să întreprindă această formare: nu li se cere o ședință tragică, în stare să tulbure inimi gingașe. Se cere de la ele răbdare, perseverență și pricepere. Va fi mai greu, dar și mai meritoriu; rezultatul ce trebuie dobândit merită cu prisosință osteneala de a-l căuta.

Cum va proceda, așadar, mama prudentă și înțeleaptă?

Deoarece sufletul tinerei fete este înzestrat cu o rară putere de emoție, ea se va ajuta de această constituție psihologică pentru a începe lucrarea de orientare către adevărata fericire.

Marele secret al oricărei învățături morale care voiește să fie fecundă este acesta: trebuie puse impresiile, avânturile, bucuriile, entuziasmele de aceeași parte cu ideile, pentru ca impulsurile sensibile să vină să apese în același taler al balanței ca motivele prezentate de rațiune și de credință.

Or, există în sufletul feminin o comoară de o bogăție neprețuită, și din care, dacă se știe a fi exploatată, vor ieși, ca dintr-o mină de preț incalculabil, lingouri grele care vor solicita brațul libertății. Această comoară se numește „sentimentul maternității".

Primele convorbiri asupra ideii de maternitate

Ideea care va sluji drept ax întregii educații morale a tinerei fete va fi deci „că ea este creată pentru a fi mamă".

Această convingere se va dezvolta cu atât mai lesne cu cât mama va fi știut să profite de multă vreme de toate împrejurările pentru a favoriza instinctul maternității. O educatoare prevăzătoare nu omite niciodată să încurajeze „jocul de-a mica mamă", care le pasionează atât de mult pe fetițe. Reflecții potrivite vârstei dau acestei distracții, care îi

pare copilului o simplă trecere de vreme, un sens profund pe care nu-l va descoperi decât mai târziu. De pildă, mama va prezida cu seriozitate toaleta sau culcarea păpușii și nu-și va cruța observațiile: „Când vei fi mamă, vei fi răbdătoare și bună... vei ține la decență... nu vei uita rugăciunea... vei veghea să nu-l lași pe copilașul tău să deprindă obiceiuri rele; ele vin repede, dar nu mai pleacă".

Astfel încurajat, instinctul matern crește puțin câte puțin și ia în inima copilului un loc preponderent. Dovada este că se aud copile de doisprezece sau treisprezece ani declarând cu cea mai mare seriozitate și cu cea mai profundă convingere „că vor să fie mame și să aibă mulți copii".

Această stare sufletească, simplă impresie naturală, încă neraționată, va fi prețioasă educatoarei atunci când va veni ceasul în care va întreprinde să facă spiritul tinerei fete mari să urmeze o dezvoltare paralelă cu aceea care se săvârșește în trupul ei. Acest sentiment pregătește atât de mult sufletul să primească marile descoperiri, încât ideile noi se vor afla acolo ca la ele acasă și se vor adapta fără efort unui mediu moral desăvârșit dispus să le primească.

De aceea mama nu trebuie să se teamă, în vremea când își vede fiica luând purtări de femeie, să-i vorbească deschis despre acest lucru mare care este maternitatea. Deschiderile ei, deși adesea neașteptate, nu vor surprinde, fiindcă vor răspunde aspirațiilor și bănuielilor tânărului suflet.

Dar cum să înceapă aceste convorbiri? Ce prilej va oferi intrarea în subiect? Căci primul pas este cel care costă... odată începută conversația, ea se va continua de la sine; numai că trebuie, cum se spune, spartă gheața.

Mama să nu se neliniștească. Providența oferă un pretext foarte simplu convorbirilor revelatoare. În ziua în care tânăra fată va fi socotită de vârsta potrivită pentru a auzi adevărul, mama, pornind de la o întrebare sau de la o descoperire a copilului ei, își va lua datoria de a-i explica rațiunea fenomenelor surprinzătoare și rămase misterioase care îi tulbură periodic organismul. Până atunci fusese de ajuns o explicație sumară: „Nu este nimic. Este necesar pentru a fi sănătoasă". Dar iată că acum a venit ceasul de a-i arăta tinerei fete ce amintire neîncetată poartă în ea însăși despre destinația ei la maternitate.

Dar, oricât de firești ar fi, aceste lucruri sunt delicate de spus. Mame foarte iscusite în a explica mijlocul de a rezolva o problemă sau de a executa o lucrare manuală se bâlbâie, simțindu-și spiritul și limba paralizate, când este vorba să abordeze aceste chestiuni.

Nu s-ar putea oare, pentru a le ajuta în această sarcină vădit dificilă, să li se recomande să imite metoda urmată în educația fiului său de acel admirabil tată de familie a cărui istorie a fost povestită în „Viitori Soți"?

Tatăl și copilul au început prin a îngenunchea și au recitat Ave Maria. Apoi, din această sublimă rugăciune, tatăl a scos tema învățăturii sale despre originile noastre.

„Salutarea Îngerească" va fi încă și mai grăitoare pentru tânăra fată decât pentru tânăr, fiindcă ea este în mod esențial omagiul adus Maternității.

Trebuie ca tânăra fată, deschizând ochii, să înțeleagă că invocația pe care o repetă cu atâta încredere nu este o formulă lipsită de sens, ci că fiecare cuvânt exprimă în ea un adevăr. Domnul nostru Isus Cristos, venind în această lume, a voit să-și aleagă o mamă; El a fost format în sânul Mariei, fecundat în chip minunat de Duhul Sfânt; a locuit acolo timpul rânduit de Providență... Minunată și dumnezeiască taină înaintea căreia tânăra fată se aruncă în genunchi, fiindcă ea este glorificarea sexului feminin!

Ce poate fi mai ușor educatoarei decât să tragă de aici concluziile evidente: copiii vin de la mama lor, precum fructele ies din floare... ei sunt purtați și hrăniți de ea luni îndelungate înainte de naștere... Minunea intervenției lui Dumnezeu, suscitând în sânul Mariei trupul dumnezeiesc al lui Isus Cristos, nu avusese precedent și nu s-a mai repetat niciodată de atunci; dar Dumnezeu se îngrijește de fecunditatea mamelor într-un chip minunat, deși desăvârșit natural, prin intervenția soțului în practicarea sfintei căsătorii.

Toate acestea nu trebuie expuse dintr-odată, nici sec, nici repede. Dimpotrivă, mama să strecoare lin și ca picătură cu picătură fiecare dintre aceste adevăruri într-un suflet atât de delicat. Ea se va opri îndată ce va constata că a spus destul, lăsând spiritul să se obișnuiască cu noutatea și mai ales sentimentul să se armonizeze cu ideea. Va relua a doua zi sau după câteva zile, punând în aceasta tactul pe care știe să-l așeze în toate.

Este foarte cu putință ca mama să fie surprinsă constatând cu ce simplitate tânăra fată mare înțelege și primește aceste descoperiri. Cu condiția să nu fie bruscat, sufletul feminin, făcut pentru maternitate, îi primește tainele cu entuziasm; rămâne să i se arate, raționând îndată această noțiune, că pe ea va trebui să se sprijine întregul ideal al fericirii sale.

Mama va insista asupra splendorilor maternității

Nu se poate imagina ce transformare operează într-un suflet de tânără fată aceste idei expuse cu farmec omenesc și spirit supranatural. Atâtea realități atât de grave se ascund sub aceste învățături! Atâtea datorii austere și dulci sunt cuprinse în ele! Tânăra fată le bănuiește, și aceasta o impresionează într-un grad atât de înalt.

Trebuie ca mama să profite de aceste prime emoții pentru a face să pătrundă în inima copilului ei convingerile solide care

trebuie să însoțească aceste mari adevăruri și să asigure stăpânirea lor pașnică asupra existenței. Educatoarea nu trebuie să-și închipuie că, fiindcă a deschis niște ochi închiși, rolul ei s-a terminat. Dimpotrivă, el începe.

Primul mare gând care trebuie dezvoltat înaintea viitoarei soții este acesta: „scopul principal al femeii aici jos este să fie mamă; ea este creată și adusă pe lume în vederea procurării supraviețuirii neamului omenesc".

Într-adevăr, nu este de ajuns ca o tânără fată să știe ce este maternitatea; trebuie ca ea să-i cunoască locul și importanța în viața sa. Astăzi, când, sub acoperirea feminismului, se caută a smulge femeia din adevăratul ei rol, atribuind vieții sale alte direcții, este necesar mai mult ca oricând să fie pusă în gardă tânăra fată împotriva unei erori atât de funeste.

„A fi mamă", iată prima rațiune de a fi a femeii aici jos. De altfel, nu va fi greu să i se dovedească aceasta tinerei fete prin argumente limpezi ca evidența.

Perseverența neamului omenesc este, dintre toate necesitățile sociale, cea mai urgentă. Puțin ar importa ca oamenii să fie fericiți, bogați, instalați confortabil, dacă nu s-ar putea perpetua. Suprimați copiii și toate bunurile devin inutile; munca, de acum fără ziua de mâine, încetează; economia este un viciu, virtutea este descurajată. A se reproduce este pentru omenire chestiunea primordială.

Dacă aceasta este importanța supraviețuirii neamului omenesc, trebuie să se conchidă că ordinea providențială a însărcinat pe cineva să o procure. Dacă un sector a fost atribuit fiecărui rol, acela de a forma copilul și de a-l crește nu a fost uitat: el a fost încredințat femeii.

Bărbatul, pe lângă funcția sa de tată, le-a primit pe toate celelalte: el zidește, navighează, poartă război, guvernează; femeia a fost investită cu imensa sarcină de a aduce copiii pe lume: ea este delegată maternității și slujirilor anexe ale acesteia, care constituie viața în căminul domestic.

Măreață parte, într-adevăr! Căci dacă este mare și glorios să îmbunătățești soarta celorlalți, să le cucerești teritorii, să-i îmbogățești, este încă și mai mare să le procuri existența, purtându-i în sânul tău, și să le risipești după naștere ajutoarele care le vor îngădui să trăiască. Societatea își datorează persistența mai ales grijilor maternității.

Iată perspective capabile să entuziasmeze suflete tinere și să le facă să conceapă pentru viitorul lor o impresie de sublimă demnitate. Mama poate dezvolta această temă la nesfârșit: nu va lupta niciodată prea mult împotriva falselor teorii antimaternale pe care mulțimea le primește astăzi ca pe cuvinte de Evanghelie.

Ea se va folosi și de dovezile fiziologice și psihologice

Nu ar trebui, pentru a-i dovedi tinerei fete că este chemată la această funcție sublimă, să i se prezinte numai aceste argumente de ordin general care tocmai au fost expuse. Tinerele fete ar putea repeta, aplicându-și-l, cuvântul celebru: „Doamne, atâta măreție nu ne mai atinge prea mult". Căci moda maternității a trecut.

Trebuie coborât la dovezile personale, fiindcă ele arată ființei feminine că poartă imprimate în sine semnele vii ale acestei nobile destinații. Fără osteneala de a le căuta, cursul vieții aduce de la sine aceste argumente directe. Copila devine femeie, își schimbă purtarea și înfățișarea... De ce? Este ușor să convingi tânăra fată că această metamorfoză se săvârșește numai în vederea maternității. Într-adevăr, încă din adolescență organismul își face pregătirile în vederea marelui scop de atins... minune a bunătății dumnezeiești, pentru care femeile conștiente de rolul lor social aici jos binecuvântează și mulțumesc în fiecare zi Providenței, fiindcă aceste daruri naturale sunt cauza meritului și măreției lor, pe când, dimpotrivă, feministele, „cervelinele", cum le numește un roman celebru, aceste femei care și-au renegat vocația, privesc această constituție fiziologică drept o povară de prisos pe care o blestemă și care le face să-L hulească pe Creator.

Necunoaștere cu atât mai ridicolă cu cât acest trup, zidit în chip vădit pentru acest scop, este însuflețit de un suflet care îi este desăvârșit adaptat. Psihologia feminină este în toate privințele „maternă". Această dezvoltare atât de mare a impresiilor, aceste avânturi instinctive, aceste devotamente

necalculate vor fi ocrotirea, protecția, apărarea firească a copilului. Mai mult de un soț mărturisește că n-ar avea niciodată, în jurul unor copilași pretențioși, care se agită zgomotos, răbdarea, activitatea, uitarea de sine pe care o arată soția sa. Puneți sufletul unui bărbat într-o mamă: deodată i-ar trebui să raționeze acolo unde o purta avântul firesc și să-și facă violență pentru a primi poverile pe care ea le suporta cu spontaneitate și abandon; cine știe dacă, în clipele crude, de teamă să nu sufere prea mult, nu ar avea ispita care îl cuprinde uneori pe soț, de a pleca să se distragă departe de căminul domestic?

Dacă mama va avea talentul delicat de a o face pe fiica sa să priceapă aceste mari adevăruri, îi va fi adus cel mai mare dintre servicii și îi va fi asigurat fericirea.

Ideea maternă, mare stimulent al castității

Pe măsură ce înaintea ochilor tinerei fete se va preciza tot mai mult viziunea rolului ei matern, va crește în același timp în inima ei cultul castității.

Acum, când știe să prețuiască valoarea trupului și a sufletului său, ea se teme în chip firesc pentru o comoară atât de prețioasă și, printr-un avânt spontan, caută să o păstreze intactă.

Astfel, însăși logica lucrurilor o va conduce pe tânăra fată la această convingere: maternitatea nu va fi gloria vieții sale decât prin ajutorul castității.

Mama nu va omite să sublinieze această concluzie, care se prezintă ca de la sine, făcând să iasă în evidență înaintea ochilor fiicei sale rațiunile profunde care cer această frumoasă virtute în viața unei viitoare soții. Dumnezeu voiește ca pruncii să se nască în căsătoria legitimă, într-un cămin unde vor găsi subzistența materială, sănătoasa educație morală, siguranța zilei de mâine. De aceea El oprește orice altă unire decât aceea care este contractată în condițiile înțelepte pe care le-a impus și nu poate aproba, în afara acesteia, dorința maternității. Până în ziua binecuvântată în care, condusă de tatăl ei la picioarele altarului, se va dărui cu totul soțului pe care Providența i-l va fi rânduit, viitoarea logodnică trebuie deci să-și păzească sufletul de orice gând, trupul de orice faptă care ar fi o atingere adusă drepturilor sacre ale căsătoriei creștine. Iată idei limpezi ca lumina, pe care tânăra fată le pricepe cu cea mai mare ușurință. Ea resimte din ele o impresie adâncă. Sentimentul pe care îl păstrează după convorbirile revelatoare este acela exprimat de acest cuvânt al Cărților Sfinte, atât de des aplicat de Biserică Preasfintei Fecioare Maria: „O, sora mea, tu ești o grădină închisă, o fântână pecetluită." Tânăra fată care știe pentru ce trebuie să-și păstreze intacte trupul și sufletul până în ziua căsătoriei înțelege că lăuntrul ei, atât de bogat în impresii, avânturi, devotament, este un adevărat paradis, unde virtutea trebuie să

domnească precum într-un loc al desfătărilor. Inima ei, închisă în chip inviolabil oricărui gând rău, oricărei afecțiuni nepotrivite, nu se va deschide decât pentru a da intrare preacuratei iubiri a aceluia care, într-o zi, în virtutea sfintei căsătorii, va avea dreptul de a participa la comorile, atât de gelos păzite, ale acestui suflet feciorelnic.

Această idee, pe care tânăra fată o înțelege cu atât mai ușor cu cât răspunde tendințelor ei firești, imprimă îndată în ea sentimente de rezervă și de teamă, din care se naște acea pudoare aleasă care este caracteristica sufletelor curate.

Vorbind despre tulburarea pe care Maria o simte la vizita Îngerului, sfântul Ambrozie face această observație: „Este propriu fecioarelor să tremure." Fericite tinerele fete care, în urma învățăturilor materne, înțelegând asemenea Maicii lui Dumnezeu prețul incalculabil al fecioriei lor, se tem neîncetat să nu vadă vreo îndrăzneală vrăjmașă amenințându-le trupul sau sufletul. Ele sunt cuprinse, deodată, de această prudență supranaturală care le face să prevină de departe toate atacurile și să înconjoare cu un zid de decență și modestie domeniul lor sacru.

Castitatea, cinstea viitoarelor maternități

Lucru minunat: dacă ele aprofundează acest adevăr care le-a apărut atât de logic, îi vor descoperi neîncetat o nouă strălucire. Căci cu cât tânăra fată va reflecta mai mult la

motivele pe care le are de a practica o castitate scrupuloasă, cu atât va vedea mai mult că lucrează la cinstea vieții sale și la propria ei fericire.

Fiecare are, într-adevăr, aici jos o virtute principală care, fiind a sa, aceea a stării sale și a rolului său social, va fi ceea ce s-ar putea numi virtutea decorativă a existenței. Una și aceeași calitate va procura unuia o laudă mai mare decât altuia, potrivit funcției fiecăruia pe pământ. Astfel, bravura este gloria generalului mai mult decât a judecătorului, dar imparțialitatea îl ilustrează mai mult pe magistrat.

Sexul feminin are drept rațiune principală exercițiul nobil și măreț al maternității. Or, ce înalță și cinstește această minunată prerogativă a generației omenești, dacă nu virtutea castității? Ea înconjoară cu farmec viitoarea soție, învățând-o să păstreze cu scrupul închisă grădina lăuntrică a sufletului ei în lungii ani ai vieții de tânără fată; ea înnobilează apoi, pentru această inimă delicată, preacuratele bucurii ale sfintei căsătorii. Dacă această virtute este podoaba logodnicelor, ce să se spună despre strălucirea pe care o procură tinerelor fete care, renunțând la speranțele vremelnice, au hotărât să jertfească lui Dumnezeu ceea ce femeia are mai prețios, însăși dorința ei de maternitate? Atunci, la acestea, castitatea strălucește cu o glorie încă și mai scânteietoare, împrumutată din aceea a Mariei, „frumoasă ca luna, strălucitoare ca soarele", ridicându-se la cer „încununată cu douăsprezece stele".

De asemenea, ce decădere ar fi prăbușirea acestei virtuți îngerești la tânăra fată! S-ar părea că a pierdut totul. Nelegiuitul forțând porțile unei biserici și pustiind-o: iată imaginea catastrofei care s-ar produce dacă tânăra fată ar ceda atacurilor demonului necurăției.

De aceea opinia publică socotește drept despuiată de farmecul și de gloria ei o tânără fată care a fost necredincioasă față de austerele cerințe ale curăției. Aceeași opinie este mai puțin severă pentru tânărul vinovat de aceeași greșeală... De ce?... Fiindcă nimeni nu ignoră că dezastrul este mai mare pentru una decât pentru celălalt. Desigur, înaintea lui Dumnezeu, greșeala este în sine de aceeași natură și de aceeași gravitate. Dar în ochii societății, tânărul pare mai puțin micșorat. El poate răscumpăra în parte, prin alte servicii aduse, răul săvârșit; va deveni poate, în ciuda slăbiciunilor sale, medic ilustru, jurist savant, industriaș puternic. Henric al IV-lea, soț detestabil, a fost un rege excelent... Dar prin ce ar putea tânăra fată să facă uitat eșecul curăției sale? Domnia ei, știința ei, industria ei, gloria ei este cinstea imaculată a persoanei sale în vederea viitoarelor maternități. Ea este sanctuarul pe care nicio impietate nu trebuie să-l pângărească. Vai, dacă barbarul ar călca în picioare acest pământ sacru!

Iubirea, pază a castității

Dar, dimpotrivă, ce fericire dacă acest bogat lăuntru devine într-o zi bunul și proprietatea unui tânăr desăvârșit vrednic

să-l posede! Căci, dacă trebuie învățată tânăra fată să se păzească de cei răi, nu trebuie neglijat să i se întrevadă pentru cine lucrează aplicându-se la virtute. Anumite educatoare se tem să vorbească despre iubire. Se pare că acest cuvânt le arde buzele și că își vor scandaliza timidele eleve pronunțându-l. Este o eroare funestă. Inima femeii, ca și aceea a bărbatului, este avidă de afecțiune. Răul nu este a iubi, ci a iubi cum nu trebuie. Trebuie dată viitoarei soții, spre a o ajuta să-și păzească virtutea, o viziune sănătoasă asupra iubirii.

I s-a spus tinerei fete că este creată și adusă pe lume pentru a fi mamă. Dar acest glorios exercițiu al maternității este atât de apăsător, înconjurat de poveri atât de grele, încât ar întrece puterile feminine dacă nu ar apărea cu totul însorit de razele iubirii. Pentru a deveni mamă, trebuie să fie soție, adică să iubească și mai ales să fie iubită!... să găsească o inimă care să împartă grijile, neliniștile, bucuriile!... să fie înconjurată de îngrijiri, de atenții fine și delicate, să devină regina unui cămin, al cărui rege va fi el, soțul! Datoriile maternității se vor îndulci la atingerea societății lui; el își va lua partea la truda educației; el va fi sprijinul și protectorul!

Toate aceste gânduri o entuziasmează pe tânăra fată. În ochii ei, viața se descoperă, de îndată ce iubirea a strălucit, ca o aurora care se ridică, prevestind o zi luminoasă. Niciun sacrificiu nu va fi prea anevoios, nicio virtute nu va fi prea exigentă, dacă are drept rezultat asigurarea posesiei acestei fericiri.

Cum sexul feminin este deosebit de emotiv și cum ideile produc asupra sentimentului aceeași repercusiune ca o ușoară lovitură de limbă de clopot asupra unui clopot mare, ne închipuim ce răsunet va pricinui în toate facultățile sufletului această delicioasă apariție a iubirii.

Mama trebuie să profite de această impresie foarte vie pentru a face să iasă în evidență ce efecte binefăcătoare, dacă este înțeles cu înțelepciune, va exercita acest sentiment asupra tinerei fete și, de asemenea, ce grave datorii îi impune.

Iubirea va fi mai întâi cea mai puternică pază a castității sale. Chiar înainte ca delicatul logodnic să fi devenit o realitate concretă și prezentă, acțiunea lui protectoare se va face simțită asupra faptelor viitoarei sale logodnice, asupra pașilor și a întregii ei conduite. Idealul pe care îl poartă va fi centrul activității ei. Gândul că se păstrează pentru el o va face modestă și rezervată. Ea nu va avea gust pentru această exteriorizare lumească, pentru viața risipită și nebună a unora dintre prietenele ei, care par să-și împartă prostește inima tuturor. Ea nu va căuta acele adulații ridicole pe care o tânără fată crede că i se cuvin din partea oricărui tânăr; dimpotrivă, se va feri de cei care nu arată nici tact, nici reținere, căci concepția ei despre iubire nu-i îngăduie să-și închipuie cavalerul altfel decât sub înfățișarea unei ființe delicate, care așteaptă, pentru a se dărui, ziua și ceasul întâlnirii providențiale.

Acest ideal protector va fi în același timp un puternic stimulent la virtute. Înainte de convorbirile materne care i-au descoperit sensul vieții și taina iubirii, tânăra fată era probabil, ca atâtea altele, o nepăsătoare care se lăsa trăită... De atunci lucrurile s-au schimbat. Pentru el, trebuie să devină activă și muncitoare, să prindă gust pentru micile amănunte ale gospodăriei, să îndulcească unghiurile caracterului, să micșoreze tonul pretențiilor: căci orice defect i-ar displăcea! Și iată că, împinsă pe nesimțite de acest resort tainic, dar puternic, tânăra fată se transformă cu adevărat în viitoare soție. Dezvoltarea inteligenței și a voinței s-a pus la nivelul transformării fizice. Există de acum un căpitan care să conducă barca, și iubirea este aceea care l-a creat.

Această concepție foarte înaltă despre iubire va fi cu atât mai ușor de făcut să se nască și de întreținut în sufletul tinerei fete cu cât ea nu este înclinată — afară de foarte rare excepții — să o considere din latura senzuală. În timp ce tânărul, întotdeauna mai pozitiv, târât de dorințe violente, o privește uneori într-un chip care ar putea fi calificat drept prozaic, tânăra fată, foarte imaginativă și sensibilă, o zărește mai curând din latura idealistă, ca pe un vis de aur în care va trăi fericită, practicând cu ușurință toate virtuțile.

Pentru moment, nu se poate decât încuraja în inima tinerei fete această viziune, astfel desprinsă de orice aparență de voluptate. Va veni ceasul de a-i da logodnicei precizări care vor apropia visul de realitate. Dar este bine ca, la acest ceas al primelor inițieri, niște copii excelente, crescute creștinește în

floarea curăției lor, să nu aibă nici măcar ispita de a-și coborî spiritul la gândul vulgarităților pe care anumite suflete mai puțin nobile cred că le găsesc în afecțiunea unui soț. Dacă inimile lor se entuziasmează la ideea unirii lor viitoare și a maternităților lor, ale căror condiții voite de Dumnezeu totuși nu le ignoră, spiritul lor să nu se oprească, în acest moment, la nimic trupesc, de teamă de a nu le vesteji în ele delicatul sentiment al iubirii.

Iubire și fericire

De acum înainte, tânăra fată poate înainta în existență și poate privi cu bucurie poverile și suferințele viitoarelor ei maternități. Ea știe unde merge, pentru ce tinde spre scopul său și împreună cu cine se va strădui să-l atingă. Este un întreg program de fericire, în datorie îndulcită de revărsările iubirii.

Astfel avertizată asupra acestor mari adevăruri, convinsă de gravele obligații care decurg din ele și, de asemenea, de sprijinirile pe care Dumnezeu i le dă pentru a le împlini, tânăra fată va merge încrezătoare pe această cărare a vieții, atât de întunecată pentru atâtea altele, atât de strălucit luminată pentru ea.

Acum, să se apuce de lucrarea formării sale religioase și intelectuale, să lucreze cu ardoare la cultivarea și apărarea acestui lăuntru, pe care se va strădui să-l împodobească cu

toate virtuțile, pentru a răspunde dorințelor și așteptării aceluia care, într-o zi, va veni să-i împărtășească farmecul.

CAPITOLUL AL III-LEA - Organizarea pietății

Înclinația feminină către pietate — Primejdia micilor devoțiuni — Adevărata pietate — ...va veni prin Maria — Maria și castitatea — La Dumnezeu prin Maria — Rozariul — Sfânta Liturghie — Împărtășania deasă — A deveni copil al Mariei — Și a se consacra Fecioarei

Atracția feminină către pietate

Puterea de emoție pe care o posedă femeia o face lesne accesibilă sentimentului religios. Fetița se roagă mai docil decât băiețelul. Tânărul, dăruindu-se practicii sacramentelor, va ceda mai ales exigenței datoriei; tânăra fată se va împărtăși și se va complăcea în rugăciuni mai curând din gust, prin avântul inimii.

De aceea, pe când lângă tânăr trebuie pledată cauza pietății, adesea nu este nevoie decât să se conducă avântul sufletului feminin. Este un har și o superioritate de care sexul slab poate fi mândru și profund recunoscător Cerului. Dar să nu se trufească de această prerogativă, căci se va observa îndată că, dacă nu există prea mare risc de a-l vedea pe bărbat aruncându-se în laturile secundare ale devoțiunii, în schimb avântul firesc al temperamentului poate târî femeia în numeroase rătăciri.

Iată de ce organizarea pietății oferă o importanță cu totul specială pentru tânăra fată care începe să priceapă sensul existenței.

Primejdia micilor devoțiuni

Din nefericire, educatoarele nu au adesea grija de a o feri pe tânăra fată de primejdia devoțiunilor mărunte. Câte femei din lume, necunoscând din religie decât micile practici, nu-și pot împiedica copiii să se arunce în ele!

Se poate face o experiență instructivă asupra calității anumitor pietăți feminine. Să se stea într-o biserică destul de frecventată și să se ia osteneala de a observa. Fiecare dintre persoanele care intră va da îndată măsura spiritului său supranatural. Dacă cele mai multe se prosternă înaintea Euharistiei și își oferă omagiul lui Dumnezeu prin Cristos, sunt unele care se grăbesc spre diferitele obiecte ale încrederii lor. Una pune mâna pe

cartonul pe care sunt înscrise litanii, alta se îndreaptă spre o imagine pioasă; o a treia îngenunchează înaintea unui piedestal: oare o statuie frumos colorată nu este mai atrăgătoare decât prezența nevăzută a Stăpânului? Se întâmplă chiar să fie văzute suflete pioase care, în timpul expunerii Preasfântului Sacrament, aleargă fără să dea măcar un semn de adorație, ca să se precipite la altarul Maicii Domnului, sau care fac Calea Crucii în timpul celebrării sfintei Jertfe...

Aceleași persoane care răstoarnă ordinea devoțiunii în biserică nu o distrug mai puțin în intimitatea lor. Ele neglijează rozariul, dar ar prefera să moară decât să-și lipsească șiragul de rugăciuni pentru sufletele din Purgatoriu; dau puțină importanță Liturghiei, dar s-ar socoti vinovate dacă ar omite al lor „De profundis"; se lipsesc cu ușurință de împărtășanie, dar nu pot dormi în pace dacă nu au lângă ele mica lor sticluță cu apă sfințită!

De câte ori geme preotul văzând atât de puțină înțelegere a lucrurilor supranaturale! Vrea el să exprime o critică și să dea un sfat, îndată i se răspunde că Biserica aprobă toate aceste practici. Aceasta ajunge pentru ca ele să nu mai consimtă să părăsească o obișnuință care le place și pare să le procure dobândirea tuturor harurilor.

Desigur, nu trebuie condamnate obiceiuri care sunt bune în sine și încurajate de autoritatea ecleziastică. Ceea ce trebuie criticat este locul pe care îl ocupă în sentimentul religios al prea multor femei și tinere fete. Aceste acte ar fi excelente

dacă ar fi subordonate cultului fundamental al Sfintei Treimi prin Cristos, Mijlocitorul și Răscumpărătorul, sau încă dacă ar fi introduceri la această adevărată laudă a lui Dumnezeu. Ele sunt vrednice de mustrare fiindcă devin scopul religiei, omagiul esențial al inimii, actul suprem al sufletului în rugăciune.

Nu se va protesta niciodată îndeajuns împotriva acestei dezorganizări a pietății, atât de frecvente în epoca noastră din pricina ignoranței. De aceea trebuie insistat pe lângă educatoarele tinerei fete pentru a le semnala neajunsurile unei asemenea devieri a simțului religios.

Ce ajutor, într-adevăr, va găsi sufletul în aceste devoțiuni mărunte? Ele sunt sonorități verbale, gesturi exterioare sau, mai degrabă, rețete pentru a evita necazurile vieții și pentru a-și procura fericirea. Tânăra fată, doritoare de toate harurile vremelnice: sănătate, succes, avere, căsătorie fericită, a aflat că va dobândi ceea ce dorește dacă este credincioasă în a recita cutare formulă la care, prin mijlocirea sfântului celui mai puternic din Paradis, bunul Dumnezeu nu rămâne niciodată surd. Sufletul emotiv al pioasei copile a crezut... iar această credulitate a devenit articol de credință. Ea își împlinește în fiecare zi, cu fidelitate, ritul cu o convingere desăvârșită și așteaptă fără neliniște rezultatul. Practica ei a devenit pentru ea religia, pe când căutarea virtuților importante, grija de a se îmbogăți cu harurile supranaturale, ura față de păcat, iubirea lui Dumnezeu, slujirea gloriei Sale sunt aruncate în uitare.

Dar iată că în acest suflet, a cărui pietate este astfel deviată, sună ceasul cumplit al luptelor: viața se descoperă, deodată, cu asprimile ei; bătălia pentru fecioria integrală începe; va trebui dusă la bun sfârșit în mijlocul celor mai numeroase primejdii. Cum își va asigura ea ajutorul harului? Asemenea copiilor pe plajă, a ridicat împotriva mareei crescânde un zid de nisip, care nu va ști să reziste. În două asalturi ale valului, digul va fi măturat. Într-adevăr, sentimentul de credulitate, emoția unei dulci încrederi care, împotriva oricărei rațiuni, ținea sufletul legat de rețete, se va risipi repede înaintea constatării inutilității lor. Și, cum aceste jucării erau asimilate adevăratei pietăți, rezultatul final va fi că o vom auzi pe tânăra fată declarând că a „constatat experimental neputința religiei".

Aceasta explică de ce atâția copii din familii bune, crescute de educatoare pioase, în case de educație serioase, nu opun decât o slabă rezistență atracțiilor lumești. Fără a renunța la exteriorul vieții creștine, pe care este de bun ton, chiar în epoca noastră, ca o femeie care se respectă să nu-l părăsească, ele nu au din religie decât o fațadă, în spatele căreia nimic solid nu este zidit. Niciun templu lăuntric pentru a-i oferi lui Dumnezeu jertfele zilnice ale vieții de tânără fată, și încă mai puțin, mai târziu, pe acelea ale femeii căsătorite... Vai! uneori, această fațadă de o frumusețe înșelătoare slujește numai la ascunderea unui loc rău...

De aceea nu se va spune niciodată îndeajuns mamelor, educatoarelor preocupate să asigure viitorul virtuții tinerelor fete ce le sunt încredințate, să lupte împotriva

sentimentalismelor cu devoțiuni mărunte și să lucreze cu fermitate și perseverență pentru a le întipări adevărata pietate, inteligentă și luminată.

Adevărata pietate...

Care va fi această adevărată pietate?

Ar fi o greșeală să se imagineze pentru tânăra fată o religie din care sentimentul să fie alungat. A voi să excluzi din devoțiunea feminină emoția și avântul înseamnă a tinde să realizezi imposibilul.

Dar, în loc să ne neliniștim de această ușurință a impresiilor, nu trebuie, dimpotrivă, să ne bucurăm de ea? Nu este ea oare o garanție de virtute pentru sufletul care o posedă, cu condiția ca emoțiile să apese de aceeași parte cu rațiunea?

Educatoarea va realiza această asociere minunată, secret al celor mai eroice virtuți, dacă va face în așa fel încât sentimentele atât de puternice asupra hotărârilor tinerei fete să prindă rădăcină în adâncimile dogmei.

Or, se pare că Providența a pregătit pentru această pietate fundamentală, care va asocia adevărurilor religioase tendințele și aspirațiile naturale ale inimii feminine, căi cu totul ușoare, pe care o educatoare avizată va ști să o facă pe docila sa elevă să le urmeze cu deplin succes.

Tânăra fată tocmai a aflat marile descoperiri ale vieții. Ea a înțeles natura și importanța rolului său de soție și locul pe care îl va ține maternitatea în propria ei existență. Ea se simte creată și adusă pe lume în vederea acestei sublime funcții sociale, care i-a apărut măreață și anevoioasă în același timp. Ea este cu totul emoționată, impresionată dincolo de ceea ce se poate presupune. Această idee a creat în ea un sentiment fix, în jurul căruia se va organiza de acum înainte viața ei lăuntrică. Orice idee care va răspunde preocupărilor ei intime o va entuziasma; aceea care le va contrazice va fi respinsă.

În acest moment binecuvântat de mare și intensă emoție, mama trebuie să intervină pentru a pecetlui în inima fiicei sale, între sentiment și adevărul religios, o alianță indisolubilă care va pune temeliile unei pietăți solide.

...va veni prin Maria

Educatoarea o va lua de mână pe tânăra fată, cu totul tulburată și neliniștită de atâtea măreții și de atâtea răspunderi, și, aruncând-o la picioarele altarului Preasfintei Fecioare Maria, o va face pe viitoarea soție să înțeleagă Misterul acestei Maternități dumnezeiești.

Dacă știe să vorbească acestui tânăr suflet, mama va face repede să iasă în relief înaintea ochilor ei încântați că, în iubirea acestei Fecioare care i-L oferă pe Fiul Său, se ascunde un sens minunat, prea adesea neînțeles: această descoperire

rămâne rareori fără rod. Până acum, copila nevinovată se rugase Reginei Cerului pentru a asculta de un sentiment sădit încă din cea mai fragedă vârstă, pe care poate nu-l raționase niciodată și care, în ciuda vioiciunii sale, era mai curând o inspirație venită din afară decât expresia unei convingeri trăite; acum ea descoperă o legătură strânsă, un motiv personal de relații intime între ea și Maria în această Maternitate care este modelul și încurajarea viitoarei sale vieți conjugale și ale viitoarelor sale maternități.

„Cine se aseamănă se adună", spune proverbul. Se înțelege, așadar, că sufletul feminin trebuie să meargă din instinct către Maria. Evident, tânărul evlavios îi arată o mare încredere, fiindcă Ea este Mama sa. Dar tânăra fată găsește în avântul ei încă un motiv foarte mișcător: nu numai că Maria este Mama sa, ci este o fecioară, o soție și o Mamă al cărei rol aici jos a fost același cu al ei.

Maria și castitatea

De îndată ce acest motiv esențial al Devoțiunii către Sfânta Fecioară a fost priceput, el începe în mod infailibil să producă în inima tinerei fete sfânta sa însuflețire. Dar educatoarea nu trebuie să socotească faptul că și-a încheiat lucrarea de apostolat. Ea nu a făcut decât să-i pună prima piatră.

Trebuie acum ca, în convorbiri intime și urmate, să detalieze evlavioasei sale eleve armoniile care unesc sufletul ei cu acela

al Mariei și făgăduința de fericire pe care o găsește în atașamentul stăruitor și devotat față de cultul Maicii Cerului.

Tânăra fată tocmai a aflat că gloria sexului ei, virtutea sa decorativă, este castitatea. Ea știe că, cu cât va poseda o curăție mai desăvârșită, cu atât va fi femeia ideală. Or, iată că, privind la Maria, ea înțelege că ceea ce dă o strălucire atât de minunată Maternității sale este incomparabila ei Feciorie. Fără a putea aspira la același privilegiu, tânăra fată știe că la ea se va produce totuși ceva asemănător: viața ei conjugală și maternitățile sale viitoare își vor trage gloria și cinstea din desăvârșirea fecioriei pe care o va fi practicat până la căsătorie, asemănându-se în aceasta Mariei, care a rămas întotdeauna acest sanctuar desăvârșit inviolabil, în mijlocul căruia a locuit numai Duhul Sfânt și care a rămas domeniu dumnezeiesc.

Dulcea tânără fată care visează la curăție ideală, la albeață de crin, simte o bucurie imensă contemplând în Maica lui Dumnezeu o floare cu totul albă, prin privilegiul concepției sale imaculate, care, fecundată prin intervenția dumnezeiască, și-a produs frumosul rod fără să se veștejească, rămânând după aceea ceea ce fusese mai înainte, o fecioară intactă în prospețimea ei.

Există cu adevărat, în aceste gânduri, cu ce să fie sedus un suflet impresionabil care simte apropiindu-se, odată cu luptele pe care va trebui să le susțină pentru apărarea sa personală, ceasul de a alege un soț și de a întemeia un cămin. Slaba copilă, care se simte atât de mică înaintea atâtor greutăți,

găsește în Maria scăparea ei; ea știe că Maria, fecioară, soție, mamă, înțelegând-o până în adânc, va ști să o ajute să realizeze idealul de feciorie juvenilă, de castitate conjugală și de fecunditate maternă pe care l-a visat din toată inima.

Nu se vor dezvolta niciodată îndeajuns aceste idei bogate înaintea ochilor tinerei fete. Nu i se va face niciodată suficient să înțeleagă ce comoară posedă în Devoțiunea către Maria! Fericite mamele bine inspirate care au știut să le facă pe copilele lor să descopere aceste raporturi intime care le unesc cu Regina Cerului. Aceste mame au dat deodată acestor suflete gingașe, care se atașează atât de viu de tot ceea ce este vrednic de iubire, secretul viitoarei lor perseverențe în virtuțile cele mai grele.

La Dumnezeu prin Maria

Această Devoțiune către Maria, izvor de atâta avânt în sufletul tinerei fete, nu ar produce totuși în el roadele care se pot aștepta de la ea, dacă nu ar fi condusă cu inteligență. Ea s-ar preschimba în superstiție, în talisman infailibil, în devoțiune măruntă, moarte a pietății, dacă nu ar fi orientată în adevăratul ei sens de introducere la adevărata laudă a lui Dumnezeu.

Tânăra fată și educatoarea ei trebuie, într-adevăr, să se păzească întotdeauna de neajunsul pe care îl prezintă această prețioasă facultate de emoție pe care o posedă sufletul feminin. Când se naște în el un sentiment viu, acesta acaparează în

folosul său atenția, judecata, rațiunea, mergând uneori până la a astupa inteligența. De atunci, obiectul iubit dă iluzia că este unic în lume și ascunde tot restul. El se prezintă ca un scop final, în vederea căruia toate acțiunile trebuie să fie împlinite și care ascunde privirilor realitățile superioare ce solicită eforturile noastre.

O nenorocire de această natură s-ar putea întâmpla tinerei fete în practica Devoțiunii sale către Maria, dacă nu ar lua seama. Fecioara-Mamă oferă dulcii copile asemenea corespondențe de suflet, asemenea motive de a fi iubită, încât aceasta, târâtă de vioiciunea sentimentului, riscă lesne să-și oprească privirile la Maria, să facă din ea finalitatea ultimă a pietății sale, uitând că Fecioara nu este decât o mijlocitoare, Ambasadoarea, iar nu suveranul suprem.

Cultul Mariei este o comoară. Dar încă nu trebuie pierdut printr-o rea așezare. El nu va aduce dobânzi spirituale și vremelnice decât prin mâinile lui Cristos, la care trebuie să conducă în chip firesc cultul Maicii Sale. Pentru că au uitat acest adevăr, câte educatoare au făcut să devieze pietăți care, bine orientate, ar fi fost fecunde!

Este, de altfel, atât de ușor a merge la Isus prin Maria!

Părinții și Doctorii nu încetează să proclame că această Devoțiune, cu condiția să fie bine înțeleasă, duce în mod infailibil la cultul Domnului nostru și, prin El, la Preasfânta Treime. Este calea firească ce îngăduie sufletului să-și

împlinească urcușul... dar încă trebuie să i se arate aceasta, împiedicându-l să apuce pe cărările lăturalnice.

Acesta este rolul pe care educatoarea, care a făcut-o pe tânăra fată să o iubească pe Maria, trebuie să-l împlinească acum. Dar aici se ivește o dificultate: multe mame se declară incompetente; această conducere a sufletului fiicei lor le depășește; ele nu văd cum vor ajunge să-i întipărească cultul doctrinal care îi este necesar. Se văd persoane profund creștine ezitând înaintea dificultăților acestui rol. Cu cât mai mult mamele de familie cu o pietate superficială sunt oprite pe loc înaintea asprimilor sarcinii lor!

Și unele, și altele greșesc mult înspăimântându-se. Ele au la îndemână toate mijloacele pentru a-și atinge scopul: să aibă curajul și bunul spirit de a le folosi.

Mai întâi, mama, în acest ceas important, poate și trebuie să recurgă la directorul ei spiritual, care nu-i va refuza sfaturile sale. Tânăra fată, la rândul ei, să se deschidă preotului grav, supranatural, preocupat de sfințirea sufletelor, pe care a avut fericirea să-l găsească. Amândouă vor înțelege cum Maria este calea care duce la Cristos. Pentru a le ajuta să priceapă mai bine, li se vor indica acele cărți capabile să inspire Devoțiunii lor către Sfânta Fecioară sentimentele unei pietăți solide: mai întâi admirabila lucrare a marelui doctor sfântul Alfons de Liguori, intitulată Gloriile Mariei, scrisă atât de cald și gândită atât de teologic; Tratatul despre Adevărata Devoțiune către Sfânta Fecioară, al Fericitului Părinte de Montfort, care a

entuziasmat atâtea suflete pentru slujirea lui Isus prin Maria, și atâtea alte lucrări de doctrină sănătoasă și atrăgătoare, care vor asigura pietății tinerei fete bazele ei fundamentale.

Aceste cărți, citite mai întâi de mamă, căreia îi vor deschide orizonturi poate nebănuite, apoi de tânăra fată, vor exercita asupra formării pietății feminine în familie cea mai fericită influență și vor împiedica vieți creștine, totuși bine începute, să se rătăcească pe cărări fără ieșire.

Rozariul

Ajunsă la acest pasaj, cititoarea volumului de față formulează poate o obiecție. Sfatul care tocmai a fost dat, gândește ea, se adresează unei elite, tinerelor fete bogate și instruite, care mai întâi au timp să citească și apoi înțeleg ceea ce spun aceste cărți savante. Dar mica muncitoare, copleșită de treburi, care, încă de la sculare, trebuie să se apuce de lucrările gospodăriei înainte de a alerga la magazin sau la atelier; umila copilă de la țară, care abia știe să-și urmărească Liturghia în cartea de rugăciuni, sunt oare osândite să ignore cărările pietății fundamentale? Ele au avut, în general, fericirea, împinse de instinctul lor feminin și de sentimentul maternității, de a descoperi fără prea multă greutate Devoțiunea către Maria; dar vor fi ele, sărmanele fete, lipsite de bogățiile supranaturale fiindcă sunt lipsite de cele vremelnice?

Bunul Dumnezeu este prea milostiv pentru a îngădui asemenea nenorociri. Cei simpli au izvorul lor de știință. Există o carte la îndemâna tuturor, din care pot sorbi cei care nu știu să citească sau nu au timp să o facă, și pe care savanții înșiși au datoria să o consulte. Această carte, care oferă mijlocul de a pătrunde misterele credinței noastre, orice educatoare trebuie să o deschidă înaintea ochilor tinerei fete. Pătrunzând aceste învățături, sexul feminin, care nu cedează decât avântului inimii, chiar atunci când rațiunea este convinsă, se va afla purtat de la iubirea Mariei la aceea a lui Isus, prin avântul aceleiași simpatii, fiindcă va fi condus în chip cu totul firesc să contemple relațiile intime care există între Mamă și Fiu. Această mină incomparabilă de instruire supranaturală, această comoară a adevăratei științe și a pietății solide, este „Rozariul".

Trebuie mai întâi să fie învățată tânăra fată, atât de doritoare de desăvârșirea sa spirituală, în ce constă Rozariul. Evident, este o devoțiune către Maria, de vreme ce de o sută cincizeci de ori se repetă: Ave Maria. El oferă deci un chip excelent de a o cinsti pe această Mamă pe care delicata copilă o iubește atât de mult și de care știe că este atât de iubită. De aceea, dintru început și fără mai multă reflecție, se simte înclinată să guste mult acest pios obicei.

Dar trebuie să i se facă să înțeleagă, pe deasupra, că Rozariul este mai ales o Devoțiune către Cristos prin Maria. Acest scop va fi atins dacă i se învață practica a ceea ce constituie însăși

esența rozariului, adică meditația Misterelor care însoțește recitarea Ave-urilor.

„A medita misterele!" iată cuvinte cumplite și care înspăimântă. Tânăra fată dă înapoi înaintea unei asemenea sarcini. Nu, să nu se înspăimânte. Când va aprofunda puțin adevărul, va descoperi dulceața care se ascunde sub coaja amară a acestor cuvinte și va înțelege cât de simplă și cordială este această contemplație, cu condiția să se știe cum să fie făcută fecundă.

Să luăm, de pildă, primul mister, Buna Vestire. Copila evlavioasă își închipuie că este Îngerul și își reprezintă că o are înaintea ei pe Fecioara Maria. Înclinându-se înaintea acestei bune Mame, îi spune: „Bucură-te, Marie!" Acest dulce Ave îi bucură inima. Ea adaugă: „plină de har"... reflectând la sensul acestor cuvinte. Pentru ce „plină de haruri?" Pentru că Isus, chiar în clipa în care Îngerul le-a rostit, tocmai a coborât, fără a-i sfărâma hotarele, în sânul binecuvântat al Mariei... Ea continuă: „Domnul este cu tine..." Ah! o cred bine! El este cu tine, fiindcă ai devenit, o, Marie, tabernacolul matern care cuprinde prima Ostie...

Se pare că un suflet de tânără fată, atât de profund organizat în vederea maternității, nu poate rămâne fără avânt înaintea Misterului Concepției imaculate a lui Cristos în sânul Mariei. De aceea, cu ce entuziasm strigă ea: „Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este Isus, rodul pântecelui tău!"

Iată cum, în chip cu totul firesc, prin recitarea lui „Ave Maria", în inima și afecțiunea tinerei fete, Isus își ia adevăratul Său loc, de Autor al Harului.

Când va fi repetat de zece ori aceste cuvinte și va fi reînnoit de zece ori sentimentele sale de simpatie maternă pentru Mântuitorul făcut om, copila evlavioasă va putea cânta „Gloria Patri" spre omagiul Treimii, care săvârșește atâtea minuni pentru mântuirea noastră!

Pe acest plan se vor desfășura toate Misterele. În fiecare dintre scenele pe care le amintește, tânăra fată își va lua locul pentru a saluta, a adora, a mulțumi și își va spune din nou sentimentele, lui Cristos prin Maria și Preasfintei Treimi prin Cristos. Astfel va ajunge să urce până la Golgota... Ce priveliști asupra lumii sufletelor se vor desfășura de pe înălțimea Calvarului înaintea ochilor tinerei fete! Alături de ea, Isus, centrul lumii, și Mama Sa; la picioarele ei, omenirea răscumpărată; deasupra ei, Treimea împăcată! Cu ce iubire repetă ea: „Binecuvântată ești... și binecuvântat este Isus, rodul pântecelui tău!"... „Slavă Tatălui și Fiului și Duhului Sfânt!"

Dar ea va urca încă mai sus. Împreună cu Cristos înviat va pătrunde în Cer și va contempla acolo gloria Mariei... Tânăra fată răpită de admirație a devenit o Fecioară, îmbrăcată în alb, și înaintează către Tronul Reginei, așezat sus de tot, în scânteierea gloriei lui Isus Cristos. Atunci înțelege ea sensul profund al acestor cuvinte: „Binecuvântată ești!... Isus este binecuvântat!"

Când copila evlavioasă coboară de pe aceste înălțimi, pentru a se întoarce la ocupațiile sale zilnice, nu poartă oare în inima ei viziunea realităților pe care este întemeiată în chip esențial Religia? Iată cum, prin Rozariul înțeles și gustat, sufletul merge prin Maria la Isus și prin Isus la Preasfânta Treime.

Liturghia

Aceste mistere pe care tânăra fată le-a contemplat în Rozariul ei, oferirea Domnului nostru, jertfirea Lui, omagiul Lui infinit, sunt aceleași pe care Isus Cristos le reînnoiește în fiecare dimineață în sfânta Jertfă a Liturghiei. Printr-o mișcare cu totul firească a sufletului ei, ea nu se va putea împiedica să dorească cu ardoare să ia parte la oblația Stăpânului pe care a meditat-o cu atâta fervoare.

Și iată cum Devoțiunea către Maria, practicată cu înțelepciune și teologic, conduce, pe căi cu totul simple, la actul central și esențial al Religiei, la sfânta Jertfă a Liturghiei.

Ar fi inutil să se repete aici ceea ce a fost scris în cartea „Liturghia mea", căci cititoarea volumului de față nu va ezita, desigur, să recurgă la aceste pagini în care este rezumată admirabila doctrină a sfintei Jertfe. Ea va vedea acolo că „prin Cristos, cu Cristos și în Cristos, va aduce Tatălui Atotputernic, în unitatea Duhului Sfânt, toată cinstea și toată gloria". Când va fi înțeles că, participând la oblația lui Cristos, a împlinit actul cel mai mare al vieții sale creștine, act a cărui

valoare este infinită, va concepe pentru sfânta Liturghie o iubire intensă și va ști să înfrunte toate greutățile care ar putea împiedica prezența ei zilnică lângă sfântul altar.

Împărtășania deasă

Dorința arzătoare de a se uni cu Omagiul infinit al lui Cristos o va împinge pe copila evlavioasă către practica împărtășaniei dese. Ea va voi, într-adevăr, să-L poarte în ea și să-L strângă la inima ei pe Acela pe care Rozariul ei o face de atâtea ori să-L binecuvânteze și să-L iubească! Atunci va putea vorbi cu adevărat cu El și prin El Tatălui Ceresc, pentru a-I aduce datoriile sale și a dobândi de la El tot felul de binefaceri.

Ar fi de prisos să se insiste aici asupra împărtășaniei dese, asupra efectelor și motivelor de a o practica, fiindcă toată această doctrină expusă tinerilor în Viitori Soți se potrivește nu mai puțin bine tinerelor fete, care vor citi cu folos aceste pasaje. Ele să învețe mai ales să scuture, și ele, această „apatie de dinainte" și această „apatie de după" împărtășanie, care sunt atât de funeste pentru suflete. Acelea care vor fi fost ferme și curajoase vor deveni intimele Bunului Stăpân și vor fi pătrunse repede de spiritul și virtuțile Sale.

Pas cu pas, după cum se vede, Devoțiunea către Maria o va fi condus pe docila copilă până la culmea pietății. Dar, printr-o binecuvântată întoarcere a lucrurilor, departe de a se îndepărta de Mama sa, tânăra fată se va fi apropiat încă mai mult de ea.

Când, după ce L-a adorat pe Dumnezeu prin Cristos la Liturghie și L-a primit în inima sa prin sfânta împărtășanie, își va relua Rozariul, ce vie participare va da Misterelor! Ele nu vor mai fi ca niște tablouri care se desfășoară înaintea ochilor ei; ele vor fi devenit părți ale propriei sale existențe, în care ea își joacă rolul. Marea ei grijă va fi să pună neîncetat sentimentele inimii sale în armonie cu acelea ale personajelor cu care este amestecată activitatea sa supranaturală; ea va pătrunde în iubirea Preasfintei Treimi pe măsură ce va fi încărcat mai des mâinile Mariei cu meritele Domnului nostru Isus Cristos, pentru ca ele să fie oferite de Ea Dumnezeului veșnic și Atotputernic.

De atunci, pentru acest suflet, Religia nu va mai fi ceva abstract și impersonal, pe care îl prinzi numai cu vârful spiritului și care prezintă un interes îndepărtat. Dimpotrivă, pietatea se va transforma într-o „Viață", în mijlocul unor persoane cunoscute, iubite, amestecate în toate acțiunile sufletului și dând existenței sale farmecul delicios și roditor al cooperării lor dumnezeiești.

Când, pornind de la tandra și simpla Devoțiune către Maria, tânăra fată va fi fost adusă de Mama ei din Cer la această percepție a realităților supranaturale, nu va putea niciodată să-i mulțumească îndeajuns generoasei sale ocrotitoare pentru că a inițiat-o astfel în adevăratele taine ale Vieții creștine.

A deveni „copil al Mariei"

Dar câte tinere fete vor ajunge, de la sine, la această desăvârșire a devoțiunii către Maria? Vor fi poate puține. De aceea se pare că aici trebuie sfătuite educatoarele, preocupate să organizeze pietatea copiilor ce le sunt încredințate, să recurgă la puterea pe care o dă, pentru bine, gruparea și asocierea. De aceea nu li se va recomanda niciodată prea mult să îndrepte către „Congregațiile Copiilor Mariei" sufletele delicate pe care voiesc să le smulgă primejdiilor și să le formeze la adevărata religie.

Aceste organizații au adus pietății feminine servicii incalculabile. Când o tânără fată are fericirea de a fi admisă într-una dintre aceste confrerii, îndată este smulsă celui mai mare dușman al virtuții sale, care este izolarea. Ea se află înconjurată de surori care practică, cu un curaj eroic, datoriile pietății serioase și care își apără cu nu mai puțină vigoare castitatea în mijlocul primejdiilor zilnice. Asemenea prietene devin îndată un model viu; tânăra sosită poate contempla în conduita celor mai vârstnice, atât de admirabile în simplitatea lor, ca un rezumat al virtuților Fecioarei pe care fiecare se străduiește să le imite. Se vede, de atunci, ce avânt spre bine sorb din acest mediu sufletele timide care tremurau atât de tare pentru perseverența lor. Deși sexul feminin este mult mai puțin înghețat de teamă decât sexul așa-zis tare în fața opiniei, este necesar să i se asigure deplina independență: de atunci, avântul spre bine este dat, iar sufletul va lucra fără încetare la desăvârșirea sa.

Dacă izolarea este o primejdie, ignoranța este alta. În Asociația Copiilor Mariei, tânăra postulantă va găsi o instruire abundentă asupra adevăratei Devoțiuni; va avea fericirea de a înțelege tot mai mult realitățile sublime care tocmai au fost expuse în paginile precedente; lumina se va face în sufletul ei, odată cu lumina va pătrunde căldura și curând toate focurile iubirii dumnezeiești.

...Și a se consacra Fecioarei

Astfel, puțin câte puțin, tânăra fată va fi adusă de preoții venerabili care conduc grupul, de educatoarele care se ocupă de el, să aprofundeze sensul plin de savoare cuprins în aceste cuvinte devenite idealul congreganistei: a se consacra Mariei.

Ea va învăța mai întâi că a se consacra Mariei nu constă numai în a primi, în schimbul unei formule rostite, o frumoasă eșarfă de moar alb, cu reflexe schimbătoare, brodată cu aur cu monograma Fecioarei, pe care o va purta la ceremonii. Toate acestea nu sunt decât un simbol; este semnul că, îmbrăcând trupul cu acest însemn, s-a pătruns sufletul cu un spirit, spiritul de curăție, desemnat prin albul panglicii; spirit care va trebui păzit prin Maria, după cum indică numele înscris cu litere de aur. A purta acest veșmânt înseamnă a afirma că se trăiește o existență nouă, în slujba unei mari idei, o viață de pietate și de virtute creștină cu și prin Regina Cerului.

Odată pricepută această primă idee, tânăra fată înțelege lesne consecințele care decurg din ea. A se consacra Mariei înseamnă a tinde din toate puterile să realizeze în viața sa de tânără fată Fecioria ideală. Înseamnă deci a respinge nu numai orice vătămare materială și fizică adusă integrității desăvârșite, ci mai ales a fugi de cea mai mică atingere lăuntrică adusă curăției spiritului și inimii. De acum înainte, Copila Mariei, avertizată asupra primejdiilor vieții lumești, va fi preocupată de grija de a le evita; în ținuta sa, cuvintele sale, lecturile sale, demersurile sale, ea va da celor care o văd lucrând impresia că urmărește dobândirea acestei comori superioare oricărei alteia, curăția intactă, modelată după aceea a Fecioarei.

Și, lucru curios, sacrificiile inevitabile pe care le impune această consacrare loială către Maria își vor pierde asprimea firească, mai întâi prin faptul că vor fi suportate în comun și susținute de o pietate organizată; apoi, mai ales, prin faptul că vor fi inspirate de iubire. Când tânăra fată, trăind cu seriozitate în spiritul adevăratei Copile a Mariei, a pătruns mai adânc, ca urmare a învățăturilor auzite, a reflecțiilor sale personale și a practicii asidue a Rozariului, motivele pe care le are de a se atașa de dumnezeiasca sa Mamă, ea sfârșește prin a concepe pentru ocrotitoarea sa cerească una dintre acele afecțiuni pe care numai inima feminină le produce. Legături se creează între copilă și Mamă, legături care dobândesc o asemenea putere încât vor rezista tuturor eforturilor celor care ar voi să le rupă.

De aceea se înțeleg devotamentele față de cauza Mariei care se descoperă în anumite suflete de tinere fete. Cea mai mare fericire a lor este de a împodobi altarul Fecioarei și se știe cu ce zel și cu ce gust o fac. În multe ținuturi, îndeosebi în Bretania și în Vendée, Copilele Mariei se însărcinează să organizeze în satele lor Cultul Mamei lor. Când vine luna mai, ele așază într-un loc ales o statuie pe care o împodobesc. În fiecare seară, toți locuitorii vin în jurul congreganistelor și, sub conducerea lor, cântă cântări, recită rozariul și litaniile. Una dintre cele mai grațioase amintiri ale unui preot care își exercita slujirea în aceste regiuni de credință profundă era aceea de a fi văzut, într-o zi în care intrase într-o fermă săracă, o tânără fată făcându-l să-i admire — și cu câtă mândrie! — comoara. Ea scoase din dulap o cutie închisă cu o cheiță. Din ea își scoase frumoasa panglică de Copilă a Mariei, pentru ca vizitatorul să o poată admira în voie. Apoi ținu să-i dea o imagine, pe spatele căreia înscrise, fără nicio ortografie, un gând delicat de iubire față de Mama sa din Cer...

Această trăsătură, și alte o mie pe care atâția preoți le-ar putea povesti, nu sunt oare dovada că sexul feminin, când ia cunoștință de demnitatea sa, de aspirațiile sale materne, de primejdiile care îl pândesc și, de asemenea, de gloriile care îl vor încununa dacă rămâne curat, găsește în cultul și Devoțiunea către Maria calea sa firească pentru a ajunge la desăvârșirea sa și la realizarea idealului său?

CAPITOLUL AL IV-LEA - Formarea intelectuală

Pentru a forma inteligența feminină, trebuie mai întâi să știm ce este ea — Caracteristicile sale: pătrunderea sa — Emotivitatea sa — Primejdiile morale ale elevei — Primejdiile religioase ale elevei — Declasarea elevei — Ce trebuie să i se predea tinerei fete? — Este nevoie mai ales de o cunoaștere adaptată — Pregătirea pentru examene — Studiul limbii latine — Studiul filosofiei — Știința Religiei — Instrucția religioasă în școală — Catehismul de perseverență — Învățământul religios prin presă

Pentru a forma inteligența feminină, trebuie mai întâi să se știe ce este ea

După organizarea pietății, nimic nu trebuie să o preocupe pe educatoare atât de mult ca formarea intelectuală a tinerei fete.

Din nefericire, în ceasul de față, mamele de familie nu știu pe cine să asculte. Valuri de cerneală curg asupra acestei chestiuni, mișcări așa-zise de emancipare a femeii se declanșează periodic, teoriile cele mai neașteptate se ivesc... adversarii și partizanii feminismului fac un zgomot atât de asurzitor, încât le este cu neputință oamenilor pierduți în această discuție zgomotoasă să deosebească adevărul de fals.

Să lăsăm patimile să se agite. Imitațiunea spune: „Sufletul evlavios sporește în tăcere și reculegere". În cursul capitolului de față, vom invita pur și simplu sufletul feminin să intre în propriul său lăuntru și, cercetându-se pe sine, să constate cu ce facultăți l-a înzestrat Bunul Dumnezeu. În atmosfera calmă a acestei psihologii liniștite, va fi poate îngăduit să se întrevadă educatoarelor și viitoarelor soții pe care ele au a le conduce principiile mântuitoare care vor trebui să prezideze „Formarea intelectuală" a tinerei fete.

Că tânăra fată trebuie să primească o formare intelectuală cât mai îngrijită cu putință, iată un adevăr pe care nimeni nu s-a gândit vreodată să-l pună la îndoială. Voim ca mamele de familie franceze să fie la înălțimea nobilei lor misiuni patriotice și religioase.

Dar, dacă toată lumea este de acord asupra acestui principiu esențial, divergențele se nasc îndată ce se încearcă a defini în ce fel trebuie împinsă această formare.

Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie căutate rațiunile lucrurilor și trebuie sprijinit pe bazele solide pe care ni le furnizează realitatea. Înainte de a vorbi despre formare, nu este oare urgent să se știe care este natura subiectului ce trebuie format? Sculptorul nu va modela marmura prin aceleași procedee ca lutul; lăcătușul se folosește de mijloace care nu i-ar reuși tâmplarului. Dacă, așadar, vorbim despre formarea intelectuală a tinerei fete, prima întrebare pe care trebuie să ne-o punem este aceasta: „În ce constă inteligența feminină? Care sunt aptitudinile, rolul și scopul ei?" Din răspunsul la aceste diferite întrebări vor decurge hotărârile ce trebuie luate pentru a procura dezvoltarea la care tânăra fată are dreptul și datoria de a aspira.

Caracteristicile ei: pătrunderea sa

Cei care pretind că femeia este capabilă să împlinească toate situațiile până acum rezervate bărbatului se sprijină pe acest principiu: „că sunt la fel de inteligenți unul ca celălalt".

La prima vedere, s-ar părea că nu se poate contrazice această afirmație. Se constată că anumite tinere fete înțeleg la fel de repede și la fel de bine ca tinerii. Corectarea lucrărilor viitoarelor bacalaureate ar dovedi-o, iar succesul lor la examene ar confirma această demonstrație. Evident, într-o clasă de candidate există cele puternice și cele slabe, dar media dă o impresie mai curând satisfăcătoare, care ar înclina să se

conchidă că, pe terenul științei, cele două sexe sunt echivalente.

Totuși, o anchetă mai aprofundată duce la o judecată diferită. Trebuie mai întâi constatat că, la tinerele fete, selecția subiecților a fost mai severă decât la tineri. Într-adevăr, în clasele feminine nu sunt împinse către examene decât elevele de elită; candidatele au fost mai înainte alese pe sprânceană. În colegiile de băieți, întreaga masă înaintează, puțin asemenea unei turme, spre „bac". Pentru a avea un termen exact de comparație, ar trebui ca proporția să fie aceeași de ambele părți. Nu se poate, în acest caz, fără prea multă temeritate, să se desemneze sexul în favoarea căruia ar înclina balanța?

Trebuie adăugat că aceste aspirante la diplomă, foarte special alese, pun în cucerirea unui grad, rămas în fond foarte masculin, un punct de onoare pe care, vai! prea adesea, bunii noștri școlari îl ignoră. Insuccesele multor tineri trebuie atribuite în mare parte nepăsătoarei lor indolențe, mai curând decât calității inferioare a inteligenței lor. Dacă într-o zi le-ar veni ideea de a voi să concureze celălalt sex și dacă ar pune în aceasta aceeași ardoare pe care o desfășoară candidatele, atunci ar fi îngăduit să se stabilească statistici ale căror rezultate ar fi concludente.

Pare greu, după aceste constatări, să se afirme că sufletul feminin posedă, în vederea dobândirii științei pure, aceleași calități ca spiritul masculin. Dacă femeia este înzestrată cu o memorie la fel de desăvârșită ca aceea a bărbatului, inteligența

ei nu are, cu siguranță, în domeniul abstracției, aceeași vigoare, nici aceeași pătrundere. Experiența arată că știința niciunei femei, oricât de cultivate ar fi putut fi, nu a ajuns vreodată să o egaleze pe aceea a unui sfânt Toma de Aquino, a unui Pascal, a unui Bossuet, a unui Pasteur... Istoria științei dă sexului masculin cinstea unei primății incontestabile.

...emotivitatea sa

Chiar în cazul în care femeia ar poseda puternicele calități intelectuale ale bărbatului, ea s-ar afla, pentru a trage folos din ele, prin însăși natura ei, într-o situație de inferioritate. Când sufletul feminin accede la adevăr, aleargă către el întreg, adică întotdeauna cu puterea sa incomparabilă de emoție. De aceea adevărul întrezărit nu va avea aceleași efecte asupra celor două temperamente. Pe când bărbatul îl va contempla fără să se emoționeze sau, dacă este emoționat, va lăsa inima să bată fără a-i îngădui să tulbure rațiunea calmă, femeia nu-l va putea împiedica pe acest indiscret să rupă senina liniște pe care o cere urmărirea științei. Bărbatul examinează cu răceală ceea ce femeia nu poate privi decât cu duioșie. Ea este alcătuită, în întreaga sa psihologie, pentru maternitate, cu revărsările și devotamentele ei de neînvins. A face din femeie o pură intelectuală ar însemna a-i impune cruda amputare a celor mai prețioase calități ale sale. Ea nu poate fi umilită aflând că nu este organizată în chip principal pentru știință, cu condiția să știe că este destinată iubirii și devotamentului, fără de care toată știința omenească s-ar cheltui în pură pierdere.

În mod inevitabil, așadar, tânăra fată își va amesteca inima în dobândirea adevărului, va introduce în ea delicatețea sa maternă. Care va fi rezultatul acestei apariții? Ne putem da seama printr-o comparație. Să presupunem că, în timpul marii bătălii care a pus capăt războiului, în 1918, mareșalul Foch s-ar fi emoționat de suferințele pe care soldații săi le-au simțit într-un anumit punct al frontului și că această emoție l-ar fi cuprins... atunci ar fi pierdut vederea generală a bătăliei... și, raționându-și întreaga tactică în funcție de acest detaliu, ar fi încetat să mai aibă noțiunea ansamblului care, prin armonia sa desăvârșită, ducea la succes. Dimpotrivă, făcând să tacă, cel puțin pentru moment, în el orice avânt de milă, orice mișcare a inimii, ca în ziua memorabilă în care a aflat deodată moartea fiului și a ginerelui său, el rămânea stăpân pe idee: de atunci, din cumplita luptă se năștea victoria.

Se înțelege acum cât de greu îi este sexului feminin să posede asupra chestiunilor științifice idei generale. În bătălia împotriva bolilor dezlănțuite, femeia-medic va avea oare stăpânirea netulburată care nu-i va îngădui nici să exagereze, nici să micșoreze valoarea vreunui simptom? Va păstra ea această prezență de spirit care o va face să pună toate atuurile în jocul său? Nu va fi oare atât de cuprinsă de vederea durerii, încât să uite restul? În această altă bătălie, uneori atât de mișcătoare, care constă în a apăra la bară cinstea unui nevinovat, femeia-avocat va evita oare cursele adversarului care, dacă este psiholog, îi va aduce argumentele inimii? Va rezista ea lacrimilor, rugăminților, protestelor părții adverse?

Nu va pierde din vedere principiile superioare care domină dezbaterea, pentru a ceda sentimentului?

Se pare că experiența a răspuns acestor întrebări prin negativă și a demonstrat inferioritatea femeii în exercitarea carierelor liberale. Un medic profund serios și superior de inteligent mărturisea că studentele la medicină nu cedează cu nimic studenților ca putere de memorie și energie în muncă. De aceea reușesc la doctorate. Dar, adăuga el, „scoateți-le din această știință livrescă și puneți-le înaintea unui caz de descurcat, atunci își arată slăbiciunea". Cât despre avocate, ele au făcut, în general, prin îndrăzneala lor naivă, publicul să zâmbească, și mulți feminiști înflăcărați, dacă le-ar cădea o mare afacere pe brațe, ar alerga foarte repede, în ciuda principiilor lor, dar în acord cu interesul lor, să se încredințeze unui avocat. Una dintre primele femei care au cucerit diploma de inginer era constrânsă de necesitate să vină să solicite sprijinul camarazilor săi de școală, pentru ca ei să o ajute să-și procure o situație: sexul ei, în ciuda strălucitelor calități de care dăduse dovadă, nu inspira industriașilor o încredere suficientă.

Ceea ce face Bunul Dumnezeu este bine făcut. Dacă El a destinat femeia rolului important al maternității și dacă, specializând-o pentru acesta, a înzestrat-o într-un chip foarte particular în vederea funcției sale sociale, de ce ne-am strădui prostește să o torturăm aplicând-o la lucrări pentru care nu este potrivită? Bunul La Fontaine spunea:

Să nu ne silim talentul,

N-am face nimic cu grație.

Dacă femeia-medic, dacă femeia-avocat, femeia-inginer par în general să nu aibă înfățișarea potrivită slujbei, nu este oare semnul că această ființă, a cărei caracteristică este de a face totul cu o grație extremă și cu o eleganță firească, nu este prea la locul ei în amfiteatru, la tribunal sau în uzină?

Primejdiile morale ale studentei

Chiar dacă ar fi uneori aplaudată acolo, până la punctul de a uita că nu se află în mediul ei intelectual, femeia ar avea greu impresia că se află acolo în mediul ei moral.

Pentru ca o tânără fată să devină medic, trebuie să trăiască mai mulți ani în tovărășia „carabinilor"; pentru ca să fie avocată, trebuie să-și petreacă timpul studiilor în societatea studenților. La prima vedere și fără prea multe reflecții, se simte o groază instinctivă la gândul că o delicată tânără fată, a cărei datorie este să păstreze fecioria trupului și a sufletului ei sub mantia modestiei, ar putea frecventa, în timpul perioadelor celor mai formative ale vieții sale, această lume atât de ușuratică și atât de puțin rezervată.

De câte ori preotul care se ocupă de tineri vede părinți sosind la el plângând: „Fiul meu, strigă ei, va intra la Școala de medicină sau își va începe curând dreptul... această perspectivă

ne înspăimântă... găsiți-i, domnule abate, o casă de familie unde să fie la adăpost, un preot care să-l îndrume..."

Ce reflecții au dreptul să-și facă părinții care își văd plecând la aceleași școli... fiica? Dacă nu plâng lacrimi amare, este pentru că sunt inconștienți sau nepăsători, poate și una, și alta deodată.

Iată, într-adevăr, tânăra fată ajunsă în marele oraș. Ea caută o locuință... fericită dacă o găsește la rude, la prieteni siguri... dar dacă trăiește într-o cameră mobilată, se poate lesne închipui ce primejdie aleargă... Cum își va închide ușa camarazilor care vin să-i ceară caritatea unei lămuriri pentru o lucrare presantă?...

Se află ea în orașul său, la propriii părinți? Primejdia este micșorată, dar încă mare; căci va putea ea oare să se abțină de la relațiile de bună fraternitate cu tovarășii ei, al căror ajutor și amabilitate are adesea nevoie să le ceară? Nu se va crede oare obligată să răspundă invitațiilor lor, avansurilor lor? Să meargă să-i vadă la ei pentru a studia cu ei?...

Se va spune: iubirea muncii este o mare pază; or, ea există în cel mai înalt grad la o tânără fată care acceptă exigențele acestei vieți de ocnașă pentru a atinge nobilul scop pe care și l-a propus. Dar, alături de iubirea muncii, nu trebuie oare să ne ferim de ceea ce se numește iubirea pur și simplu? O inimă, fie ea aceea a celei mai strălucite dintre studente, este o inimă de femeie și, pe deasupra, o inimă de douăzeci de ani!

Să presupunem că tânăra fată nu pierde în acest mediu nimic din ceea ce constituie esențialul virtuții sale; nu aleargă ea riscul de a vedea căzând ceea ce îi este podoaba, această delicatețe aleasă, această modestie, păzitoare a fecioriei, care trebuie să facă mai târziu farmecul atât de cuceritor al unei tinere logodnice? Convorbirile grosolane, glumele greoaie răsună neîncetat la urechile ei; șicanele lipsite de spirit, gesturile îndrăznețe, manierele fără distincție devin exemplul zilnic... studenta, dacă rămâne tânără fată prin natură, devine, prin aspectul, obiceiurile, limbajul ei, nimic altceva decât un student, adesea vulgar și nepotrivit, fiindcă femeii, despuiată de grațiile sale feminine, nu-i mai rămâne mare lucru seducător.

De aceea, când, mergând să vizităm vreun bolnav la spital, întâlnim pe lungile coridoare un grup de tineri interni în mijlocul cărora se află una dintre aceste viitoare doctorițe cu un fel de a fi mai curând relaxat, sau când trecem pe lângă una dintre aceste avocate de mâine la Palatul de Justiție, nu ne putem împiedica să simțim o impresie de tristețe și de milă.

Dacă vreuna dintre aceste intelectuale, datorită unei înalte virtuți personale, unor robuste influențe familiale, unei credințe profunde, a trecut nevătămată prin mijlocul acestui infern, nepierzându-și nici grațiile exterioare, nici convingerile intime, nici desăvârșirea virtuții, nici delicatețea sentimentelor, putem să o salutăm ca pe o excepție de mare merit, care face să mintă întâmplător o regulă generală.

Una dintre aceste tinere fete atât de bine păstrate mărturisește că, dacă ar fi cunoscut dinainte calea pe care se angaja, nu ar fi intrat niciodată pe ea. Ea adaugă cu convingere că, dacă vreo tânără fată îi va cere sfat înainte de a se hotărî să aleagă această carieră, își va folosi toată influența pentru a o îndepărta de ea.

Primejdiile religioase ale studentei

Cât de privilegiate sunt tinerele savante care au avut fericirea de a-și păstra credința! Căci, în mijlocul primejdiei moravurilor, convingerea religioasă aleargă primejdia supremă. Se întâmplă frecvent ca tinerii aruncați în această societate nestatornică a studenților să simtă repede declinându-le pietatea, să părăsească practica Sacramentelor și să se întoarcă spre materialism. Or, tânăra fată este încă mult mai puțin înarmată decât tânărul pentru a respinge dușmanii credințelor sale.

Fiind profund impresionabil, sexul feminin este eminamente influențabil. Exemplul, mai ales venind din partea oamenilor pe care îi admiră, dobândește asupra tinerei fete o putere fără control și fără critică. Profesorii ei sunt pentru ea zei. Ei constituie idealul pe care ar voi să-l realizeze! Dacă se întâmplă ca acești mari oameni să nu fie creștini, nu este aceasta îndată un argument împotriva religiei? Poate oare o studentă să nu imite în toate pe maeștrii a căror autoritate o socotește infailibilă?

Studenta va accepta cu atât mai mult teoriile pozitive ale profesorilor săi cu cât inteligența ei, lipsită, pentru cauzele enunțate mai sus, de idei destul de generale, nu poate decât cu foarte mare greutate să ajungă prin ea însăși să vadă acordul care există între Știință și Credință. În fiecare clipă, știința științifică, medicală, juridică sau istorică ridică împotriva credințelor noastre obiecții pe care un spirit de bărbat larg și imparțial le estimează la justa lor valoare și le relegă la micul lor loc, fiindcă le vede într-un ansamblu, ca pe un tufiș de spini în mijlocul peisajului; dimpotrivă, sufletul feminin, acaparat de impresia de putere pe care i-o prezintă dificultatea ivită deodată, o consideră cu un ochi al cărui câmp vizual este îngustat: emoția solicită, într-adevăr, toată atenția asupra obiectului însuși aflat în litigiu, fără a-i îngădui să vadă împrejurimile: este o furnică în fața unei pietre care îi astupă calea.

Sofismele antireligioase pe care aceste sărmane intelectuale sunt astfel expuse să le admită li se vor părea cu atât mai acceptabile cu cât, în general, nu vor consimți să-și asigure răgazurile necesare pentru a le critica și îndrepta. Ele sunt, într-adevăr, presate de muncă. A reuși este marele scop. Nădejdea succesului devine sentimentul dominant, care ia repede locul pe care orice emoție vie și-l croiește în sufletul feminin. Acest scop va deveni obiectul unui cult; întreaga religie a tinerei fete va fi aceea a diplomei. A merge la Liturghie, a-și împlini datoriile de pietate, a face rugăciunile zilnice, toate acestea vor avea șansa de a fi socotite pierderi de

timp. Iată cum studenta modernă va fi scuturat în chip cu totul firesc ceea ce, cu un surâs, numește „rămășițele credinței strămoșești".

Toate reflecțiile care preced sunt istorie trăită. O întâmplare între o sută altele: o tânără fată ieșită dintr-o familie rurală, numeroasă și creștină, ajunge, fără nicio avere, câștigându-și viața, să-și facă studiile de medicină. După mii de osteneli, este primită doctor, dar și-a pierdut cu totul credința... Cariera ei a fost scurtă. Lovită de un rău neînduplecat, simte că va muri... dar îl respinge cu energie pe preot... O luptă emoționantă se produce între o familie îngrozită și o muribundă... în sfârșit, aproape în ultimul moment, într-un minut de regret datorat rugăciunilor acumulate, consimte să-și vadă parohul... Sărmană copilă! Dumnezeu să aibă sufletul ei!

Declasarea studentei

Chiar dacă aceste tinere fete și-ar fi păstrat credința și moravurile, ele ar rămâne totuși întotdeauna dezorientate. Ele sunt, într-adevăr, prin situația lor, ieșite din rolul social pe care Providența l-a atribuit femeii, acela al maternității.

Cum poate o tânără fată devenită medic, avocat, inginer să conceapă funcția ei de soție mai întâi, de mamă apoi? Sunt oare îndatoririle femeii în cămin compatibile cu o viață de această natură?

O soție, precum vom vedea mai târziu, este un ministru de interne. Când soțul se întoarce de la afaceri, istovit, el se așteaptă să găsească acasă liniștea, ordinea, confortul și ceea ce pentru el este cel mai prețios dintre toate bunurile, afecțiunea. Dar, dacă s-a căsătorit cu o doctoriță sau cu o avocată, trebuie să facă sacrificiul acestor avantaje ale vieții conjugale, din care îi rămâne să suporte neajunsurile. Perspectiva de fericire pe care o poate întrezări nefericitul tânăr rătăcit într-o asemenea unire nu este, desigur, dintre cele mai strălucite. „Doctoreasa" locuiește la cabinetul ei, aleargă la bolnavii ei, se duce la clinică sau la spital la orice oră din zi pentru operații, noaptea pentru urgențe. În acest timp, cine rânduiește treburile gospodăriei, cine poruncește mesele, cine supraveghează servitorii? Cine hrănește, îngrijește, îmbracă copiii, dacă există?...

Această carență a soției naște în general deznodăminte tragice. Se înțelege dispoziția unui soț dezamăgit care, crezând că ia o femeie, s-a căsătorit, de fapt, cu un alt bărbat. Nimeni nu ignoră că influențe anticreștine viclene împing sexul feminin către această eroare antisocială, în vederea coruperii lui și, prin aceasta, a descreștinării lui.

Uneori, prin excepție, acordul persistă între acești căsătoriți extraordinari, dar cu ce preț? Sacrificând dinainte toate rațiunile de a fi ale vieții conjugale. Un tânăr medic, foarte inteligent, se căsătorește cu o tânără fată, medic și ea. Ei se stabilesc fiecare la etajul său, au clientela lor specială și viața lor independentă. Se consultă amândoi între „confrați", își trimit

unul altuia bolnavii pentru examinare mai detaliată. Câștigă, se pare, mulți bani, nu au, evident, copii și constituie nu o gospodărie, ci o întreprindere. Bătrânul tată al tânărului, coborât astăzi în mormânt, a conceput din aceasta o adâncă mâhnire, fiindcă simțea că această asociere medico-conjugală, în care, de altfel, abia era primit, nu era o familie.

Se constată, într-adevăr, că aceste căsnicii sunt în general sterile. În cazul foarte problematic în care soțul ar dori să aibă o descendență numeroasă, tânăra savantă nu voiește să fie stânjenită de intruși. Ea are alte griji. Ce ar deveni clientela bolnavilor sau a împricinaților în lungile luni care preced și urmează nașterilor? Tot atât ar valora să nu mai exercite. De fapt, a se retrage din afaceri ar fi soluția rațională. Dar este oare cu putință să o faci întrevăzută unei femei care a sacrificat totul pentru a ajunge?

Când, din întâmplare, în aceste cămine pe dos au apărut ființe mici și fermecătoare, departe de a fi o cauză de bucurie, ele devin un obiect de necaz. Nu sunt ele oare o piedică neîncetată pentru mama lor, care are cu totul altceva de făcut decât să se ocupe de ele? În mijlocul a o mie de trăsături vrednice de plâns, se poate cita următoarea, care va părea caracteristică. O tânără fată foarte bine înzestrată, fizic și intelectual, se căsătorește cu un medic care nu prea reușea. Pentru a ridica finanțele gospodăriei, deși era deja de mai multe ori mamă, își pregătește bacalaureatul legănând copiii. Reușește să cucerească titlul de doctor-medic. Succesul răspunde speranțelor; clientela aleargă la ea, o apreciază mult...

Dar familia este stânjenitoare... ispita devine cumplită... într-o zi, un zvon aleargă prin tot orașul: se află cu stupefacție că „doctoreasa", părăsindu-și soțul și copiii, pe care nu i-a mai revăzut de atunci, a fugit în tovărășia unui alt medic în țările orientale...

Ce eroare este să se voiască impunerea unei cariere tinerei fete în contradicție cu aptitudinile cu care este înzestrată în chip firesc! Ea este creată pentru a deveni mamă. Dacă voiește să fie fericită și să facă fericiți, trebuie să rămână în rolul ei social. În afara acestei misiuni splendide, în vederea căreia trupul și sufletul ei sunt alcătuite, nu va găsi decât mizerie. Bucuria ei, înflorirea ei, gloria ei îi vor veni nu dintr-o dezvoltare intelectuală anormală, care o torturează, ci din înțelepciunea cu care își va fi înțeles destinele și va fi practicat virtuțile care trebuie să înconjoare cu aureolă viitoarele ei maternități.

Ce trebuie învățată tânăra fată?

Ideea în jurul căreia trebuie să se organizeze formarea intelectuală a tinerei fete este deci aceea a maternității. Se pricepe de atunci că principiul care va trebui să prezideze conducerea intelectuală a sufletului feminin va fi acesta: „În educația unei viitoare soții, nicio cunoaștere nu este de prisos, din moment ce contribuie să-i procure o împlinire mai desăvârșită a rolului ei conjugal și matern."

Va fi ușor de acum să se răspundă la această întrebare: „Ce trebuie învățată tânăra fată?" Tot ceea ce va fi folositor pentru a face din ea o soție vrednică de soțul ei, o mamă capabilă să-și crească copiii.

Ortografie și franceză să i se dea, și cât mai mult cu putință. Nu era oare întristător să vezi o logodnică, totuși bogată și bine crescută, castelană în ținutul ei, scriindu-i logodnicului ei scrisori presărate cu cele mai grosolane greșeli, când, alături, o mică țărancă, fiica fermierei, îi trimitea alor său pagini delicios gândite și redactate?

Este de dorit ca tânăra fată să posede, pe deasupra, noțiuni de literatură, de istorie, de geografie. Nu va trebui ea mai târziu să întrețină conversația cu soțul ei asupra principalelor chestiuni care interesează spiritul omenesc? Ce suferință pentru un tânăr inteligent de a nu putea niciodată schimba idei despre autorii celebri, despre faptele remarcabile ale trecutului, cu o femeie care nu a învățat nimic, care nu citește niciodată! Se înțelege plângerea pe care o lăsa într-o zi să-i scape un tânăr tată al mai multor copii, care, din nefericire, nu gusta niciunul dintre farmecele spiritului în căminul său: „Vă mirați că mă plictisesc acasă? striga el. Soția mea este atât de absorbită de bucătărie, încât, dacă nu vorbim despre gătit sau dulcețuri, nu mai avem nimic să ne spunem!"

Alături de această cunoaștere intelectuală, ar fi de dorit ca tânăra fată să primească o formare artistică. Ea ar trebui să posede asupra frumoaselor arte noțiuni generale care să o

învețe să recunoască un stil, să aprecieze monumentele, mobilele, tablourile diferitelor epoci și, prin urmare, să posede acea finețe a gustului care îngăduie împodobirea interiorului și facerea lui cu adevărat grațios. Dacă, la aceste fericite calități, adaugă un talent muzical bine exersat, va fi în stare să încânte casa și să facă din ea un adevărat Paradis!

Nu există nici măcar datele științifice care să nu aducă micul lor contingent de utilitate și confort în gospodărie. Dacă soția are o nuanță de fizică și chimie, va putea mai întâi să se întrețină despre acestea cu soțul ei, care probabil se interesează mult de aceste chestiuni; va putea, de asemenea, într-o zi, să conducă lucrările copiilor ei și să-i ajute în redactarea temelor lor de școlari; dar, pe deasupra, câte servicii îi va aduce știința sa practică, fie și numai pentru a supraveghea instalațiile electrice ale apartamentului, încălzirea centrală sau aparatele cu gaz!

„Ar trebui ca o femeie să aibă lumini despre toate", spunea Molière. Nimic mai adevărat. Mai ales în zilele noastre, când cunoașterea a devenit atât de vastă, orice soție trebuie să se străduiască să ajungă la o dublă exigență: aceea a soțului, care caută, pe lângă o societate plăcută, sfaturi prețioase; aceea a copiilor, care vor trebui formați în toate privințele la studiu.

Trebuie mai ales o cunoaștere adaptată

Iată un program care pare imens. În sine, nu este prea vast. Știința feminină nu va fi niciodată destul de ridicată, dacă voiește să se țină la înălțimea datoriilor pe care i le impun viața conjugală modernă și maternitatea.

Totuși, acest ideal de formare intelectuală nu poate fi realizat de toate viitoarele soții. Trebuie, cu mult tact, adaptată și măsurată știința fiecăreia dintre ele cu situația lor familială și cu aspirațiile lor. Este evident că o tânără fată de condiție modestă, obligată să câștige de timpuriu și care, verosimil, va trebui să se căsătorească cu un cinstit muncitor rural sau citadin, nu are nevoie de multă literatură. O cunoaștere practică îi va fi mai folositoare. Îi va fi de ajuns să-i ofere soțului ei o cultură corespunzătoare celei a lui. Scopul ce trebuie obținut, în acest caz, este ca cele două inteligențe să se afle aproape la același nivel. O prea mare disproporție ar fi, pentru cel mai puțin cultivat dintre cei doi soți, o umilință, iar pentru celălalt o suferință și izvorul unor visuri ambițioase, cu neputință de satisfăcut. De aceea mamele de familie trebuie, înainte de a-și îndrepta fiicele către o instruire superioară mediului lor social, să ia bine seama să nu facă din ele niște declasate, care vor muri de plictiseală în tovărășia bravului muncitor, a micului funcționar sau a truditorului agricultor pe care relațiile lor sociale le vor fi adus să-l ia de soț.

Dimpotrivă, alte tinere fete, născute în familii cu o situație destul de înaltă, sunt chemate să fie cerute în căsătorie de un medic, un avocat, un inginer, un industriaș, un ofițer. Acest tânăr, care a consumat mult timp în studiu și a urmat probabil

vreo Mare Școală, va poseda o vastă cunoaștere, o inteligență strălucită, un gust dezvoltat. El așteaptă de la logodnica sa, în schimbul atâtor calități, nu o știință tot atât de întinsă ca a lui, ci cel puțin un spirit destul de format pentru a-l înțelege, destul de maturizat pentru a-l încuraja. El presupune că, înțelegând necesitatea unei serioase formări intelectuale în vederea căsătoriei, ea va fi căutat să dobândească, mai întâi pentru soțul ei, apoi pentru copiii ei, cunoștințele de care are nevoie pentru a asigura viitorului cămin liniștita mulțumire a spiritelor. Așadar, ce dezamăgire dacă, a doua zi după intrarea în gospodărie, tânărul soț ar încerca, sondând inteligența soției sale, impresia golului absolut!

Nu se va spune niciodată îndeajuns viitoarelor soții să lucreze în frumoșii ani ai tinereții lor. Cu condiția ca această formare intelectuală să nu le facă să uite a se pregăti pentru funcțiile practice ale vieții de gospodărie, ele pot să nu pună nicio limită dorinței lor de a învăța, cu scopul de a forma în ele femei pe cât de bogate în idei, pe atât de bogate vor fi în afecțiune și devotament.

Pregătirea pentru examene

Dacă, înaintea elitei tinerelor fete, se află deschis un câmp atât de vast, de ce acelea care pot nu ar aborda cu generozitate pregătirea pentru examene? Brevetul simplu, apoi brevetul superior le oferă un program care nu este idealul, este adevărat, dar în studiul căruia pot dobândi multe cunoștințe

prețioase. Când tinerețea este stimulată de ideea unui scop de atins, ea este admirabilă în eforturi; altminteri rămâne, în general, de o apatie deznădăjduitoare. Educatoarele, foarte avertizate asupra acestui fapt prin experiență, fac să strălucească la capătul lungului defileu al claselor gloria diplomei și procură astfel, prin această atracție, acelora dintre viitoarele soții care sunt încă prea tinere pentru a-și pune voința în mișcare în vederea căminului, o cunoaștere care va fi foarte folositoare vieții lor conjugale.

Dar de ce să se oprească ambițiile la brevete? De ce să nu se țintească mai sus decât o formare primară și să nu se caute o cultură mai generală și mult mai completă? De ce inteligența feminină ar fi lipsită de binefacerea acelor „umanioare" care, în cele mai frumoase epoci franceze, au format deja nu numai spiritul masculin, ci și sufletul feminin? Se citează, de-a lungul secolelor trecute, femei versate în litere, citind latina, savante în teologie, care au fost admirabile mame de familie.

Există, așadar, mari avantaje în a da, în vederea rolului ei viitor, tinerei fete care are inteligența deschisă, resursele suficiente și o situație socială care o îngăduie, binefacerea unei dezvoltări superioare.

Din nefericire, astăzi această lucrare de cultură generală s-a întrupat într-o instituție foarte imperfectă, pe care o numim bacalaureatul. Nu este aici locul de a observa cât de mult ar putea fi programele mai formative dacă ar fi descărcate de atâtea inutilități; sau încă de a examina dacă nu ar fi înțelept să

se constituie un „bacalaureat feminin", eliberat de tot ceea ce nu poate sluji decât viitorilor avocați, medici sau ingineri, dar îmbogățit cu noțiuni prețioase pentru viitoarele soții. Să spunem numai că, așa cum este, el oferă tinerelor fete doritoare să posede un stimulent pentru eforturile lor, mijlocul de a-și procura o cultură pe care le va fi foarte plăcut mai târziu să o posede.

Studiul latinei

Două studii mai ales sunt deosebit de folositoare pentru dezvoltarea intelectuală a tinerei fete în programul bacalaureatului: acelea ale latinei și ale filosofiei.

S-au vărsat valuri de cerneală asupra oportunității latinei. Experiența, mai grăitoare decât toate raționamentele, a demonstrat că, fără ea, nimeni nu ajunge la o cunoaștere desăvârșită a limbii și a autorilor francezi, nici la adevăratul gust literar. Fără ea, de asemenea, mama este prea devreme incapabilă să urmărească lucrările copiilor ei și să constate progresele lor. Dar, pe lângă aceste avantaje, care trebuie luate în considerare, știința latinei îi va oferi tinerei fete o desfătare neprețuită pentru viața sa personală și pietatea sa: îi va îngădui să înțeleagă rugăciunile Bisericii și să se inițieze în Viața Liturgică.

Ce farmec află sufletul atunci când, asistând la o ceremonie, percepe sensul admirabilelor cuvinte care se cântă acolo! A

pricepe Gloria, Credo, imnurile, responsoriile, a culege din versetele Psalmilor aceste idei substanțiale care au hrănit atâtea generații creștine, iată ceva ce poate ispiti emulația unei tinere studente. În fiecare dimineață, ea va pleca să asiste la Liturghie luând cu sine al său Missale Romanum, întru totul asemenea celui al preotului, și va urmări cu un interes suprem aceste admirabile formule, dintre care mai multe urcă până în primele veacuri și care slujesc să aducă, prin Cristos, Sfintei Treimi Omagiul desăvârșit. Ea va găsi, în inspirația acestor texte venerabile, cu ce să încânte momentele care preced și urmează împărtășania sa. Lectura latinei o va fi introdus într-o lume închisă prea multor credincioși. Fiindcă va ști să guste aceste admirabile Oficii și va sorbi din ele întărirea spirituală, evlavioasa latinistă nu va fi, ca atâtea dintre tovarășele ei, înclinată să neglijeze slujbele sfinte și îndeosebi Vecerniile. Când va fi chemată să-și dea concursul la cântări, cu ce inimă va rosti cuvinte care nu mai sunt pentru ea sunete, ci îi reprezintă idei.

Se vede de atunci ce participare intensă la viața Bisericii poate procura unei tinere fete studiul latinei. Ea nu va avea niciodată să regrete ceasurile grele în care, aplecată asupra unei versiuni și răsfoindu-și fără încetare grosul dicționar, va fi tradus isprăvile lui Fabius Cunctator sau ale lui Mucius Scevola. Dacă vede, dincolo de munca ingrată, roadele de care se va bucura într-o zi, va întreprinde cu iubire o osteneală de o atât de mare fecunditate.

Studiul filosofiei

Nu mai puțin bogată în influență va fi cunoașterea filosofiei. Această știință, expresie a înțelepciunii omenești, exercită într-un chip special rațiunea, căreia îi lărgește orizonturile, făcând-o să aprofundeze cauzele tuturor lucrurilor. Se poate aprecia ce ajutor va aduce ea sufletului feminin. Ea va introduce în el echilibrul, precizia și logica, dezvoltând facultățile intelectuale și învățându-le să se sustragă imperiului emoțiilor. Ea nu va răpi tinerei fete niciuna dintre delicateţile care îi alcătuiesc farmecul, dar va îngădui poate ca dulcile ei calități și grațiile ei atât de vrednice de iubire să nu fie deformate de sentimente neraționate. Ea va fi arătat valoarea ideii și superioritatea ei asupra avântului imaginativ. În viața căminului, puțină filosofie, sănătos înțeleasă și înțelept aplicată, este de natură să calmeze multe indignări, să îndulcească multe ciocniri și să facă suportabile multe necazuri.

Dar, pentru ca această știință să fie cu adevărat binefăcătoare, trebuie să fi fost desăvârșit predată. S-ar fi expus cineva ispitei de a forța memoria: a face să fie învățate toate teoriile filosofilor înseamnă a impune un efort inutil; a face cunoscută pe cea adevărată, aceea care luminează subiectul și rezolvă chestiunea, iată tot interesul unui curs de filosofie. Se pare deci că este de datoria profesorului chemat să formeze suflete de tinere fete, atât de ușor influențabile, să procedeze, în expunerea doctrinelor, cu toată prudența pe care o cere caracterul elevelor sale. Să vină la ele cu o autoritate foarte

sigură pe sine, sprijinită pe bunul-simț cel mai evident și întotdeauna în acord cu gândirea Bisericii.

Cu siguranță nu în labirintul ipotezelor filosofice moderne se va găsi o asemenea înțelepciune. Va trebui căutată în minunata scolastică, sintetizată strălucit de sfântul Toma de Aquino, profund adevărată și desăvârșit adaptată tuturor nevoilor actuale de oameni admirabili, printre care se așază într-unul dintre primele ranguri cardinalul Mercier. Dacă profesorul consimte să soarbă din această doctrină, singura primită și aprobată de Biserică, seva din care voiește să-i facă pe alții să profite, atunci cu o miere delicioasă își va hrăni elevele, făcându-le să guste suavitatea Adevărului.

Se va spune că acest ideal este imposibil de realizat atunci când cineva este ținut să se preocupe de un program universitar de bacalaureat. Acest fetișism al programului, de care sunt îmbibate astăzi atâtea persoane, face să se zâmbească. Ce importă înainte de toate? A învăța adevărul. Ceea ce examinatorii cer pretutindeni nu este cutare opinie, ci o cunoaștere. Ei voiesc să constate o formare filosofică bine condusă și înțelept împinsă înainte. Profesorul însărcinat să introducă aceste suflete de tinere fete creștine în tainele cauzelor să nu ezite să se facă un arzător apologet al Adevărului. Sub forme potrivite gustului actual și cu cuvinte moderne, să abordeze cu hotărâre explicația tomistă a marilor probleme ale actului și potenței, ale materiei și formei, ale cauzalității eficiente și ale finalității, ale facultăților sufletului și ale spiritualității sale, ale obiectivității percepțiilor noastre, ale

valorii ideilor generale, ale certitudinii, ale existenței și atributelor lui Dumnezeu, Creator, Legiuitor și Răzbunător; atunci va fi adus cel mai mare serviciu docilelor filozoafe care îl ascultă, procurând rațiunii lor o bază neclintită, pe care vor veni să se așeze în chip cu totul firesc marile adevăruri ale Credinței.

Știința Religiei

Căci, în fond, marea preocupare a părinților și a educatoarelor, în formarea intelectuală a tinerei fete, trebuie să fie dezvoltarea științei Religiei sale. Puțin importă ca ea să fie versată în toate ramurile cunoașterii omenești; singurul lucru cu adevărat necesar este să fie instruită temeinic, într-un chip precis și complet, în doctrina creștină.

Fie că tânăra fată este destinată să joace rolul modest de țărancă, de muncitoare sau de angajată, fie că este chemată să ocupe o situație superioară, îi trebuie, pentru a se călăuzi în viață și a-și împlini funcția de soție și mamă, să posede această înțelepciune indispensabilă, fără de care adevărata fericire nu poate bucura căminul.

Din nefericire, trebuie constatat că ceea ce este cel mai folositor este adesea cel mai neglijat... Se văd în toate clasele societății ignoranțe religioase care fac milă. Preoții au dureroasa ocazie de a întâlni prea adesea persoane care par născute la o mie de leghe de o țară creștină. Astfel, de pildă,

acea tânără femeie care întreba dacă preoții se împărtășesc la Liturghiile pe care le celebrează... sau acea alta care, avându-și mama bolnavă, declara că pregătise o sticluță cu ulei de măsline pentru ca preotului să nu-i lipsească nimic când administra Extrema Ungere... sau acea nefericită care, înșelată cu totul asupra legilor căsătoriei, se căsătorise cu un divorțat pe promisiunea că unirea civilă va fi foarte ușor validată de Roma: câteva luni după aceea, dându-și seama de evidență și deznădăjduită, cădea în crize de alienare mintală.

Dar de ce nu se preocupă oamenii mai mult de Instrucția religioasă a tinerelor fete? Din moment ce au mers la catehism, se judecă adesea că au un bagaj suficient de cunoaștere supranaturală. Desigur, trebuie ca primele noțiuni să le fie date la vârsta fragedă; dar dacă, pe la doisprezece ani, după împărtășanii, încetează să mai audă vorbindu-se despre acestea, sufletul lor suferă soarta terenurilor lăsate în paragină: orice urmă de cultură dispare repede din el. Astfel se întâlnesc logodnice, foste prime eleve la catehism, care, în ajunul căsătoriei lor, nu mai știu nici litera, nici spiritul doctrinei catolice.

Este de absolută necesitate ca lucrarea de la început să fie continuată cu perseverență, sub pedeapsa de a renunța la procurarea unor soții creștine pentru căminele viitoare. Această lucrare de desăvârșire trebuie să se urmărească mai întâi în familie. Părinții vigilenți să nu lase să treacă nicio ocazie de a preciza înaintea fiicelor lor adevăruri pe care ele nu le știu decât imperfect. Sunt atâtea împrejurări care

îngăduie să se vorbească despre ele. Cu prilejul unei sărbători, al unei prime împărtășanii, al unui timp de abstinență, al unei căsătorii, al unei înmormântări, al cazurilor de conștiință care se prezintă, se poate explica dogma, morala, se poate insista asupra scopurilor de pe urmă, asupra mântuirii, asupra datoriilor stării. Aceste predici la domiciliu au imensul avantaj de a se naște spontan, fără să fi fost prevăzute, de a răspunde unor nevoi actuale și, prin aceasta, de a interesa. Ele sunt ca o ploaie fină care pătrunde lin în pământ.

Dar câți părinți sunt destul de pătrunși de spirit creștin pentru a ști să se întrețină astfel, foarte simplu, despre religie, fără poză și fără căutare? Câți fac să se respire în jurul lor această atmosferă supranaturală, atât de prețioasă sănătății sufletelor? Totuși, acest ideal al apostolatului familial nu este imposibil de realizat. El se întâlnește încă, mulțumită lui Dumnezeu, mai puțin rar decât s-ar crede; trebuie dorit ca, în urma unei formări religioase tot mai îngrijite a viitorilor soți și a viitoarelor soții, să devină regula căminelor.

Uneori părinți bine intenționați nu se simt destul de instruiți pentru a întreprinde această învățătură catehetică. În cursul vieții, noțiunile lor s-au fărâmițat. Nimic nu este mai ușor decât a remedia această insuficiență. Nu au decât să se inspire dintr-o carte bine făcută. Numărul lor este considerabil.

Instrucția religioasă la școală

Până când va fi scuturată nepăsarea prea multor tați și mame față de cunoașterea creștină a copiilor lor, trebuie ca tânăra fată să găsească la școală instrucția religioasă pe care acasă oamenii sunt incapabili să i-o dea. De aceea părinții au datoria cea mai strictă de a-și încredința fiicele unor educatoare care pun pe primul rang al preocupărilor lor grija de a forma sufletele la cunoașterea și iubirea lui Dumnezeu. Cele mai indicate sunt Surorile, întemeiate pe drept în scopul precis de a împărți știința supranaturală în același timp cu știința omenească. În mâinile lor experte s-au format admirabile generații de soții creștine, atât în școlile de la țară, cât și în pensionatele orașelor.

Dar în epoca noastră, călugărițele au fost atât de prigonite de un guvern sectar, încât uneori au dispărut. În lipsa lor, familiile să caute atunci institutoare creștine. Din fericire, există încă multe tinere fete care, fără a lua vălul, se dăruiesc învățământului. Ele țin școli de sat sau cursuri în centrele urbane. Părinții vor avea în ele auxiliare prețioase pentru formarea religioasă a tinerelor eleve pe care li le încredințează.

Dimpotrivă, nu pot aștepta, afară de rare excepții pe care le vom semnala îndată, niciun ajutor de această natură de la institutoarele laice care țin clasele primare oficiale sau care predau în licee. Se admite, desigur, că ele au uneori o frumoasă cunoaștere și un mare talent de a o împărți. Dar organizarea școlară pe care o reprezintă este întemeiată pe însuși principiul excluderii oricărei idei religioase. Neutralitate, iată firma mincinoasă a casei lor. Este cu

neputință, într-adevăr, să nu iei parte în marea dezbatere care agită lumea. Domnul nostru a spus-o de multă vreme: „Cine nu este cu Mine este împotriva Mea." Cu prilejul literaturii, al istoriei, al geografiei, al grecei, al latinei, chiar cu prilejul unui simplu termen gramatical, se ajunge să se vorbească despre Biserică, despre influența ei, despre legile ei, despre obiceiurile ei... Or, se știe că, adesea, Școala laică sau Liceul își dă comentariul mai curând în sens rău... Ce poate un suflet de tânără fată, impresionabil peste măsură, într-un asemenea mediu? În timp ce fratele ei aleargă poate șansa, în virtutea temperamentului său masculin, de a-și bate joc de aiurelile profesorului anticlerical care îl instruiește, ea va fi tulburată lăuntric de afirmațiile învățătoarelor ei. În zadar părinții vor opune acasă, pentru a nega afirmațiile false, greutatea unei autorități pe care o cred atotputernică: nu vor face decât să întărească eroarea prin incapacitatea lor de a da împotriva ei rațiuni bune! Astfel, fără zdruncinări, pe ascuns, se formează necredincioasele... aceste tinere fete care poate încă merg la Liturghie pentru a face ca mama lor, dar care, în adâncul inimii lor, au înlocuit pe adevăratul Dumnezeu cu idolii științifici pe care materialismul, pozitivismul sau panteismul subiectivist îi propun adorării lor.

Ce nenorocire pentru tânărul care se va căsători cu asemenea femei! Viitorii soți nu se feresc întotdeauna îndeajuns de această primejdie. Ar trebui convinși părinții într-atât de acest pericol, încât să nu mai consimtă de acum înainte, pentru nimic în lume, să-și încredințeze fiicele instituțiilor laice, ci să

caute exclusiv clasele care dau toate garanțiile sub raportul spiritului de credință.

Catehismul de perseverență

Presupunând că tânăra fată a fost desăvârșit instruită în religia sa la școala unde, până la treisprezece și paisprezece ani, i s-a continuat formarea doctrinală, lucrarea de învățătură creștină nu trebuie încă socotită ca încheiată. Baza este pusă; edificiul rămâne de construit. Acest edificiu rămâne, de cele mai multe ori, incomplet.

Vârsta, într-adevăr, la care noțiunile se maturizează printr-o lucrare personală de reflecție este aceea care merge de la șaisprezece la douăzeci și cinci de ani. Cu greu își poate închipui cineva uriașul efort de maturizare pe care îl furnizează inteligența în această perioadă binecuvântată. Or, în acest moment, cele mai multe tinere fete aud vorbindu-se despre toate, afară de chestiunile de dogmă, de morală și de pietate. Este epoca în care li se dau să citească romanele la modă, dar în care multe nu mai deschid Evanghelia, nici tratatele serioase.

O singură instituție poate umple această lacună: Catehismul de perseverență. Ar trebui stabilite pretutindeni, sub acest titlu, cursuri superioare de Religie, pe care tinerele fete le-ar urma cu un imens folos. În multe parohii ele există și atrag suflete, mulțumită lui Dumnezeu foarte numeroase, avide să se

întărească în cunoașterea adevărurilor dumnezeiești. Se întâmplă uneori, în viață, să întâlnești o mamă de familie a cărei știință creștină uimește. „Doamnă, sunteți cu adevărat o teologă!" striga un preot ascultând precizările foarte limpezi pe care le dădea o femeie din lume asupra unui caz de validitate a botezului. Plăcuta surpriză fu repede explicată când acest preot află că ea urmase cu asiduitate cursurile unuia dintre cele mai renumite catehisme de perseverență din Paris.

Nu trebuie ca aceste cursuri superioare să fie rezervate unei elite de tinere fete cultivate. Știința religioasă nu este mai puțin necesară copiilor poporului. Trebuie deci pusă la îndemâna tuturor și a tuturora o învățătură limpede, practică și neîncetată.

Este această învățătură realizabilă? Da, fiindcă a fost realizată. Bunul paroh al unei parohii rurale, rămasă excelentă, din care au ieșit numeroși preoți, făcea în fiecare duminică catehismul enoriașilor săi. Ca și ceilalți păstori, îi aduna pe copii între Liturghie și Vecernii; dar îi invita și pe toți, tineri și bătrâni. Credincioșii alergau în număr mare la biserică și acolo, timp de un ceas, ascultau în cea mai sfântă reculegere explicațiile clare și vii ale lecției pe care cei mici tocmai o recitaseră. Un venerabil episcop ieșit din această parohie iubea să repete minunile pe care bunul său paroh le obținea prin acest procedeu atât de simplu.

Nu era acesta, de altfel, procedeul pe care îl folosea sfântul paroh de Ars? Catehismul său a făcut un bine de neînchipuit,

revărsând valuri de lumină în suflete. Era atât de celebru încât se venea din toată Franța pentru a-l asculta. Dacă seducea într-atât, era fiindcă era o capodoperă de bun-simț supranatural, încălzit de cea mai arzătoare convingere. Nu este oare de dorit ca din toate părțile să se încerce imitarea unui asemenea model? Artificiile limbajului, farmecul frumoaselor discursuri nu valorează cât o simplă și bună lecție de catehism. În familie, tatăl și mama disprețuiesc prea adesea rolul lor de instructori pe lângă băieții și fetele lor. Cel puțin la biserică, la patronaj, la reuniunea Copiilor Mariei, tineretul masculin și feminin să găsească această formare intelectuală și religioasă care va fi atât de prețioasă viitoarelor cămine.

Învățământul religios prin presă

Dacă o învățătură orală a adevărurilor creștine nu există la îndemâna tinerelor suflete, trebuie suplinită această lipsă prin învățătura scrisă. Un efort admirabil se împlinește astăzi pentru a asigura în sufletul tuturor tinerelor fete pătrunderea instrucției religioase prin ziarele care le sunt destinate.

Există astăzi numeroase reviste, adaptate diferitelor vârste și răspunzând diverselor nevoi, la care tinerele fete sunt fericite să fie abonate. Chiar în jurul unora dintre aceste publicații au apărut grupări foarte vii de cititoare. Aceste publicații sunt prea favorabil cunoscute pentru a fi nevoie să li se facă aici elogiul. Să spunem numai că, în mijlocul a o mie de rubrici atrăgătoare și practice, ele dau un loc important instrucției

religioase, ale cărei lecții sunt scrise de maeștri ai catehismului. Ele propun, de asemenea, teme, concursuri încununate cu recompense, asupra chestiunilor de știință doctrinală. Mamele care se îngrijesc de formarea creștină a fiicelor lor să nu ezite să le procure aceste fermecătoare reviste și să le înscrie în grupurile al căror suflet sunt ele.

Să nu se vină acum să se argumenteze cu imposibilitatea de a înzestra spiritul tinerelor fete cu știința teologică. Secretul acestei pregătiri este numai în bunăvoința părinților. Dacă tatăl și mama de familie ar pune, pentru a procura fiicelor lor instrucția religioasă, aceeași îndârjire pe care o aduc pentru a le asigura succesele școlare sau lumești, s-ar putea afirma că rezultatul atât de visat ar fi dobândit: ar putea prezenta tinerilor viitoare soții a căror formare intelectuală ar fi desăvârșită.

CAPITOLUL AL V-LEA - VOCAȚIILE PARTICULARE

Neliniștea viitorului — Înclinarea către maternitate — Chemarea la feciorie — Maternitatea spirituală — Mirele divin — Părinții în fața vocației: a o accepta în principiu — A o controla cu înțelepciune — Alegerea mănăstirii — Viața contemplativă — Viața activă — Învățătoarele din școlile libere — Învățătoarele catolice din învățământul de stat — Învățământul superior feminin liber — Fetele bătrâne din virtute — Fetele bătrâne din necesitate

Neliniștea viitorului

Cu greu este posibil ca o tânără fată căreia i s-au descoperit gravele datorii ale castității și care se formează la pietate și la studiu să nu se neliniștească de viitorul ei. Nepăsarea nu poate

intra într-un suflet atât de avertizat asupra obligațiilor sale și asupra primejdiilor pe care le aleargă. O nevoie foarte vie de a cunoaște orientarea vieții se face simțită în adâncul inimii, către această vârstă binecuvântată de șaisprezece sau șaptesprezece ani, vârstă plină de speranțe atât de dulci și legănată de iluzii atât de delicioase!

Este necesar ca, în acest moment decisiv, tânăra fată să afle răspuns la această întrebare chinuitoare: „Ce voi face cu existența mea?" Trebuie să știe spre ce scop merge, pentru a se putea dispune pentru situația sa viitoare.

Avântul către maternitate

Femeia este constituită moral și fizic pentru maternitate. Este un fapt pe care mama de familie i l-a demonstrat în chip peremptoriu tinerei fete atunci când i-a deschis ochii asupra lucrurilor curăției. Expunându-i rațiunile de a fi ale căsătoriei și ale fecioriei desăvârșite care trebuie să o pregătească, educatoarea a făcut-o pe eleva sa să priceapă că funcția socială încredințată de Providență sexului feminin este aceea care constă în a prelungi neamul omenesc, aducând pe lume pe aceia care îl vor continua, și în a asigura pacea socială și mântuirea veșnică, crescându-i creștinește.

Cele mai multe tinere fete, ascultând aceste descoperiri, le primesc cu entuziasm. Inima lor se bucură la gândul rolului minunat de mișcător care le este încredințat. Ele primesc să-l

împlinească fiindcă li se pare susceptibil să răspundă tuturor aspirațiilor ființei lor și capabil să le potolească setea de fericire.

Ele nu greșesc. Fericirea nu este altceva decât impresia plăcută care rezultă din satisfacerea tendințelor noastre; constituția feminină fiind întinsă către maternitate, pare bine că ea va fi săturată și umplută de sfânta unire conjugală și de apariția copiilor. Iată de ce, de îndată ce sunt instruite asupra adevărurilor existenței, multe tinere fete și-au aflat deodată calea și se apucă îndată să viseze logodnă, iubire, cămin. Ele se preocupă să descopere tânărul delicat crescut și profund creștin care le va face fericite. Se văd înconjurate de fermecătoare fețișoare zglobii pe care le iubesc deja cu pasiune în imaginație...

Acestea sunt viitoarele soții. Ele urmează drumul trasat în chip firesc înaintea pașilor lor. Cum tot restul acestei cărți le este destinat și cum vor găsi în ea sfaturile potrivite pentru a le călăuzi în mersul lor spre căsătorie, ele vor îngădui să fie părăsite câteva clipe pentru a ne ocupa de tinerele fete care, ieșind din calea obișnuită, sunt chemate la ceea ce s-ar putea numi „vocații particulare".

Chemarea la feciorie

Aceste tinere fete nu au primit tot atât de ușor perspectiva unirii conjugale. Dacă au înțeles, asemenea surorilor lor, că

sunt zidite pentru a fi soții și mame, anumite rațiuni care le lovesc viu le-au abătut de la a avea în vedere pentru ele însele viața conjugală și rolul maternității.

Un sentiment de fervoare supranaturală, o nevoie firească de devotament le-a împins, probabil încă din copilărie, să-I ofere lui Dumnezeu partea cea mai bună din ele însele. Ele au început, încă de la începutul vieții lor de pietate, prin a-I prezenta mici sacrificii de muncă, de ascultare, de mortificare. Dar aceste daruri minuscule nu satisfăceau, venind vârsta și înțelepciunea, aviditatea lor de a se dărui. Ele căutau să jertfească ceva de un preț mai mare. Or, iată că înaintea lor se deschide perspectiva căsătoriei cu întregul ansamblu al bucuriilor conjugale și familiale.

De îndată ce acest orizont se descoperă, un raționament foarte simplu se înfățișează spiritului tinerei fete care visează la slujirea lui Dumnezeu. Ea simte că ceea ce ar putea face fericirea și bucuria ei aici jos ar fi să devină, asemenea tovarășelor sale, o soție răsfățată, fericita mamă a unor copii fermecători. Ea ar găsi în logodna omenească ceea ce lumea socotește mai prețios. Dar tocmai, fiindcă ține în mâini o bogăție atât de minunată, nu ar putea oare să o ofere Creatorului său? Nu a găsit oare acolo un bun vrednic, în sfârșit, de a fi prezentat ca jertfă acestui Dumnezeu, iubit în chip suveran, căruia voiește să-I dovedească devotamentul său? Și cum să I-l rezerve? Nimic nu pare mai ușor. Această comoară a bucuriilor conjugale și a maternităților viitoare o va închide, ca într-un sipet tainic, sub paza fecioriei. Tânăra fată

Îi va cere lui Dumnezeu să pună pe această feciorie o pecete perpetuă și inviolabilă, prefăcând deodată puterile ei de a iubi, după termenii Sfintei Scripturi, într-„o grădină închisă" pentru totdeauna, într-„o fântână pecetluită" în chip irevocabil, proprietate dumnezeiască de acum înainte interzisă oricărui pretendent.

De altfel, nu simte ea oare către această oferire de sine o atracție de neînvins? Când contemplă atracțiile dumnezeiești, nu simte nicio înclinare către inima omenească... Inima omenească!... când se gândește la ea, tremură... Este atât de fragilă și atât de nestatornică... se teme de schimbările iubirii. Și apoi, visând la această integritate completă, de care este atât de drept îndrăgostită în adâncul inimii sale, simte o aversiune instinctivă față de desfătările legitime, dar prea materiale, ale unirii conjugale. Delicatețea inimii sale este atât de mare încât, înțelegând noblețea și necesitatea nunților omenești, nu simte gust decât pentru logodnele spirituale, care o vor lega de Mirele dumnezeiesc.

De altfel, atât de mult ar costa-o să-și împartă inima pentru a o împărți între Dumnezeu și un soț. Ea nu poate suporta ideea de a sustrage ceva din ea însăși în această jertfire pe care o visează totală, în acest devotament pe care voiește să-l dea fără limite.

De aceea, cu tot sufletul ei și în avântul cel mai spontan, tânăra fecioară va jertfi bunul cel mai scump pe care îl posedă

și care, omenește, trebuia să fie izvorul întregii ei fericiri: viața de soție și de mamă în cămin.

Maternitatea spirituală

S-ar crede, la prima vedere, că această jertfă a bucuriilor familiale și primirea fecioriei perpetue o vor retrage pe tânăra fată de pe drumul ei providențial și o vor osândi, ca pe orice ființă ieșită din calea sa, la decădere. De vreme ce este făcută pentru a fi mamă, nu întoarce ea oare spatele datoriei sale esențiale? Nu merge ea oare spre nefericire?

Aceste întrebări, puse adesea directorului spiritual de mame înspăimântate de vocația religioasă a fiicei lor sau, și mai adesea, aruncate sub formă de obiecții de dușmanii Bisericii, nu au, din fericire, nicio rațiune de a fi. Departe de a abate femeia de la rolul ei matern, fecioria îl asigură. Căci este un adevăr exprimat de mii de ori de Părinții și Doctorii Bisericii că, fără fecioare, mamele nu ar fi de ajuns pentru a asigura în lume exercitarea maternității lor.

Trebuie, într-adevăr, să se considere că în societate există mii de păcătoși, al căror suflet nefericit se îndreaptă spre iad... adesea nu mai au mamă care să se roage pentru ei, să se întristeze pentru ei, să înalțe către Dumnezeu elocvența lacrimilor sale... Dar iată că alte mame îi adoptă: din adâncul mănăstirilor unde sunt închise, tinere fete foarte curate ispășesc și mijlocesc pentru acești fii rătăciți pe care, în

devotamentul lor, îi nasc lui Isus Cristos și îi fac să se nască pentru Cer.

Alături de păcătoși, legiune nenumărată care atrage asupra ei compătimirea acestor sfinte mame, există falanga incalculabilă a orfanilor. Unde vor găsi acești nefericiți duioșiile prevăzătoare de care are nevoie orice nouă ființă omenească, dacă nu în inima acelora care, neavând de iubit pe propriii lor fii, își rezervă comorile de devotament copiilor altora? Există în orașele noastre, în satele noastre, în țările de misiune, mii de inteligențe care trebuie instruite în religia și morala creștină, fiindcă propria lor mamă, fie din nepăsare, fie din lipsă de știință, fie din lipsă de timp, este inaptă să le formeze la cunoașterea adevărului. Cine va face din aceste ființe ignorante creștini și cetățeni, dacă nu acelea care, renunțând să se înconjoare de propriii lor urmași, se consacră instruirii celor ai altora? Mai există bătrâni pe care infirmitățile i-au readus spre slăbiciunile și neputințele copilăriei. Au devenit, ca nou-născuții, incapabili să se lipsească de o mamă care să le poarte de grijă în toate nevoile. Totuși, de multă vreme și-au pierdut-o pe a lor și pe toate acelea care ar putea-o înlocui. Din fericire, le găsesc în persoana acestor fecioare admirabile, care își consacră maternitatea pentru a-i alinta pe acești mari prunci de șaptezeci sau optzeci de ani.

Iată cum, renunțând prin voturile sale la orice maternitate viitoare, tânăra fată care se simte chemată de Dumnezeu devine îndată, printr-o admirabilă vedere a Providenței, o mamă de o fecunditate incomparabilă. Ea naște, fără a aduce

nicio atingere integrității desăvârșite a trupului ei, copii pe care îi iubește ca pe ai săi proprii, pe care îi hrănește, îngrijește, instruiește, îi urmărește în existență, adesea mai preocupată de interesele lor spirituale și vremelnice decât aceea însăși care i-a purtat în sânul ei. Cât de admirabil este rolul Fecioriei în societatea creștină: ea este destinată să împlinească dumnezeiește suplinirile maternității.

Mirele dumnezeiesc

Din această fecunditate minunată, Fecioara consacrată lui Dumnezeu va scoate o imensă fericire. Mai întâi, ea îi iubește pe acești copii pentru care s-a jertfit! Dar, mai ales, Îl iubește cu pasiune pe Mirele dumnezeiesc care i-i procură. Lumea se înșală lesne asupra relațiilor dintre suflet și Dumnezeu: își închipuie că sunt îndepărtate și reci. Ce eroare! Între Isus Cristos și inima care I s-a dăruit se stabilește un schimb intim care depășește tot ceea ce se poate descrie: „Cuvântul nu poate spune, scrisul nu poate exprima ce este a-L iubi pe Isus." Tabernacolul în care El locuiește, altarul pe care Se jertfește, împărtășania prin care Se dăruiește, harurile de rugăciune care înmiresmează lăuntrul sunt tot atâtea comori de preț neprețuit pentru călugărița ferventă. Femeile din lume pot lăuda afecțiunea soțului lor, farmecul lui, devotamentul lui, odihna pe care o gustă în tovărășia lui; soția lui Isus Cristos se bucură de o fericire incomparabil mai mare în unirea sa cu Mirele pe care și L-a ales. De altfel, pe iubitul ei Îl regăsește pretutindeni: Isus i Se înfățișează în persoana săracului, a

bolnavului, a orfanului, a celui ignorant. Pe El Îl asistă, Îl îngrijește, Îl instruiește, după ceea ce a spus El: „Ceea ce veți face celui mai mic dintre ai Mei, Mie Îmi veți face!" Această prezență perpetuă a lui Cristos le încântă pe soțiile Sale și le aduce să producă, cu o bucurie incomparabilă, cele mai sublime devotamente.

Să nu se vină a spune că tânăra fată care renunță la căsătorie pentru a se dărui lui Dumnezeu lipsește de la datorie, sustrăgându-se finalității sale; și încă mai puțin să se spună că dăunează ordinii sociale, de vreme ce împlinește în ea un rol necesar și ale cărui rezultate sunt incomparabil mai întinse decât dacă ar fi fost căsătorită; nici că se face nefericită lipsindu-se de sprijinul și afecțiunea unui soț, de vreme ce posedă, în dulcea prietenie a dumnezeiescului său Logodnic și în bucuriile pe care i le procură copiii pe care i-a adoptat, tot ceea ce încântă căsătoria și face fecundă maternitatea.

Părinții înaintea vocației: a o primi în principiu...

Dacă tații și mamele de familie ar fi pătrunși de aceste mari adevăruri și dacă ar ști să prețuiască măreția rolului rezervat Fecioriei, nu s-ar speria cum o fac, vai! uneori, de dorințele pe care fiicele lor le exprimă de a se consacra lui Dumnezeu.

Se văd unii părinți îngroziți de o asemenea descoperire. Au pus totul în lucrare pentru a da copilei lor gusturi lumești și

pentru a dezvolta în ea ambiții de căsătorie. Și iată că, într-o bună zi, pe când viața pare să-i surâdă, tânăra fată murmură la urechea mamei sale cuvinte înspăimântătoare... vorbește despre a lua cornetul, despre a urma o regulă austeră... sărmana mică!... mai bine ar fi să o vadă murind!... Mama face o criză de nervi: plânge, suspină, imploră... tatăl opune un veto formal proiectului. „Este nebunie!" strigă el. După acest verdict, pronunțat cu autoritate, se va organiza rezistența și totul va fi pus în lucrare pentru a împiedica nenorocirea să se consume!

De câte ori, cu mii de nuanțe diferite, s-a repetat această scenă! Ea reușește uneori, vai! să clatine un suflet prea timid sau prea puțin solid întemeiat în dorințele sale de feciorie. Dar, alături de arbuștii pe care furtuna îi smulge din rădăcini, sunt alții pe care ea îi fixează în pământ. Tânăra fată desăvârșit hotărâtă tace și opune voinței părinților ei liniștea calmă a dulcii sale încăpățânări. Rămâne afectuoasă, bună, serviabilă, nu face să se simtă în jurul ei nicio urmă de ranchiună, nu manifestă nicio tristețe. Rămâne veselia casei și devotamentul personificat. Așteaptă... fie momentul în care, la noi stăruințe, autorii zilelor sale, obosiți de luptă, vor ceda... fie ceasul în care cei douăzeci și unu de ani ai săi îi vor da libertatea...

Toate aceste suferințe ar fi fost evitate de ambele părți dacă părinții, în acest ceas atât de grav, și-ar fi înțeles datoria.

Cea dintâi măsură de prevedere pe care trebuie să o ia este aceea de a-și forma, de îndată ce încep să se preocupe de

viitorul copiilor lor, convingeri serioase cu privire la motivele și binefacerile fecioriei și ale vieții religioase. Astfel, nu vor risca să fie luați prin surprindere și să încerce acea impresie lipsită de temei a unei nenorociri ireparabile atunci când fiica lor va veni să-și deschidă inima înaintea lor. Procedând astfel, nu numai că și-ar cruța multe dureri, ci și-ar procura chiar o adevărată bucurie. Dacă ar prețui, într-adevăr, la justa ei valoare harul pe care Dumnezeu li-l face, s-ar simți profund onorați de el și, în mijlocul lacrimilor care sunt tributul inevitabil al afecțiunilor firești, ar străluci o rază de soare menită să le usuce.

Părinții cu adevărat creștini nu trebuie să se mărginească la această atitudine pasivă în fața vocației. Convorbirile familiale, aprecierile obișnuite asupra lucrurilor și persoanelor, respectul acordat slujitorilor Bisericii trebuie să răspândească în casă o atmosferă favorabilă înfloririi vocațiilor sacerdotale. Această atmosferă va fi nu mai puțin prielnică chemărilor pe care Dumnezeu le-ar putea face auzite tinerelor fete pentru a le invita la feciorie. Așadar, părinții să nu se teamă să exprime cu glas tare tot binele pe care îl cunosc despre religie. Să nu ezite să le facă cunoscute fiicelor lor stările de viață care li se oferă: căsătoria, celibatul, viața religioasă; să nu se teamă să le pună în mâini cărți capabile să le lumineze asupra unor subiecte atât de importante. Bunul Dumnezeu îi va răsplăti însutit.

Să o supravegheze cu înțelepciune

Când tânăra fată, luându-i deoparte pe tatăl și pe mama sa, le-a descoperit taina inimii sale, care trebuie să fie atunci purtarea lor față de ea? Se înțelege emoția lor și, de asemenea, temerile lor. Hotărârea nu este de mică însemnătate și, dacă reflectează cât de puțin, simt dezolarea pe care le-ar pricinui-o o plecare insuficient chibzuită și maturizată. De aceea, primind în principiu ideea vieții religioase, au datoria de a o cerceta.

Cea dintâi grijă a lor, pentru a ajunge la rezultatul dorit, va fi să încredințeze fiica lor unui director spiritual experimentat, dacă nu are deja unul; sau să meargă să-l consulte pe părintele ei duhovnicesc, dacă are fericirea de a fi îndrumată de un preot înțelept și luminat. Sfaturile omului lui Dumnezeu vor fi pentru ei o lumină care le va îngădui să recunoască dacă fiica lor urmează cu adevărat calea Providenței.

Le va fi îngăduit să-și expună obiecțiile. Uneori există asemenea obiecții și unele dintre ele sunt foarte grave. De pildă, tânăra fată nu are cu adevărat sănătatea necesară; ea îndeplinește în familie un rol indispensabil alături de mama sa, dacă frații și surorile sunt numeroși și de vârstă fragedă, sau în locul acesteia, dacă Bunul Dumnezeu a chemat-o deja la Sine; în alte cămine, munca ei asigură pâinea părinților bătrâni... tot atâtea împrejurări pe care un director spiritual le va cântări cu grijă. Sunt cazuri în care datoria impune unui suflet jertfa, cel puțin temporară, a atracției sale, pentru a rămâne acasă și a aduce acolo servicii umile. Preotul va ști să judece împrejurările fără părtinire. El va ajuta familiile, ispitite să-și

făurească motive prin intermediul unor simple pretexte, să nu cedeze sugestiilor inimii sau ale imaginației lor. El le va aminti părinților că și-ar încărca grav conștiința dacă ar compromite o vocație. Poate că Dumnezeu va face să se simtă aspru în viitor povara răspunderii asumate, lăsând să cadă în nenorocire atât copilul abătut de la calea sa, cât și familia vinovată.

Alegerea mănăstirii

Odată ce chemarea lui Dumnezeu este cunoscută și hotărârea de a-i urma este bine întărită, viitoarei călugărițe îi mai rămâne grija de a stabili felul în care își va îndrepta pașii. Fecioria are roluri atât de numeroase în societatea creștină și maternitățile sale sunt atât de variate, încât postulanta se află în fața unei alegeri bogate. Va intra ea într-o mănăstire de claustrare pentru a-și consuma zilele în rugăciune? Se va pune în slujba săracilor, a bolnavilor și a celor părăsiți într-un ordin ospitalier? Se va consacra învățământului? Va pleca în misiuni îndepărtate? Tot atâtea întrebări care cer o examinare atentă.

Elementele răspunsului nu trebuie căutate numai în valoarea unei anumite concepții despre viața religioasă. Într-adevăr, dacă teologii au așezat teoretic viața contemplativă deasupra vieții active, trebuie recunoscut că pentru un anumit suflet, în mod particular, cea mai bună mănăstire este aceea în care va iubi mai mult pe Bunul Dumnezeu și în care Îi va sluji cu cel mai mare zel și cu cea mai deplină dezvoltare a vieții sale lăuntrice. Această dilatare a inimii, temelie a sfințirii, va

depinde de satisfacerea aptitudinilor sale. Prin urmare, înainte de orice hotărâre, este necesar să fie consultate gusturile, temperamentul și deprinderile dobândite de postulantă în mediul său familial sau social.

Viața contemplativă

O anumită tânără fată, de pildă, iubește reculegerea bisericilor; ea se desfată în îndelungi rugăciuni, găsește cea mai înaltă bucurie în oficiile divine și în psalmodii; a studiat latina tocmai pentru a înțelege liturgia; dimpotrivă, arată puțină înclinație pentru operele exterioare. Nu pare oare că oferă semnele unei vocații către viața contemplativă? Ea va trebui să se orienteze, potrivit vigorii sale fizice și atracției mai mult sau mai puțin pronunțate pentru mortificările trupești, către o mănăstire de Clarise, un Carmel, o mănăstire a Visitandinelor, o abație de Benedictine sau către o altă casă de același fel. Când această tânără va veni să bată la poarta claustrului, să aibă pentru vocația sa o prețuire fără seamăn: rolul ei este admirabil. A se jertfi numai pentru slujirea lui Dumnezeu, a-și petrece viața cântând laudele Sale și aducându-I slavă prin Isus Hristos, aceasta este datoria esențială a omenirii. În timp ce atât de mulți oameni neglijează să se roage lui Dumnezeu, ea va înălța rugăciuni în locul lor. În timp ce alții vor alerga după plăcerile lor și Îl vor ofensa pe Creator, sufletul sfânt va ispăși slăbiciunile și nerecunoștințele lor... Se va fi uimit într-o familie de convertirea unui păcătos, într-o parohie de roadele

unei predici... onoarea poate că se va cuveni, fără ca nimeni să știe, contemplativelor care, nu departe de acolo, în stricta lor claustrare, mijlocesc neîncetat.

Dar dacă această vocație este foarte înaltă, ea este și foarte răstignitoare. De aceea, ea cere suflete de elită. Așadar, înainte de a se hotărî, postulanta trebuie să privească bine în față dificultățile care o așteaptă în această stare de viață. Va trebui să petreacă ani îndelungați între aceiași pereți, în fața acelorași chipuri, în monotonia acelorași exerciții... Are ea o sănătate destul de robustă pentru a suporta austeritățile regulii și pentru a nu fi silită să recurgă la excepția care este întotdeauna dăunătoare în viața comună? Are ea acea notă de optimism care o face să interpreteze totul în bine? Are un caracter bun care o împiedică să se exaspereze din pricina inevitabilelor neplăceri zilnice? Are un spirit bine echilibrat și o judecată dreaptă care să o păzească de iluzia atât de ușor întâlnită pe căile vieții spirituale? Această lipsă de aptitudine pentru opere și acest dispreț pe care îl manifestă față de viața activă provin oare cu adevărat din temperament mai degrabă decât dintr-un egoism inconștient care, căutând pacea și liniștea personală, neglijează cu ușurință apostolatul caritabil al altora?... Dacă la toate aceste întrebări răspunsul este satisfăcător, atunci să intre; dar dacă aspiranta nu este înzestrată cu acest ansamblu de calități fără de care nu ar putea suporta încercările spirituale și trupești ale vieții claustrale și nici nu i-ar putea gusta pe deplin avantajele, să nu se lase stăpânită de acea idee pe care și-o

formează astăzi un anumit număr de persoane, și anume că nu există viață religioasă decât în spatele gratiilor.

Viața activă

O altă tânără fată este înzestrată cu o dăruire neobosită; îi iubește pe săraci, îi vizitează cu plăcere și se lipsește pentru ei chiar de cele necesare. Poate că nu are o mare instrucție, poate cărțile o interesează puțin; în orice caz, ea preferă operelor de studiu și contemplației lucrările de zel. Niciodată nu refuză un serviciu. Fericirea ei este să îngrijească un bolnav, să asiste un muribund, să-l conducă pe preot la căpătâiul unui păcătos nepocăit. În mod firesc, acest caracter ardent se va îndrepta către comunități precum Fiicele Carității, Surorile Înțelepciunii, Surorile Mici ale Săracilor, Surorile Mici ale Adormirii sau către o congregație de Surori Misionare. Urmând reguli concepute cu înțelepciune, tânăra va găsi un mijloc de a-și ocupa activitatea fără a neglija grija formării sale spirituale; va fi învățată să supranaturalizeze avânturile iubirii sale față de aproapele și să practice eroismul cu aceeași fidelitate cu care împlinește cea mai simplă dintre îndatoriri.

În sfârșit, o altă tânără este în întregime studioasă. La școală, profesoarele sale au remarcat-o datorită sârguinței în muncă și dorinței de a împărtăși altora cunoștințele sale. De aceea au sfătuit-o să nu abandoneze studiul, ci să-și ducă mai departe instruirea. Ea a obținut brevetul, bacalaureatul, chiar și licența. Locul ei este indicat într-un ordin călugăresc dedicat

învățământului. Acolo se va consacra acestei munci ingrate a clasei și își va consuma viața pentru a pune câteva idei creștine în minți care, mai ales astăzi, sunt prea adesea refractare la ele. Dar ce operă admirabilă va împlini! Dacă Franța nu a căzut încă în cele din urmă abisuri ale decadenței morale, aceasta se datorează faptului că, în micile noastre școli de la țară ca și în pensionatele din orașe, există o legiune de învățători și învățătoare care, în ciuda sărăciei la care sunt adesea reduși, luptă împotriva spiritului laic și mențin un curent de adevăr care însănătoșește sufletul poporului. De aceea, gândindu-ne la importanța unei asemenea misiuni, nu ne putem împiedica să exprimăm un regret atunci când constatăm că afluxul vocațiilor religioase părăsește astăzi congregațiile învățătorești, care se plâng de lipsa de subiecte.

Această mișcare de defavoare își are cauzele sale. Abnegația și curajul tinerelor chemate de Dumnezeu nu mai sunt îndeajuns solicitate în folosul copilăriei lipsite de instruire. Congregațiile învățătorești au fost persecutate în chip cumplit; veșmântul lor a dispărut prea adesea în urma secularizărilor. Comunitățile au avut neajunsul celor absenți: au fost uitate. Dar nu a sosit oare momentul de a le insufla o nouă vigoare? Căci dacă vrem să menținem școala creștină în Franța și, prin școala creștină, recrutarea preoților, a călugărilor și a călugărițelor, trebuie să o încredințăm, în fața învățătorilor și învățătoarelor laice bogat plătiți, umililor Frați și micilor Surori al căror devotament minunat se dăruiește cu atât de puțin pentru singura iubire a lui Dumnezeu!

Învățătoarele libere

Din fericire, în timpul cumplitei crize suferite de ordinele învățătorești, un ajutor neașteptat a venit în sprijinul Școlii creștine prin persoana Învățătoarelor libere.

De îndată ce, în urma legilor persecutorii, învățământul creștin a fost pus în primejdie, preoții care purtau răspunderea lui și-au îndreptat privirea asupra unei întregi categorii de tinere susceptibile de a deveni auxiliarele sau înlocuitoarele profesoarelor a căror lipsă se făcea dureros simțită. Erau copii excelente, instruite, aparținând uneori unor familii de o anumită condiție socială, care, neavând atracție pentru viața religioasă și nerenunțând la speranța căsătoriei, doreau totuși să folosească spre bine câțiva ani ai tinereții lor. Ele au ocupat îndată și în număr mare, cu un zel admirabil și cu o promptitudine care nu poate fi îndeajuns lăudată, catedrele rămase vacante. Astfel au fost salvate multe dintre școlile și pensionatele noastre de fete.

De atunci, această categorie a „învățătoarelor libere" nu a încetat să crească, deoarece pretutindeni s-a lucrat la organizarea ei. De aceea, orice tânără care nu este reținută, în jurul vârstei de șaisprezece sau șaptesprezece ani, de obligații familiale presante, trebuie să cerceteze cum ar putea folosi în mod rodnic timpul care o desparte de întemeierea viitorului cămin. Dacă are aptitudinile, sănătatea și zelul necesare, de ce nu ar consimți să predea? Această idee a unui voluntariat

feminin în favoarea Școlii libere a fost lansată de mai multe ori în presa catolică. Nu poate fi încurajată îndeajuns.

În prezent, calea este pe deplin trasată și ușor de urmat. Dacă la început, în graba primelor necesități, nu se acorda prea multă atenție formării pedagogice a profesoarelor improvizate, astăzi aspirantele găsesc mijloace perfect adaptate scopului urmărit. Aproape că nu există dieceză care să nu fi întemeiat Școli Normale pentru Învățătoare Libere. Acolo aceste tinere găsesc toate elementele științei omenești și religioase; sunt formate pentru învățământ și pregătite pentru diferitele examene; într-un cuvânt, sunt transformate în persoane competente. Astfel, casele noastre de educație sunt încredințate unor mâini sigure atunci când aceste absolvente, creștine și bine crescute, preiau conducerea lor.

Învățătoarele oficiale catolice

În timp ce învățătoarele libere luptă pentru cauza Bisericii, există în rândurile învățământului laic învățătoare oficiale care și-au păstrat sau și-au redobândit credința și despre care este necesar să vorbim aici, deoarece vocația lor este dintre cele mai deosebite, iar situația lor foarte delicată.

Cele mai multe dintre ele au fost conduse spre învățământul neutru fără să fi prevăzut sau dorit personal rolul de decreștinare pe care s-a încercat să li se impună.

Conduita acestor învățătoare creștine din învățământul laic este limpede trasată. Dacă nu le este posibil să părăsească „Instituția neutră", atunci să se dedice marii și frumoasei misiuni de a o însănătoși. Dar, deoarece în izolare este probabil că și-ar risipi eforturile fără rod, să se afilieze unuia dintre grupurile existente în prezent ale Învățătoarelor Catolice din Învățământul Oficial. Căci, mulțumită lui Dumnezeu, aceste asociații s-au născut pe pământul Franței și sunt astăzi înfloritoare.

Să amintim mai întâi „Davidéele". Sub acest nume s-a constituit un grup de învățătoare catolice din învățământul public, care numără astăzi un număr important de aderente. Idealul lor este „de a lucra, în mediul în care Dumnezeu le-a așezat, la formarea morală și intelectuală a tineretului, dându-i exemplul unei vieți perfect creștine". Scopul acestei Asociații este de a apăra credința membrilor săi „împotriva primejdiilor izolării și de a găsi în ajutorul reciproc mijloacele de a trăi mai bine, de a lucra mai bine, de a crede mai bine și de a acționa mai bine". Ele sunt unite prin legături intelectuale, prin Buletinul lunar și biblioteca circulantă, și prin legături spirituale: rugăciunea comună zilnică, unirea de intenție prin Sfânta Liturghie, prin Sfânta Împărtășanie cel puțin lunară, prin retragerea spirituală anuală, prin reuniuni și prin corespondență.

Alături de această grupare foarte fervență trebuie menționat și Comitetul de Uniune al Catolicilor din Învățământul Public,

care numără câteva mii de aderente și urmărește un scop analog celui al „Davidéelor”.

Aceste grupări, precum și altele, își întind din ce în ce mai mult acțiunea și exercită o influență reală. În fața lor, ca înaintea oricărei forțe care se afirmă, spiritul sectar tace și dă înapoi. Mai mult de o „Davidée”, în fiecare zi, după clasă, predă catehismul. Ea este o excelentă auxiliară a parohului său.

Învățătoarele din învățământul oficial care, tulburate în conștiința lor sau șovăitoare în credința lor, ar citi aceste rânduri, să nu ezite să se afilieze acestor grupări, din care vor dobândi puterea îndeajuns de mare pentru a deveni apostolele Copilăriei.

Învățământul superior liber feminin

În așteptarea ca aceste admirabile organizații să fi obținut, încetul cu încetul, o îmbunătățire a spiritului școlilor oficiale, catolicii au datoria de a lucra cu toate puterile la perfecționarea Învățământului liber, căci numai de la el pot, pentru moment, să nădăjduiască rezultate palpabile.

În scopul de a ridica nivelul științific al învățământului feminin neoficial, personalități catolice eminente au întemeiat Școli Normale superioare ale Învățământului liber pentru subiectele de elită, capabile să primească o înaltă cultură. Tinerelor fete care, aspirând să exercite o misiune în educație,

se simt înzestrate cu o inteligență deschisă și cu o anumită putere de muncă, nu li se poate recomanda îndeajuns să solicite admiterea în aceste case, unde se formează adversare viteze ale propagandei științifice atee, care întristează atât de mult Franța noastră.

Pe de altă parte, alte viitoare învățătoare, pe care diferite motive le împiedică să se prezinte la aceste mari școli, nu ezită, după bacalaureat, să încerce obținerea unei licențe. Nu putem decât să încurajăm toate aceste admirabile dăruiri, care au drept rezultat procurarea, pentru căminele noastre creștine, pentru mănăstiri și chiar pentru școlile de la țară, a unui personal remarcabil prin știința sa și apt să formeze, în viitoarele soții, sprijinitoare neclintite ale religiei și ale societății.

S-a arătat, de asemenea, multă preocupare pentru situația materială a Învățătorilor și Învățătoarelor libere. Din diferite părți s-au întemeiat Sindicate pentru apărarea intereselor profesorilor liberi. Se poate spune că învățământul liber, în toate treptele sale, este „o profesie care se organizează".

Fetele bătrâne... prin virtute

Învățătoarele libere își orientează existența în felurite direcții, după caracterul lor sau după împrejurări. Unele, ajunse la vârsta de a întemeia un cămin, părăsesc învățământul și se căsătoresc: ele vor fi învățat, formând copiii altora, taina de a-i

crește bine pe ai lor. Unele dintre ele, cărora exercitarea dăruirii le-a trezit gustul pentru aceasta, socotesc că rodirea lor este incompletă în această stare și intră în viața religioasă. În sfârșit, celelalte — și poate că acestea sunt cele mai numeroase —, legate de opera care le pasionează, își consumă în ea existența, fără altă ambiție decât aceea de a muri la datorie, și rămân fete bătrâne.

La acest cuvânt se zâmbește. Pe nedrept. Fata bătrână este, în general, o ființă admirabilă și de o importanță indispensabilă în societate. Fiindcă se observă manii nevinovate pe care vârsta, singurătatea, disprețul față de lume și față de modă le-au creat în ea, am fi ispitiți să o ridiculizăm. Să ne ferim bine de aceasta. Sub aceste aparențe, care uneori îndeamnă la zâmbet, se ascund comori de devotament.

De ce, într-adevăr, majoritatea fetelor bătrâne creștine au disprețuit nunțile omenești? Din iubire față de Dumnezeu. Tocmai am constatat cazul învățătoarelor libere. Ele îmbătrânesc sub jugul muncii, mândre de acest celibat voluntar, care le îngăduie fidelitatea față de o operă a cărei imensă necesitate o înțeleg.

Există, de asemenea, în cele mai multe familii, mătuși sau surori care au refuzat, din devotament, să se căsătorească. De pildă, pentru a cita un caz între o mie, în jurul vârstei de patruzeci de ani, o mamă a patru copii este răpită de o boală neînduplecată. Tatăl, suferind de o boală de inimă, abia se mai poate duce la treburile sale. Trebuie să se asigure pâinea: sora

cea mai mare, deși chemată la viața religioasă, se jertfește: merge să dea lecții. Este remarcabilă prin puterea ei de a îndura. Dimineața se petrece într-o clasă, după-amiaza se împarte între mai mulți elevi particulari. Între timp se ocupă de gospodărie, de supravegherea fraților la întoarcerea de la colegiu, de îngrijirile ce trebuie date tatălui ei, căruia curând îi închide ochii... anii se scurg astfel... îi căsătorește pe unii și pe alții... și într-o zi, deja albită, rămâne în casă... Ea este „fata bătrână" a familiei, care rămâne centrul și sufletul căminelor pe care a contribuit să le întemeieze.

În altă parte, într-o condiție mai modestă, slujnica intrată în serviciul unor stăpâni pe care îi iubește orbește ar socoti că își părăsește postul dacă ar pleca pentru a se căsători. Ea își consacră existența acestor umile îndeletniciri; copiii se alipesc de ea; ea o înlocuiește pe mamă în grelele ei funcții, hotărâtă să nu guste niciodată pentru sine însăși bucuriile maternității.

Alte tinere fete, cărora nu li se impunea niciun devotament special, au fost atrase către celibatul perpetuu prin atracția fecioriei. Din diferite motive — lipsă de sănătate, lipsă de gust special, insuficiență a îndrumării —, nu au putut intra în viața religioasă. Ele rămân fete bătrâne în lume pentru a se ruga și a se ocupa de opere.

Nu putem decât să salutăm foarte adânc toate aceste dăruiri, adesea modest ascunse sub înfățișarea celei mai obișnuite simplități; ele sunt prețioase familiilor și instituțiilor creștine care le solicită concursul. Asemenea acelei domnișoare bătrâne

care își împărțise viața în trei părți: una pentru Dumnezeu, a doua pentru săraci, a treia pentru copiii mici care îi erau încredințați și cărora le învăța catehismul... A trăit astfel, fată bătrână, între fluviul blond care curgea sub fereastra ei și vechea biserică, mărginită de peluze verzi, în mijlocul copiilor mici!

Această stare, atât de vrednică de respect, nu este totuși lipsită de primejdii. Pe lângă aceea a originalității, care este cea mai mică, există altele mai grave: aceea a orgoliului; nu se povestește oare istoria unor evlavioase care ar voi să-și conducă parohul?... aceea a lipsei de direcțiune spirituală, din pricina lipsei unui director... aceea a izolării și a plictiselii, întotdeauna sfetnici răi...

Pentru a evita aceste primejdii, trebuie încurajate cu tărie toate tinerele fete care renunță, din iubire față de Dumnezeu, la speranța de a se căsători, fără a putea totuși părăsi lumea, să se înscrie într-o congregație a Sfintei Fecioare sau în orice altă grupare serioasă de pietate. Terțele Ordine, îndeosebi cele ale Sfântului Francisc sau ale Sfântului Dominic, care au format mari sfinți, le vor oferi un sprijin prețios pentru virtutea lor și un ajutor puternic pentru zelul lor. — Unele tinere fete doresc să realizeze un ideal și mai înalt. Neputând fi călugărițe într-o mănăstire, ar ambiționa, dacă lucrul acesta ar fi cu putință, să devină astfel la ele acasă, fără a-și schimba veșmântul, nici funcția, ci transformând, sub toiagul superioarelor, toate ocupațiile vieții lor seculare în acte de ascultare. Trebuie spus și repetat tinerelor fete că acest vis este realizabil. Există

congregații dintre cele mai serioase și mai bine organizate, ale unor persoane care rămân în lume; ele fac un bine incalculabil, căci pătrund acolo unde cornetul călugăresc nu se poate introduce și se ocupă de anumite opere în care numai persoanele civile sunt tolerate... Este de ajuns ca tânăra fată să aibă un director avizat, pentru ca ea să poată afla la care poartă trebuie să bată, în vederea satisfacerii pioaselor sale avânturi de viață religioasă în lume.

Fetele bătrâne prin necesitate

Dar nu toate fetele bătrâne practică celibatul din iubire față de Dumnezeu. Există și acelea care au fost constrânse să-l adopte prin necesitate. Doritoare să se căsătorească, ele nu au putut găsi o partidă, fiindcă împrejurările le-au fost potrivnice. Unele, trăind într-un mediu prea închis, nu au fost cunoscute, nici căutate; altele, cerute în căsătorie de tineri care răspundeau prea puțin idealului lor, au preferat să refuze uniuni care nu păreau să le poată asigura fericirea; altele, în sfârșit, nu ofereau calitățile naturale care atrag simpatia: erau prea puțin înstărite sau prea puțin înzestrate cu avantaje fizice. La toate aceste cauze ale celibatului impus trebuie adăugate motivele particulare ale dureroasei noastre perioade de după război: după 1918, numărul viitorilor soți a fost în mare deficit. Dacă un milion cinci sute de mii de francezi au căzut pe câmpul de onoare, aceasta a însemnat pentru un milion cinci sute de mii de franțuzoaice lipsirea de un soț. Să

presupunem — la întâmplare, căci poate că nicio statistică de acest fel nu a fost stabilită — că o treime dintre acești glorioși morți a fost reprezentată de oameni căsătoriți: rămâneau, alături de cinci sute de mii de văduve, un milion de tinere fete în mod necesar frustrate în speranțele lor de viață conjugală.

Familiile nu avuseseră timp să-și revină din această lovitură, când a survenit noul război. Care va fi repercusiunea catastrofei mondiale începute în 1940 asupra posibilității tinerelor fete de a se căsători? Dacă bombardamentele au ucis probabil tot atâția tineri de un sex ca și de celălalt, de partea masculină războiul a făcut numeroase victime..., prizonierii au îmbătrânit..., mulți au murit... Se poate prevedea o agravare a crizei viitorilor soți. Au fost și vor fi multe dezamăgiri crude într-o epocă în care totul este răsturnat.

Ce conduită trebuie să țină acelea care sunt dezamăgite în legitimele lor speranțe? Două căi se deschid înaintea lor: aceea a resemnării sau aceea a rezistenței.

Prima alegere este aceea a înțelepciunii. Când vine o anumită vârstă, se cuvine să se renunțe la bucuriile matrimoniale: ele nu prea sunt roade de toamnă târzie. Dacă vede mâna lui Dumnezeu în toate lucrurile, biata fată nu se va socoti nenorocită: va căuta să-și orienteze viața către un scop și să-și creeze o ocupație. Acest scop este propria ei sfințire și pregătirea veșniciei sale; ocupația îi este oferită de operele bune. Din clipa în care, făcându-și jertfa, și-a întors definitiv capul de la viziunea căminului și și-a umplut zilele cu

îndeletniciri caritabile, celibatara încetează să sufere, își primește soarta cu bărbăție și se așază de la sine în legiunea fetelor bătrâne prin devotament, care stârnesc admirația tuturor. Astfel este dat să vedem spectacole înduioșătoare și ziditoare. De pildă, o mamă de familie, puțin înstărită, are mai multe fiice instruite și pioase; ea nu ascunde nimănui neliniștile sale cu privire la viitoarea lor așezare. Copilele ei s-au însărcinat ele însele să o liniștească: una dintre ele s-a făcut călugăriță, celelalte s-au avântat în lucrări apostolice: se cheltuiesc predând catehismul și ținând clasă, vizitează săracii, susțin orfani și au o viață foarte activă și foarte captivantă.

Această schimbare de orientare se împlinește destul de ușor, trebuie mărturisit, la tânăra fată profund creștină. Dar femeia lumească ce nu a putut găsi un soț nu înțelege întotdeauna această conduită. Departe de a se dărui slujirii lui Dumnezeu, ea apucă în general calea rezistenței. Se va răzvrăti și va organiza împotriva sorții sale un protest neîncetat. Ținuta ei va fi întotdeauna aceea a unei logodnice. Părului nu i se va îngădui să albească, nici feței să se rideze. Cu orice preț trebuie să pară tânără, căci speranța nu este niciodată pierdută. Curând, lupta devenind prea inegală, încăpățânarea de a o susține apare pur și simplu ridicolă. În lume, la bal, la joc, unde se amestecă încă printre tineri, pe stradă, pretutindeni, se zâmbește și este arătată cu degetul această bătrână pudrată, care nu mai izbutește să repare ultrajele anilor. Aproape că nu există oraș care să nu aibă printre celebritățile sale populare pe

vreuna dintre aceste biete iluzionate care, din lipsa de a-și fi înțeles soarta, și-au consumat existența în futilități.

Fericite încă dacă nu au trăit decât în ridicol și vanitate! Se poate întâmpla ca vreuna dintre aceste răzvrătite să fi căutat în altă parte mângâierea pe care nu o putea aștepta de la căsătoria legitimă. Atunci, dintr-odată, ea s-a retras din categoria respectabilă a fetelor bătrâne. Despre aceste rătăcite nu poate fi vorba aici.

În orice caz, oricare ar fi vocația ei particulară, tânăra fată, instruită prin lectura paginilor precedente, să-și amintească acest mare principiu, de la care nu se face niciodată excepție: „Fericirea de aici de jos, care conduce la fericirea de acolo de sus, nu se află în mod special nici în căsătorie, nici în viața religioasă, nici în celibat: ea se găsește în starea în care ne-a voit Bunul Dumnezeu".

PARTEA A DOUA
VIAȚA TINEREI FETE

CAPITOLUL ÎNTÂI
Primejdiile lăuntrice

CAPITOLUL II
Viața în lume

CAPITOLUL III
Viața de interior

CAPITOLUL IV
Viața interioară

CAPITOLUL V
Viața socială

Viața Tinerei Fete

Tânăra fată instruită cum se cuvine asupra lucrurilor castității este puternic convinsă de destinația ei către căsătorie și maternitate; este deprinsă cu pietatea, desăvârșit formată în știința religioasă; posedă din știința omenească ceea ce se cuvine rangului și condiției sale. Astfel pregătită, ea abordează în cele mai bune condiții anii redutabili care o despart de uniunea conjugală.

Ani redutabili, într-adevăr. Dacă această epocă este pentru tineri vârsta furtunilor, pentru tinerele fete ea este vârsta iluziilor și a seducțiilor. În timp ce tânărul, târât de impetuozitatea sa, simte o atracție pătimașă către desfătare, tânăra fată, înșelată de imaginația sa și mișcată de impresionabilitatea ei, se lasă purtată departe de realitate prin vise de fericire și de iubire cu neputință de realizat.

Dacă primejdiile se prezintă celor două sexe sub o formă diferită, proporționată temperamentului fiziologic și psihologic al fiecăruia, naufragiile nu sunt mai puțin teribile pentru unul decât pentru celălalt. Atracțiile perverse care o

ispitesc pe tânăra fată sunt, în aparență, mai puțin grosolane decât cele care îl solicită pe tânăr, dar unele și altele conduc în cele din urmă la aceleași căderi, asemenea a două cărări diferite care ar ajunge la aceeași prăpastie.

Să observăm totuși că saltul în abis este încă mai dezastruos pentru tânăra fată decât pentru tânăr. Greșeala celui dintâi este mai ușor reparabilă decât decăderea celei de-a doua. S-a spus de ce în capitolul despre Educația Castității.

Este, așadar, de un interes primordial pentru toate educatoarele să privească în față primejdiile pe care tânăra fată este expusă să le întâmpine, pentru a o avertiza și a o păzi.

Totuși se întâmplă destul de frecvent ca, în aceste ceasuri decisive, mamele, foarte chinuite de grija pentru fiii lor, să nu exprime nicio neliniște cu privire la fiicele lor. Nu sunt ele sigure de aceste scumpe copile care, de altfel, nu le vor părăsi? De aceea nici nu se gândesc să organizeze apărarea acestor tinere suflete împotriva asaltatorilor virtuții lor.

Nu va fi niciodată scuturată îndeajuns această beatitudine excesivă a mamelor de familie. Le este îngăduit să aibă încredere în viitor, dar numai cu condiția să fi luat măsurile preventive care se impun în cursul acestei perioade atât de grave.

Ele vor trebui mai întâi să-și preîntâmpine fiica împotriva „Primejdiilor lăuntrice" care ies la suprafață din însuși fondul

naturii feminine; apoi împotriva acelora, nu mai puțin primejdioase, ale „Vieții mondene". După aceea, vor trebui să o deprindă cu „Viața interioară", sprijin puternic al „Vieții de interior", adevărata școală în care se formează soția, și cu practica „Operelor bune", care dezvoltă devotamentul și calitățile educatoare ale viitoarei mame.

Când, asupra fiecăruia dintre aceste puncte diferite, se va fi izbutit să se comunice tinerei fete convingeri arzătoare; când i se va fi făcut înțeles unde se află adevăratul drum care o conduce la fericire, atunci, potrivit înclinării naturii sale feminine, ea va pune în slujba acestor idei elanul de neînvins pe care i-l dă puterea ei de emotivitate. Cu sufletul astfel întărit, ea va trece prin mijlocul primejdiilor, îmbrăcată într-un har dulce și energic, care va impune respect în jurul ei și va ține la distanță pe vrăjmașii fecioriei sale. Ea va străbate anii primejdioși, binefăcătoare și surâzătoare, fără să se ardă în foc, fără să se păteze cu nicio întinăciune, asemenea unui Înger care ar fi venit să-și pună piciorul printre noi.

CAPITOLUL ÎNTÂI - PRIMEJDIILE LĂUNTRICE

Cea mai rea dușmană — Este cochetăria îngăduită? — Nebuniile modei — Îmbrăcămintea este bastionul castității — ...și pavăza sănătății — Cum se naște gelozia? — Cum pune stăpânire gelozia pe tânăra fată — Înspăimântătorul tiran — Lupta împotriva geloziei — A se feri de gelozia masculină — Supraexcitarea imaginației — Fuga de excitante

Cea mai rea dușmană

Cel dintâi vrăjmaș pe care tânăra fată îl întâlnește în cursul vieții sale este ea însăși. În sufletul ei care se deschide către existență, fericită să înceapă a zbura cu propriile aripi, se ridică tendințe până atunci poate abia bănuite. Dacă tânăra fată, surprinsă de prezența lor neașteptată, nu se va feri de ele, va fi pusă în primejdie de acestea. Aceste primejdii lăuntrice au

pricinuit pierderea mai multor bărci fragile sau puțin încercate.

Ar fi de dorit ca, după ce vor fi citit rândurile care urmează, candidele cârmuitoare, avertizate asupra primejdiei, să fie hotărâte să o evite: aceasta va fi aproape deja asigurarea unei traversări fericite.

Este îngăduită cochetăria?

Cea dintâi înclinație pe care tânăra fată trebuie să o stăpânească în sine este aceea care o poartă să se împodobească.

Femeia se naște cochetă. Se văd copile de șapte ani care au deja simțul ținutei. La cincisprezece ani au grija ei; începând de la optsprezece, unele concep pentru ea o pasiune. Este inutil să insistăm asupra constatării acestui fapt prea evident: sexul feminin iubește atât de mult să se înfrumusețeze, încât cu ușurință i-ar consacra partea cea mai bună a existenței sale.

În fond, această tendință, atât de universal marcată, nu este în sine rea, nici măcar inutilă. Ea a fost așezată în chip providențial în inima femeii pentru a o ajuta să împlinească funcția care i-a fost încredințată. De aceea, dacă tânăra fată voiește să se folosească așa cum se cuvine de ținută, trebuie mai înainte să-i fi înțeles rolul și importanța.

De aceea, mamele grijulii față de misiunea lor se vor grăbi să le dea fiicelor lor convingeri capabile să le conducă purtarea asupra acestui punct.

Trebuie mai întâi repetat tinerei fete acest principiu de care nu va fi niciodată îndeajuns de pătrunsă: „femeia este creată pentru a fi soție și mamă". Gustul podoabei va trebui, ca toate celelalte tendințe, să se exercite în măsura în care va sluji scopului pentru care este constituit sexul feminin.

Or, nu contribuie el oare în mare măsură la aceasta? Bunul Dumnezeu, voind ca starea maternității să fie uniunea matrimonială, este în ordinea lucrurilor ca tânăra fată să caute să atragă asupra ei privirile unui tânăr care o va lua de soție; la rândul său, tânărul este în căutarea unor indicii care îl vor pune pe urma unei tinere fete capabile să-i facă fericirea. Ce semne îl vor avertiza mai întâi că se află poate în prezența viitoarei sale logodnice?

Nu trebuie să ne ascundem aceasta: vor fi, de obicei, farmecul exterior. Un tânăr care nu cunoaște încă nimic din lăuntrul unei tinere fete simte, într-o întâlnire, că privirile îi sunt atrase de o atitudine rezervată, de o ținută de un gust desăvârșit, distinsă fără afectare; el constată că într-adevăr această purtare se deosebește de aceea a atâtor tovarășe ale ei care nu au nici aceeași eleganță, nici aceeași decență, nici aceeași simplitate. Dintr-odată formulează acest raționament foarte simplu: „Potrivit vechii expresii clasice, «stilul este omul»; tot astfel, «ținută este femeia». Această tânără fată pare să-mi descopere

remarcabile calități lăuntrice de gust, de judecată, de cumpătare; să-mi împing mai departe curiozitatea, să încerc să descopăr ce este pietatea ei, sănătatea ei, familia ei. Poate că mi-am găsit viitoarea soție."

Se vede îndată importanța pe care o dobândește, într-o viață feminină, grija pentru podoabă. Farmecul exterior trebuie să fie, într-adevăr, traducerea pentru ochi a calităților lăuntrice. El este firma casei. Aceea care voiește să se căsătorească o va face cunoscut, pe tonul cuvenit, prin atitudinea și costumul ei. Îi este îngăduit să caute să placă. Aceea care a renunțat la căsătorie pentru a se consacra lui Dumnezeu va jertfi, în măsura convenienței, podoabele care nu i se mai potrivesc.

Căutarea eleganței, cu condiția să fie desprinsă de o dorință egoistă de vanitate personală și îndreptată către dobândirea unui scop vrednic de laudă, nu poate fi decât binecuvântată de Dumnezeu. Avem exemple ilustre în această privință. Iudita, înainte de a se înfățișa înaintea lui Holofern, generalul vrăjmaș pe care voiește să-l supună, se îmbracă în chip măreț. Sfânta Scriptură ne-o descrie îmbrăcată în cele mai frumoase podoabe ale sale, împodobită cu coliere și brățări, purtând pe cap o găteală maiestuoasă... Apoi autorul sacru încheie prin acest cuvânt semnificativ: „Acestei femei astfel împodobite, Dumnezeu i-a dăruit strălucirea."

Când, pentru a-și salva poporul, Estera a aspirat la demnitatea de soție a lui Ahașveroș și de regină, ea și-a arătat deopotrivă disprețul față de vanități și justa dorință de a plăcea.

Într-adevăr, ne spune Scriptura, „ea nu a cerut nimic pentru a se împodobi, ci l-a lăsat pe eunucul Hegai, păzitorul tinerelor fete, să-i dea pentru ținuta ei ceea ce socotea că trebuie să o împodobească".

Ori de câte ori femeia, lucrând la înfrumusețarea ei, urmărește nu mica ei satisfacție, ci o finalitate nobilă, de pildă aceea de a deveni soție, de a plăcea unui logodnic, mai târziu soțului ei, sau de a fi folositoare copiilor săi, ea împlinește un act care este meritoriu în măsura desăvârșirii intenției.

Fiecăruia îi revine felul său propriu de a fi. Sfântul Francisc de Sales spune: „Altele sunt virtuțile unui prelat, altele ale unui principe... altele ale unei femei căsătorite". După cum un episcop nu trebuie să trăiască precum un cartuzian, tot astfel o viitoare soție ar greși dacă s-ar îmbrăca precum o călugăriță. Ea ar da impresia că pietatea este o virtute antimaternă și antifamilială; dimpotrivă, dacă este bine înțeles, spiritul creștin, departe de a fi trist și funebru, trebuie să ajute, în ordinea voită de Dumnezeu, la cea mai fericită înflorire a vieții.

Nebuniile modei

Din nefericire, nu sunt rare acelea care, cedând pantei firești a temperamentului feminin, depășesc justa limită a cochetăriei îngăduite. Grija legitimă pentru ținută degenerează prea adesea într-o vanitate fără frâu. Să străbatem străzile unui oraș,

să traversăm o plajă sau o stațiune balneară, să pătrundem într-o sală de reuniune, ba chiar într-o biserică: se constată cu câtă ușurință sexul feminin, în masă, se lasă sedus de nebuniile modei.

Și ce mode! Indecența se amestecă acolo cu ridicolul, și amândouă sunt duse până la cel mai înalt grad. Ce influență corupătoare este, așadar, destul de puternică pentru a sugestiona mame totuși cinstite, până acolo încât să le facă să creadă că au dreptul să se îmbrace și să-și îmbrace fiicele disprețuind regulile celei mai elementare pudoari?

Se văd mame care se cinstesc cu titlul de creștine, tinere fete care sunt bune și vor să rămână bune, urmând valul! Dacă preotul, dureros afectat, le adresează un reproș discret, ele răspund, rănite: „Ce rău facem? Sunteți foarte sever! Nu suntem noi ca toată lumea?" Nu se poate nega existența, în multe dintre aceste suflete, a unei reale bune-credințe, deși foarte rău așezate. Ele sunt asemenea acelor marinari din fabulă care alergau spre stâncă fără să bănuiască, târâți de cântul sirenelor... Astfel, mulțimea tinerelor noastre fete pioase se precipită spre ruina castității lor și a celei a altora, cu zâmbetul pe buze, adesea cu cele mai naive intenții.

De aceea, într-o carte destinată viitoarelor soții, este necesar să se scuture această inconștiență, voită sau nu, care târăște spre naufragiul lor atâtea tinere virtuți. Luminându-le asupra primejdiilor cochetăriei, ele vor fi învățate să o înfrâneze.

Costumul este zidul de apărare al castității

Trebuie mai întâi stabilit acest principiu care domină întreaga chestiune: „costumul este zidul de apărare al castității". Când o mamă creștină va fi înțeles în adâncime acest mare adevăr și va fi pătruns cu el sufletul fiicelor sale, ea va fi devenit stăpână peste teribilul instinct al cochetăriei.

Am spus și am repetat că inima tinerei fete este o „locuință închisă", ale cărei apropieri trebuie păzite cu vigilență. Or, care sunt zidurile care îi interzic accesul? Există ziduri morale și ziduri fizice. Apărările morale sunt pietatea, frecventarea sacramentelor, convingerile supranaturale; baricadele exterioare sunt rezerva în priviri, simplitatea în mers și desăvârșita decență a costumului. Este nevoie de toate acestea laolaltă pentru a ocroti, împotriva celor care ar avea gândul să o atace, mândra cetate, atât de capabilă să le aprindă dorințele. Datorită acestor lucrări ridicate de jur împrejur, blânda proprietară se simte liniștită la adăpost.

Vai! Iată că într-o zi, sub o influență rea, fortăreața neglijează să-și supravegheze apropierile. Ah! Desigur, fortăreața nu are nicio bănuială că va fi cucerită... ea săvârșește cu naivitate imprudența... Îndată, poftele atacatorului se trezesc... Cât timp rămânea reculeasă și puternic apărată, nimeni nu se gândea să pătrundă în ea. Dar acum sunt deja numeroși cei care doresc să o stăpânească...

Așa este tânăra fată care a uitat, sub sugestia modei primejdioase, acest mare principiu: „costumul este zidul de apărare al castității sale". Pe când era îmbrăcată decent, potrivit rangului ei, virtutea ei avea admiratori, nu avea dușmani. Iată că, asemenea atâtor altora, disprețuiește apărările care o păzeau... Îndată, potrivit cursului lucrurilor omenești, biata copilă îi expune pe ceilalți și se expune pe sine unor ispite cumplite. Nu ne putem închipui furtunile pe care vederea unor ținute provocatoare le ridică în imaginațiile tinere. Un preot, venit din întâmplare să petreacă o zi la niște prieteni pe o plajă, totuși nu dintre cele mai mondene, striga: „Trebuie ca aici bărbații să fie îngeri!" La rândul său, un călugăr experimentat spunea unui tânăr căsătorit: „Nu vă înțeleg cum o lăsați pe soția dumneavoastră să se îmbrace așa cum o face. Să dea Dumnezeu să nu aveți niciodată a vă căi!" Cuvinte profund juste, a căror amară veritate un director spiritual deprins cu sufletele o poate aprecia mai bine decât oricine. Trebuie să ai fericita nepăsare a anumitor tinere fete sau chiar a unor mame pentru a nu bănui nimic din acestea... Naivitate teribilă, să recunoaștem, care le orbește pe aceste imprudente și le face să producă, mereu fără să vrea, ravagii înspăimântătoare de ambele părți ale baricadei, creând în jurul cetății, până atunci atât de pașnice, o legiune de asaltatori.

Este adevărat că, dacă barierele materiale au căzut odată cu decența costumului, apărările morale și lăuntrice pretind să mai reziste încă. Tânăra fată, inconștientă de scandalurile pe care le produce, nu părăsește nici confesionalul, nici Sfânta

Masă; ea vine, în jalnica ei îmbrăcăminte, să caute puterea supranaturală. Dar cât timp va rămâne fidelă practicilor sale de pietate? Este de temut că asalturile vieții mondene, care au obținut suprimarea zidurilor exterioare, vor avea în curând câștig de cauză chiar asupra donjonului.

Nu se va insista niciodată îndeajuns pe lângă mame ca ele să le repete fiicelor lor că, dacă voiesc să rămână curate în gânduri și sentimente și să păstreze floarea fecioriei lor, nu trebuie cu niciun preț, sacrificându-și modestia rușinilor modei, să lase să cadă „zidul de apărare al castității lor". Tinerele fete care și-au înțeles rolul și misiunea, care vor să păstreze comoara lăuntrică a trupului și a sufletului lor în vederea viitorului lor soț, nu vor ezita să ridice apărări nebiruite în jurul prețioasei lor proprietăți.

...și ocrotirea sănătății

Printr-o voință providențială, ocrotindu-și virtutea, tânăra fată va lucra în același timp și pentru binele sănătății sale. A evita stânca de care cochetăria amenință să facă sufletul să naufragieze înseamnă adesea a salva de la naufragiu trupul însuși. De aceea trebuie completat gravul principiu enunțat mai sus și formulat astfel: „Dacă costumul este zidul de apărare al castității, el este în același timp ocrotirea bunăstării și a sănătății".

Se înțelege îndată rațiunea profundă a acestei corelații. Dumnezeu fiind deopotrivă Autorul moralei și al naturii, este logic ca, urmărind scopuri virtuoase, ființa omenească să lucreze spre folosul său material. În ceea ce privește cazul de față, este îngăduit să afirmăm că tânăra fată își asigură confortul și vigoarea fizică ori de câte ori, rămânând surdă la exigențele nesățioase ale vanității sale, luptă în favoarea fecioriei sale.

Ce cere, într-adevăr, decența? Haine largi și drapate, care învăluie cu grație persoana, ascunzând ceea ce ar putea răni privirile creștine. Acest fel de costum, se vede imediat, răspunde pe deplin prescripțiilor igienei, care cere haine ce apără membrele de intemperii și de deformări. Dimpotrivă, podoabele bizare sau alcătuite din prea puțină stofă, pe care le impune tiranul Modă, pricinuiesc organismului suplicii cumplite și nesănătoase. A ceda ispitei unei cochetării nebunești nu înseamnă oare a săvârși în același timp un atentat împotriva sănătății? Hainele pe care le poartă o femeie serioasă și creștină vor trebui, așadar, să răspundă acestui dublu scop: să constituie mai întâi „zidul de apărare al castității" și apoi „ocrotirea vigorii sale fizice". Ele trebuie să o închidă pe tânăra fată în sine însăși, procurându-i un adăpost care să o apere deopotrivă de frig și de curiozitățile nepotrivite. Dimpotrivă, îmbrăcămințile imodeste o aruncă pe femeia mondenă în afara ei însăși, înconjurând-o ca un simplu grilaj rar, care nu o apără nici de trecători, nici de asprimile temperaturii.

Chinurile impuse femeilor vanitoase de fanteziile modei fac din ele niște victime jalnice, care suferă un martiriu inutil în trupul și în sufletul lor. Cititoarele acestor rânduri să înțeleagă la ce s-ar expune dacă s-ar condamna, într-o dorință fără frâu de a părea, la suferințe fără merit pentru Cer.

Un chirurg dintre cei mai experimentați spunea că nici nu ne putem închipui accidentele pe care le nasc aceste ținute extraordinare, inventate în zilele noastre. Întreaga suită a tarelor omenești aleargă la chemarea lor. De aceea, câte tinere fete au aflat în modă un călău neînduplecat! Martoră este acea copilă care locuia într-un oraș de provincie. De îndată ce examenele de brevet au fost trecute, părinții hotărăsc, drept răsplată, să o introducă în societate. În miezul iernii, pentru a merge la bal, ea părăsește hainele calde și se îmbracă în podoabe ușoare, asemenea acelora pe care le poartă primăvara fluturii și florile. Dar cumplita răceală, lipsită de respect față de succesele mondene, o pândește. Doborâtă, tânăra fată nu voiește totuși să moară și luptă cu deznădejde pentru viață! Într-o luptă atât de inegală, dulcea copilă este învinsă! Fiindcă a voit să împrumute strălucirea corolelor cu colorit proaspăt, a trecut cu repeziciunea lor, ofilită la cea dintâi brumă.

Un sfânt preot, chemat în timpul războiului să exercite slujirea parohială într-o parohie muncitorească, povestește că într-o seară a fost chemat lângă o bolnavă aflată în mare primejdie. Era o bună tânără fată, cu adevărat creștină, care murea de pneumonie. Ea i-a făcut parohului această mărturisire: „Părinte, am voit să le imit pe celelalte, am cedat modei,

m-am descoperit. Am răcit și iată-mă pierdută. Vă implor să le spuneți copiilor dumneavoastră de la catehism să nu fie cochete, căci ați cunoscut o persoană care a murit din această pricină!" Preotul, foarte mișcat, nu a lipsit să împlinească ultimele voințe ale acestei nefericite victime a vanității: i-a avertizat pe copiii de la catehismul său; și, pentru a răspunde și mai bine dorinței reparatoare a pioasei tinere fete, care și-a ispășit atât de aspru greșeala, a cerut ca recomandarea ei să fie repetată în această carte adresată viitoarelor soții.

Dacă tinerele fete care au fost formate cu înțelepciune sunt bine convinse de măreția viitoarelor lor maternități și dacă sunt pe deplin încredințate că fericirea căminului lor va depinde deopotrivă de virtutea și de sănătatea lor, ele vor evita cu ușurință primejdiile cochetăriei feminine. Ele știu, într-adevăr, că nașterile lor vor fi fericite dacă vor fi înconjurate de slava unei desăvârșite castități conjugale și ușurate prin ajutorul unei vigori fizice îmbelșugate. Acest dublu motiv, limpede înțeles, este cel mai bun sprijin pe care îl poate afla viitoarea soție pentru a scăpa de primejdia vanității sale.

Cum se naște gelozia

Dacă nu s-ar salva de primejdia cochetăriei, tânăra fată ar avea mare greutate să scape de aceea a geloziei. Această a doua stâncă este, într-adevăr, ca urmarea și consecința celei dintâi.

Raţiunea acestei legături este uşor de priceput. Acelaşi sentiment de amor propriu care o împinge pe tânăra fată să caute să placă, împodobindu-se peste măsură, trezeşte adesea în ea dorinţe foarte vii de a fi căutată şi adulată cu excluderea celorlalte. Atât de adevărat este că, în fond, toate defectele noastre au aceeaşi rădăcină, care este orgoliul.

Este necesar să se expună dezvoltarea acestei cumplite patimi a geloziei, pentru a le îngădui educatoarelor să diagnosticheze la timp această tendinţă, care trebuie stăpânită încă de la început, sub pedeapsa de a deveni curând neputincioase să o domine.

Unele copile, încă din fragedă vârstă, manifestă în chip firesc un egoism destul de pronunţat. Cum se spune, „sunt personale", raportând totul la sine şi privindu-se, poate inconştient, ca fiind centrul lumii. Aceste simptome trebuie să trezească vigilenţa, căci sunt foarte semnificative. De îndată ce apar, ar trebui luptat cu hotărâre împotriva lor, prin toate mijloacele pe care le avem pentru a modela sufletul fetiţei încă foarte maleabile.

Din nefericire, prea mulţi părinţi, departe de a se înspăimânta de exigenţele micuţei, se amuză de ele. În adâncul inimii, răul abia născut creşte, ocrotit şi aplaudat. Apoi vine ceasul în care copilul este pus la şcoală. Acolo, egoismul său începător găseşte un teren unde să se exercite şi să se întărească. Sunt colegele bine tratate de învăţătoare, chemate mai des la cinstea de a citi cu glas tare, de a recita la tablă, sau mustrate mai rar? Îndată izbucnesc plângeri, se strigă împotriva nedreptăţii...

Când vine lucrarea de concurs, se teme să nu fie întrecută... și dacă, din nefericire, primele locuri sunt luate de celelalte, atunci, seara, la întoarcerea acasă, izbucnește o criză de lacrimi, cu nenumărate recriminări.

Părinții amăgiți sunt, în general, cu totul dispuși să primească jalbele fiicei lor. Ba chiar se bucură de ele! Oare tânăra elevă nu arată o minunată emulație? Mama declară că atâta ardoare o acoperă de rușine, căci niciodată, în copilăria ei, nu a arătat o asemenea dorință de a reuși!

Aici, părinții, înșelați de afecțiunea lor, au greșeala de a nu deosebi emulația de invidie. Și totuși, nu le-ar fi oare ușor să descopere defectul ascuns sub mantia virtuții? Puțină reflecție arată abisul care le desparte. Emulația caută succesul lucrând pentru a se face vrednică de el. Invidia îl urmărește străduindu-se să-i umilească pe ceilalți. Emulația se bucură de triumfurile altuia, recunoscând că sunt meritate; dacă voiește partea sa din ele, o voiește meritând-o la rândul ei. Gelozia, întristată că se vede întrecută, nu recunoaște niciodată dreptatea eșecurilor sale; se va înverșuna să le repare, străduindu-se să-și distrugă în chip perfid adversarele. Există două feluri de a domina: fie ridicându-te pe tine însuți, fie doborându-i pe ceilalți; emulația a ales prima metodă, gelozia o ia pe cea de-a doua.

Când școlărița, întoarsă acasă, geme pentru locurile sale inferioare, le-ar fi ușor părinților să recunoască care dintre aceste două motive îi inspiră lamentațiile. Ei ar fi priceput

repede, prin acuzațiile de părtinire cu care își copleșește învățătoarele, de trișare cu care își acoperă colegele și prin făgăduințele de răzbunare pe care le formulează, orgoliul gelos care umple această inimă deja plină de ură și vindicativă. Dar au oare cu adevărat ochi pentru a vedea cei care sunt, vai!, prea adesea orbiți de afecțiune?

Iată cum, chiar fără știrea celor care ar trebui să lupte pas cu pas împotriva viciului începător, gelozia crește și se dezvoltă într-un suflet feminin. Oricine știe cu câtă stăruință se fixează sentimentele în el și ce greutate au ele în balanța voinței poate prevedea deja nenorocirile viitoare.

Cum pune gelozia stăpânire pe tânăra fată

Tânăra fată părăsește școala. Ea intră în viață. Fie că este bogată și mondenă, fie doar muncitoare, cumplita tendință nu va întârzia să se afirme. Curând, biata copilă se va usca de gelozie în mediul în care tocmai a pătruns. Este de crezut că nu va avea toate succesele: unele dintre colegele ei, mai amabile decât ea, mai bine înzestrate fizic și moral, vor avea încrederea patronilor sau vor dobândi sufragiile mondene. Acestea vor trece, în ochii geloasei, drept dușmane de neîmpăcat. Ea le bănuiește de tot felul de calcule împotriva ei; cele mai mici fapte ale lor sunt răstălmăcite cu răutate de limba ei crudă. În același timp începe o alergare fără frâu

pentru a le-o lua înainte: își înmulțește eforturile pentru a le zdrobi, îngrijindu-și ținuta, împodobindu-se cât mai elegant cu putință, încercând să fie insinuantă, lingușitoare, chiar mincinoasă, înaintea celor ale căror bunăvoințe voiește să le cucerească... Reușește? Nu este încă mulțumită, căci își simte victoria precară și, după gustul ei, insuficientă. Dacă eșuează, atunci sufletul ei este torturat, suferința lăuntrului ei se descoperă prin alterarea chipului și se revarsă în cuvinte neplăcute, în izbucniri amare care, departe de a-i cuceri simpatiile, i le fac să le piardă.

Se pare că aceste semne revelatoare nu pot să nu atragă atenția părinților, mai ales a mamei, care ar trebui să deschidă ochii fiicei lor. Să recunoaștem că adesea ei nu ezită să încerce să aducă remediu răului printr-o intervenție înțeleaptă. Dar câți alții, orbiți de tandrețe, lucrează fără să-și dea seama la atâțarea focului pe care ar trebui să-l stingă, dând crezare cu naivitate tuturor reclamațiilor geloasei!

Tiranul înspăimântător

Vine un anumit moment în care, în sufletul feminin, gelozia devine cumplită. Este atunci când tânăra fată, doritoare să-și fixeze viitorul, crede că și-a descoperit viitorul logodnic. Ea concepe atunci pentru acest tânăr, a cărui iubire voiește să o capteze, o afecțiune absorbantă și invidioasă, care nu va suporta prezența, oricât de mică ar fi ea, a niciunui indiscret. Nu va tolera fără a suferi crunt ca tânărul să adreseze uneia

dintre colegele ei un cuvânt prietenesc, fie el și banal. Sufletul ei va tresări îngrozit dacă află că el a făcut o vizită sau că a primit vreuna, fie chiar și a unei persoane foarte vrednice. Ea se teme ca o părticică din acea inimă să nu-i scape, ca o privire a acelor ochi să nu fie pentru ea, ca un cuvânt al acelei guri să nu fie adresat alteia. Geloasa nu poate fi comparată mai bine, în ciuda vulgarității expresiei, decât cu un câine care își apără osul. Vigilență neîncetată, temeri continue, frica de a fi jefuită de bunul ei: iată torturile pe care acest urât defect le impune nefericitei care îi este pradă.

În Capitolul despre Caracteristicile Voinței feminine s-a spus cu câtă ușurință sentimentele se aglomerează într-o inimă de femeie. Norii care urcă la orizont și înnegresc cerul în câteva minute abia dau o idee despre repeziciunea cu care se acumulează impresiile în aceste lăuntruri. Fulgerul nu întârzie să tune acolo cu violența pe care o are sub climatele calde. Astfel se va manifesta, prin izbucniri zgomotoase, gelozia care întunecă orizontul tinerei fete. Pentru o nimica toată, ea se pierde în mustrări aprinse, reproșând viitorului său soț că îi este deja infidel...

Aceste scene repetate ar trebui să aibă întotdeauna drept rezultat deschiderea ochilor tânărului asupra stării psihologice a bietei copile. De fapt, adesea el nu se lasă prins. Grijuliu față de viitorul său, înțelege că cea mai cumplită dintre nenorociri pentru un soț este aceea de a-și lega de sine ghiuleaua unei femei geloase. După câteva ședințe destul de vii, este lămurit și îi face cunoscut pretinsei logodnice că s-a înșelat.

Dar dacă se întâmplă — și cazul este, din nefericire, prea frecvent — ca tânărul să fie îndrăgostit de aceea pe care o socotește deja viitoarea sa soție, atunci foarte probabil nimic nu îl va mai putea împiedica să alerge spre catastrofă. „Căci în obiectul iubit, totul îi devine vrednic de iubire", chiar și aceste scene repetate, pe care le ia drept izbucniri încântătoare. El admiră tăria acestui caracter, interpretează gelozia ca pe o fidelitate neîmblânzită și aleargă spre căsătorie cu această convingere că va avea în soția sa un sprijin împotriva ispitelor sale de slăbiciune, o incoruptibilă păzitoare a uniunii sale.

Acest triumf al geloziei nu este făcut pentru a-i micșora stăpânirea în inima logodnicei, care devine din ce în ce mai exigentă și mai bănuitoare. Celebrarea căsătoriei consacră această tiranie care, de atunci înainte, se exercită fără limite. Nu este aici locul de a descrie ravagiile patimii geloase în cămin. Este de ajuns să spunem că ea distruge pacea și îi pune pe soți în imposibilitatea de a trăi. Soțul nu poate face un gest, rosti un cuvânt, împlini un demers care să nu fie pândite și care să nu-i pricinuiască mustrări violente. Oricare ar fi obligațiile sale sociale, el nu le poate împlini, fiindcă ele cer să vadă oameni, să aibă raporturi — de altfel perfect corecte — cu femei, să manifeste interes față de treburile altora. Soția unui medic asculta la ușa cabinetului de consultații, uscându-se de gelozie constatând devotamentul totuși foarte vrednic de laudă pe care doctorul îl arăta bolnavilor săi. Într-o zi, ieșind dintr-o ședință în care auscultase o nefericită bolnavă de piept, scena a fost atât de violentă, încât, nebun de durere, acest om

a fugit din domiciliul conjugal. Se pare că acest eveniment i-ar fi deschis ochii acestei femei, de altminteri foarte cinstite, și că, de atunci, soțul, care a consimțit să reia viața în cămin, ar fi primit îngăduința de a respira.

Lupta împotriva geloziei

Mamele, cuvenit avertizate asupra relelor pricinuite de gelozie, trebuie să se străduiască să-și păzească fiicele de ea. Cel mai bun mijloc pentru a ajunge la aceasta va fi să le arate că interesul fericirii lor viitoare cere să alunge cu totul din viața lor acest vierme groaznic care roade. Raționamentul pe care vor trebui să li-l țină este pe cât de simplu, pe atât de evident. Ce voiește înainte de toate să dobândească o viitoare soție în căminul ei de mâine? Posesiunea liniștită a afecțiunii soțului ei. Or, există două feluri de a căuta să iei în stăpânire o inimă: pe dinafară sau pe dinăuntru. Cel dintâi procedeu este al geloziei, al doilea este al adevăratei iubiri.

Gelozia voiește să-și asigure această inimă întemnițând-o. Ea ridică în jurul ei o cușcă de fier din care îi este interzis să iasă. Interdicție de a vorbi cu aceasta, de a privi pe cealaltă... Rezultatul acestei internări este că iubirea zboară printre zăbrele. Geloasa cucerește o prezență materială a ființei pe care pretinde că o iubește; nu a știut să-i păstreze afecțiunea.

Dimpotrivă, adevărata tactică constă în a-și asigura însuși interiorul acestei inimi, în a o ține prin fibrele dinăuntru.

Mijlocul de a ajunge la ele este cu totul direct: a-l face fericit pe acela a cărui simpatie o râvnești. Să fie purtat a înflori în prezența unei logodnice care se uită pe sine pentru el, care se dăruiește orbește în slujba lui, care nu are alte bucurii decât ale lui. Curând inima lui va fi ținută mai puternic decât prin cârlige de fier; este biruită prin bunătate și captivă a iubirii. Din acea zi logodnica domnește, pașnic și fără zdruncinări. Niciunul dintre evenimentele vieții cotidiene nu este capabil să o tulbure. Cunoscând principiul pus de sfântul Augustin: „Iubește și fă ceea ce voiești", ea își lasă fără teamă logodnicul să-și vadă de treburile sale, să vorbească altora, să fie amabil cu ei; ea știe că nimeni nu poate nimic împotriva Iubirii. Neîntemeind nicio barieră în jurul lui, nu-l face să simtă greutatea unei recluziuni, ci îl ține captiv printr-o legătură nevăzută și dulce, pe care este aproape cu neputință să o rupi.

Când această legătură, în chip firesc atât de puternică, este încă întărită prin convingerile supranaturale care trebuie să slujească drept temelie căminelor creștine, când viitorii soți își dăruiesc inima pentru a împlini aici jos lucrarea lui Dumnezeu și pentru a întemeia o familie după voința Sa, atunci nicio putere omenească nu este capabilă să rupă legăturile care unesc sufletele.

Când, instruite de mamele lor, tinerele fete vor fi pus în practică, în căutarea fericirii, această metodă a uitării de sine, ele vor fi aflat secretul păcii în viitoarele lor cămine.

A se feri de gelozia masculină

După ce educatoarele își vor fi împlinit datoria împiedicându-și fiicele să naufragieze de stânca geloziei feminine, le va mai rămâne o altă obligație, aceea de a păzi viitoarele uniuni de gelozia masculină. Căci acest viciu, care este mai ales apanajul sexului slab, se întâlnește uneori și la sexul tare. Dacă acolo este mai rar, se poate spune că apare încă și mai cumplit, și că, dacă tânărul căsătorit cu o tânără fată geloasă este osândit la galeră, soția unui bărbat gelos este aruncată în iad.

Soțul unei femei geloase se bucură totuși de privilegiile legate de natura și de funcția sa socială. El poate ieși, merge la biroul său sau la distracțiile sale, se poate elibera uneori de strânsoarea care îl încleștează. Soția unui bărbat atins de această patimă îngrozitoare nu mai posedă nici măcar aceste slabe clipe de răgaz. Ea este la discreția și sub dependența perpetuă a unui tiran care abuzează împotriva ei de o autoritate neîncetată.

Cu greu s-ar crede la ce excese poate ajunge un bărbat gelos, dacă în viață nu s-ar constata, vai!, prea numeroase exemple. Astfel, unei nefericite nu i se îngăduia să părăsească apartamentul și să coboare în stradă, de teamă ca, în afara lui, să nu intre în relație cu alte ființe vii. Chiar și atunci când, acasă, nefericita își mângâia pisica, el izbucnea în invective, acuzându-și soția că preferă lui o fiară! În altă parte, și acesta este un caz frecvent, se văd bărbați interzicându-le soțiilor lor

intrarea în biserică, de teamă de influența pe care religia și reprezentanții ei ar putea-o dobândi asupra sufletelor care caută mângâieri în nenorocirea lor.

Înainte de a se gândi să se căsătorească, viitoarele soții, atente ele însele să dezrădăcineze din inimile lor cea mai mică aparență a urâtului defect, să nu lipsească a se asigura că logodnicul lor nu este atins de acest rău îngrozitor. Părinții, la rândul lor, îi vor da fiicei lor tot sprijinul pentru a o lumina asupra acestui punct. Chestiunea geloziei este la fel de important de rezolvat în ajunul unei căsătorii ca problema sănătății sau a eredității; ea este, în orice caz, infinit mai neliniștitoare decât considerațiile de avere, care totuși au de obicei darul de a le relega pe celelalte în planul al doilea.

Supraexcitarea imaginativă

S-ar fi remediat puternic tendințelor rele care agită sufletul feminin dacă s-ar fi știut să se ia precauția elementară de a se evita în el supraexcitarea imaginativă. Cei care au misiunea de a forma tânăra fată trebuie să fie avertizați asupra primejdiei la care ar fi expuși să o facă să alerge dacă nu i-ar ține imaginația într-un calm cât mai desăvârșit cu putință.

În general, nu ne închipuim importanța rolului pe care îl joacă această facultate în existența noastră. Voim să gândim? Îndată creierul aduce inteligenței materia asupra căreia ea se va apleca pentru a extrage inteligibilul. Această materie sunt

reprezentările sensibile ale lucrurilor, din care spiritul scoate ideile; sunt încă imaginile sonore sau vizuale pe care le numim cuvinte, scrise sau rostite, feluri de etichete lipite de idei; se poate deci spune, în tot adevărul, că creierul este o cutie plină de imagini.

De atunci, curentul vieții intelectuale nu se poate stabili decât după conținutul cutiei cu imagini. Dacă, de pildă, aceasta este plină de reprezentări ale fermei, ale secerișurilor, ale satului, se vor auzi poeticele sentimente ale tinerei țărănci care iubește viața câmpului. Dacă imaginația abundă în viziuni ale mării, ale corăbiilor, ale țărmului, vom fi în prezența unei surori sau a unei femei de marinar care are motive să iubească și să se teamă de dulcele și cumplitul ocean. Caracteristica unei inteligențe se manifestă întotdeauna după natura reprezentărilor cuprinse în comoara cerebrală.

Este, așadar, cu neputință să nu recunoaștem rolul imens pe care îl joacă imaginația asupra orientării gândirii. Ca orice ființă omenească, tânăra fată își va exercita spiritul și raționamentul asupra imaginilor pe care le va găsi la dispoziția sa. Ea va acționa moral și fizic sub influența lor. Se știe că, printr-o voință îndârjită, s-ar putea sustrage de la ele. Dar cu ce încetineală și cu prețul căror suferințe!

Dacă se voiește ca tânăra fată să nu părăsească linia înțeleaptă de purtare pe care se dorește a o vedea urmând-o, se va veghea deci să nu se introducă în imaginația ei decât

reprezentările care îi vor fi favorabile sau cel puțin care nu o vor stingheri în urmărirea fericirii.

Vai! Trebuie oare spus? Aceste precauții atât de importante nu sunt, în general, luate, fiindcă rolul imaginilor în viață este necunoscut sau disprețuit. Atunci se lasă să pătrundă în creier o mie de reprezentări care, prin însăși natura lor, vor fi obstacole în calea bunei înaintări către virtute și pacea căminului.

Încă dacă aceste imagini, depuse pe nedrept în aceste capete fragile, ar fi relegate într-un colț și condamnate la un somn veșnic, asemenea anumitor dosare în ministere, activitatea lor nefastă ar fi de mică importanță. Dar iată că, stârnite de aceste fantome imaginative, emoțiile vin să sufle peste cutia cu imagini, asemenea unei rafale de vânt peste o grămadă de hârtii mici. Sufletul se umple îndată de zborul dezordonat al acestor reprezentări fantasmagorice, care vin să solicite nebunește gândirea și acțiunea. Se poate judeca tulburarea unui interior în care se învârtejesc acești fluturi multicolori: el este pradă zăpăcelii sub lovitura acestei „supraexcitări imaginative", capabile să conducă la toate ispitele și la cele mai supărătoare consecințe.

Desigur, la tânăr există aceeași primejdie, dar trebuie spus fără întârziere că într-un grad mult mai mic, din două motive: mai întâi, imaginile sunt acolo mai grele, mai puțin ușor antrenate de rafala de vânt; apoi, emoția suflă acolo mai rar și cu mai puțină violență. Totuși, anumiți bărbați se apropie destul de

mult de femeie în această privință. Să ia din aceste rânduri — dacă le citesc — ceea ce pot reține. Iar viitoarele soții să tragă, la rândul lor, concluzia că vor face tot ce le stă în putință pentru a scăpa de această stâncă teribilă a supraexcitării imaginative, cauză a atâtor altor rele.

Fuga de excitante

Mijloacele pentru a menține într-un creier feminin acest calm atât de dorit sunt mai degrabă negative decât pozitive. Va fi vorba mai ales de a evita excitantele imaginației, care sunt, după cum nimeni nu ignoră, Romanul, Teatrul și Cinematograful.

Este cu neputință ca o tânără fată care citește romane să nu fie profund tulburată de ele. Prin romane nu trebuie înțelese aici acele bune istorii morale și ziditoare, foarte interesante și bine scrise, pe care le publică autori sau case de editură respectabile, cu scopul de a răspândi în public teze importante sub o formă vie. Trebuie înțeles, în cazul care ne preocupă, acel nor de publicații în care iubirea necurată joacă întotdeauna rolul principal și în care femeia trăiește o existență falsă și exuberantă în mijlocul unor aventuri vicioase, întotdeauna descrise cu cea mai mare seducție cu putință. Când este istoria unei tinere fete care „a avut nenorocirea" de a se căsători și care, neputând suporta greutatea lanțurilor conjugale, scapă din închisoarea ei și își petrece ceasuri vesele în uniunea liberă. Altă dată, este o femeie a cărei fericire se sfârșește în

ziua în care își regularizează înaintea Bisericii o situație nelegitimă. În altă parte, este apologia desfrâului, glorificarea faptelor celor mai rușinoase.

Povestirile de această natură mișună pretutindeni. Ele sunt cumplite. Care este, într-adevăr, starea sufletească, de pildă, a unei tinere lucrătoare care, de patru ori pe zi, în metrou sau în autobuz, urmărește cu îndârjire lectura acestui foileton sau a acelei broșuri atroce pe care și-a cumpărat-o pentru câțiva bani de la un debit de tutun? Care sunt gândurile acelei alte tinere fete care, pe ascuns, citește publicațiile pe care tatăl ei crede pe nedrept că și le poate îngădui să le cumpere și pe care, din neglijență, le lasă risipite prin casă?

Aceste biete nefericite vor fi târâte în chip fatal într-un vis. Aventurile acestor personaje alături de care trăiesc li se par vrednice de dorit mai presus de orice; ar voi să le împărtășească durerile și, de asemenea, bucuriile, să guste plăcerile lor, să le înfrunte primejdiile... Astfel se formează în imaginația acestor tinere fete un vârtej nesănătos de imagini, care le fascinează și le poartă departe. Viața zilnică li se pare fadă și nevrednică de ele; deoarece nu se pot sustrage ei, împlinesc cerințele îndatoririi lor ca niște automate; dar sufletul lor nu mai este acolo unde este trupul lor: el își urmărește romanul lăuntric și aspiră să-l realizeze.

Să ne mai mirăm acum de dezgustul pe care anumite tinere fete, anumite femei îl arată față de tot ceea ce starea lor le impune pozitiv și practic, mai ales față de marea datorie a

maternității! A citi pentru a trăi în ireal; a scăpa, cel puțin în spirit, de ceea ce este pământesc și banal, în așteptarea ca, poate, să se poată fugi de el pentru a se arunca în romanul trăit: aceasta este mentalitatea atâtor biete creiere feminine supraexcitate. Aceasta era mentalitatea acelei tinere de la țară care, citind foiletonul unui ziar, alergase prin toate librăriile marelui oraș unde venise la piață, ca să aibă acest roman în volum și să-i cunoască mai repede deznodământul. Cum nu putuse descoperi această carte, se rodea de nerăbdare, de mâhnire și de dezgust față de câmpuri!

Și când romanul se desfășoară înaintea ochilor? Când scenele nu mai sunt descrise, ci văzute? Când irealul, imposibilul, falsul ia, la teatru sau mai ales pe un ecran de cinematograf, toate aparențele adevărului? Atunci care va fi gradul de supraexcitare imaginativă la care vor putea ajunge anumite creiere feminine? Patimile agitate vor tortura dureros inima și, foarte adesea, cedând presiunii imaginilor, a căror putere motrice este incalculabilă, tânăra fată se va lăsa dusă să reproducă faptele văzute la teatru sau la cinematograf... Poate că, din pudoare, dintr-o rămășiță de virtute, a rezistat multă vreme solicitărilor stăruitoare care îi veneau din partea vreunui demon ispititor... dar, de vreme ce aceasta se întâmplă bine în romane, în cine-romane, în piesele aplaudate, și că, după ceea ce s-a convenit să se numească o decădere, vinovații nu par să o ducă rău, de ce ar mai rezista multă vreme la ceea ce îi apare ca invitație la fericire?... Iată cum tinere fete care păreau chemate de Dumnezeu la cele mai nobile destine, care

ar fi împlinit un rol minunat de mame de familie, onorate și respectate, și-au irosit, din pricina nebuniei lor imaginative, o prețioasă existență.

Să i se dea cărți tinerei fete! Ea are nevoie să citească; există cărți excelente în toate genurile, instructive și plăcute. Dar să se ferească a i se lăsa să atingă literatura primejdioasă, care i-ar răsturna sufletul. Să i se procure tinerei fete distracții! Ea are nevoie să se destindă și să se dezvolte. Dar cinematograful și teatrul nu îi vor aduce nici dezvoltare fizică, nici perfecționare morală. În altă parte trebuie căutate destinderile mântuitoare pentru trupul și sufletul feminin. În capitolele următoare vom avea prilejul să le arătăm.

Între timp, educatoarele să rețină bine, drept concluzie a acestor considerații asupra stâncii supraexcitării imaginative, acest mare principiu care trebuie să prezideze întreaga formare a tinerei fete: „Trebuie, prin toate mijloacele, să se urmărească formarea unor femei practice, care își dau seama de realitate și de adevăratele nevoi ale existenței. Tot ceea ce va tinde să le facă obiective va fi vrednic de căutat; tot ceea ce le-ar putea transforma în subiective, în visătoare conduse de romanul lăuntric, va trebui îndepărtat cu grijă".

Cum, pentru a obține un asemenea rezultat, uneori atât de contrar tendințelor pervertite ale naturii, mijloacele omenești nu sunt de ajuns, va fi necesar să se dezvolte intens la tânăra fată cunoașterea și cultul marilor realități supranaturale, care sunt modelul și legea realităților de aici de jos. O pietate

solidă, frecventarea sacramentelor Pocăinței și Euharistiei, meditarea îndatoririlor feminine și a tot ceea ce se raportează la ele vor fi cele mai mari mijloace de apărare împotriva supraexcitării imaginative sau cele mai puternice calmante ale unui suflet al cărui lăuntru ar fi fost deja agitat.

CAPITOLUL II - Viața în lume

În orice situație trebuie luptat — Răul vieții leneșe — Ce valoare are balul — Primejdiile balului și ale toaletei — Frecventările — Dansul — Tenisul — Băile de mare — Surmenajul — Atletismul feminin — Atracția orașului — Solicitările masculine — Fericite inimile curate

În orice stare, va trebui să lupte

Tânăra fată, cuvenit avertizată asupra luptelor pe care va trebui să le susțină împotriva ei însăși, va trebui de asemenea să întreprindă lupta cea bună pentru virtutea ei împotriva forțelor exterioare care amenință să o piardă. Ea se va avânta, într-adevăr, în viață și acolo, potrivit stării pe care o ocupă, va fi ținta unor dificultăți multiple. Dacă, făcând parte dintr-o familie înstărită, nu este destinată să-și câștige viața, atunci se vor ridica înaintea ei primejdiile mondene. Dacă trebuie să muncească pentru a-și câștiga pâinea, atunci va întâlni primejdii nu mai puțin mari, care le amenință pe tinerele

angajate, pe lucrătoarele din atelier, pe țărăncile aflate în cursul existenței lor trudnice. Să nădăjduim că, în rândurile care urmează, tânăra fată, oricare ar fi ea, va ști să afle, la vremea potrivită, avertismentul înțelept care o va feri de greșeli prea adesea ireparabile.

Răul vieții trândave

În fața tinerei fete pe care situația familială nu o obligă la nicio muncă retribuită, cel dintâi obstacol care se va ridica în lume va fi acela al trândăviei.

Proverbul spune: „Trândăvia este mama tuturor viciilor." Acest cuvânt, confirmat de o lungă experiență, se realizează prea adesea în zilele noastre: de aceea nu se vor lua niciodată destule precauții pentru a cruța tinerei fete care intră în viață încercarea de nebiruit a neocupării.

Totuși, această mărăcină a lui „far-niente" năpădește atât de firesc grădina sufletelor de optsprezece ani! Studenta a ieșit din clasă. În ultimele luni a lucrat cu o ardoare febrilă susținută de acest gând că anul viitor „nu va mai avea nimic de făcut". Succesele la examene au încununat studiile... și iată fosta elevă intrată în vacanță... într-o vacanță căreia nu-i mai prevede sfârșitul.

Întreaga familie pleacă la plajă sau la țară. Tânăra bacalaureată, tânăra absolventă de brevet declară, de îndată ce a sosit în vilegiatură, că are intenția de a se odihni. O dorință atât de

dreaptă va fi respectată. Dimineața, nu mai este liturghie; împărtășania este suprimată. Somnul prelungit, abia întrerupt de micul dejun, apoi ținuta foarte îngrijită — gândiți-vă, nu mai este la școală — conduc până la ora prânzului. Se face siesta, impusă de apăsarea temperaturii... bat trei ceasuri, se ia o broderie vagă sau vreo revistă, care este răsfoită în timp ce se discută... ora patru... se servește ceaiul. Chiar în acel moment sosesc niște prieteni. Plăcuta lor companie îngăduie să se ajungă la cină fără plictiseală. Poate că împreună cu ei se va juca o partidă de tenis; se va ieși pentru a-i conduce... iată ziua trecută. Mâine, poimâine vor trece la fel, mereu tot atât de neocupate.

Acestea sunt vacanțele. Venind octombrie, familia se întoarce în oraș. Credeți că obiceiurile tinerei fete se vor schimba? Din fericire, da, de cele mai multe ori. Dar uneori vor continua să se dezvolte în aceeași direcție. Pliul este făcut. Este atât de dulce să nu faci nimic! În oraș vor fi mai multe distracții, dar nu mai multă muncă; timpul va fi mai fragmentat, dar nu mai puțin nefolosit. Astfel va începe viața mondenă, goală și vană, a unei biete copile care ar fi putut, dacă ar fi fost bine îndrumată, să-și încarce zilele cu ocupații rodnice, să le umple până la revărsare.

De aceea nu li se va recomanda niciodată îndeajuns mamelor și educatoarelor să prevadă, pentru intrarea tinerei fete în viața lumii, o întreagă serie de lucrări și de opere care o vor acapara și o vor smulge din primejdiile trândăviei. Nu este acum momentul de a le trasa planul. Capitolele care urmează și care

vor trata despre Viața interioară, despre Viața de interior și despre Viața socială vor sugera, trebuie să nădăjduim, educatoarelor destule idei pentru a le îngădui să organizeze existența începătoarelor. Este mai important, pentru moment, să le facem să înțeleagă necesitatea unei munci zilnice într-o viață de tânără fată.

Se spune adesea: „Cu cât ai mai puțin de lucru, cu atât faci mai puțin." Cuvânt profund adevărat. Oamenii supraîncărcați sunt în mod fatal muncitori; cei neocupați sunt întotdeauna leneși. Nimic nu răpește gustul acțiunii atât de mult ca trândăvia. Ea este moartea inițiativei.

Aceste adevăruri se înțeleg ușor. O cauză inteligentă nu se poate mișca decât în vederea unui scop: mergem pentru a vedea un anumit prieten, pentru a ne odihni capul, pentru a ne încălzi. Luați orice motiv mersului, și individul va rămâne nemișcat: acesta este cazul celui trândav. Nu are niciun scop, niciun motiv de a acționa. Acțiunea sa nu este niciodată solicitată de o idee. De ce să mă scol atât de devreme? Nu am nimic de văzut, nimic de spus, nimic de făcut. De ce să țin o pană? Nu am nimic de scris. De ce să studiez? Nu am nimic de învățat. Acestea sunt răspunsurile pe care le opune mamei sale tânăra fată înaintea ochilor căreia nu a fost făcut să strălucească niciun ideal. Este amorțită, nimic nu vine să o trezească.

Sau mai degrabă, da. Există atracții care o solicită. Căci este cu neputință unui suflet omenesc să trăiască în paralizia

facultăților sale. Acești stimuli se nasc din adâncul ei însăși; deoarece nu s-a organizat în jurul tinerei fete nicio atracție exterioară, va țâșni una dinăuntru: vor fi gusturile lăuntrice, momeala plăcerii, dorința desfătării, patima de a satisface visele inimii și ale imaginației.

Se poate judeca primejdia! Cea lipsită de ocupație nu se atașează de nimic real, de nimic precis, dar curând intră în roman și îl urmărește. Acest roman are în general drept urzeală o intrigă, care se leagă foarte discret, cu prilejul vreunei reuniuni vesele în care tânăra fată a întâlnit tineri... intrigă uneori nevinovată, care abia depășește relațiile de bun ton, dar mai adesea tulburătoare, care aruncă sufletul în conjuncturi primejdioase și îl face să atingă marginea abisurilor... Zilele atât de goale de opere serioase la începutul vieții mondene vor deveni curând pline de o mie de futilități: a combina vizite, partide de plăcere, a crea pretexte pentru a-i întâlni pe cei căutați, fără a speria susceptibilitățile sau vigilența paternă și maternă... acestea vor fi preocupările care vor absorbi inteligența, inițiativa și voința bietei copile.

De aceea educatoarele trebuie să vegheze ca, îndată după ieșirea ei din școală, să o lanseze pe tânăra fată în ceea ce este pozitiv și practic. Fără să fi avut măcar timp să se regăsească pe sine, ea trebuie să fie prinsă, la ieșirea din curs sau din pension, de o casă familială care îi devoră clipele, creând scopuri multiple activității sale: lucrări manuale, care se impun pentru întreținerea și buna rânduială a interiorului; lucrări de artă, pentru înfrumusețarea și plăcuta alcătuire a apartamentului sau

a camerei tinerei fete; lucrări intelectuale, pentru a dezvolta sau cel puțin pentru a menține la înălțime o educație atât de desăvârșit îngrijită. Astfel, niciun timp lăsat reveriei; doar ceea ce este necesar plăcerii; o parte largă sănătății, și iată o existență smulsă pentru totdeauna din trândăvia dizolvantă.

Ce valorează balul

Gustul pentru ceea ce este pozitiv și practic, menținând-o pe tânăra fată în curajoasele deprinderi de muncă și de pietate pe care le aducea ieșind din școală, va fi cel mai bun mijloc de apărare împotriva primejdiilor pe care le prezintă atracția plăcerilor mondene și, în chip deosebit, a celei mai cumplite dintre ele: balul.

Mamele de familie pun adesea directorului lor de conștiință această întrebare: „Pot să-mi duc fiicele la bal?" Cel mai bun răspuns care trebuie dat este acela al sfântului Francisc de Sales: „Dansurile și balurile sunt lucruri indiferente prin natura lor; însă, după felul obișnuit în care se face acest exercițiu, el înclină foarte mult și se apleacă spre rău și, prin urmare, este plin de primejdie și de pericol... Vă spun despre dansuri, Filoteea, ceea ce medicii spun despre dovleci și ciuperci: cele mai bune nu valorează nimic, zic ei; iar eu vă spun că cele mai bune baluri nu sunt prea bune."

O tânără fată nu s-a întors niciodată mai bună de la una dintre aceste reuniuni. Rareori se întâmplă să nu se fi întors mai

puțin bună. La acest adevăr, pe care îl recunosc, mamele obiectează obligațiile mondene și necesitatea de a-și mărita fiicele. La aceasta este ușor de răspuns că obligațiile de acest fel nu sunt, de cele mai multe ori, imperioase decât în măsura în care sunt știute ca fiind plăcute, și că, dintre toate mijloacele de a procura un soț unei copile serioase și pioase, acesta nu este cu siguranță cel mai eficace. Tinerii bine crescuți se feresc de tinerele fete mondene. Câți declară oricui că nu ar voi niciodată să le ceară în căsătorie pe acelea pe care au atâta plăcere să le facă să danseze! Balul nu descoperă adevăratele Calități; el nu scoate în relief decât atracții exterioare, care sunt departe de a fi principalul în practica vieții. În altă parte încearcă un tânăr, grijuliu față de viitorul său, să descopere adevăratele calități ale logodnicei sale; în altă parte trebuie o tânără fată înțeleaptă să caute a se face remarcată de viitorul său soț.

Dar presupunând că nu se poate sustrage necesității de a accepta anumite invitații, să-l ascultăm încă pe sfântul Francisc de Sales: „Dacă, prin vreo împrejurare de care nu vă puteți bine scuza, trebuie să mergeți la bal, luați seama ca dansul vostru să fie bine împodobit... cu modestie, cu demnitate și cu bună intenție." De atunci, mamele de familie să reflecteze cu maturitate, pentru a vedea dacă pot, în condițiile în care se desfășoară balurile actuale, să asigure fiicelor lor garanțiile pe care le cere sfântul doctor. Este pentru ele o datorie imperioasă să procure virtuții scumpelor lor copile o ocrotire îndeajuns de mare.

Primejdiile la bal: ținuta

Balul este, într-adevăr, o aglomerare de primejdii, dintre care cea dintâi este aceea a ținutei. Costumul de seară a fost întotdeauna, sub raportul decenței, cu mai multe trepte mai jos decât rochia de zi. Este o convenție mondenă, primită pretutindeni, că într-un salon sau într-o sală de bal, sub luminile scânteietoare, o tânără fată se poate prezenta în cele mai extravagante decolteuri. Astăzi, când pudoarea a părăsit chiar și ținutele din viața obișnuită și când tinerele fete nu mai au scrupule, ne întrebăm ce libertăți își pot lua la bal? Totul le este, în mod evident, îngăduit ca ținute, atitudini, purtare... Nu ne putem închipui licența care, în zilele noastre, a năpădit aceste reuniuni...

Se poate face aici apel la cinstea mamelor de familie: nu trebuie oare ca tinerele fete să fi pierdut delicatețea pudoarei lor pentru a primi să meargă să se dea în spectacol unor tineri a căror imaginație poate nu se bucură de un calm desăvârșit, în timp ce ei o înconjoară cu atenții pe „nevinovata" copilă?... Ce spirit creștin de castitate, în vederea bucuriilor conjugale, poate rămâne în sufletele unor tinere fete care par să fi pierdut simțământul rezervei feminine? S-a spus mai sus că „costumul este zidul de apărare al castității". Aceste biete micuțe, în excesiva lor dezgolire, nu mai sunt cetăți apărate, ci orașe deschise, incapabile să respingă un asaltator, în ciuda poliției mamelor de familie, atât de puțin vigilentă în prosteasca ei naivitate.

Primejdiile la bal: frecventările

O a doua primejdie a balurilor, poate încă mai cumplită decât indecența ținutelor, este aceea a frecventărilor. Sunt tot felul de oameni în aceste reuniuni. Dacă o familie convoacă în saloanele sale, de obicei a risipit destul de multe invitații; se teme de rușinea de a nu avea cavaleri. Mai ales în zilele noastre, când, după războaie, elementul masculin se găsește rărit, ea va sacrifica calitatea numărului. Cât despre balurile de caritate organizate cu bilete plătite, ele își deschid porțile tuturor acelora și acelora care au câțiva franci în portofel... Ce fel de indivizi va întâlni tânăra fată creștină și de bună familie în acest mediu pestriț?

Iat-o, așadar, la bal, așezată pe o canapea, așteptând o invitație... Ea nu știe ce sentimente ascunse vor aduce poate spre ea un dansator amabil... Astfel se poate întâmpla să fie deodată surprinsă de un cuvânt al cărui înțeles nu va îndrăzni de la început să-l priceapă... cuvânt probabil foarte indiscret sau foarte echivoc.

Mamele spun: „Ce importanță are? Am deplină încredere în fiica mea. Îl va pune la locul lui pe cel prost crescut. Va ști repede cui i se adresează." Un scriitor celebru, Marcel Prévost, în Scrisorile către Françoise, singura dintre lucrările sale care nu este un atentat la morală, se însărcinează să le răspundă acestor mame iluzionate: „Contați pe fiicele voastre, într-adevăr. Este perfect adevărat că cele mai multe dintre ele

îl vor respinge pe dansatorul neîndemânatic de impertinent. Dar oare nu înseamnă nimic să le tulburi astfel pe neașteptate și să le expui?... Dacă vorba devine totuși ușuratică? Dacă strângerea se face mângâiere în vârtejul dansului? Fiica voastră va putea foarte bine să răspundă sec că «este puțin obosită» și să se facă dusă înapoi la locul ei, totuși ea va fi auzit vorba și va fi suferit mângâierea... În cazul cel mai fericit, când dansatorii se poartă corect, ceea ce este rar, nu este oare primejdios să supui temperamentul unei tinere fete acestor alternanțe bruște?..."

Primejdiile la bal: dansul

„Când dansatorii se poartă corect, ceea ce este rar..." căci o altă primejdie la bal, și nu cea mai puțin cumplită astăzi, este dansul. În epoca în care autorul scria aceste cuvinte, fox-trotul, tangoul și alte țopăieli necuviincioase nu apăruseră încă: nu se cunoșteau atunci decât vechile figuri: valsul, cadrilul, polca... care păreau palide și demodate în societatea noastră modernă. Dar oricare ar fi fost decența lor și corectitudinea ținutei pe care o cereau, ne închipuim ușor că nu aveau totuși darul de a calma vivacitatea impresiilor care puteau să se nască în adâncul inimii. Ar fi o mare naivitate să credem că un tânăr și o tânără fată, poate deja înfierbântați de aburii șampaniei, supraexcitați de mișcarea unei muzici amețitoare, care scrâșnește în urechi și face nervii să fiarbă, învârtindu-se în mijlocul unor perechi îndrăcite, nu sunt cuprinși de amețeală, spre primejdia virtuții lor.

Așadar, ce se spune, ce se petrece în aceste învârtiri ale trupurilor și ale spiritelor? Mamele, care își așteaptă fiica stând de vorbă, abia bănuiesc; la rândul lor, copilele nu le încredințează părinților la întoarcere...

Și dacă dansul este prin el însuși indecent? Dacă nu este numai o ocazie care îngăduie familiarități primejdioase dansatorilor care ar depăși regulile bunei-cuviințe, ci dacă ajunge să-i oblige la apropieri, la posturi, la corp la corp repetate, care sunt de natură să-i împingă la impresii contrare curăției, oare aceste dansuri nu sunt esențialmente imorale? Atunci cum să ne mirăm că episcopii și Papa se ridică pentru a condamna aceste practici odioase? Când vocile autorizate interzic distracțiile de acest fel, există oameni care se indignează și strigă împotriva intoleranței. Avea mai mult bun-simț acel tânăr care, creându-și prin singurul său merit o situație strălucită și fiind foarte lansat în lume, îi declara mamei sale: „Știu ce sunt balurile, căci acolo am văzut totul. Ei bine! afirm că, dacă aș avea o fiică, nu aș duce-o niciodată acolo!"

Evident, în anumite medii care se respectă, aceste dansuri condamnate au fost modificate și, păstrând înfățișarea figurilor, s-a corectat ceea ce apropierile aveau excesiv... Aceasta explică de ce anumite persoane nu văd nimic rău în aceste invenții diabolice... De pildă, acea femeie din cea mai bună societate, care venise în vizită într-un salon unde se afla un preot, se îndreaptă drept spre el și își revarsă mânia împotriva episcopului diecezei, care făcuse să se citească de la amvon o condamnare a dansurilor moderne. Preotul văzu că

are de-a face cu o naivă sau cu o iluzionată; nu-i fu greu să pună chestiunea la punct: „Oricare i-ar fi numele, un dans care este în sine o ocazie apropiată de păcat nu poate decât să fie sever interzis." Iată un principiu fundamental, fiindcă este de drept natural și de la care nicio putere din lume nu ar avea puterea să dispenseze.

Mamele care voiesc să păstreze curată inima scumpelor lor copile să fie, așadar, cele dintâi care intră în vederile legii morale și religioase. Dacă ar ști mai întâi ele însele să spună, din adâncul inimii, un adio definitiv nebuniilor plăcerilor mondene, ar fi aflat poate adevăratul secret pentru a face să fie primite în jurul lor privațiuni necesare și cât de rodnice!

Tenisul

Flirturile începute la bal nu se pot, în general, continua acolo, căci sezonul este relativ scurt. Tenisul vine la timp pentru a le suplini. El, cel puțin, durează tot anul și îngăduie legăturilor de aventură, pe care dansul le-a creat, să se perpetueze sub pretextul și ocrotirea rachetei.

Niciodată nu se va spune prea mult bine despre tenis ca sport. Este un joc dintre cele mai sănătoase și mai bine alcătuite. Ține spiritul treaz, cere o anumită îndemânare, suplețe, ochi ager. Dezvoltă toți mușchii fără a impune eforturi violente și aduce servicii foarte mari tineretului care are nevoie să-și asigure dezvoltarea fizică armonioasă.

Aceste avantaje incontestabile nu sunt însoțite de niciun inconvenient atunci când partida se joacă între tineri sau între tinere fete bine crescute, sub ochii părinților, în jurul casei familiale. Din nefericire, tenisul, în aceste limite înțelepte, pare multora o distracție puțin atrăgătoare. El nu are interes decât dacă devine prilejul unei anumite libertăți și al unor frecventări mai puțin supravegheate. Aceasta explică succesul pe care îl au, în împrejurimile orașelor, terenurile amenajate pentru joc, unde tineri și tinere fete își pot da cu ușurință întâlnire. Se vine acolo îmbrăcat într-un costum ușor, înarmat cu racheta grijuliu închisă într-o husă distinsă. Patru jucători se frământă în jurul fileului... cei care îi vor înlocui îndată stau așezați și discută... Ne închipuim bine că aceste dialoguri, adesea intime și prelungite, nu vor purta întotdeauna asupra distanței de la pământ la lună sau asupra problemei orientale...

Când jocurile s-au terminat, fiecare se întoarce acasă. Cu galanterie, tinerii țin să le conducă pe tinerele fete. Astfel se întâlnesc, pe străzile orașelor noastre, grupuri de tineret, înarmate cu rachetele lor, vorbind și discutând vesel în albele lor veșminte, mergând împreună, în perechi, fără mai multă jenă decât oamenii căsătoriți... Ar fi cazul să se spună: „racheta purifică totul". Ea pare paratrăsnetul suveran împotriva furtunilor inimii...

Nu se poate admira îndeajuns naiva nepăsare a părinților care le lasă fiicelor lor aceste libertăți! Departe de a se neliniști, unii se bucură de aceste moravuri ușoare, pe care le socotesc formatoare de inițiativă! Tinerele fete de astăzi, se grăbesc ei să

spună, nu sunt mai puțin bune decât cele de altădată, care erau crescute în seră caldă. Această afirmație nu este absolut dovedită. În orice caz, între sera caldă și aerul liber al câmpurilor, există grădina familială unde aceste tinere plante ar merita să fie cultivate cu mai multă atenție.

De aceea părinții sunt uimiți când fiica lor ține vorbe foarte cavalierești despre tineri. Stupoarea lor nu mai are margini când constată că inima copilei lor are înclinări pe care ea nu mai știe să le ascundă pentru cutare tânăr, care totuși nu le place prea mult. Surpriza lor ajunge la culme și le face să izbucnească mânia când, într-o bună zi, biata copilă le declară că îl va lua în căsătorie pe cutare și pe niciun altul... că și-au făgăduit unul altuia... că ea a jurat să-i fie credincioasă...

Dacă aceste drame intime, care sunt istoria zilnică a familiilor imprudente, ar putea deschide ochii taților și mamelor! Dar în zilele noastre este greu să-i aduci pe părinți să ia cele mai elementare precauții! Când se constată slăbiciunea mamelor față de fiicele lor în această simplă chestiune a decenței ținutelor, cum să ne închipuim că vor fi ferme și prevăzătoare în rest?

Băile de mare

Totuși câte curse întinse împotriva virtuții abia înflorite a scumpelor sale copile trebuie să descopere o mamă grijulie acolo unde, pe vremea ei, nu s-ar fi bănuit niciodată nici

măcar posibilitatea unui rău! Odinioară, de pildă, se pleca în familie la malul mării pentru ca acei copii să se poată distra fără primejdie fizică sau morală, pe o plajă bine frecventată, și să se bucure de avantajele înotului, unul dintre cele mai bune exerciții care există pentru dezvoltarea normală și completă a organismului.

Or, astăzi, stațiunile balneare au devenit, în general, locuri cumplite de ispite pentru suflete.

Pe anumite plaje mondene, indecența ținutelor este dusă la culme. Cum se vine la mare, chipurile, pentru a absorbi aerul și soarele prin toți porii, veșmântul se reduce la cea mai simplă expresie. Dacă pentru tineri este de bun gust să apară acolo fără pălărie și în cămașă decoltată, și cu pantaloni fără craci, care poate fi ținuta primită pentru tinerele fete?

Aceasta nu este încă cea mai cumplită stâncă pentru unii și pentru altele. Sub pretextul de a da mai multă libertate mișcărilor înotătorilor — o, sport! câtă indecență se săvârșește în numele tău! — s-a abandonat cu totul costumul tradițional, pe deplin corect și îndeajuns de amplu, care se îmbrăca pentru a intra în apă. Hotărârile municipale, afișate cum se cuvine, asigurau de altfel siguranța moravurilor publice. Deși patima omenească putea, chiar în ciuda acestor precauții, să exercite ravagii, orice suflet prudent și de bunăvoință nu găsea, în dezgolirea inevitabilă a scăldatului, nicio primejdie pe care să nu o poată birui cu ușurință.

Astăzi, această înțelepciune ține de epoca veche. Presată de influențe savant organizate, societatea creștină se lasă împinsă inconștient, ca o turmă docilă, către moravurile păgânismului: revenită la licența costumelor și a dansurilor antice, se întoarce la corupția termelor romane. Costumul de baie admis astăzi, atât pentru un sex, cât și pentru celălalt, este un maiou cât mai scurt cu putință. De aceea, când marea urcă și acoperă, cu frumoasele ei valuri atât de îmbietoare, nisipul ars de soare, pentru sufletele care voiesc pacea și odihna lăuntrică în gânduri nobile și curate, plaja devine de nelocuit.

Încă dacă, odată baia terminată, totul ar reintra în ordine... dacă fiecare s-ar întoarce la ale sale pentru a se îmbrăca și a reapărea ca om civilizat... plaja ar redeveni ospitalieră... Dar nicidecum: după baia de mare, s-a inventat, în același costum, baia de soare. În fiecare zi se repetă spectacolul întristător al unei societăți care se desfată fără nicio grijă pentru pudoare... tineri joacă tenis pe țărm cu tinere fete... alții zburdă stând de vorbă... alții, culcați pe nisipul cald sau sub un cort, schimbă vorbe... Ce avalanșă de gânduri și de dorințe necurate trebuie, în aceste clipe de uitare, să se prăbușească asupra sufletelor! Cum pot exista mame care își lasă astfel fiicele să se expună?... Și, mai trist încă, cum pot exista unele care găsesc plăcere în această desfrânare?...

Inima omenească este pretutindeni aceeași; pentru a o aprinde de cele mai mistuitoare patimi, este de ajuns uneori să arunci în ea o scânteie... Dar când este pusă în mijlocul jarului? Să nu ne mai mirăm atunci că vedem uneori anumite tinere fete,

chiar din familii creștine, întorcându-se din vilegiaturi primejdioase fără a mai arăta atracție pentru lucrurile datoriei zilnice și ale religiei, ci, dimpotrivă, devenind triste, visătoare, preocupate. În ele s-a săvârșit o lucrare îngrozitoare. Sufletul lor, odinioară curat și simplu, este plin de imagini care nu ar fi trebuit niciodată să pătrundă acolo. Aceste tinere mondene au lăsat să se infiltreze în ele cauze de slăbire morală și de suferințe lăuntrice, de care numai o pietate stăruitoare și o energie puțin comună vor fi în stare să le izbăvească.

Surmenajul

Tinerele fete pe care le înlănțuie o aspră muncă zilnică scapă, în general, de aceste primejdii mondene care tocmai au fost descrise. Datorită trudei care se impune, ele nu cunosc ispitele trândăviei; abia au prilejul să frecventeze terenurile de tenis, le lipsește, din nefericire, timpul pentru a merge în vilegiatură atât cât ar cere sănătatea lor; cât despre baluri, acestea nu li se prezintă decât sub forma localurilor populare de dans cu jazz sau piane mecanice, țopăieli moderne și societate amestecată, toate lucruri respingătoare pentru sufletele care au un oarecare ideal și oroarea foarte firească față de promiscuități înspăimântătoare.

Dar dacă, în schimbul condamnării lor la muncă, Providența le ferește pe aceste brave copile de primejdiile cumplite ale vieții mondene, le lasă încă numeroase motive de luptă și, prin aceasta, de merit.

În timp ce tânăra fată neocupată găsea în trândăvie izvorul multor ispite, tânăra muncitoare este, la rândul ei, expusă surmenajului.

Cu greu ne putem face o idee despre activitatea febrilă care devorează anumite existențe feminine. Câte tinere fete la țară, unde totul pare să respire pace și calm, sunt copleșite de o muncă neîncetată, mai ales în epoca noastră de mână de lucru rară! Secerișul nu așteaptă, nici animalele. Trebuie să fie pretutindeni, să facă față casei, curții cu păsări, grajdurilor, câmpurilor. Chiar și duminica dimineața, ce minuni de vrednicie trebuie să facă pentru a fi gata la timp, distanța de la fermă la biserică fiind adesea lungă!

La oraș, surmenajul nu este adesea mai mic. De pildă, cazul tinerei fete care locuiește cu mama ei în vârstă, aproape neputincioasă, și o întreține. Dimineața, de la ora cinci, curajoasa copilă este în picioare. A pune ordine în gospodărie, a pregăti micul dejun, a-și face toaleta — este deja trecut de ora șapte: este momentul de a pleca la muncă. La unsprezece și jumătate se întoarce. Dacă bătrâna mamă mai poate găti fără prea mare oboseală, masa este gata; o mănâncă vesel și cu poftă, povestind întâmplările dimineții... dar apoi trebuie să o ajute pe mamă la treabă... abia câteva minute de odihnă, iată ora unu, ultima limită pentru plecare. La șase și jumătate, copila reapare acasă, istovită de după-amiaza ei. După ce a cinat, ar tânji să se culce, dar îi rămâne atâta treabă!... și treabă mereu neterminată: a cârpi sau a călca rufele, a-și confecționa rochiile, a alunga praful, a face rânduielile necesare... o

gospodărie este o grijă neîncetată căreia nu i se vede niciodată sfârșitul... și când, după ce a vegheat ca mamei sale să nu-i lipsească nimic, tânăra fată se culcă la rândul ei, pe la ora zece, uneori mai târziu, i se poate oare reproșa că nu și-a umplut ziua?

Acest surmenaj, care este soarta aproape tuturor celor ce fac parte din imensa legiune a muncitoarelor, este pentru ele cauza multor rele.

Cea mai mare primejdie care poate rezulta din această încordare constantă este părăsirea pietății. La început, când copleșirea era mai mică, pioasa copilă ținea să asiste la liturghie o dată sau de două ori pe săptămână: se apropia cu fervoare de Sfânta Masă.

Astăzi nu-și mai poate procura nici măcar aceste mângâieri. Numai duminica are posibilitatea de a-și satisface evlavia. De aceea rămâne credincioasă practicii împărtășaniei săptămânale. Dar vine o dimineață în care este atât de obosită, atât de descurajată, încât petrece o duminică fără să se împărtășească, poate chiar fără să meargă la liturghie. Are mustrare de conștiință, se reculege, pentru ca apoi să se relaxeze din nou, până în ziua în care cedează ispitei de a părăsi totul.

Altele, care au coborât tot atât de jos, nu plecaseră de atât de sus. Obiceiurile lor creștine se reduceau la rugăciunea de dimineață și de seară, la liturghia duminicală, la împărtășania marilor sărbători. Sub efectul surmenajului, rugăciunea de

dimineață a fost mai întâi scurtată, apoi spusă făcând gospodăria; în cele din urmă, a fost neglijată. Cea de seară s-a urcat de la picioarele patului în patul însuși, apoi s-a risipit în primii nori ai somnului.

Astfel, atâtea tinere fete, muncitoare îndârjite, suflete admirabil meritorii în ochii lumii, cad într-o existență materială și fără orizonturi, pierzând înaintea lui Dumnezeu rodul generoaselor lor eforturi.

Să-și recapete curajul sărmanele istovite care și-ar fi citit propria istorie în aceste rânduri! Au căzut din pricina izolării. Dacă ar fi avut prudența de a se afilia unei grupări, precum o Congregație sau o Asociație de tineret feminin, dacă și-ar fi asigurat sprijinul unui excelent director, dacă, într-un cuvânt, ar fi căutat ajutor, ar fi învățat să-și intensifice pietatea și să înlocuiască exercițiile lungi prin exerciții scurte, dar bune, prin avânturi ale inimii, printr-o desăvârșită unire a voinței cu Dumnezeu; astfel nu ar fi naufragiat sub valurile crescânde ale ocupațiilor și nu s-ar fi expus totodată funestelor urmări pe care materializarea existenței le poate aduce unui suflet surmenat.

Atletismul feminin

Printr-o pantă cu totul firească, oricine neglijează spiritul ajunge să exalte trupul. Una dintre manifestările cele mai

moderne ale cultului cărnii, adevărat iz de păgânism, este atletismul feminin!

Căci astăzi asistăm la această noutate! O propagandă care se adresează mai ales tinerelor fete din școlile primare oficiale sau din licee, precum și tinerelor angajate sau lucrătoare, este organizată în vederea constituirii, între ele, a unor „Societăți de gimnastică și sporturi". Muncitoarei i se fac să strălucească înaintea ochilor binefacerile acestei instituții: aerul îi lipsește la birou sau în atelier; trebuie să-și aerisească plămânii, să-și dezvolte mușchii, să pregătească patriei femei robuste, în vederea îmbunătățirii rasei. Să alerge, așadar, să se exerseze seara în compania unor camarade amabile, iar duminica va zbura din serbare în serbare, la meciuri, concursuri, festivaluri de tot felul, unde va cuceri — întocmai ca sexul tare — laurii gloriei.

Că ani îndelungați s-a neglijat formarea fizică a tinerei fete, este un fapt evident. Că, pentru a-l corecta, se dă în școli partea cuvenită exercițiilor corporale; că, în familie, tânăra fată este constrânsă să-și dezvolte membrele prin exerciții sănătoase și variate, nimic mai bun: mușchii ei se vor întări, plămânii i se vor dilata, va dobândi o vigoare armonioasă a întregului organism.

Dar de aici până la atletismul Societăților sportive este un abis, din două motive: primul, că femeia-atlet este o eroare; al doilea, că Societatea sportivă este o altă eroare.

Tânăra fată, pentru a-și împlini misiunea de soție și de mamă, nu are atât nevoie de o dezvoltare musculară extraordinară, cât de o excelentă stare generală. Or, după părerea tuturor medicilor luminați și nepărtinitori, sporturile atletice au tocmai efectul de a o pune pe tânăra fată în inferioritate înaintea îndatoririlor sale feminine, care cer nu mușchi, ci sănătate. Când, într-adevăr, va deveni mamă, la ce îi vor sluji bicepșii, dacă inima a fost surmenată, nervii supraexcitați, organele necesare generației lezate prin contralovitura unor șocuri prea violente? Bunul-simț elementar cere pentru educația fizică a tinerelor fete calmul, grația, farmecul blând și pașnic care se cuvine naturii lor înseși. Să lăsăm circurilor și saltimbancilor de bâlci, care fac bani din tururile lor de forță, grija de a ne prezenta femei-atlete, femei-zburătoare, așa ai greutăților sau ai trapezului: ele fac parte dintr-o corporație care își asumă riscurile meseriei sale; dar familiile noastre franceze, care nu sunt obligate să trăiască din această industrie anevoioasă, să nu cadă în acest contrasens al atletismului feminin!

Încă dacă această muncă musculară ar fi exercitată în particular, în interiorul căminului sau în cercul restrâns și cu totul privat al unui curs, nu ar fi decât un rău fizic, fără inconvenient pentru suflet. Dar Societatea de gimnastică vine să adauge erorii igienice vătămarea morală.

Într-adevăr, ce tovărășie va găsi tânăra fată în această lume sportivă? Probabil camaradele ei nu vor fi cele mai bune tinere fete ale cartierului, nici cele mai pioase, nici cele mai

rezervate. Ni le închipuim mai degrabă de gen cazarmă, ținând conversații de o decență îndoielnică, arătând purtări poate puțin corecte și un spirit de prea largă libertate. Nu se vede prea bine, rătăcită în aceste școli ale mușchiului feminin, o delicată copilă a Mariei, nici măcar o tânără fată care, fără a avea o pietate ieșită din comun, ține să evite cu grijă orice contact neplăcut.

Să presupunem — căci aceasta trebuie totuși să existe — o Societate perfect alcătuită și de o ținută ireproșabilă; putem afirma că frecventarea ei va fi vătămătoare tinerei fete care face parte din ea. În ce moment se exersează? Seara, după ziua împlinită. Cina abia terminată, se aleargă la curte pentru antrenament... se iese de acolo la zece, unsprezece... și se întoarce acasă istovită. Ce răgazuri vor mai rămâne pentru a se îngriji de treburile gospodăriei? Adio bucătărie, cusut, călcat, rânduieli... adio viață familială... viitoarea soție pare mai degrabă devenită viitor soldat! Pietatea zboară odată cu iubirea de cămin: duminica, neînfricata gimnastă, prea obosită pentru a se scula, lipsește de la liturghie... sau, dacă iese din pat înainte de revărsatul zorilor, este pentru a pleca la un meci care probabil nu-i va lăsa niciun minut de dăruit slujirii lui Dumnezeu!

Într-o după-amiază de sâmbătă, în tren, la plecarea din Paris, o foarte tânără femeie, angajată într-un mare magazin de noutăți din capitală, declara că se ducea în provincie pentru un concurs, că soțul ei o va ajunge din urmă cu un tren de noapte, căci concura și el. Mărturisea că mama ei nu-i ierta că

intrase în această Societate; dar sportul procurându-i un soț, nu regreta nimic. Adăuga cu cinism că amândoi își împărțeau serile între exercițiul fizic și cinematograf, că voiau să se bucure de existență, să nu aibă copii; într-un cuvânt, era chiar expresia ei, „să ducă adevărata viață pariziană!" Cum ar fi rânjit de bucurie corupătorii tineretului, auzind-o vorbind!

Dacă nu erau în vagon, erau poate pe terenul de zgură, și acolo s-au topit de plăcere văzând-o expunându-se, căci acest spectacol a fost cu siguranță, ca toate reprezentările de acest fel, un atentat la morală. Nu este oare hidos, într-adevăr, să le vezi pe viitoarele soții ale bunilor noștri tineri francezi, lăsând la o parte modestia care le face valoarea, dându-se privirilor unui public avid de senzații, scurt îmbrăcate, aruncând în aer picioarele și brațele, răsturnând capul pe spate, dislocând trunchiul, asudând în osteneală, pentru a realiza poziții cu totul necuviincioase pentru tinere fete? Asemenea puneri în scenă le fac să tremure de groază pe mamele cinstite. Ele îi revoltă și pe oamenii drepți și sinceri, care voiesc nu descompunerea socială, ci binele țării. La o sărbătoare federală, un ministru, domnul Léon Bérard, la Lille, în iunie 1921, declara: „Trebuie stabilită o linie de demarcație între educația fizică și scopurile de exhibiție... Nu voi acorda sprijinul meu decât unor opere serioase, ușurându-le sarcina dacă luptă împotriva exhibițiilor nesănătoase și repetate ale anumitor societăți, care aduc un prejudiciu considerabil nu numai educației fizice feminine, ci și, mai ales, moralei." Un subsecretar de Stat, domnul Vidal, adăuga că trebuie evitat

„exhibiționismul... în costume care răpesc femeii toată grația și frumusețea sa". Este de ajuns, pentru a simți dezgustul pe care îl inspiră aceste serbări, să fi văzut întorcându-se de la un concurs, îngrămădite într-un camion automobil, tinere fete în maiouri de gimnaste, cu părul răvășit sub bereta albă, cu picioarele goale atârnând și cântând cu glasul lor pițigăiat un cântec murdar. Când ai surprins acest spectacol neașteptat la cotitura unei străzi, ești în măsură să-ți faci o idee despre valoarea moralizatoare a atletismului feminin.

Atracția orașului

Aceste plăceri primejdioase, despre care tocmai a fost vorba, sunt oferite mai ales tinerelor citadine. Lor le aparțin ținutele, cinematografele, teatrele, sporturile, lor luxul, desfătarea nebunească și succesul! Când aceste mondene apar, duminica, în vreo localitate de la țară, atunci micile fete rurale, cu totul simple și bune, sunt uimite. Își închipuie repede că surorile lor de la oraș au bani, viață ușoară și fericire: visează să fugă de câmpuri pentru a gusta poezia pavajelor...

Sărmane micuțe, să nu se lase seduse de aparențe înșelătoare! Prea multe primejdii și dificultăți umplu cetățile pentru ca să se poată sfătui o tânără țărancă, ce respiră aerul larg, să meargă să se ofilească pe străzi și în ateliere.

Nu este aici locul de a vorbi despre sănătatea fizică. Se știe ce contingent furnizează tuberculozei țărăncile noastre importate

în centre. Dar trebuie spus că igiena morală și supranaturală, atât de ușoară la țară, nu este observată în oraș decât de câteva privilegiate care au curajul să o practice, fiindcă au găsit îndrumare, ajutor și sprijin pentru a-și păstra virtutea.

În fiecare zi, la atelier sau la birou, nou-venita, simplă și naivă, aude conversații insinuante sau murdare; în mod deschis și de câte ori, vai!, primește propuneri de desfrâu, adesea din partea unor șefi, chiar căsătoriți, care, drept preț al unei acceptări, îi vor procura înaintare, iar drept pedeapsă a unui refuz îi vor face viața imposibilă... Dacă această micuță nu are sufletul solid, credința bine înfiptă și oarecum vocația martiriului, cum va rămâne curată?

Coboară ea în stradă? Solicitările nu sunt mai puțin stăruitoare: afișe izbitoare o cheamă la dancing, la cinematograf, unde va face întâlniri primejdioase.

Întoarsă acasă, aerul lipsește, adesea și pâinea. Deznădejdea urcă în acest mic suflet care odinioară, în sat, avea toate din belșug, de la fructe și lapte până la bucuriile inimii în viața familială și până la satisfacțiile supranaturale în practica pietății sub ochii preoților săi... A spus adio acestor fericiri; îi este foame, este dezgustată de plăcerile curate, nu-L mai cunoaște pe Dumnezeu, casele i-au ascuns biserica...

Tinerele țărănci care vor citi aceste rânduri, la colțul vetrei, în timp ce cei mici dorm, mama tricotează și tata moțăie încercând să-și citească ziarul, să înțeleagă că trebuie să

rămână la ele acasă! Da, să fie credincioase țării și căminului! Vor fi mai puțin lingușite și adulate, mai puțin saturate de zgomot și de serbări, dar vor gusta bucuriile serioase și vor cunoaște adevărata fericire.

Solicitările masculine

Oricare ar fi motivele care au apăsat asupra sufletului tinerei fete — trândăvia, primejdiile mondene, surmenajul, preocupările fizice — rezultatul a fost același: s-a produs prea frecvent, vai!, la acelea care nu au știut să se înarmeze la timp pentru luptă, o coborâre a nivelului moral; au ajuns să conceapă viața nu ca pe un mijloc de a câștiga Cerul suferind și luptând, ci ca pe o clipă scurtă pe care trebuie, pe pământ, să o petreacă în chip cât mai puțin neplăcut cu putință.

Această coborâre spre viața de pură desfătare și fără ideal o duce deopotrivă pe tânăra fată abătută de la pietate prin surmenaj, ca și pe tânăra trândavă absorbită de futilitățile vieții mondene, către catastrofe cumplite. Într-adevăr, existența lor pierzând din vedere scopul superior ce trebuie atins, sacrificiile își pierd rațiunea de a fi. De ce să-și păzească ochii, urechile, inima, dacă aceste privațiuni nu trebuie să aducă nimic aici jos? De ce să fugă de modele necuviincioase, de lecturile pasionante, de cinematografele amețitoare, de dansurile corupătoare, dacă nădejdea de a fi răsplătită pentru abstinențe atât de grele devine atât de îndepărtată încât se risipește de la orizont? Deoarece motivele supranaturale, astfel

evaporate, nu mai au greutate în balanța acestei libertăți, vor exercita singure presiunea lor motivele naturale bine cunoscute și prea adesea repetate: „Trebuie înveselită existența... nu se poate plânge întotdeauna... cinstea și curăția care sunt de ajuns sunt acelea care constau în salvarea aparențelor... există destinderi necesare... inima este făcută pentru a iubi...”

Aceste prostii nu apar de la început în formule atât de crude în spirit, care încă nu ar ști să le exprime. Dar evenimentele vieții vor sluji drept prilej pentru a le preciza și pentru a le aduce aproape inconștient la aplicarea practică. Se poate judeca în ce stare de mai mică rezistență la primejdiile atelierului, ale biroului sau ale frecventărilor rele se află tânăra fată care, din concesie în concesie, a decăzut, prin trepte insensibile, de la idealul curăției creștine pe care și-l formase.

Împrejurările primejdioase nu vor întârzia să se ivească. Pentru tânăra fată din societate, ele vor fi în fiecare clipă în baluri, tenis, vilegiaturi și reuniuni de tot felul, unde, sub eleganța, bunul ton și frumoasele lor maniere, tinerii pasionali ascund, adevărați șerpi disimulați sub flori, o mie de viclenii pentru a seduce și a târî la păcat. Pentru tânăra fată muncitoare, deși luând o altă înfățișare, solicitările la rău nu vor fi nici mai puțin numeroase, nici mai puțin cuceritoare.

Tânăra citadină aleargă primejdii neîncetate. Dimineața, la amiază, probabil încă și seara, albina activă, mergând spre stup sau întorcându-se de acolo, va întâlni același trântor. Este un

tânăr care se află din întâmplare în metrou, în autobuz, în tramvai sau pe același trotuar. Sau încă, ceea ce este poate mai cumplit, este un angajat care se așază la aceeași masă de lucru sau care se află în același birou.

Tânăra fată de la țară este expusă și ea la numeroase primejdii. În casa ei lucrează un zilier pe care îl revede neîncetat; în jurul ei, în sat, întâlnește aceiași tineri; duminica, vreo întâlnire dansantă, vai!, o solicită.

Primele dăți, tânăra fată, prea absorbită de alte preocupări, nici măcar nu l-a remarcat pe acest asiduu. Dacă la bal, la tenis, la plimbare, el o căuta în chip deosebit, dacă pe stradă îi ceda trecerea, dacă în tramvai îi oferea locul, dacă la birou era cu totul devotat ca să-i facă un serviciu, dacă la munca de pe câmp îi oferea să-i poarte povara, ea l-a găsit mai întâi pur și simplu politicos și l-a judecat bine crescut. Dar într-o zi, în sfârșit, câteva zâmbete sau vorbe i-au deschis ochii: înțelege că atâtea amabilități nu sunt cu totul dezinteresate. O tânără fată creștină, mișcată de principii supranaturale, profund doritoare să-și păstreze integritatea desăvârșită în vederea viitoarei sale uniuni conjugale, l-ar pune repede pe inoportun la locul lui, pe un ton sec și fără replică. Dar aceea care a pierdut din vedere bucuriile superioare ale virtuții scump cucerite și care așteaptă de la natură mângâierile de care simte o atât de mare nevoie îl primește ca pe un mesaj de fericire pe tânărul intrigant care i se înfățișează.

La început, nefericita copilă nu întrevede în această afecțiune care se naște nicio primejdie. Ea nu simte, crede ea, în adâncul ei decât sentimente nobile și delicate. Într-adevăr, în sufletul feminin patima nu se descoperă de la început sub aspectele ei cele mai rele. Ea se face blândă și insinuantă.

Tânăra fată este mai ales torturată de nevoia de a-și satisface inima: a deveni un obiect de tandrețe în schimbul unor revărsări afectuoase; a găsi un sprijin, a nu mai fi o izolată; a fi ascultată, lingușită, chiar ascultată cu supunere; a domni asupra unei ființe care se spune devotată până la moarte... iată ce ambiții tinde să realizeze în sufletul tinerei fete patima înșelătoare a iubirii.

De aceea, plină de iluzii asupra ei însăși, ea nu vede abisul care se sapă sub pașii săi. Să cedeze dezonoarei, nu ar consimți la aceasta cu niciun preț... să atenteze la desăvârșita ei feciorie, nu ar îndrăzni să o ia în considerare nici pentru tot aurul lumii. Unde s-a mai văzut, își spune ea, ca a rămâne curată și a iubi să fie două lucruri incompatibile? De aceea, încântată, își întinde brațele către această apariție a fericirii.

Iată cum încep aceste legături perfide în care se încâlcesc viitoarele decăzute. Căci să știe bine: afară de împrejurări extraordinare pe care dulcea Providență le rânduiește uneori, biata iluzionată va merge mai departe decât prevede.

Se începe prin a sta de vorbă. Întâlnirile mereu scurte ale primelor zile nu mai sunt de ajuns pentru a-și spune totul.

Între două dansuri, între două jocuri de tenis, clipele sunt numărate... metroul merge atât de repede... la birou este atâta ocupație... la câmp munca presează... și apoi, în toate locurile, nu sunt singuri... Atunci își dau întâlnire unde se poate, după hazardul ocupațiilor și al locurilor: seara după cină, pe plajă, în pădure, pe un drum adâncit, la colțul unui ogor, pe o promenadă întunecată de arbori... se plimbă la nesfârșit... se așază... încredințează umbrei revărsările inimii... iar trecătorul întârziat îi întâlnește, salutându-i cu un zâmbet batjocoritor pe acești îndrăgostiți pe care îi găsește cu totul ridicoli.

Nu trebuie crezut că toate tinerele fete care fac parte din aceste cupluri grotești sunt deja pervertite. În acel moment sunt mai degrabă suferinde, suspinând. O admonestare solidă din partea familiei, o interdicție totală de a se îndepărta singură de privirile materne, suprimarea radicală a ieșirilor de seară ar arunca un duș binefăcător peste focul care se naște. La nevoie, nu ar trebui ezitat să se părăsească brusc locul unde se petrece vilegiatura... să se îndepărteze tânăra fată de casă... sau să fie retrasă de la locul de muncă... să fie concediat un slujitor totuși foarte folositor la fermă... pierzând puțin din cele vremelnice pentru a salva cele spirituale și pentru a pune din nou în vigoare, prin îngrijiri vigilente, pietatea micșorată. Aceste mijloace sunt, în general, suverane când se știe să fie folosite. Dar pentru un caz în care se acționează cu dibăcie și la timp, câte altele scapă oricărei intervenții?

Astfel boala sufletului începe să-și exercite ravagiile în organismul însuși. Tânăra fată se schimbă, trăsăturile i se

alterează, căci tristețea și preocupările ei se traduc pe chipul său. În același timp începe să se ridice în ea lupta cumplită dintre onoare și patimă. În ciuda mustrărilor lăuntrice ale conștiinței sale, începe să cedeze unor familiarități primejdioase, jurându-și totodată în adâncul inimii că nu va merge niciodată mai departe. Într-o zi sau alta — este fatal — tânărul insistă pentru a culege rodul îndelungatelor sale așteptări. Dacă tânăra fată ar fi auzit odinioară o cerere de această natură, ar fi fugit, fremătând de indignare, la o sută de leghe de acolo; astăzi o ascultă fără să tresară, fiindcă este captivă. Se zbate, este adevărat, dar s-a închis de bunăvoie, prin slăbiciunile sale, într-o temniță în care nu se mai bucură de deplina libertate a mișcărilor sale. Totuși nu a uitat motivele care îi impun, chiar în această clipă, ruperea completă a acestor legături abominabile... știe că o greșeală împotriva castității este o dezordine socială, un atentat împotriva familiei... nu ignoră că această violare a sanctuarului curăției sale va avea pentru ea consecințe infinit de grave... își spune că în această clipă se joacă onoarea ei, viitorul ei conjugal... Cum credința nu este adormită în adâncul inimii sale, nu se poate împiedica să se gândească la faptul că riscă, pentru o clipă de plăcere, să-și compromită veșnicia... să merite iadul pentru o desfătare fără zi de mâine... Toate aceste idei, de care rămâne, în ciuda ispitei cumplite, profund convinsă, trezesc în nefericita tânără fată un tresalt de energie. Se ridică mândră împotriva intrigantului și rostește un refuz categoric.

Va fi oare îndrăznețul descurajat?... El se grăbește să potolească, în biata victimă, scrupulele ei de creștină, de viitoare soție și de viitoare mamă, promițându-i cu nerușinare căsătoria. Îi jură, în numele a tot ceea ce are mai scump, că la picioarele altarelor va deveni soțul ei... își înmulțește jurămintele de fidelitate veșnică, cu acel accent vibrant pe care îl află o inimă pătimașă.

Nefericita tânără fată să nu aibă nebunia de a da crezare unor asemenea minciuni! Să știe că mizerabilul seducător nu voiește altceva decât o jucărie pentru voluptatea sa. Cât despre jurăminte, ele vor fi fugit cu siguranță pe aripile plăcerii zburate. Când tânăra fată, dacă a avut slăbiciunea de a cădea, va cere împlinirea angajamentelor luate solemn, nu va întâlni, cu excepții foarte rare, decât cele mai crude respingeri și părăsirea. Nu-i va mai rămâne, ca resursă supremă, decât să plângă asupra ruinei curăției sale.

Cât de fericită va fi dacă aceste amărăciuni se vor transforma în lacrimi de pocăință! Atunci se va întoarce la Dumnezeu, a Cărui har îl va regăsi, își va relua pietatea și, avertizată de aspra ei experiență, va pune din nou piciorul pe cărarea virtuții, pe care nu o va mai părăsi de acum înainte. Trebuie constatat, cu bucurie, că aproape totalitatea copilelor crescute creștinește, care au avut tristețea de a se poticni, se restabilesc repede sub lovitura nenorocirii, în adevăratul echilibru, asemenea calului sub bici!

Dar celelalte! — căci, vai!, există cele învinse! — celelalte nu se ressaisissent. Frustrate în speranțele lor, păstrează în inimă dubla ură: față de acela care le-a trădat și față de virtutea pe care au părăsit-o. Rămân rănite de moarte în aspirațiile lor conjugale și materne și aprinse cu ardoare de dorința voluptăților trupești pe care le-au gustat în chip vinovat. În mod firesc, merg să îngroașe armata celor rătăcite. La rândul lor, împinse de dubla dorință de a-și câștiga pâinea, pe care nu se mai simt în stare să și-o procure prin muncă, și de a se răzbuna pentru că au fost pierdute, adevărați demoni, jură să-i târască pe nevinovați în osânda lor. Aleargă să se atace de ființe care, fără ele, ar fi rămas pașnic curate, pentru a le face să cadă, și vor întreprinde acele asalturi sfâșietoare împotriva tinereții masculine care au fost descrise în Viitori Soți.

Niciodată mamele nu vor fi destul de vigilente asupra virtuții fiicelor lor, la această vârstă cumplită în care, crescându-le aripile, încep să zboare în libertate. Niciodată educatoarele nu vor fi destul de convinse de acest mare principiu: că trebuie oprit răul la începuturile sale, dacă nu voiesc să-l vadă crescând. Cât despre tinerele fete, să primească cu bucurie multele sacrificii pe care li le impune prudența creștină; vor fi larg răsplătite mai târziu, când, necosindu-și nebunește fericirea în iarbă, vor culege în căsătorie roadele adevăratei iubiri.

Fericite inimile curate!

Ah! Ce lucru urât este lumea!... mai ales această lume pe cale de întoarcere la păgânism în care trăim! La sfârșitul unui capitol ca acesta, în care a trebuit să contemple atâtea mizerii, tânăra fată care voiește să rămână perfect curată ar putea încerca un sentiment de tristețe și de descurajare. Să se ferească bine de a lăsa această ispită să-i atingă sufletul, amintindu-și ceea ce a experimentat atât de adesea: „că poate toate în Acela care o întărește", mai ales dacă, pentru a merge la Isus, se sprijină pe brațul Mariei, tandra ei Mamă, „Regina Fecioarelor". Dacă pioasa copilă se teme cât de puțin de primejdiile despre care tocmai a fost avertizată și, urmând cu fidelitate sfaturile răspândite în aceste pagini, păstrează decența în haine, modestia în atitudini, rezerva în cuvinte, care sunt neprețuita podoabă a tinerei fete creștine, este sigură de asistența și ajutorul Fecioarei preacurate, care nu a lăsat niciodată să piară niciunul dintre sufletele care o slujesc și o iubesc.

CAPITOLUL III - Viața de interior

A fi femeie de interior — Viața căminului este importantă — Mai întâi, a-și ține gospodăria — A fi o croitoreasă pricepută — Și o bucătăreasă — Și o infirmieră — Mamele să facă acasă învățământ gospodăresc — Institutele gospodărești — Arta în casă

A fi femeie de interior

Cel mai bun mijloc de a-i lua viitoarei soții gustul pentru futilitățile mondene este de a-i da gustul pentru lucrurile serioase. Dacă atâtea tinere fete sunt ușuratice, este fiindcă s-a neglijat să se facă din ele femei de interior, pricepute în toate ocupațiile anexe ale vieții conjugale și ale maternității. Educatoarele, grijulii să le procure elevelor lor adevărata fericire, să lucreze la a le da această formare. La rândul lor, tinerele fete, târâte de exemple, vai!, prea numeroase astăzi, să

nu opună acestei pregătiri în ele a femeii pozitive și practice nici reaua voință, nici forța inerției.

Viața de interior este importantă

Motivul pentru care atâtea tinere fete disprețuiesc educația practică și o neglijează este acesta: „Nu vrem, spun ele, să ne coborâm la aceste vulgarități. O soție, o mamă are altceva de făcut și datorii mai nobile de împlinit decât să cârpească ciorapi sau să curețe cartofi."

Am fi ispitiți să credem că acest limbaj atât de mândru este ținut numai de tinere fete din lumea mare, cu mâini albe și unghii îngrijite. Deloc; în general, tocmai acestea, poate din iubire de contrast, ar avea cea mai puțină repulsie să se lase instruite în lucrările domestice. Dimpotrivă, copile de muncitori sau de angajați, înzestrate cu un simplu brevet sau cu o diplomă de stenodactilografă, uneori chiar bune tinere fete de la țară, sunt atât de stăpânite de dorința de a se ridica deasupra nivelului lor social, încât ar crede că decad dacă ar atinge un ac sau o cratiță.

Cum își privesc deci viitorul cele care raționează astfel? Ele văd probabil viața conjugală ca pe un vis dulce, în care nu vor avea decât să iubească și să fie iubite; cât despre rest, își închipuie oare că le va veni pe deasupra? Este ușor unui suflet serios să evite o iluzie atât de primejdioasă, numai să consimtă a se folosi de bunul-simț și de reflecție.

În existența căminului există două roluri distincte și de primă importanță: acela de „ministru al afacerilor externe” și acela de „ministru de interne”. Soțului îi revine prima funcție; soției, a doua. În timp ce bărbatul merge la biroul său, la câmpurile sale sau la atelierul său, intră în raport cu clienți, patroni sau muncitori; aleargă prin oraș sau prin țară pentru a-și plasa marfa, femeia se ocupă de gospodărie. Ei îi revine să vegheze la ordinea și curățenia casei, la întreținerea rufelor și a hainelor, la pregătirea meselor; ei îi revine să aducă confortul, plăcerea și veselia în apartament, să supravegheze și să conducă servitorii, dacă există. Când vor veni copiii, ea va avea sarcina de a-i hrăni, de a-i îngriji, de a se ocupa neîncetat de ei și de a le asigura, prin îngrijiri necontenite, prima educație. Ce funcție minunată! Dar dacă se sustrage de la ea, cine o va împlini? Mercenari, pe bani frumoși, vor pune mult timp pentru a face rău ceea ce o soție harnică ar executa desăvârșit și fără cheltuială, într-o clipă.

Tinerii știu bine aceasta, iar tinerele fete ar trebui să și-o spună: „Cea dintâi dintre zestre este a ști să muncești.” La ce bun să iei în căsătorie o femeie care aduce rente, dacă lenea și nepriceperea ei risipesc prima jumătate în cheltuieli domestice care ar fi putut fi evitate, iar cochetăria ei cealaltă jumătate la croitoreasă și la modistă? Mai bună este o logodnică mai puțin bogată, dar activă și muncitoare, care va ști, prin îndemânarea ei, să-și încheie bugetele cu folos.

Dar cum se va pregăti o tânără fată să realizeze acest ideal al adevăratei gospodine? Punându-se în fața fiecăreia dintre

obligațiile pe care el le impune, pentru a le cunoaște bine și a învăța să le împlinească desăvârșit.

Mai întâi, a-și ține gospodăria

O femeie trebuie mai întâi să știe să-și țină gospodăria. Nu este un lucru atât de simplu cum s-ar crede la prima vedere. Există taine în arta de a face paturile, de a ține curate parchetele, arama, geamurile, de a face spălatul și călcatul, de a asigura fiecărui obiect locul său în casă printr-o rânduială inteligentă.

Anumite tinere fete, în epoca noastră, nu au nicio idee despre aceste ocupații. Nu au fost obișnuite să-și facă odaia, nici să lustruiască, nici să spele rufe. Dimineața plecau devreme la școală, se întorceau numai pentru mese; seara trebuiau să se apuce de teme, iar îngrijirile domestice le scăpau.

Cât de mult greșeau mamele lor! Ele pregăteau fiicelor lor mai multe decepții în viitorul lor cămin. Să ne închipuim situația unei tinere soții puse de pe o zi pe alta în fruntea unei administrații gospodărești și obligate să-i asigure serviciile cu adevărat destul de complicate. În mâinile acestei novice, casa va duce lipsă de ordinea și confortul indispensabile; nimic nu va fi la punct; iar în acest cuib, pe care soțul îl visase atât de dulce și de vesel, va pluti un nor de jenă și de tristețe.

Această umbră se va risipi dacă tânăra femeie se pune repede la curent. Dar în acel moment cine o va forma? Probabil nu

mama ei, care a dovedit nepricepere educativă. Cu siguranță nu soțul ei. Atunci, biata copilă va acționa din instinct. Este adevărat că acest simț al ordinii, al bunăstării și al eleganței face atât de mult parte din natura feminină, încât va stârni poate minuni. În orice caz, ucenica va fi fost la o școală aspră.

Aici, anumite cititoare ale acestor rânduri ridică o obiecție: „La ce bun să ne pierdem timpul cu aceste amănunte? Vom lua o servitoare!"

Cu vreo zece ani în urmă, această soluție ar fi fost, în multe cazuri, suficientă. Se găseau, cu puțină cheltuială, slujnice devotate și experimentate. Astăzi se întâmpină o mie de greutăți pentru a le procura, ele costă prețuri fabuloase, iar cele mai multe nu mai știu sau nu mai vor să muncească. Niciodată rolul soției ca gospodină nu a fost mai important decât acum: nu mai trebuie să aștepte aproape niciun ajutor decât de la ea însăși.

Dar presupunând că starea ei de avere și o anumită șansă i-au îngăduit tinerei femei să descopere un ajutor excelent, nu are ea datoria de a-l supraveghea, de a-i arăta lucrul, de a controla ceea ce face, de a-l conduce? O stăpână de casă, ignorantă în privința îngrijirilor ce trebuie date fiecărui lucru, nu va mai fi patroana; nu i se va asculta porunca, iar anarhia va domni în imperiul ei. Se va spune: „Doamna nu poate păstra servitoare bune, nu știe să le comande."

Este ușor de văzut, prin aceste scurte considerații, ce rău serviciu se face tinerelor fete atunci când nu sunt făcute gospodine.

A fi o croitoreasă îndemânatică

S-ar săvârși o greșeală la fel de gravă dacă nu ar fi făcute croitorese. O viitoare soție trebuie să știe să mânuiască acul și foarfeca. Cârpitul, reparațiile și peticitul, confecționarea hainelor țin de domeniul mamei de familie grijulii să-i țină pe ai săi cu decență și curățenie.

Un profesor care a petrecut ani îndelungați în învățământul tinerilor declara că discerne mamele cărora le place să coasă de cele cărora nu le place. Ar fi dat, afirma el, unora și altora clasamentul lor în această materie la fel de ușor cum distribuia lucrărilor elevilor săi un loc echitabil. Unii copii au, într-adevăr, o ținută ireproșabilă. Nu sunt întotdeauna cei mai bogat îmbrăcați; dar nu le lipsește niciun nasture, nicio butonieră nu exprimă o oboseală exagerată; cravata nu este niciodată ruptă; petele sunt scoase, hainele periate. Colegul care se așază alături, îmbrăcat poate în stofe mai somptuoase, dă impresia unei părăsiri totale. Asemenea corăbiilor care nu sunt curățate decât la întoarcerea din călătorie, în docul de reparații, hainele lor nu sunt restaurate decât atunci când, după lungi luni de folosire, se întorc la croitor. Evident, acest profesor nu controla piesele ascunse; totuși a văzut, când pe terasă elevii își scoteau haina, mai mult de o mânecă de cămașă

în zdrențe. Or, se pare că nu întotdeauna mamele cele mai puțin înstărite, nici cele care aveau cei mai numeroși copii își îngăduiau aceste neglijențe, ci mai degrabă, în general, acelea a căror tinerețe și viață de soție fuseseră cel mai mult absorbite de preocupările mondene.

Fie și numai pentru gloria de a avea laudele publicului, o femeie ar trebui să țină ca toți ai săi să fie îmbrăcați corect. Dar, pe lângă pretextul foarte secundar al stimei, există motivul economiei. Lenjeria întreținută cu grijă se folosește aproape la nesfârșit; lăsată în voia ei, mai ales după ce a trecut prin încercarea mașinilor spălătoriilor noastre moderne, ajunge repede la rebut. În anumite țări, familiile au adoptat ca sistem să nu cârpească niciodată rufele, care slujesc până la limita posibilului. Invitat la un dineu de ceremonie, străinul desfășoară un șervet găurit sau rupt, nu fără o mirare pe care gazdele sale nu o împărtășesc... Câtă vreme pânza și stamba au fost ieftine, acest procedeu prea simplist era dezordine; astăzi ar fi ruinător. Este de dorit ca lenjeresele noastre franceze, atât de mândre, și pe drept cuvânt, de reputația lor, să nu adopte în acest punct, ca în atâtea altele, anumite metode moderne, și să se încăpățâneze, cum au făcut-o atât de bine până acum, să cârpească și să repare cu o asemenea desăvârșire, încât să ai întotdeauna senzația, luând ceva din sertar, că scoți un obiect nou.

Această impresie este înmulțită prin plăcerea pe care o au soțul și copiii de a trăi într-o casă unde totul este la locul său. Căci dacă femeia este grijulie față de amănunte, cum nu ar fi ea

astfel față de ansamblu? Nu va tolera mai mult talmeș-balmeșul în afara dulapurilor sale decât îl suportă înăuntru. Apartamentul, dintr-odată, va lua un aspect de bună ținută, care este prima condiție a confortului.

El va îmbrăca chiar o pecete artistică, deoarece stăpâna casei va ține să se odihnească de îngrijirile pur utilitare ale croielii sau ale cârpitului reluându-și lucrul. Ea numește astfel o întreprindere de lungă durată care îi cere tot talentul: brodează o monogramă, lucrează o dantelă pentru traversă de masă sau pentru fața șemineului, confecționează o tapiserie pentru pernă sau fotoliu. Aceste lucrări de înfrumusețare le vor da părinților sau prietenilor pe care îi primește impresia unui interior atrăgător, în care trebuie să fie bine a locui...

Și o bucătăreasă!

...Și, de asemenea, în care trebuie să fie plăcut a cina, căci regina acestui cămin are talente de „cordon bleu". Fericiți soții care au o femeie pricepută în arta culinară! Puternice sunt soțiile care știu tainele bunelor mâncăruri mici! De mult s-a spus: „Stomacul este drumul către inimă." Adevăr prea cunoscut pentru a mai avea nevoie să fie demonstrat. Când, obosit de o zi de muncă, poate de luptă, bărbatul se întoarce acasă și acolo găsește o colaboratoare harnică, care, gândindu-se toată ziua să-i facă plăcere, îi dă dovezi materiale prin lucrurile suculente care fierb încet pe foc, atunci își uită durerile pentru a se bucura de odihnă și de afecțiune.

În jurul acestei mese, unde vin pe rând să se aşeze noi mici comeseni, domnesc bucuria şi înţelegerea. Dar să presupunem contrariul: o soţie ignorantă în privinţa îngrijirilor bucătăriei sau neglijentă în a le împlini, neavând nicio atenţie pentru ai săi, neoferindu-le niciodată o delicatesă, prezentându-le de cele mai multe ori mâncare gata făcută, mezeluri sau conserve, ori mâncare prost gătită, fie crudă, fie arsă, şi se va înţelege că soţului i-ar trebui o virtute supraomenească pentru a nu merge să caute în altă parte, la cafenea sau în frecventări mai puţin mărturisibile, plăcerile care îi sunt refuzate la el acasă. Un funcţionar comercial spânzurându-se în podul patronului său, prietenii lui nu au fost decât mediocru miraţi: „Trebuie să i se ierte, spuneau ei, că a deznădăjduit; femeia lui era mereu plecată; când se întorcea, cea mai caldă parte a cinei era încă în găleata cu apă." Această expresie populară exprima, într-un chip plastic, acest adevăr că buna înţelegere în gospodării depinde, în mare parte, de talentul culinar.

Din el decurge nu mai puţin buna rânduială financiară. Când femeia nu ştie să-şi facă piaţa, să aleagă bucăţile, să dozeze condimentarea, să pregătească resturile, să folosească o mie de mijloace ingenioase pentru a reduce cheltuielile şi a îmbunătăţi totodată masa obişnuită şi bugetul, există în casă o risipă care epuizează punga aşa cum ar goli un butoi găurit.

Viitoarea soţie, sub pretext că va avea mijloacele, să nu spună: „Îmi voi procura o bucătăreasă bună, care va fi economă şi va veghea la toate!" Această servitoare model este aproape de negăsit astăzi. Chiar dacă ar avea-o, ar trebui totuşi să o

comande, să rânduiască mesele, să controleze cumpărăturile, să o pună la curent cu obiceiurile. În lipsa ei, se va tocmi o fată, poate cinstită, dar atât de puțin formată, încât nu va reuși nici măcar fierberea, mereu delicată, este adevărat, a unui ou moale.

Și o infirmieră

Cine o va îndruma, dacă doamna nu știe să-i spună cum trebuie să procedeze? Cu ce autoritate va putea sta în fața acestei servitoare o stăpână atât de nepricepută?

Ce se va alege de această incapabilă gospodină în ziua în care va avea surpriza tulburătoare de a vedea că slujnica îi înapoiază șorțul cu un ceas înaintea unui dineu de ceremonie? Cu totul dezorientată în fața acestei greve neașteptate, ea nu va ști să ofere invitaților care sosesc voioși și cu stomacul gol decât rușinea sa și farfurii goale!

Tinere fete, nu neglijați să vă instruiți în minunile artei culinare, căci, în mai multe împrejurări, cine ține coada tigăii are în mâini cârma.

Și o infirmieră

Îngrijirea celor sănătoși nu trebuie să-i facă uitați pe cei bolnavi. Priceputa gospodină nu va șovăi, la nevoie, să se transforme în infirmieră. Uneori va fi vorba de a veni în ajutorul unui rănit: un frate zvăpăiat și-a tăiat degetul, și-a

scrântit piciorul, și-a rupt brațul căzând de la trapez; alteori va trebui să se devoteze zi și noapte lângă patul unde acesta zace, cuprins de febră și agitație.

Nimic nu este mai important într-o familie decât a avea cunoștințe de medicină și farmacie obișnuită. Ne amintim cu câtă îndemânare mamele noastre ne-au îngrijit cucuiele, zgârieturile sau durerile de gât. Ele știau să aplice la timp arnica ori cataplasmele; viitoarele mame vor trebui, la rândul lor, să aducă propriilor copii aceleași servicii. Or, această artă practică a micii medicine familiale nu se învață de la sine. Ea cere o inițiere.

Această instruire de infirmieră cuprinde două părți: o pregătire morală și o formare științifică. Înainte de a-i arăta copilei gingașe cum să îngrijească un rănit, trebuie mai întâi să i se înlăture oroarea față de sânge și teama de a atinge un membru fracturat. Unele tinere fete, din prea mare sensibilitate, leșină la vederea unei răni. Ele trebuie să lupte împotriva acestei slăbiciuni: este o chestiune de convingeri și de voință. Ar fi rușinos pentru o viitoare mamă să nu aibă curajul de a veni în ajutorul soțului sau al copiilor săi! Nu mai puțin urât ar fi să se teamă de contagiune! Să se ia măsurile necesare împotriva microbilor, aceasta este legitim; dar apoi să se abandoneze voinței lui Dumnezeu! Se cita cazul unei mame care, având un fiu tuberculos, îl trimisese să moară la țară, într-una dintre proprietățile sale, unde bietul bolnav de piept s-a stins înconjurat de servitori. O asemenea purtare este nevrednică de soțiile creștine și de mamele devotate. De altfel, este

dovedit că acelea care disprețuiesc aceste calcule josnice pentru a-și împlini datoria nu mor mai devreme decât celelalte.

La această pregătire morală, care trebuie împinsă cât mai departe cu putință, trebuie să se adauge punerea la punct științifică. Aceasta este întreită. Ea va privi mai întâi îngrijirile ce trebuie acordate micilor suferințe care, cu câteva precauții, se vor putea vindeca singure; se va ocupa apoi de măsurile ce trebuie luate de urgență în cazurile grave, până la sosirea medicului; în sfârșit, va avea drept scop să învețe cum trebuie aplicate în mod corect prescripțiile care vor fi fost indicate.

Nu este aici locul să dezvoltăm aceste diferite idei. Este de ajuns să le fi semnalat pentru a face să fie înțeleasă, atât de educatoare, cât și de elevele lor, valoarea rolului de infirmieră și, de asemenea, dificultatea lui. Războiul a avut avantajul de a crea printre mamele noastre de familie îngrijitoare pricepute. Acestea sunt în măsură să-și formeze fiicele pentru această funcție atât de importantă pentru viitorul lor cămin. Celelalte, care nu posedă o asemenea pregătire, să nu șovăie a cere sfatul medicului lor sau să-și trimită copiii la unul dintre acele cursuri de medicină practică predate în școlile gospodărești. Acolo vor dobândi o știință binefăcătoare care le va îngădui poate, mai târziu, în propriul lor cămin, să salveze de la moarte o existență prețioasă.

Mamele să facă în casele lor învățământ gospodăresc

Dacă tânăra fată este adesea obligată să meargă în afara casei pentru a-și căuta formarea de infirmieră, ea nu trebuie, din fericire, să părăsească locuința părintească pentru a dobândi tot ceea ce constituie restul practicii gospodărești. Familia apare, într-adevăr, ca școala de aplicație ideală pentru lucrările de interior, cusut, bucătărie și îngrijirea casei. Unde va avea copilul mai multe prilejuri de a se exersa, o învățătoare mai devotată și mai interesată de progresul său? Nu se va repeta niciodată îndeajuns mamelor că ele sunt, prin însăși natura lor, profesoare înnăscute de gospodărie.

Dacă unele dintre ele, din nepăsare, ori din nepricepere, ori din lipsă de timp, nu par să-și dea seama de rolul care le revine, trebuie totuși recunoscut că cele mai multe își îndeplinesc misiunea cu un zel pentru care merită să fie lăudate.

De îndată ce fetița începe să citească, mama se preocupă în același timp să-i pună un ac între degete. Punctelor neîndemânatice trasate pe o pânză cu ochiuri largi, cu ajutorul unui ac gros cu vârf rotunjit, le urmează curând mici încercări care capătă formă; apoi vin primele tentative de lucru serios. În paralel, copilului i se arată cum să-și facă patul; stând mai întâi alături de mama sa, o ajută, apoi, pe măsură ce crește, se descurcă singură și repede. I se îngăduie mai întâi să calce

hainele păpușii sale, până când este autorizată să plimbe fierul, încălzit cum se cuvine, peste batiste adevărate, prosoape adevărate și, în sfârșit, chiar peste gulere apretate! Este o adevărată sărbătoare când, într-o dimineață de joi sau în timpul vacanțelor, mama își duce fiica la piață pentru a face cumpărăturile. Curând ea cunoaște prețul alimentelor, indică bucățile bune, deosebește peștele proaspăt și nu se sfiește să-și dea părerea. Într-o zi, când mama este bolnavă sau prea ocupată, tânăra fată este trimisă singură la cumpărături și, la întoarcere, se așteaptă pe bună dreptate să fie călduros felicitată pentru simțul său de cumpărătoare. O muncă atât de bună cere o completare: ea însăși va pregăti ceea ce a adus și astfel întreaga masă va fi opera sa. De la crăticioarele minuscule cu care pregătea mici ospețe, pe care le savura la gustare, a trecut la marele aragaz și gătește adevărată bucătărie.

S-ar părea că această formare gospodărească ar trebui să se împlinească întotdeauna în mod firesc, numai dacă tânăra fată ar fi îndrumată și ar avea răgazul necesar. Dar tocmai aici se află adesea piedica în anumite familii: studiile în vederea unor examene dificile sunt atât de absorbante, încât cultura intelectuală intensivă îi face pe mame și pe copii să uite micile îndatoriri ale gospodăriei. În alte cămine, muncitorești sau rurale, grijile existenței, necesitatea de a câștiga pâinea, muncile istovitoare îi împiedică pe mame să-și formeze fiicele în amănuntele gospodăriei.

În ceea ce privește tinerele fete care au timpul și mijloacele de a urma studii, nu putem să nu regretăm eroarea programelor

feminine moderne care o îndepărtează pe femeie de domeniul gospodăresc, unde ea este regină și stăpână, pentru a o rătăci în domeniul intelectual, unde nu va fi niciodată decât subordonată și următoare. Când se va împlini oare dorința exprimată mai sus, cu privire la „Formarea intelectuală", prin care se cerea ca programul certificatului de studii să fie mai bine adaptat necesităților practice ale vieții feminine și ca acela al bacalaureatului să fie clar împărțit în două părți, potrivite fiecare nevoilor și aptitudinilor fiecărui sex? În timp ce tinerii ar dobândi atâta știință abstractă cât le este necesară pentru situația lor viitoare, studiilor tinerelor fete li s-ar acorda un loc larg pentru cunoștințele gospodărești atât de folositoare soțiilor de mâine. Atunci absolventele ar poseda o diplomă care, departe de a fi pătată, precum cea actuală, de o nuanță de pedantism, ar atesta că candidata a primit o formare serioasă în vederea rolului pe care este chemată să-l îndeplinească în viață.

Până când aceste proiecte vor intra în faza de realizare, mamele au misiunea de a compensa insuficiența programelor. Să admitem că uneori ele sunt obligate să aștepte sfârșitul studiilor pentru a procura fiicelor lor binefacerile învățământului gospodăresc; aceasta nu este însă un motiv pentru ca, în acel moment, să se creadă scutite de grija acestei formări. Dimpotrivă, se pare că perioada este dintre cele mai favorabile. Tânăra fată, după obținerea diplomelor, trece în general de la o suprasolicitare febrilă la o aproape totală lipsă de ocupație, care face ca acești primi ani de viață liberă să fie

adesea primejdioși pentru interesele sale spirituale. Oare formarea gospodărească, ocupându-i timpul liber, nu ar putea veni în chip foarte fericit să umple această lacună? Multe mame au înțeles astfel lucrurile. Prevăzând cu grijă viitorul, ele și-au avertizat de multă vreme copila că, odată terminate studiile, nu va avea să se distreze în lenevie, ci că va munci într-un alt fel. Într-adevăr, a doua zi după succesul obținut, educatoarea experimentată pune în mâinile novicei grija și conducerea casei. Nepriceperea tinerei fete începe prin a o umili: este lovitura de bici care îi face amorului propriu să simtă că diploma nu este de ajuns pentru toate. În cursul acestor încercări, viitoarea soție măsoară nenorocirea care ar fi lovit-o dacă, abandonată plăcerilor sale până la căsătorie, ar fi fost obligată să-și facă primele arme în propria casă, a doua zi după nuntă, sub ochii unui soț dezamăgit!

Cât despre tinerele fete care sunt obligate, încă de la paisprezece sau cincisprezece ani, să muncească pentru a trăi, cum vor putea ele să primească indispensabila formare gospodărească? Mai mult decât copiii familiilor înstărite, ele au nevoie de aceasta. Nu va depinde oare numai de ele întregul confort al căminului?

Pentru tinerele de la țară, problema pare mai ușor de rezolvat decât pentru cele de la oraș. Chiar și în perioadele cele mai intense ale muncilor câmpului, femeile rămân la fermă însărcinate cu gospodăria: bucătăria, întreținerea mobilierului, îngrijirea rufelor și a păsărilor de curte le revin lor. Mamei îi

este ușor să-și inițieze fiicele în toate tainele unei bune administrări.

În schimb, la oraș, cum va putea mica muncitoare, care se întoarce seara acasă obosită peste măsură și pleacă din nou încă de la șapte dimineața, să se formeze pentru îngrijirea viitorului său cămin? Cu mult curaj și perseverență, mama va reuși cu siguranță să o inițieze. Dar va fi nevoie, atât din partea mamei, cât și din partea fiicei, de mult curaj și de multă voință.

Institutele gospodărești

Dacă multe mame nu au nici ideea, nici posibilitatea de a le oferi fiicelor lor această pregătire practică, există, din fericire, un mijloc excelent de a suplini această regretabilă lipsă. Pretutindeni, în centrele urbane și rurale, au fost create cursuri gospodărești fixe sau ambulante, destinate să ofere tinerelor fete de orice condiție socială, fie ele muncitoare sau fără ocupație, cunoștințele practice indispensabile viitorului lor cămin.

În aceste şcoli de un nou fel există profesori şi cursuri de croitorie, cusut, călcat și bucătărie. Tinere fete din familii bune, alături de stenodactilografe, muncitoare sau țărănci, cu ochii larg deschiși, învață să pregătească un rântaș sau un sos béchamel, pe care îl vor gusta apoi, exprimându-și părerea. Degetele deprinse să lovească tastele mașinii de scris ori să mulgă laptele, precum și acelea pe care racheta de tenis le-a

ținut prea adesea într-o inutilitate elegantă, se încearcă, pe toate felurile de țesături, în cârpituri delicate, cu dorința fermă, de cele mai multe ori nerealizabilă, de a le face nevăzute. Drept recreație, se mătură, se întinde ceară pe parchet, se lustruiesc mobilele. Dar aici nu se oprește formarea pe care Institutul gospodăresc pretinde să o ofere viitoarelor soții. Programul educației familiale se întinde mult dincolo de aceste limite. El cuprinde cursuri de igienă practică, medicină obișnuită, îngrijirea sugarilor, contabilitate domestică, economie socială și gospodărească, religie aplicată familiei etc. În cadrul acestor învățături, întotdeauna perfect adaptate necesităților cu care soția va trebui să se confrunte, sunt readuse neîncetat în memorie cunoștințele religioase și științifice dobândite de tânăra fată în timpul studiilor sale. După o anumită perioadă de această formare, tinerele fete care ieșeau din școală înarmate cu certificatele lor și destinate să reușească în tot felul de profesii, mai puțin în aceea de stăpână a casei, vor putea de acum înainte să-și ocupe cu cinste locul în propriul cămin.

Fiindcă astăzi orice studiu trebuie să aibă o încununare, cursurile gospodărești au instituit examene și acordă, la rândul lor, o diplomă. Este diploma a cărei prezență tinerii uită probabil să o ceară în coșul de nuntă, deși, dintre toate, ea este poate una dintre cele mai capabile să vestească fericirea viitoare.

Arta în casă

Preocupările practice ar greși dacă le-ar face pe mamele de familie să uite preocupările artistice. Pentru a fi o soție desăvârșită și o adevărată femeie a căminului, tânăra fată trebuie să posede mijloacele de a înveseli casa prin talente care ridică sufletele deasupra banalităților cotidiene.

De aceea este de dorit ca, în afară de cazul unei lipse totale de aptitudini naturale, să nu fie neglijată formarea muzicală a viitoarei soții. Cunoașterea pianului, a viorii sau a cântului va fi pentru ea, dacă știe să se folosească de ea, izvorul unei influențe prețioase. Corurile parohiilor noastre pot contribui cu putere la dezvoltarea gustului și a simțului artistic la tinerele fete care nu au primit acasă nicio educație muzicală.

Soția va avea, prin arta sa, un mijloc puternic de a-și lega soțul de cămin și de a-l feri de ispita de a merge să-și piardă vremea la cerc sau la cafenea în lungile seri de iarnă. Cu ce să se ocupe oamenii în timpul vegherii de seară, dacă nimeni nu posedă secretul de a distra și de a înveseli? După ce la cină s-a spus tot ce era de spus, femeia își ia lucrul de mână și lucrează în tăcere, în timp ce soțul citește o revistă; după o jumătate de ceas, se cască; tânăra femeie își exprimă dorința de a merge la culcare; soțul declară că pleacă la plimbare... Dar iată că, ridicându-se deodată, soția se așază la pian; cântă cu grație, interpretează fermecător... Nu mai este vorba nici de ieșit, nici de ațipit. Același farmec care umple atât de bine serile va înseninа și după-amiezile duminicilor ploioase, în timpul cărora bieții bărbați sunt atât de lipsiți de ocupație și adesea atât de ispitiți.

Talentul muzical, folositor în casă, nu va fi mai puțin folositor în biserică. În câte parohii slujbele au devenit atrăgătoare și au umplut nava bisericii din ziua în care o organistă pricepută a format cântărețe și a dirijat coruri! Dacă această inițiativă pentru cauza lui Dumnezeu ar avea ca rezultat atragerea soțului la Liturghia mare și la Vecernii, nu ar fi ea deja pe deplin răsplătită?

La țară, talentul de cântăreață poate exercita un apostolat rodnic. În cămin, copiii vor învăța cântece bune, care vor înlocui, în reuniunile familiale, la nunți și la sărbătorile locale, anumite refrene necuviincioase, răspândite și repetate fără încetare. Astfel, recreațiile rurale vor fi înălțate și curățite.

Dar nu toate tinerele fete sunt înzestrate pentru muzică. Ele sunt atunci, probabil, pentru desen, acuarelă sau pictură în ulei. Câte ceasuri sănătoase vor petrece împreună cu soțul lor, care poate posedă și el vreun talent, în aceste ocupații atât de captivante! Ce plăcere, în timpul plimbărilor, concediilor sau vacanțelor, să poată aduna schițe și impresii vii într-un album, pe care îl vor răsfoi apoi în lungile seri de iarnă, povestindu-le copiilor aventurile și excursiile părinților lor!

Această artă a desenului, dacă este pusă în slujba lui Dumnezeu, va fi de un mare ajutor pentru a da strălucire cultului. Tânăra femeie se va ocupa de confecționarea ornamentelor, a antipendiilor și a decorațiunilor; iar dacă într-o zi unul dintre fiii săi va deveni preot, ea va ține să-i facă singură alba, casula și veșmintele de altar; astfel îi va părea că

se asociază mai intim la preoția cu care va fi înveșmântat acest copil atât de drag.

CAPITOLUL IV - Viața Lăuntrică

Nu există viață de interior fără viață interioară — Ce este viața interioară — Alegerea unui director spiritual — A-l vedea pe Dumnezeu în directorul spiritual — A se lăsa condusă — A face rugăciune mentală — A se împărtăși des — A face retrageri spirituale — Binefacerile retragerii închise

Nu există viață de interior fără viață interioară

După citirea capitolului precedent, tinerele cititoare resimt poate un sentiment de teamă. Ele se întreabă cum vor putea susține această viață care, după părerea lor, este într-adevăr prea serioasă și prea reculeasă, viață ce se impune soției conștiente de adevăratele sale datorii. Distracțiile pe care le vor putea procura în clipele libere vor constitui o prea mică

ușurare față de povara grea care le va apăsa pe umeri. Povara gospodăriei, departe de a tinde să se micșoreze, va crește odată cu venirea copiilor. Nu vor avea ele, asemenea atâtor prietene ale lor, ispita de a se descotorosi de ea, fie fugind de maternitate, fie descărcându-se fără scrupule de obligațiile care decurg din aceasta?

Această teamă, care se prezintă în mod firesc aici, nu este lipsită de o anumită aparență de temei. De aceea trebuie să fie învățate tinerele fete care, sub această formă sau sub alta, își pun asemenea întrebări neliniștitoare, ce răspuns trebuie să-și dea.

Soluția acestei grave probleme, aceea a atașamentului față de umilele și răstignitoarele datorii ale căminului, este cuprinsă în întregime în următorul principiu:

„Viața de interior nu poate fi trăită cu perseverență și nu poate avea farmec decât dacă este susținută de Viața Interioară, adică de unirea sufletului cu Dumnezeu prin practicarea pietății."

Aceste puține cuvinte sunt pline de o lumină pe care trebuie să o facem să strălucească înaintea ochilor tinerei fete, pentru ca, la această lumină, să recunoască adevărata cale a fericirii sale.

Ea va înțelege cu atât mai bine însemnătatea marilor adevăruri cuprinse în aceste puține rânduri, cu cât se află în momentul

cel mai favorabil pentru a le înțelege. Ea este încă profund impresionată de teama pe care o inspiră sufletului ei primejdiile intime și pericolele lumești, ale căror amenințări tocmai i-au fost arătate și ale căror seducții este ferm hotărâtă să le evite; este profund marcată de apariția obligațiilor domestice, asupra cărora nu reflectase niciodată atât de serios și pe care își propune să le îndeplinească în chip desăvârșit. În fața acestor descoperiri care au surprins-o, ea se simte copleșită de greutatea responsabilităților, lipsită de experiență și foarte mică înaintea imensei sarcini care se anunță. Nu este acesta momentul potrivit pentru a-i arăta că un ajutor se oferă slăbiciunii sale și că un sprijin puternic, care nu este altul decât Dumnezeu Însuși, va veni să o susțină dacă va consimți să-L caute prin practicarea Vieții Interioare?

Orice tânără fată crescută creștinește și dornică să-și pregătească viitorul va primi cu bucurie vestea unui ajutor atât de prețios. Asemenea lui Samuel, ea este gata, pentru a obține asistența divină, să folosească toate mijloacele; dar încă trebuie ca acestea să-i fie arătate: „Vorbește, Doamne, căci slujitoarea Ta ascultă." „Vorbește... buna mea voință nu va lipsi, numai să binevoiești a mă instrui."

Ce este Viața Interioară?

Viața Interioară este viața de unire cu Dumnezeu, care stabilește între suflet și El o comunitate de vederi și de simțăminte atât de profundă, încât, puțin câte puțin, ideile

dumnezeiești ajung să înlocuiască judecățile omenești, iar motivele de acțiune pur naturale cedează treptat locul motivelor supranaturale, astfel încât voința și faptele sfârșesc prin a tinde exclusiv către binele veșnic.

Această unire poate merge de la simpla prietenie până la cea mai adâncă intimitate. Ea începe, în general, în chip smerit: este cea mai mică dintre semințe, care devine un arbore mare; când sufletul credincios i-a înțeles prețul, nu șovăie să o înconjoare cu cele mai stăruitoare îngrijiri. Această Împărăție a lui Dumnezeu în noi este încă și mărgăritarul de mare preț, pe care trebuie să-l dobândim cu orice preț.

Viața interioară presupune două lucruri: mai întâi cunoașterea lui Dumnezeu, a Legii Sale, a adevărurilor religioase; apoi punerea în practică zilnică și curajoasă a consecințelor care decurg din această știință dumnezeiască.

Prima dintre aceste două condiții se găsește, în general, îndeplinită. Cele mai multe dintre tinerele fete care se preocupă de viitorul lor conjugal au avut prudența de a nu neglija știința creștină. Ele și-au învățat catehismul, au urmat chiar, potrivit sfatului dat mai sus, cursuri complementare de instruire religioasă. Ele nu sunt neștiutoare.

Dar cum se face că a doua dintre aceste două condiții este prea rar împlinită? Că atât de puține tinere fete sunt mișcate în viața lor de credințele lor? Că atât de adesea faptele lor nu sunt în armonie cu gândurile lor? Se pare că, pentru multe tinere

fete desăvârșit instruite, există, cum se spune, un perete despărțitor etanș între gândurile și purtările lor. De pildă, ele mărturisesc cu glas tare că sunt creștine: sunt văzute în primul rând la slujbă, se apropie de Sfânta Masă; acasă, domnul paroh este primit cu o bucurie foarte sinceră când vine în vizită și i se fac, cu cea mai mare grație din lume, serviciile pe care le dorește. S-ar putea crede că asemenea suflete sunt consecvente cu ele însele? Nicidecum. Singura lor preocupare, odată ieșite din biserică, este lumea. Pietatea de dimineață trebuie să-I fie de ajuns lui Dumnezeu; restul aparține „Vieții", adică toaletei, plăcerii, succesului. Căutați pe masa tinerei fete o carte serioasă: nu veți descoperi niciuna; sau, dacă există una pe vreun raft, praful neatins dă mărturie despre somnul ei neîntrerupt. Priviți ce ziar ajunge în casă: dacă este numai o foaie mondenă cu nuanță religioasă, vă puteți spune că este un rău mai mic; dar dacă acest ziar este neutru, ușuratic, ba chiar anticlerical, atunci dezastrul este mare. Așteptați ceasul în care tânăra fată ia acest cotidian și vedeți unde își aruncă mai întâi privirile: asupra foiletonului... Se înțelege atunci de ce un zid opac și în fiecare zi mai gros Îl desparte pe Dumnezeu de acest suflet.

Nu ne vom mai mira că o religie care luminează numai fațada, dar nu pătrunde înlăuntrul zidurilor prin nicio fereastră deschisă, nu mai este în stare să lumineze inteligența, nici să încălzească inima. Când, de pildă, preotul, în numele castității, insistă să ceară ca îmbrăcămintea să fie veșmânt, iar nu provocare, i se zâmbește fără a fi înțeles și este socotit înapoiat.

O tânără fată, întoarsă de la băile de mare, îmbrăcată sumar și ușor, îi povestea unui preot aflat în vizită la părinții ei că vicarul de acolo îi spusese: „Sunteți scandalul parohiei!"; iar ea adăuga cu siguranță de sine: „Ce spirit îngust!... Dumneavoastră mă găsiți indecentă, domnule abate?" Inconștiență mondenă a unui spirit închis față de tainele Vieții interioare.

Cu totul alta este atitudinea acelora care au înțeles. Din clipa în care L-au văzut pe Dumnezeu, au tras concluzia că Îi aparțin și că fiecare amănunt al existenței lor trebuie rânduit de Acela care va avea să le fie Judecător. De atunci, între Liturghia de dimineață și întreaga zi există corespondență; strădania fiecărui moment va consta în a crea în viață armonia dintre motivele credinței și faptele zilnice.

Îndată toaletele, lecturile, distracțiile sunt puse în acord cu credința și virtutea. Tinerele fete nu sunt prin aceasta mai puțin fermecătoare, nici mai puțin vesele, nici nu au mai puțină agerime a minții. Ele iau din lume ceea ce au datoria să ia și nu se lasă amețite de plăcere, pe care o prețuiesc la justa ei valoare. Dacă sunt obligate să muncească, își împlinesc sarcina la fel de bine când cineva le supraveghează ca și când se află la o sută de leghe, fiindcă știu că sunt întotdeauna sub privirea lui Dumnezeu. Acasă, nicio lucrare gospodărească nu le apasă; dimpotrivă, ele se achită cu bucurie de cele mai obișnuite îndeletniciri, gândindu-se că, la Nazaret, Regina Fecioarelor le-a împlinit înaintea lor și mai bine decât ele. Aceste tinere

fete sunt mișcate de convingerile lor, își aplică principiile, își traduc în fapte Viața interioară.

Cum au ajuns ele la această desăvârșire? Cum vor putea să o dobândească acelea care nu o împărtășesc? Cum vor ajunge să dărâme zidul gros care face paravan între inteligența lor, care Îl cunoaște pe Dumnezeu, și voința lor, care nu se hotărăște să-I slujească? Secretul este ușor și accesibil oricărui suflet bine dispus.

A alege un îndrumător

Pentru a-și trasa primii pași în viața spirituală și pentru a se menține apoi pe calea cea bună, tânăra fată trebuie mai întâi să se preocupe să găsească un îndrumător. Este o condiție pe care lipsa ei de experiență o face aproape esențială.

Ar fi folositor să expunem aici motivele care impun obligația de a avea un călăuzitor și dispozițiile cu care trebuie să ne apropiem de el pentru a fi îndrumați cu folos, dacă toate aceste idei nu ar fi fost tratate în *Viitorii Soți* cu precizările necesare. Tânăra fată, foarte convinsă de necesitatea unui maestru spiritual, va alege deci un îndrumător. Dar îndată se va ridica pentru ea o dificultate. În timp ce tânărul se apropie de preot cum voiește și ori de câte ori voiește, între tânăra fată și slujitorul lui Dumnezeu există o distanță mult mai mare, pe care o impun cuviințele. De aici vine faptul că multe viitoare

soții, neștiind cum să-și aleagă un călăuzitor, merg fără orientare.

Trebuie recunoscută existența acestei dificultăți, dar ea nu este de netrecut. Deoarece tânăra fată nu se poate apropia de preot decât la confesional, să știe să se folosească de Sfântul Tribunal pentru a dobândi sfaturile indispensabile formării sale supranaturale.

Ea va atinge acest scop prin două condiții: prima va consta în a-L vedea pe Dumnezeu în confesorul său; a doua, în a ști să se lase îndrumată.

A-L vedea pe Dumnezeu în îndrumător

În clerul parohiilor sau printre călugări nu lipsesc persoane vestite pentru înțelepciunea și sfințenia lor. Tânăra fată să se adreseze uneia dintre ele cu statornicie și regularitate: va avea din aceasta tot folosul, dacă va vedea în confesor nu omul, ci slujitorul lui Dumnezeu. Dacă el are deja o anumită vârstă și părul încărunțit, penitenta nu va avea greutate să nu vadă în el decât pe reprezentantul Cerului. Totuși, Biserica îi cere să-i privească pe toți cei pe care i-a îmbrăcat cu preoția, chiar dacă sunt încă încununați de tinerețe, cu același respect ca și cum ar fi încărcați de ani. Numele de preot înseamnă bătrân, pentru a arăta cu ce venerație trebuie să ne apropiem de el. Numai atunci când va fi pătrunsă de aceste simțăminte pe care le inspiră credința, tânăra fată va putea gusta cu adevărat

roadele îndrumării: se va simți desăvârșit liberă, fiindcă deschiderile sale supranaturale nu vor fi stânjenite de impresii naturale primejdioase, de dorința de a plăcea, de a se face remarcată sau de a părea mai bună decât este. Ea va vorbi unui Părinte, pe care îl va socoti ca atare, căruia îi va asculta filial și nu va alerga riscul de a se amăgi până la dorința de a găsi în el un simplu prieten, ceea ce ar pricinui moartea autorității și sfârșitul îndrumării.

A se lăsa îndrumată

Ajutată de aceste vederi superioare, copila evlavioasă va avea mai multă ușurință să știe să se lase condusă. Este un talent pe care nu toate îl au: câte au mers la spovadă ani de zile și nu au tras niciodată folosul pe care ar fi trebuit să-l tragă pentru înaintarea lor! Această artă presupune, într-adevăr, două calități prea rare: sinceritatea și dorința de a se desăvârși.

Care este cauza pentru care sexul feminin are reputația de a-i fi atât de greu să spună tot adevărul? Pe cât de ușor își va povesti un tânăr mizeriile, pe atât de mult va fi ispitită o tânără fată să recurgă la rezerve și la jumătăți de mărturisire. Se pare că rațiunea este următoarea: tânăra fată păstrează întotdeauna în adâncul inimii, chiar și atunci când este prosternată la picioarele Crucifixului în starea unei acuzate, o anumită teamă de a-și pierde înaintea celuilalt sex tot prestigiul sau o parte din el. Să recunoaștem că încercarea este grea, tânăra fată fiind obligată uneori să urce împotriva unei pante foarte abrupte a

firii sale. Se va înțelege de aici cât de dureroasă și meritorie devine pentru ea sinceritatea la Sfântul Tribunal. Dar dacă a luat precauția arătată mai sus de a-L considera numai pe Dumnezeu în confesorul său, nu mai are, înaintea „Celui care nu poate fi înșelat", decât să treacă drept ceea ce este și să se deschidă cu totul, punându-și sufletul gol cu toate lipsurile sale.

Prea adesea, vai!, considerațiile pământești, necedând locul celor supranaturale, groaznicul respect omenesc închide gura înaintea mărturisirii. Biata păcătoasă îngenuncheată se teme de părerea omului care se află în preot... și, temându-se cu totul pe nedrept de disprețul parohului său, tace. Ce slăbiciune a credinței! Ce crudă rătăcire! Mai întâi, ea ar trebui să știe că, asemenea Stăpânului său, slujitorul lui Isus Hristos îi iubește mai presus de toate pe vinovații căiți: nimic nu este mai atrăgător decât căința curajoasă care se smerește. Și apoi, oare datoria sacerdotală nu-l obligă pe reprezentantul lui Dumnezeu să ignore în viața de zi cu zi secretele confesionalului? Din lipsa unei asemenea judecăți creștinești, anumite suflete rătăcesc chinuite, adesea ani îndelungați. Când un preot, împlinind ocazional rolul de confesor extraordinar, are fericirea de a descărca aceste conștiințe de povara care le apăsa, nu uită să le pună în gardă împotriva unei rătăciri atât de fatale și să le facă să simtă binefacerile sincerității supranaturale.

Tânăra fată care, scăpând de primejdia disimulării, și-a dezvăluit lăuntrul, trebuie să se străduiască să-i arate

îndrumătorului dorința desăvârșirii. Unele penitente, din timiditate, nu îndrăznesc să-l intereseze de nevoile vieții lor spirituale; altele, de teamă să nu li se ceară jertfe, se feresc să ceară sfaturi, pentru a nu avea osteneala de a le urma. Dacă sunt întrebate, nu răspund decât în chip evaziv: confesorul, întotdeauna discret, se retrage cu prudență de pe un teren pe care nu i se dă îngăduința de a pătrunde.

Cu totul alta este atitudinea aceleia care voiește să înainteze. Plină de cea mai bună voință, ea este dornică să primească directive înțelepte, pe care le ascultă cu smerenie; când socotește că are nevoie de lămuriri, întreabă; sfaturilor primite li se conformează cu punctualitate, întotdeauna gata să dea seama de ascultarea ei ca și de infidelitățile sale. Preotul, zidit sufletește de atâta supunere și constatând că acest suflet nu se teme niciodată că i se impun prea multe strădanii, nu șovăie să-l angajeze în practicarea căilor spirituale. El așteaptă de la ea o pietate serioasă și disprețul vanităților lumești.

Rezultatul dobândit este măreț: îndrumarea formează, în viitoarea soție, o creștină solidă.

A face rugăciune mintală

Ca prim sfat, îndrumătorul înțelept îi va recomanda tinerei fete, în care constată cu bucurie sfintele dorințe, să facă rugăciune mintală.

Nu se va repeta niciodată îndeajuns importanța rugăciunii mintale, de care niciun suflet doritor să se sfințească nu se poate dispensa. De aceea ar fi potrivit să dezvoltăm aici motivele stăruitoare care le îndeamnă pe viitoarele soții la acest sfânt exercițiu, dacă ele nu ar trebui să le găsească în *Viitorii Soți*. Referindu-se la această carte, ele vor învăța „de ce să mediteze" și, de asemenea, „cum să mediteze". Vor înțelege cât de ușoară este această practică și îndată vor voi să înceapă a-i gusta roadele.

În general, aceste începuturi în rugăciunea mintală vor fi pline de farmec, căci, dacă tinerele fete sunt mai puțin favorizate decât tinerii în privința accesului la îndrumător, în schimb ele sunt înzestrate, prin temperament, cu o aptitudine pentru devoțiune care le face plăcut exercițiul pietății.

Această prețioasă atracție este o comoară neprețuită pe care tânăra fată trebuie să se străduiască a o pune în valoare. Să nu șovăie deci să-și procure vreo carte bună de doctrină și de pietate și să se apuce să mediteze cu perseverență și regularitate, la ceasul pe care îl va fi fixat în regulamentul ei. Curând va simți cele mai dulci roade ale acestui exercițiu. Oroarea față de păcat, disprețul față de nimicuri, care adesea vor exercita atâta putere asupra sufletului feminin, aversiunea față de tot ceea ce lumea aplaudă nebunește, dorința arzătoare a datoriei și a virtuții, chiar cu prețul multor lupte, vor fi roadele cugetărilor ei evlavioase. Puțin câte puțin, spiritul creștin se va întări în ea, hrănit chiar la izvorul oricărei energii, care este rugăciunea stăruitoare și neîncetată.

Dar tânăra fată trebuie să ia seama ca însăși ușurința ei să nu-i devină o primejdie. Sufletul ei, peste măsură de imaginativ, se poate rătăci în sentiment, fără să se gândească a aprinde voința. Asemenea unui agricultor care ar fi atât de minunat de secerișul său încât ar uita să-l strângă, evlavioasa rugătoare riscă să se bucure de revărsările ei duioase, fără a se îngriji de hotărârile practice care i-ar transforma faptele zilnice și le-ar aduna, sub formă de merite prețioase, în grânarele Cerului. Astfel se explică faptul că pot exista tinere fete care, după ce au meditat nu fără fervoare, nu se gândesc apoi să-și îndrepte toaleta, să-și modereze relațiile mondene, nici să-și reformeze caracterul.

Există un semn al rugăciunii mintale bine făcute: desăvârșirea crescândă a conduitei. Dacă, dimpotrivă, obișnuințele rămân pe loc, dacă mândria nu pare să piardă teren, dacă iubirea de plăcere este la fel de vie, dacă ținutele ușuratice nu încep să-i apese ca niște cruci, acest suflet trăiește în cea mai funestă dintre iluzii: timpul reculegerii de dimineață pe care îl numește rugăciune mintală s-a redus la o jumătate de ceas de imaginație sentimentală.

Practic! Voit! Strădanie! Iată scopul pe care sufletul feminin trebuie să-l impună pietății sale. El este atât de înclinat spre „romanul lăuntric", încât ar fi dezastruos ca, în loc să urmeze cărările precise ale vieții creștine, să se piardă într-un „roman religios".

A se împărtăși des

Practica împărtășaniei dese nu suferă ea însăși uneori de aceste iluzii lăuntrice? Se poate crede oare că tinere fete, tinere femei, sunt cu adevărat pătrunse de respectul pe care îl inspiră credinței lor prezența reală a Domnului nostru Isus Hristos în Ostie, când înaintează spre Sfânta Masă, așa cum se vede prea adesea în zilele noastre, în toalete de o necuviincioasă insuficiență? Ele Îl tratează pe Dumnezeu cu o mare lipsă de cuviință, nu fiindcă El ar fi tulburat de acest spectacol, El care a creat trupul omenesc, ci pentru că El a spus: „Vai aceluia prin care vine scandalul!" Aici, exemplul rău, se pare, este cu atât mai izbitor cu cât este dat în exercitarea celui mai mare dintre actele religioase. Femeia astfel provocatoare pare că nu merge să-L caute pe Dumnezeu decât pentru a atrage și mai mult privirile.

Când oare spiritul creștin al viitoarelor noastre soții le va smulge din aceste erori? O tânără fată serioasă se pregătește într-un cu totul alt fel pentru împărtășanie. Ea încearcă, în rugăciunea sa mintală, continuată cu perseverență, să se pătrundă de principiile care trebuie să-i rânduiască respectul și iubirea față de Euharistie.

Cu spiritul astfel puternic luminat, tânăra fată nu va avea greutate să se apropie des și cum se cuvine de dumnezeiescul Mântuitor. Ea nu se va duce niciodată împinsă de motive omenești, pentru a se arăta, pentru a-și etala grațiile înaintea

mulțimii. Ci va avea în inimă dorința arzătoare de a se uni cu Dumnezeul său pentru a se sfinți. Apoi își va întemeia practica Euharistiei pe jertfă. Va fi hotărâtă să nu cedeze niciunei ispite de lenevie. Este stăpână pe timpul ei? Își va inaugura toate zilele prin asistarea și participarea la Jertfa Dumnezeiască, oricât ar costa-o să se scoale destul de devreme. Dacă munca nu-i îngăduie să meargă la biserică decât într-o dimineață sau două pe săptămână, ori chiar numai duminica, ea nu va pierde nicio fărâmă din puținul pe care Providența i-l acordă: în orice caz, i-ar fi mare rușine să lipsească de la întâlnirea dumnezeiască pentru o nimica toată. În timp ce altele, sub pretext de igienă sau de frumusețe, își rafinează și își prelungesc toaleta, cu primejdie pentru virtutea lor, aceasta, evitând pentru trup îngrijirile inutile, care foarte ușor pot deveni primejdioase pentru suflet, va câștiga ceasul prețios în care va merge să-și ia mântuirea și să predice celorlalți, prin exemplul atitudinii sale reculease și al ținutei sale desăvârșit modeste.

Dar, încă mai mult, aceste excelente copile să vegheze să dea mulțumirilor lor o încheiere practică. Simțămintele de iubire și de recunoștință să se încheie întotdeauna, pentru ziua respectivă, într-o hotărâre determinată. Altminteri ar cădea din nou în iluzia spirituală: crezând că înaintează, ar rămâne încremenite pe loc, luând desfătările lor lăuntrice și visele lor de unire cu Dumnezeu drept virtute, când ele nu sunt decât o chemare la practicarea ei. Dar dacă, la chemările Învățătorului, ele răspund prin strădanii generoase, dacă în fiecare dimineață

au bucuria de a-I aduce o întreagă culegere de jertfe, flori tăiate din grădina lor spirituală, atunci se vor avânta cu pași de uriașe pe calea desăvârșirii.

A face retrageri spirituale

Acest avânt ar fi înzecit dacă tinerele fete care doresc să înainteze în viața interioară ar consimți să practice roditorul exercițiu al retragerii spirituale.

Prilejurile de a profita de aceste zile de reculegere nu lipsesc, în general. Aproape toate comunitățile de învățământ organizează periodic o retragere spirituală pentru fostele eleve; anumite congregații spitalicești sau contemplative fac să se predice, ori de câte ori socotesc potrivit, retrageri închise. Asociațiile Fiicelor Mariei nu omit retragerea lor anuală. De aceea, tinerele fete serioase care nu s-au bucurat de aceste sfinte clipe sunt relativ rare.

Acestor retrageri spirituale le datorăm, în mare parte, admirabila perseverență a viitoarelor noastre soții în viața creștină și curajul mamelor noastre de familie de a menține credința în căminul lor. Cele care au frecventat aceste întruniri atât de roditoare în roade spirituale nu le mai uită de atunci înainte.

Și totuși, trebuie oare spus? Retragerile spirituale nu dau întotdeauna rezultatul pe care ar trebui să-l dea. Ne-am aștepta să vedem ieșind din ele o elită numeroasă și neînfrântă,

necunoscătoare a respectului omenesc, punându-L pe Dumnezeu mai presus de toate în viața intimă și în existența socială... Or, de prea multe ori se constată cu durere că efectul produs asupra anumitor suflete trebuie să fi fost destul de superficial, întrucât nicio schimbare a obișnuințelor nu se arată în afară. Într-adevăr, în ciuda îndemnurilor primite, unele dintre aceste participante la retragere rămân la fel de provocatoare ca înainte, primesc aceleași ziare, continuă să citească aceleași romane ușuratice, își îngăduie dansurile necuviincioase și îl critică pe aproapele fără mai multă caritate decât odinioară.

Acest eșec parțial pare să vină mai ales din faptul că anumite retrageri nu prind inimile, fiindcă le lipsește reculegerea indispensabilă.

Iată, de pildă, tinere fete care dimineața, înainte de muncă, au alergat să asculte o instruire despre scopurile lor de pe urmă. Pentru a trage folos, ar trebui să se pătrundă de ea, să și-o însușească prin reflecție prelungită, să transforme, prin rugăciune, în convingeri simțite învățăturile primite... Dar abia terminat discursul, aceste harnice copile aleargă la lucru, unde mâinile lor, ochii lor, gândul lor aparțin patronului care le plătește. Seara, de îndată ce munca s-a sfârșit, se grăbesc, chiar înainte de a se gândi la cină, spre capela unde le așteaptă din nou predicatorul. Vor fi, pentru o scurtă jumătate de ceas, cufundate din nou în lucrurile veșnice, pe care le vor rumega cât durează o binecuvântare rapidă. Apoi, în grabă, va urma masa și, în sfârșit, somnul bine meritat...

Aceste copile curajoase au scuza de a nu putea face mai mult. Bunul Dumnezeu va compensa, să nădăjduim, prin haruri speciale, neputința lor de a se reculege. Dar tinerele fete înstărite, care dispun liber de timpul lor, nu au oare datoria de a rezerva rugăciunii cea mai bună parte a acestor zile? Evident, ele ar face-o dacă ar fi înțeles că o retragere spirituală este altceva decât a asista la predici. De aceea vin la toate exercițiile, dar îndată după aceea se întorc să ia contact cu viața mondenă, precum acele tinere fete care, după încheierea instruirii, ajungeau gâfâind la lecția lor de dans, pe care, se pare, era cu neputință să o amâne și încă mai puțin să o omită.

Totuși, la ieșirea din capelă, ar trebui cu orice preț evitată această risipire. Asemenea păsărilor mici, gândurile serioase zboară de frică: este o nebunie să le sperii, căci ele amenință să nu se mai întoarcă. De aceea, cea care face retragerea spirituală, chiar în interesul ei, trebuie să se gândească să-și asigure, după convorbirile predicatorului, stăpânirea acelor ceasuri grave în care sufletul, singur cu Dumnezeu, se pune în fața păcatelor sale, a flăcărilor iadului, a bucuriilor Paradisului sau a minunii euharistice. Cât de puține, chiar și în retragere, au curajul de a se despărți de lume, ceea ce se numește cu adevărat a se despărți, punând între exterior și ele însele nu numai o barieră materială, ci și o închidere lăuntrică de netrecut pentru distracții, griji pământești și preocupări familiale. Pentru că nu au baricadat intrările sufletului lor, câte tinere fete lasă, în timpul retragerii lor, gândurile bune care le sunt sugerate să fugă prin o sută de ieșiri, în timp ce

închipuirile deșarte se strecoară prin aceleași crăpături. Un preot, din întâmplare, trecea într-o seară pe dinaintea porții unui înfloritor pensionat de tinere fete. O mulțime gălăgioasă ieșea de acolo, conversațiile vesele umpleau strada. Preotul întrebă ce întrunire se sfârșise. Credea că fusese o serbare școlară, vreo reprezentație teatrală. I s-a răspuns că se încheia a doua zi de retragere spirituală a Fostelor Eleve.

A pretinde că aceste retrageri spirituale, așa cum sunt, nu sunt bune și nu fac bine, ar fi o greșeală. De aceea trebuie încurajată orice tânără fată să le urmeze și să profite de ele cât mai mult cu putință. Dar că există un mijloc de a face mai bine, acesta este lucrul de care trebuie să ne străduim a le convinge pe viitoarele soții, sincer doritoare de înaintarea lor spirituală.

Acest mijloc de a face mai bine și de a sorbi toată seva de har pe care o cuprind exercițiile spirituale este practicarea retragerii închise.

Binefacerea retragerii închise

Retragerea închisă! Ce bucurii și ce roade vor dobândi din ea tinerele fete care vor fi avut înțelepciunea de a-și rezerva o asemenea fericire! Dacă au priceperea de a înțelege ce comori ascunse vor descoperi acolo, atracția unui rezultat atât de rodnic pentru viitor va risipi cu ușurință obiecțiile care ar putea apărea. Obstacolul cel mai serios este teama de efort; cel

mai grav, pentru muncitoare, este lipsa de timp. Și totuși, cât valorează acesta? Nu găsesc ele întotdeauna mijlocul de a-și asigura vacanțe? Dacă grija pentru sănătate le procură câteva săptămâni de odihnă, dorința de sfințire le poate foarte bine aduce să consacre reculegerii trei zile pe care le vor găsi fără greutate, chiar în cazul în care patronul lor le-ar refuza un concediu, cu condiția să aibă curajul de a-i jertfi un „pod".

Dar cine va descoperi cuibul desfătător unde să se odihnească departe de lume? Aici răspunsul este ușor. Nicio dieceză nu este lipsită de case feminine de retrageri spirituale, unde cineva se poate închide departe de lume. Anumite ordine de călugărițe se devotează exclusiv acestei opere. Multe asociații de pietate, grupări diecezane de tineret feminin, au înțeles puterea formatoare a retragerilor închise. De aceea trebuie să se facă în jurul acestor opere felurite o publicitate discretă, dar activă, pentru ca nicio tânără fată de bunăvoință să nu ignore existența acestui mare mijloc de mântuire.

Când, condusă de Providență, copila evlavioasă va fi intrat în casa ospitalieră unde se va afla față în față cu Bunul Dumnezeu, să-și amintească dispozițiile pe care trebuie să le aducă pentru a-și asigura pe deplin rezultatul final. Mai întâi, să vină cu entuziasm, ca la cea mai frumoasă sărbătoare a vieții sale; apoi să se învăluie în smerenie, socotindu-se un nimic înaintea Creatorului său; în docilitate, dorind să asculte de cele mai mici atingeri ale harului; în abandon față de voința dumnezeiască; în sfârșit, să fie hotărâtă să se roage din toate puterile sale, cu perseverență, pentru a dobândi, ca o sărmană

cerșetoare, pomana bunurilor spirituale și a virtuților supranaturale.

Odată așezată în aceste dispoziții, cea care face retragerea spirituală se va ocupa să-și pregătească spovada. Nu va fi vorba aici de a formula, cum vai! poate s-a făcut în alte împrejurări, o acuzare grăbită, în care lipsește grija pentru precizie și — cine știe chiar? — aceea pentru sinceritate. În reculegerea deplină, sufletul, evitând totuși scrupulele, va întreprinde o cercetare loială a greșelilor sale și va avea curajul să le privească drept în față. Apoi, la picioarele Tabernacolului, va mistui lungi clipe regretându-le. Niciodată nu va stărui îndeajuns asupra acestei zdrobiri a inimii. Loviturile durerii supranaturale vor fi pentru el cel mai bun imbold spre dorința de sfințire: cu ajutorul confesorului său, va hotărî pentru viitor rezoluții energice, va prevedea măsurile ce trebuie luate pentru a fugi de prilejurile păcatului, practicile de urmat pentru a înainta în virtute. Să se țină bine minte acest principiu care nu suferă excepții: **„Întregul succes al unei retrageri spirituale depinde de succesul spovezii."**

Sufletului astfel curățit și cufundat în tăcerea acestor trei zile, întreruptă numai de destinderea recreațiilor, Dumnezeu îi va vorbi. Există suflete cărora El le-a spus lucruri mari în aceste ceasuri binecuvântate. Ieșind din somnul lor, ele s-au trezit arzător creștine, în stare să exercite în familia lor și în societate un apostolat rodnic, cu prețul tuturor jertfelor. Câte tinere fete bune, legănate ușor în iluziile mondene, ar ieși din toropeala lor și ar începe, spre binele tuturor, o viață interioară

intensă, dacă și-ar procura avantajul, fie și o singură dată în existența lor, al unei serioase retrageri închise.

CAPITOLUL V - Viața Socială

Trebuie să trăim pentru ceilalţi — Calităţile sufletului social — Învăţătoare? De ce nu? — Catehistă, cu siguranţă — Vizitatoare a săracilor — Participantă la operele de caritate — Apostol în familie — Profesionistă avizată — Acul harnic şi evlavios

Trebuie să trăim pentru ceilalți

Tânăra fată care se exercită în viața interioară simte în adâncul ei o dorință arzătoare de a exercita în jurul său o acțiune binefăcătoare. Ea se însuflețește când i se vorbește despre apostolat și se înrolează cu plăcere în opere.

Din nefericire, acelea care au înțeles astfel necesitatea influenței exterioare sunt rare: printre cele fără ocupație sunt prea multe care, rămânând în tribuna spectatorilor, unde își cheltuiesc talentele făcând paradă de avantajele lor personale, refuză să coboare în arenă, unde se luptă pentru bătălia religioasă și socială; printre muncitoare, prea puține știu să

desprindă din lupta pentru propria lor viață câteva dintre energiile lor în favoarea luptei pentru sufletul celorlalți.

Acelora care au înțeles importanța Vieții sociale, ca și acelora care, voit sau nu, o ignoră, le este adresat acest capitol: el ar voi să înzecească curajul celor dintâi și să-l trezească pe al celor din urmă. Căci, în dezordinea morală a epocii actuale, victoria nu va surâde catolicilor decât printr-o ridicare în masă a efectivelor lor.

Calitățile sufletului social

Înainte de a le arăta viitoarelor soții în ce fel se pot întrebuința în armata binelui, trebuie să li se spună de ce dispoziții trebuie să fie însuflețite pentru a se angaja în ea.

Prima este smerenia. În mediile mondene, care privesc zelul catolic din afară, se închipuie că acesta nu este decât fanfaronadă. Anumite ambiții, zvonul unor nefericite competiții contribuie la răspândirea acestei erori. Tânăra fată care intră în arenă să fie hotărâtă să șteargă prin abnegația sa această judecată falsă. Dacă, deci, se înscrie într-o operă, să nu fie pentru a apărea acolo, cu atât mai puțin pentru a deveni asistentă, consilieră, ba chiar președintă, ci pur și simplu pentru a face binele, fără galoane, din tot sufletul și din iubire de Dumnezeu. Există o mare deosebire între Învățătorul dumnezeiesc și conducătorii pământești: dacă cei din urmă măsoară plata după grad, Cel dintâi o proporționează după

efort. **„Dumnezeu le stă împotrivă celor mândri”**, acelora care caută nu slava Sa, ci panașul, **„El dă harul Său celor smeriți”**, sufletelor uitătoare de sine, care iubesc să rămână în rând și care n-ar consimți să iasă din el decât prin ascultare.

A doua dispoziție, fiică a celei dintâi, se numește spiritul de disciplină. Nenorocirea anumitor organizații vine din faptul că fiecare voiește să poruncească în ele. Nu ne putem închipui numărul oamenilor care se cred în chip special luminați de Cer pentru a-i călăuzi pe ceilalți și care voiesc să le impună voința lor. Francezul are inițiativă și pricepere. Dacă acest geniu personal se exercită în direcția voită de conducători, el este un auxiliar prețios; de îndată ce caută să încalce atribuțiile superioare, devine primejdios, căci îndată mănunchiul voințelor se slăbește și forța de ansamblu se micșorează. Tânăra fată care dorește să lucreze pentru bine va lua deci hotărârea de a merge în pas cu ceilalți, de a respecta obiceiurile consacrate de timp și de a se încrede în înțelepciunea altora. Numai mai târziu, când își va fi dovedit vrednicia, va fi arătat siguranța judecății sale și va fi dobândit experiență, va putea să-și pună cu folos în valoare ideile pentru mai marele bine al tuturor.

În fond, un suflet drept și sfânt de zelos, neavând altă ambiție decât aceea de a se face folositor, nu va simți nicio greutate în a se menține în aceste dispoziții indispensabile intrării sale în opere.

Învățătoare?

De ce nu?

Dintre toate devotamentele care o solicită, spre care se va îndrepta tânăra fată? Câmpul de activitate care pare, înaintea oricărui altul, să merite atenția ei este acela al școlii creștine. Nu este aici locul de a spune încă o dată motivele de imperioasă necesitate care îi presează pe catolici să deschidă cât mai multe școli libere pentru a lupta împotriva invadării ideilor și moravurilor păgâne. Or, obstacolul în calea noilor întemeieri este mai ales lipsa învățătoarelor. Este atât de greu să fie recrutate! Numai sufletele de elită pot primi cu inimă voioasă sarcina sublimă de a salva copilăria. Din nefericire, aceste suflete de elită sunt rare în raport cu imensele nevoi ale Franței. Le-ar trebui ajutoare.

Aici începe să se contureze rolul viitoarei soții, care voiește, prin tinerețea ei cheltuită cu evlavie, să atragă asupra căminului său de mâine cele mai îmbelșugate binecuvântări ale Cerului. Dacă este instruită, de ce nu ar consimți ea, timp de doi sau trei ani, ori chiar mai mult, să facă școală?

Ea are înaintea ei un răstimp destul de lung, care merge de la începutul celui de-al șaptesprezecelea an până la cele din urmă hotare ale celui de-al douăzecilea. Până atunci, foarte probabil, nu va fi vorba de căsătorie. Deși trebuie să se pregătească în fiecare zi pentru acest mare eveniment, totuși nu poate, asemenea surorii Ana, să stea lipită de fereastră pentru a vedea

dacă dulcele logodnic se ivește la orizont. Există alte mijloace de a-l aștepta și chiar de a-l chema: ea îi va pândi apropierea nu mai puțin bine de pe catedra unei învățătoare.

Să se cugete o clipă la serviciul pe care l-ar aduce tinerele fete instruite dacă ar avea la inimă să cinstească începuturile vieții lor personale asumând această funcție a instruirii, vitală pentru societatea creștină. Niciun paroh nu ar mai simți acele cumplite neliniști care l-au cuprins uneori în preajma începerii anului școlar: „Voi avea personal didactic? De unde mi-ar putea veni?" Aceste îngrijorări ar dispărea din ziua în care ar fi admis că una sau două dintre fostele eleve, posedând certificatul lor, ar asuma la rândul lor sarcina învățământului.

Evident, nu i s-ar cere fiecăreia dintre ele niciun angajament perpetuu. Ar fi un voluntariat de un an sau doi, mai mult dacă este cu putință. În timp ce frații lor pleacă la cazarmă să slujească Franței și rămân în tabere timpul pe care li-l impune legea, de ce tinerele fete nu ar lucra și ele cu aceeași vitejie la mântuirea patriei?

Această idee a „voluntariatului școlar feminin", la care s-a făcut deja aluzie în această carte, a fost lansată de mai multe ori în presa catolică. Spirite eminente ar voi să o vadă răspândindu-se, pentru că este de natură să asigure mântuirea multora dintre clasele noastre. Dar nu atât prin publicitate exterioară va fi făcută să placă, cât prin mijloacele intime ale persuasiunii. Îndrumătorii de conștiință vor ști să deschidă tinerelor fete, apte prin timpul lor liber și prin inteligența lor

pentru această misiune, orizonturi atrăgătoare asupra acestei opere admirabile și le vor aduce să i se consacre în mod liber. Părinții vor înțelege că, devotându-se copilăriei, fiica lor își va învăța de o mie de ori mai bine decât în viața mondenă datoriile de viitoare mamă și că, fără a recurge la etalarea balurilor și a serbărilor, se va face cunoscută și apreciată public. Viitoarea soție, la rândul ei, se va convinge că, înconjurată de copilașii care îi primesc lecțiile, va învăța deja să le vorbească alor săi și se va forma pentru a conduce acea școală în care sunt cerute atâtea talente, numită familie.

Catehistă, cu siguranță

Nu orice tânără fată, în ciuda bunei sale voințe, poate primi postul de învățătoare. Obligațiile familiale, lipsa aptitudinilor, împrejurările existenței se opun uneori realizării celor mai sănătoase dorințe. Totuși, acelea care nu se gândesc să urce în umilele catedre ale claselor noastre de copii ar greși dacă ar renunța la învățământ: oare nu ar trebui orice tânără fată să se străduiască a deveni catehistă?

Marea mizerie a ignoranței religioase cere, într-adevăr, această caritate universală. Printr-un efort comun, acelea care au fericirea de a-L cunoaște pe Dumnezeu să se cheltuiască pe sine împărțind în jurul lor comoara lor, și dea Cerul ca ele să poată ajunge la numărul imens al săracilor spirituali!

Ar fi de zugrăvit tablouri sinistre ale ravagiilor pricinuite de flagelul păgânismului modern. Școala oficială varsă în curentul social valuri de indivizi care, obișnuiți să se lipsească în întregime de ideea religioasă, nu simt nicidecum lipsa supranaturalului și socotesc normal să aștepte, drept scop al existenței lor, prăbușirea în groapa comună. Întreținuți în aceste simțăminte păgâne de presa neutră, acești oameni își armonizează moravurile cu gândurile: trăiesc în uniune liberă sau pur civilă, nu se gândesc să-și boteze copiii, cu atât mai puțin să-i învețe să se roage, nici să-i instruiască în religie! De aceea, plângerile bieților preoți, al căror zel se zbate în mijlocul unor populații fără Dumnezeu, sfâșie sufletul. Ei ar voi să pătrundă în cămine, să ajungă la copii pentru a-i învăța catehismul, a le administra botezul, a-i face să se împărtășească și, prin ei, în cele din urmă, să ajungă la părinți, pentru a-i căsători, a-i moraliza și a le deschide o mică poartă spre cer. Dar vor sucomba sub greutatea sarcinii, neputincioși să-i facă față.

Cine îi va ajuta? Tinere fete bogate, care, în liniștea voastră evlavioasă, poate nici nu bănuiți aceste abisuri de întuneric, mergeți să-i propuneți parohului parohiei voastre luminile voastre de catehiste. Tinere muncitoare, care trăiți într-un mediu de birou sau de atelier, în care constatați în fiecare zi ce obscurantism a zămislit în popor spiritul laic, alergați fără întârziere să le spuneți preoților voștri că sunteți dispuse să jertfiți în fiecare săptămână, pentru a-i lumina pe acești orbi,

câteva ceasuri din libertatea voastră, în timpul cărora veți preda catehismul.

Tinere fete de la țară, nu șovăiți să vă ocupați de copiii mici ai satului vostru, cărora, poate, nici familia, nici școala nu îi învață să-L cunoască și să-L iubească pe Dumnezeu. Vă va fi atât de ușor, în pacea naturii, să ridicați aceste suflete curate către Creatorul lor!

A scoate la iveală câțiva copilași de evanghelizat nu va fi decât treaba unei clipe. Există întotdeauna unii păstrați pentru bunăvoințe: vor fi fost descoperiți cu o zi înainte sau chiar în dimineața aceea, într-un cămin vizitat în treacăt de preot sau de vreo călugăriță infirmieră. Nu va mai fi vorba decât de a-i avea la ore fixe. De aceea va trebui ca acea catehistă să facă lecția atrăgătoare prin blândețea ei, prin buna ei dispoziție voioasă, prin bunătatea ei sinceră. Influenței blândeții i se va adăuga aceea a dulciurilor, care sunt, pe lângă copii, cea mai directă cale către inimă.

În curând, cei mici o vor iubi pe domnișoara lor. Vor alerga regulat, asemenea puilor la hrană, atrași de plăcerea de a petrece un ceas agreabil, mult mai mult decât de iubirea comorilor spirituale. Ce importanță are? Principalul nu era oare să-i facă statornici?

Aici tânăra catehistă va trebui să-și desfășoare talentele. Din prima zi va simți că a ști și a învăța pe alții sunt două lucruri. Va trebui să se întoarcă la Cursul ei superior de Religie, poate

părăsit, pentru a găsi acolo explicații clare și precise; va scormoni prin cărți pentru a descoperi comparații și istorisiri. Deja, fără să o fi căutat, va dobândi prima ei răsplată, aceea de a se instrui ea însăși, de a-L cunoaște mai bine pe Dumnezeu, de a-L iubi mai bine. Va încerca prin experiență adevărul acestui cuvânt: **„Cu cât se dă mai mult din Dumnezeu celorlalți, cu atât se păstrează mai mult pentru sine însuși."**

Acestui rezultat neașteptat, dar deja atât de prețios, i se va adăuga curând acela care era căutat și voit. Copilașii vor începe să înțeleagă! Se vor ruga, vor dori să se împărtășească. Ce bucurie pentru amabila institutoare să asiste la sărbătorile protejatului ei! Să se afle acolo alături de părinții emoționați, care nu au gustat niciodată atâta fericire! Într-o parohie populară, o fată smerită își consacra răgazurile existenței sale laborioase acestui apostolat. Când, la patronajul de joi, preotul care îl prezida îi întreba pe copii, aceeași mică ceată se încăpățâna să recite. Își știa lecțiile fără șovăire și stătea în frunte la biserică. Nu era alcătuită din băieții cel mai puțin zdrențăroși, nici din cei mai bine spălați; familiile lor nu figurau printre cele mai bune ale cartierului, dar n-ar fi trebuit, nici pe lângă fii, nici pe lângă părinți, să se vorbească de rău despre Domnișoara. Astfel, fără zgomot, se făcea, în locuința smerită a acestei persoane devotate, un bine incalculabil.

Vai! Ea avea puține imitatoare... totuși, în marele oraș în care locuia, erau mii de tinere fete creștine...

Vizitatoare a săracilor

Evanghelizarea copilului ignorant o va aduce în chip firesc pe catehista devotată să se ocupe de părinți. Dacă voiește să-și ducă până la capăt buna lucrare, va trebui în mod necesar să intre în relații cu familiile, cu prilejul celor mai felurite împrejurări: de pildă, cu ocazia unei prime împărtășanii, a unei boli, a unui deces, ea va veni să aducă ajutoare sau mângâieri. Atât de adevărat este că milostenia spirituală și milostenia trupească își dau neîncetat mâna.

Din această vizitare a săracilor, tânăra fată va trage învățături folositoare. Va învăța ce este mizeria. Nu va mai avea despre ea doar o idee, ci o vedere care o va ajuta să-și deschidă inima și punga. Binefacerile acestei urcări în cocioabe vor fi pentru ea neprețuite.

Dar frecventarea celor nenorociți, atât de binefăcătoare în sine, prezintă numeroase dificultăți pentru tânăra fată. Ea nu poate, într-adevăr, pătrunde pretutindeni, fiindcă prea adesea riscă să întâlnească oameni lipsiți de delicatețe sau chiar personaje grosolane care i-ar pricinui multiple neplăceri acestei copile fără apărare. Anumite cartiere, anumite case, îi sunt inaccesibile. Pe cât de mult, la țară, unde fiecare își cunoaște lumea, binefăcătoarea amabilă poate merge fără teamă să-și vadă oamenii cumsecade, pe atât, la oraș, trebuie să fie circumspectă.

Există un mijloc de a evita primejdiile. Cel mai practic dintre toate este, cu siguranță, de a le însoți în această vizitare a săracilor pe călugărițele care, prin vocație, sunt însărcinate cu ea. În multe dintre parohiile noastre rurale, surori infirmiere sunt însărcinate să-i îngrijească la domiciliu pe bolnavi și să ducă ajutoare bătrânilor și săracilor. În aglomerațiile noastre urbane, anumite comunități se devotează acestui apostolat admirabil: aici Doamnele Auxiliatoare, acolo Micile Surori ale Adormirii, în altă parte Fiicele Carității; pretutindeni cornetul și-a dat misiunea de a înfrunta lepădăturile și de a merge să-i caute pe paturile lor de suferință, pentru a-i îngriji și a-i ajuta, pe membrii suferinzi ai lui Isus Hristos.

Aceste călugărițe caută auxiliare. Ele primesc cu grabă tinerele fete care voiesc să vină să le dea o mână de ajutor. Însoțită de tânăra sa ajutoare, mica Soră urcă etajele negre și întortocheate. Cele două vizitatoare pătrund în locuința unde mirosul înecăcios le ia de gât. Pe un pat, o bătrână neputincioasă așteaptă moartea de luni de zile. Îndată se pun pe lucru: se aerisește, se mătură, se face ordine; bolnava este curățată, patul refăcut. Cu ce îndemânare și ce blândețe sunt împlinite aceste lucrări gospodărești! Apoi, când munca este terminată, paralitica întărită, îngerii ei se retrag cu un voios: „La revedere, pe mâine!"

Această scenă se repetă în fiecare zi de mii de ori, cu nuanțele cele mai felurite. Uneori este o tânără femeie roasă de tuberculoză, o nenorocită tânără fată care se mistuie încet, un muncitor doborât de surmenaj, o familie numeroasă căreia

mama suferindă nu-i mai poate ajunge spre îngrijire... Pretutindeni același zel ușurează trupurile și cucerește sufletele, căci punerea în ordine a camerei și îngrijirea infirmilor nu merg fără cuvinte plăcute, sfaturi bune, mici predici delicate. Câte suflete împietrite ca gheața s-au topit la focul acestei caritați! Câți muncitori anticlericali, cu mintea înverșunată împotriva „popilor", au devenit, din lupi turbați, mielușei ai Bunului Dumnezeu, la atingerea acestor blânde păstorițe! Totuși, nu asistații câștigă cel mai mult din această slujire a caritații, ci asistentele. Tânăra fată devotată, pe care aceste smerite servicii nu au dezgustat-o, ci care a stăruit urmând călugărița, a descoperit, de la înălțimea etajelor cinci sau șase pe care le urca, asupra lumii, asupra vieții, asupra deșertăciunii tuturor lucrurilor, orizonturi pe care nu le bănuise niciodată. Ea coboară ca de pe un Tabor, serioasă și transformată. Uneori se întreabă de ce n-ar lua și ea cornetul și n-ar deveni mică Soră, pentru a continua mereu această aspră și apostolică meserie? În orice caz, dacă nu simte vocația religioasă, ea păstrează din acest contact cu mizeria asemenea convingeri despre caritatea creștină și despre rolul social, încât va fi capabilă mai târziu să-și crească copiii nu ca egoiști și iubitori de plăceri, ci ca apostoli și suflete devotate până la jertfă.

Participantă la operele caritabile

Nu toate pot fi dintre aceste privilegiate. Există acelea pentru care sănătatea, familia, constituția fizică sau morală sunt un

obstacol în calea exercitării vizitei la domiciliu. Totuși, să nu neglijeze a-și lua partea lor la lecțiile carității. Se vor putea înscrie într-o operă de asistență, dispensar sau creșă, unde vor avea bucuria, sub o altă formă, de a ușura mizeriile.

Astăzi aceste opere sunt numeroase și răspund unor nevoi multiple. Mai ales în mediile muncitorești, ele aduc un ajutor prețios familiilor. Astfel, de pildă, în fiecare dimineață, mergând la muncă, mama își duce la leagănul de copii pruncul, care este primit acolo de doamne și domnișoare devotate. În timp ce mama își câștigă pâinea, copilul este așezat într-un leagăn moale, asistat de cele de-a doua mame ale sale. O tânără fată povestea că, în ciuda numeroaselor exigențe mondene care îi absorbeau după-amiezile și serile, nu lipsise, vreme de luni îndelungate, să-și petreacă dimineții la creșă. Acolo îmbăia, pudra, înfășa și culca aceste scumpe ființe mici, de care se atașa ca de imaginea profetică a propriilor săi copii. Acum, devenită mamă, ea binecuvântează această fericită ucenicie care i-a fost dat să o facă în îngrijirile ce însoțesc maternitatea.

Nu se poate nega influența formatoare a acestor diferite exerciții ale carității. Cu greu ne putem închipui că o tânără fată s-ar putea simți pregătită pentru starea de soție, dacă nu a căutat, uitându-se pe sine, să se adapteze slujirii aproapelui, care va fi, la urma urmei, unica întrebuințare a vieții sale gospodărești.

Apostol în familie

Din fericire, Bunul Dumnezeu, grijuliu să formeze în tinerele fete creștine femei la înălțimea misiunii lor, adesea nu le lasă osteneala de a cerceta cărei opere vor trebui să se consacre, fiindcă le prezintă una care, înaintea tuturor celorlalte, trebuie să le acapareze zelul și buna voință: propria lor familie.

Adesea, într-adevăr, însuși căminul părintesc este un câmp de acțiune gata găsit pentru exercitarea apostolatului. Frații și surorile sunt numeroși? Fiicele cele mai mari au ca primă datorie să vină în ajutorul mamei lor pentru îngrijirea și supravegherea celor mici. Nicio creșă, niciun dispensar, nicio vizită la domiciliu nu prețuiește cât acest devotament atât de firesc și atât de binefăcător. Apoi, la momentul cuvenit, sora cea mare se va transforma într-o catehistă zeloasă, doritoare să-și vadă elevii strălucind în primul rând al copiilor parohiei. În sfârșit, ea va fi, la rândul ei, și învățătoare, căci va începe instruirea începătorilor și, mai târziu, când aceștia vor merge la școală, le va supraveghea lucrările.

Uneori, din nefericire, nu alături de mama sa, ci în locul ei, fiindcă Bunul Dumnezeu a chemat-o la Sine, cea mai mare dintre copii își va exercita rolul de a doua mamă. Atunci va trebui să adune toate calitățile de înțelepciune și de abnegație de care va fi în stare pentru a-și împlini dificila misiune. Ea va fi însărcinată cu cele mai grele responsabilități, pe care le va primi ca fiind așezate pe umerii ei de voința dumnezeiască, și

se va strădui să-i îndrume, cu cât mai multă virtute cu putință, pe frații și surorile sale mai mici pe calea binelui. Poate că grija care i-a revenit pentru căminul părintesc îi va interzice să întemeieze unul și o va sili să rămână în atât de respectabila corporație a fetelor bătrâne din datorie? Puțin importă. Ceea ce este necesar aici pe pământ nu este a fi căsătorit sau celibatar, ci a împlini lucrarea pentru care Dumnezeu ne-a rânduit.

Profesionistă chibzuită

Familia nu cere numai să ne devotăm pentru a-i da ajutoare morale și spirituale; când nu are resurse în rezervă, ea cere de asemenea ca membrii ei ajunși la vârsta muncii să-i aducă pâine. La țară, tânăra fată are aproape întotdeauna fericirea de a găsi chiar la părinții ei întrebuințarea activității sale. Ea colaborează la întreprinderea agricolă, aducându-și acolo larga contribuție de eforturi, fără a fi obligată să meargă să-și câștige viața la alții. Fericite acele lucrătoare rurale care înțeleg cât de privilegiată este situația lor! Dar la oraș, pentru a-și găsi mijloacele de existență, anumite tinere fete au trebuit, încă din anii lor tineri, să intre ca ucenice sau să se pregătească pentru cariera de angajată, cucerind vreo diplomă.

Oricare ar fi ocupația ei, tânăra muncitoare de la oraș sau de la sat, dacă are grija de a-și exercita pe deplin rolul familial și social, se va preocupa de interesele profesiei sale. Ea va fi puternic sprijinită în urmărirea acestui scop foarte lăudabil de

ajutorul tovarășelor sale, care îl urmăresc și ele. Într-adevăr, vremea a trecut, din fericire, când se ridica la rang de dogmă de neatins această erezie: **„că lucrătorul este un izolat, redus, pentru a se apăra, la a recurge numai la mijloacele sale personale."** Astăzi, când s-a înțeles necesitatea de a aduna forțele risipite în vederea unor colaborări rodnice, tânăra fată care trăiește din munca sa ar săvârși o funestă eroare dacă ar rămâne în afara organizațiilor care se oferă să o apere.

Dar aici să privească bine, înainte de a face primul pas, pe ce teren își va pune piciorul. Din toate părțile i se oferă servicii: sindicatele revoluționare se înverșunează să-i surprindă buna-credință. Câteva excelente și evlavioase membre ale congregației, angajate într-un mare magazin, îi aduseră la cunoștință într-o frumoasă duminică dimineață parohului lor că o doamnă foarte cumsecade, angajată ca și ele, le demonstrase urgența presantă de a se sindicaliza. Astfel, nu șovăiseră să-i dea adeziunea lor. Venerabilul preot voi să le vadă biletul: tocmai se afiliaseră la o Federație socialistă antireligioasă!

Înainte de a intra într-o grupare profesională, tânăra fată să se asigure că mișcarea din care va face parte este prezidată de catolici și condusă după principiile creștine. În prezent, mulțumită lui Dumnezeu, posedăm organizații de acest fel, desăvârșite din toate punctele de vedere și a căror vitalitate se afirmă zi de zi. Tinerele fete obligate să-și câștige traiul să nu șovăie să îngroașe armata deja numeroasă a lucrătorilor și lucrătoarelor care voiesc, susținând ordinea publică, să-și

îmbunătățească profesia și să ocrotească viitorul și prosperitatea familiei lor. Ele vor atinge astfel un dublu scop: vor obține pentru ele însele prețioase avantaje materiale și morale; apoi vor exercita o reală acțiune socială, contribuind la reașezarea țării lor pe adevăratele ei baze economice și religioase.

Ac harnic și evlavios

Sindicalizată sau nu, muncitoare sau liberă, viitoarea soție nu trebuie să uite niciodată că, alături de operele caritabile și sociale, pentru a contribui puternic la slăvirea lui Dumnezeu, ea posedă acul său.

Acul este pentru femeie ceea ce pana este pentru scriitor. Prin mijlocirea lui, tânăra fată poate trasa poeme adesea încântătoare. Acul pictează, acul sculptează, acul construiește. Broderiile de aur, dantelele minunate care atârnă înaintea altarului, care alcătuiesc albele sau rochetele, camailurile vesele, cotele elegante sunt opera lui. Fără ac, ce ar fi măreția cultului, strălucirea podoabelor, frumusețea ornamentelor sacerdotale? Sexul feminin, căruia i-a fost încredințat acul, contribuie prin el să cânte cu putere, în societatea creștină, laudele Celui Preaînalt.

De aceea cu greu poate fi înțeleasă o tânără fată care nu consacră câteva clipe în fiecare zi slăvirii lui Dumnezeu prin acul său. A lucra pentru biserici este, într-adevăr, în ochii unei

copile evlavioase, cea mai mare onoare și cea mai delicată plăcere.

Dar dacă acul știe să-L îmbrace pe Domnul nostru în persoana slujitorilor Săi, el este încă chemat să-L acopere cu haine calde în persoana săracilor. De aceea orice viitoare soție trebuie să țină să facă o parte pentru cei nenorociți în lucrările sale. După cum spune Evanghelia, Isus Hristos Însuși, sărac și gol, este Cel care cere această caritate. Ce tânără fată ar refuza să toarcă și să coasă pentru El? În mijlocul miilor de griji ale vieții zilnice, copila creștină nu pierde niciodată din vedere acest ajutor ce trebuie dat Bunului Învățător. Ea poartă mereu în poșetă lucrul pe care l-a început. Are un minut, în timpul unei vizite la o prietenă, în sala de așteptare a medicului, în tramvai, în tren, la metrou, păzind turma în pajiște, își ia dantela sau lucrul de tricotat și, cu degetele ei sprintene, mai adaugă câteva puncte. Acasă păstrează în rezervă, pentru clipele sale libere, lucrări mai însemnate. Astfel nu încetează să-I repete lui Dumnezeu, în mijlocul multiplelor ei ocupații, că gândul ei se întoarce la El, Singurul care face roditoare și meritorii faptele bune.

PARTEA A TREIA
LOGODNICA

CAPITOLUL ÎNTÂI
Noțiunea feminină a Iubirii

CAPITOLUL II
Inițierea matrimonială

CAPITOLUL III
Alegerea partidei

Logodnica

Ceasul solemn și grav mai presus de toate, în viața unei tinere fete, a sunat.

Părinții ei au primit pentru ea o cerere în căsătorie. După ce, la rândul lor, au căutat să se informeze pentru a-și putea documenta copila asupra pretendentului, au judecat că partida oferea garanții suficiente pentru a fi propusă examinării celei interesate.

Într-o ședință familială intimă, întotdeauna memorabilă în viața unei viitoare soții, tatăl și mama au supus tinerei fete proiectul de unire pe care erau însărcinați să i-l prezinte.

În acel moment, biata copilă s-a înroșit și s-a tulburat. Poate că impresia a fost atât de vie, încât a început să plângă!

O cumplită neliniște, într-adevăr, îi cuprinde spiritul.

Ea știe că este făcută pentru viața conjugală și pentru maternitate. Ea aspiră din toată inima, de atât de multă vreme, să-și împlinească în societatea creștină rolul ei măreț!

Dar pentru a intra în această funcție sublimă, trebuie să se dăruiască trup și suflet și să-și înstrăineze pentru totdeauna libertatea. Va trebui să rostească un fiat (fie) foarte voit, este adevărat, dar care de acum înainte o va înlănțui.

Lanțuri fericite — o! da, de o mie de ori fericite! — dacă soțul pe care ea îl va primi va ști să-și înțeleagă datoria și să o practice creștinește până în amănuntele cele mai intime ale vieții conjugale. Dar dacă el ar fi necredincios legilor dumnezeiești? Dacă nu este condus către ea de dorința exclusivă de a întemeia un cămin creștin? Dacă firea lui, gusturile lui, trecutul lui nu garantează în chip desăvârșit viitorul?

Atâtea întrebări vin să-și ridice semnul de întrebare în gândirea tinerei fete. Ea, ieri foarte hotărâtă pentru căsătorie, nu mai știe, odată pusă în fața unei realități concrete, dacă trebuie să accepte sau să refuze. Atunci cere părinților săi o săptămână sau două pentru a cugeta și pentru a se ruga.

Să se roage, o va face, și cu ardoare.

Să cugete, va putea, și uneori foarte serios. Dar, de cele mai multe ori, nu va ști să se pună în fața adevăratelor considerații care ar trebui să-i conducă judecata. Într-adevăr, adesea ea nu posedă, pentru a găsi răspunsul la dificila problemă care se ridică, elementele soluției.

Poate că nimeni nu s-a gândit să i le dea. Probabil s-a temut cineva să nu o uimească. S-a crezut că nu era folositor să-i tulbure liniștea. Astfel, ea nu cunoaște despre căsătorie și despre Iubire decât privirile superficiale, banalitățile și frivolitățile care circulă prin lume.

Când va aduce, peste câtva timp, da-ul sau nu-ul său, va fi rostit o judecată pentru care este de temut că nu a fost competentă.

Capitolele care urmează au drept scop să dea tinerei fete, în vederea deciziei neliniștitoare, luminile care îi vor lumina spiritul, flacăra care îi va încălzi inima. În aceste pagini, pe care viitoarea soție le va citi cu nesaț, s-ar voi atât de mult să i se lumineze lăuntrul, încât să fie în stare, la ceasul logodnei, să rostească o acceptare care să prevestească dintr-odată toate fericirile pentru zilele ireversibile și definitive de după consimțământul matrimonial.

CAPITOLUL ÎNTÂI - NOȚIUNEA FEMININĂ A IUBIRII

Bucuria de a iubi — Ce este iubirea? — Iluziile care trebuie risipite — Noblețea îndatoririlor conjugale — Ele au ca scop copilul — Ele dau bucuria de a fi mamă — Și totuși, lumea le înjosește... — Înjosirea supremă: divorțul — Divorțul apasă asupra femeii — Divorțata, epavă pe mare

Bucuria de a iubi

Tânăra fată care ajunge la ceasul logodnei simte o bucurie revărsată la gândul că, în sfârșit, îi va fi îngăduit să iubească. Ea își va realiza visul, legându-se prin legăturile indestructibile ale afecțiunii conjugale de un soț pe care și-l închipuie înzestrat cu toate farmecurile. Dar dacă o întrebați în ce constă exact această iubire, ce rațiuni o justifică, ce mari datorii impune, ea este, de cele mai multe ori, silită să-și mărturisească neștiința.

Totuși, Căsătoria, făcând-o să intre într-o nouă stare plină de responsabilitate, va marca clipa cea mai gravă a existenței sale. Este deci de o necesitate deplină ca viitoarea soție, după ce a cugetat matur asupra obligațiilor care într-o zi i se vor impune, să-și fi format în sine însăși convingerile care o vor conduce în momentul atât de important al alegerii. Iată de ce, chiar înainte de a inaugura viața sa de logodnică, tânăra fată are nevoie să învețe ceea ce trebuie să știe și să gândească despre Iubire.

Ce este iubirea?

Noțiunea iubirii, așa cum orice logodnică de mâine trebuie să o cunoască, a fost expusă în *Viitorii Soți*. Recurgând la aceste pagini, tânăra fată va învăța mai întâi în ce constă ea: **„este un sentiment delicat și profund care îl leagă pe bărbat de soția sa și pe soție de bărbatul ei, în scopul de a constitui o familie și de a crește copiii."** Ea va vedea apoi că îi va fi dat să cânte de-a lungul întregii sale vieți conjugale poemul desfătător al iubirii, în măsura în care afecțiunea mutuală a soților va împlini anumite condiții indispensabile fericirii, care se numesc sfințenia, indisolubilitatea și fecunditatea iubirii.

Aceste mari idei o vor însufleți pe tânăra cititoare, a cărei inimă se va revărsa de recunoștință față de Dumnezeul care, creând ființa omenească, i-a dat puteri atât de dulci de a iubi. Totodată, ea va fi întrezărit, asupra noilor regiuni în care este chemată să pătrundă curând, orizonturi vaste pe care nu le

contemplase niciodată. Astfel, înaintând sprintenă și voioasă către acest scop final al vieții, fericirea cerească, ce se conturează acolo, departe, va merge începând să intoneze din tot sufletul minunatul „poem al iubirii".

Iluziile ce trebuie risipite

Totuși, odată citite aceste pagini și cunoscute adevărurile pe care le cuprind, tânăra fată nu are încă despre iubire toate învățăturile care îi sunt necesare. Trebuie acum să se păzească de erorile la care, în aceste chestiuni delicate, firea ei fragilă este atât de ușor supusă.

Într-adevăr, sufletul feminin este expus unor cumplite înșelări când voiește să-și creeze convingeri personale despre iubire. Aceste iluzii țin mai ales de constituția psihologică a femeii, a cărei caracteristică este, după cum s-a spus adesea în cursul acestui volum, excesiva impresionabilitate și fecunditatea imaginativă. Aprecierile pe care tânăra fată le-a prins din zbor, romanele pe care a greșit citindu-le, anumite împrejurări ale vieții în care a fost amestecată au oferit sentimentalității sale materiale pe care creierul le pune îndată în joc pentru a zidi castele în Spania, în care este ispitită să întronizeze Iubirea.

Ea își închipuie repede că a iubi înseamnă a intra într-o lume superioară, unde domnește fără apus bucuria desăvârșită, a deveni scutită de toate relele, a gusta o fericire fără amestec. Această beatitudine nu pare să comporte nicio povară, să

impună nicio constrângere. Ea este cu totul eterată, astrală, cum s-ar spune într-un anumit limbaj modern, și cu desăvârșire dezîncarnată.

Tânăra fată, pierdută în visul ei, nu mai consimte de atunci să întrevadă nimic trupesc în viața conjugală. A fi asistată în existență de o inimă profund devotată, a domni ca stăpână în cămin, a scăpa de supravegherea mamei și de supunerile tinereții sale, a părăsi un rang subaltern pentru a lua un loc de frunte în cursul relațiilor sociale, iată ceea ce, de cele mai multe ori, îi surâde în mod exclusiv în căsătorie. Astfel, ochii ei, fiind orbiți de sclipirea geamului, nu mai zăresc nimic din interiorul casei. Absorbită de împrejurimile unirii matrimoniale, viitoarea soție pierde din vedere ceea ce ar trebui mai presus de toate să-i lege inima și să-i preocupe spiritul: ideea copiilor ce vor veni și a condițiilor ce trebuie primite pentru a le procura apariția.

În felul acesta se creează în minte, pe tema iubirii, un roman intim, pe care se ambiționează să-l realizeze, roman scăpat de tot ceea ce este pozitiv în viața conjugală și de obligațiile ei.

Imaginația, arhitectă arzătoare a castelului de basm, este ajutată în lucrarea ei iluzorie de epurare a noțiunii de iubire de excesiva delicatețe a inimii feminine, căreia îi displace ceea ce nu i se pare eliberat de orice aparență grosolană și comună. Odinioară, când, la ceasul cuvenit, a trebuit să i se descopere tinerei fete tainele curăției, mama ei i-a arătat bine, în termeni potriviți nevoilor acelei epoci, rolul pe care trebuie să-l aibă

soțul în procrearea copiilor și cooperarea afectuoasă pe care soția este ținută să o aducă marelui act al generației. Dar acestor adevăruri nu li s-a dat importanță: tânăra fată s-a străduit îndată să-și întoarcă spiritul de la ele, mai întâi de teamă să nu-L jignească pe Dumnezeu cedând unui gând rău, iar acesta era un motiv foarte vrednic de laudă; apoi din dezgust firesc față de ceea ce i se părea că înjosește iubirea: ea prefera să-i contemple aspectul poetic, să spunem cuvântul, romanesc, mai degrabă decât să-și târască privirile asupra laturii practice a vieții conjugale, care i se părea prea pământească.

Că aceste iluzii au avut puține inconveniente în primii ani ai vieții de tânără fată, ba chiar că au prezentat avantaje, este cu neputință de negat. Ele au slujit drept aripi sufletului copilei curate, care, purtată de imaginația sa naivă, zbura pe deasupra apelor mlăștinoase ale lumii, atingându-le ușor fără a le atinge. În ajunul logodnei, trebuie risipit mirajul, fiindcă el nu corespunde realităților cărora noua soție va trebui să le facă față, ea neavând să trăiască din vis, ci să împlinească datorii precise. De aceea, ce pagubă rezultă pentru anumite tinere femei din greșeala de a le fi întreținut uneori într-o falsă noțiune a iubirii sau din neglijența cu care au fost informate asupra exigențelor stării lor de mâine. Iluzia lor beată le rezerva lor însele dureroase surprize, soțului lor grave decepții, unirii lor stinghereală și discordie. În seara căsătoriei lor, spre imensa lor uimire, s-au crezut aruncate într-o cursă împotriva demnității și virtuții lor. Această primă impresie rămâne

aproape de neșters. Se poate cita în această privință, între alte o mie de exemple, istoria acelei tinere soții care, la întoarcerea din călătoria de nuntă, vine să se arunce plângând în brațele mamei sale, declarând că nu poate consimți la ceea ce soțul ei îndrăznește să-i propună ca o datorie! Mustările materne nu liniștesc cu totul acest suflet umilit și, dacă ajunge în cele din urmă să nu refuze orice cooperare la lucrarea familială, de vreme ce a avut copii, rea ei voință a făcut întotdeauna să sufere înțelegerea din cămin.

Cum se face că iluzia poate opune o atât de mare forță de rezistență adevărului? Fiindcă ea se găsește aproape întotdeauna susținută de mândrie. Înșelându-se asupra valorii datoriilor conjugale, tânăra fată ajunge să se amăgească asupra propriei sale naturi: cu ușurință se ridică semeață pe scara ființelor și se crede părtașă la condiția îngerească, scutită de smeririle trupești. Această înnobilare măgulește atât de mult amorul-propriu, încât imprimă în acest suflet feminin, atât de puternic impresionabil, un fel de caracter de neșters. Se explică de aici unele dintre aceste încăpățânări de nebiruit, pe care nicio rațiune bună nu este în stare să le reducă și care sunt, de-a lungul unei vieți conjugale, totuși din toate punctele de vedere destinată fericirii, un chin crud, atât pentru soț, cât și pentru soție.

Dându-i tinerei fete, încă de la apropierea vârstei logodnei, convingeri serioase asupra adevăratei sale misiuni conjugale, se va sufla cu putere asupra acestor funeste iluzii pentru a le risipi ca pe un fum.

Noblețea datoriilor conjugale

Adevărul pe care trebuie să-l înțeleagă viitoarea soție este acesta: condițiile pe care Dumnezeu i le impune, în unirea matrimonială, pentru dezvoltarea și prelungirea familiei, pentru venirea copiilor, nu pot fi și nu sunt o umilire, cu atât mai puțin o decădere, ci, dimpotrivă, un izvor de merite și de măreție, dacă sunt primite creștinește și păzite după legile stabilite de Creator pentru generația omenească.

Când va fi înțeles tot ceea ce propoziția abia enunțată cuprinde ca idei binefăcătoare și eliberatoare, tânăra fată va avea despre iubirea adevărată noțiunea desăvârșită și va putea privi căsătoria ca pe un izvor de bucurii adânci și neîncetat reînnoite.

Mai întâi, este evident că acele condiții fiziologice impuse de Dumnezeu soției în cooperarea pe care o aduce marelui act al generației nu constituie în niciun fel o decădere, cu atât mai puțin o umilire.

Cum ar putea fi altfel? Din moment ce Dumnezeu poruncește, datoria împlinită la porunca Sa nu îmbracă oare îndată ceva din însăși Maiestatea Celui care a impus-o? Dumnezeu nu lucrează niciodată cu ușurință. Ceea ce face este rânduit după planurile unei înțelepciuni veșnice căreia nimic nu-i scapă și care nu greșește niciodată. Evident, dacă ar fi voit, Creatorul ar fi putut, prin excepție, să înzestreze omenirea, în reproducerea ei, cu prerogative extraordinare,

făcând-o să atingă într-un fel Îngerii. Dar ordinea generală a lumii cerea un cu totul alt procedeu. Deoarece planul dumnezeiesc hotărâse ca o creatură a lumii materiale să fie așezată în legătură între spiritele pure și ființele lipsite de cunoaștere, incapabile să exprime slava lui Dumnezeu, care presupune o **„laudă inteligentă"**, cum spune Sfântul Augustin, trebuia ca omul să participe la natura animală prin trupul său și la natura îngerească prin sufletul său spiritual. Iată de ce ființa omenească poartă, asemenea animalului, organe generatoare, de care trebuie să se folosească fără ca totuși să fie adusă nici cea mai mică atingere la ceea ce, de comun acord, teologii numesc curăția îngerească.

De atunci, ce este tulburător și dezonorant în exercitarea datoriilor conjugale, de vreme ce ele îi procură creștinului care le practică așa cum voiește Dumnezeu meritul unui act virtuos?

Ah! desigur, acela care disprețuiește regula dumnezeiască și care, în exercitarea facultăților sale generatoare, iese din datoria matrimonială **„viciind actul naturii... și dorind să satisfacă voluptatea fără nicio povară"** (*Enciclica Casti Connubii*), fugind de scopul vrednic de laudă căruia ea trebuie să-i slujească, acela, departe de a se ridica deasupra domeniului animalității, se degradează și coboară, prin păcatul său de moarte, mai jos decât dobitocul: atunci folosirea puterii generatoare devine umilire și decădere. **„De aceea nu trebuie să ne mirăm văzând Sfintele Scripturi mărturisind că Maiestatea dumnezeiască detestă în cel mai înalt grad**

această fărădelege abominabilă și că uneori a pedepsit-o cu moartea, după cum amintește Sfântul Augustin: «Chiar și cu femeia legitimă, actul conjugal devine neîngăduit și rușinos de îndată ce conceperea copilului este evitată. Aceasta făcea Onan, fiul lui Iuda, pentru care Dumnezeu l-a dat morții.»" (*Ibidem*.)

Dar sufletul creștin care supune exercitarea desfătărilor trupești legilor datoriei și urmărește scopul voit de Dumnezeu, care este de a lega cerul de pământ, procurând alți oameni lumii și noi aleși Paradisului, acest suflet împlinește acte pline de noblețe și de măreție.

Iată de ce, în ajunul alegerii viitorului ei soț, tânăra fată trebuie să salute dinainte, în acest cooperator la exercitarea drepturilor matrimoniale, pe colaboratorul cel mai prețios al mântuirii sale, fiindcă ea este chemată să ajungă la ea pe dulcile cărări ale Iubirii.

Ele au drept scop copilul!

Un alt colaborator, nu mai puțin prețios, nu mai puțin puternic, al acestei înaintări a sufletului soției către cer este copilul. El va fi un asemenea izvor de suferințe, de munci și de apostolat, încât va deveni pentru părinții săi adevărata cunună de slavă.

De atunci, cum ar putea viitoarea soție să se teamă, ca de ceva inferior demnității sale, de exercitarea unui act ale cărui roade

au pentru cinstea ei temporală și veșnică o asemenea importanță? Există, în filosofie, un principiu care se exprimă astfel: **„Demnitatea facultăților se măsoară după actele lor; aceea a actelor, după obiectul lor."** După acest enunț, se înțelege ce măreție îmbracă facultatea generatoare din moment ce, exercitându-se în căsătoria legitimă, nu pierde din vedere obiectul său, care este căutarea și respectarea copilului.

Dintr-odată, tânăra cititoare a acestor rânduri înțelege cât au decăzut de la datorie acele femei care caută plăcerea fugind de poverile maternității, sau acelea care au suportat aceste poveri materne în afara căsătoriei creștine.

Cele dintâi, care, neascultând, au înlăturat copilul, element sfințitor al facultăților generatoare, s-au înjosit înaintea lui Dumnezeu prin păcat de moarte, înaintea oamenilor prin micșorarea valorii lor sociale și familiale. Cele de pe urmă, printr-un alt fel de neascultare, excluzându-și odrasla dintr-un cămin regulat, singurul mediu socotit de Dumnezeu capabil să formeze sufletul omenesc în virtuți, au atras asupra lor mânia dumnezeiască și disprețul concetățenilor lor.

Dar, dimpotrivă, tot dintr-odată, viitoarea logodnică înțelege ce înălțări săvârșesc, înaintea ochilor lui Dumnezeu ca și înaintea celor ai societății, soții care, în viața lor conjugală, pun la locul ei adevărat căutarea copilului. Această iubire bine înțeleasă este întregul pivot al existenței matrimoniale.

Ele dau bucuria de a fi Mamă!

Dacă copilul ce va veni este pentru soți moderatorul puternic și plin de demnitate al exercitării drepturilor matrimoniale, gândul la el exercită o influență mai adâncă și mai nobilă încă asupra spiritului femeii decât asupra celui al soțului.

Pentru tânărul soț care tocmai și-a întemeiat căminul, descendența viitoare apare ca izvorul muncilor și al devotamentului zilnic, precum și ca liantul care va lega în fiecare zi mai puternic sufletul părinților.

Tânăra soție întrevede aceleași urmări; dar, pe lângă responsabilitățile relativ îndepărtate, care îi sunt comune ei și soțului ei, ea întrezărește pentru sine responsabilități foarte apropiate, care o impresionează și îi dau de gândit. Ea știe că exercitarea datoriilor sale conjugale îi va crea, poate chiar de mâine, sarcina maternității, cu fericirile ei, este adevărat, dar și cu jertfele ei. A purta copilul, a-l aduce pe lume, a-l hrăni, a sta lângă el într-o pază vigilentă și neîncetată vreme de mai mulți ani, iată misiunea pe care este ținută să o aibă în vedere când accede la bucuriile matrimoniale.

Nu este oare o anumită măreție și multă generozitate în a primi de bunăvoie împlinirea unui act care comportă pentru ea atâtea urmări grave? Nu știe ea, așa cum i se învață de atâta vreme, că toată slava ei stă în maternitate și, de asemenea, toată valoarea ei? Luând mijlocul rânduit de Providență pentru a atinge acest scop, ea intră în vederile lui Dumnezeu,

împlinește speranțele societății, răspunde dorințelor familiei sale și satisface dorințele drepte ale soțului său. Prin aceasta, ea își împlinește funcția, dobândindu-și totodată desăvârșirea. Ea realizează ceea ce trebuie să constituie ambiția ei supremă, nicio ființă neputând dori ceva mai bun decât să atingă pe deplin scopul care i-a fost atribuit și în dobândirea căruia rezidă plinătatea și frumusețea ei.

Cât de mult ar greși, așadar, dacă ar renunța la atâta măreție, reținută înaintea cooperării generatoare de o falsă teamă de ofensă adusă lui Dumnezeu, de decădere sau de umilire. Evident, odinioară ar fi putut să se hotărască pentru virginitatea desăvârșită: această stare îi oferea imense răsplăți în schimbul unor jertfe austere. Dar nu s-a socotit destul de puternică pentru a intra pe calea extraordinară și particulară a renunțării totale; a constatat că nu face parte dintre alese, din numărul relativ restrâns al viitoarelor călugărițe. De atunci, trebuind să renunțe cu înțelepciune la eminentele măreții ale Virginității, să le primească pe acelea încă foarte glorioase ale Maternității. Dacă în teorie starea mamelor este inferioară celei a Fecioarelor consacrate lui Dumnezeu, cine ar îndrăzni totuși să cântărească meritul unora și al celorlalte? O mamă profund creștină nu poate oare dobândi o cunună la fel de frumoasă ca o fecioară? Biserica a cinstit maternitatea așezând pe altare numeroase mame de familie, de pildă pe admirabila sfântă Felicitas, care își încurajează cei șapte fii la martiriu și moare ea însăși martiră după ei, ori încă pe uimitoarea Ana-Maria Taigi, mamă a zece copii. Această ilustră fericită a

trăit la începutul secolului al XIX-lea, într-o stare apropiată de sărăcie. A murit încă tânără, și în timpul vieții soțului ei, chiar în exercitarea datoriilor sale de soție și de mamă. Era înzestrată cu haruri profetice și toată Roma, unde locuia, venea să o consulte. Adesea a descoperit viitorul Papei și cardinalilor. Oare Dumnezeu nu a voit să preamărească în chip minunat, în persoana acestei umile mame, demnitatea iubirii creștine?

Și totuși... lumea le înjosește!...

Fericită tânăra fată care ajunge la Căsătorie puternic convinsă de aceste mari idei. Mamele, pentru binele copiilor lor și fericirea căminului lor, să nu șovăie deci să le întipărească adânc în ei.

Principalul mijloc pe care îl au părinții pentru a face să pătrundă aceste sfaturi înțelepte în spiritul fiicelor lor constă mai ales în a crea în lăuntrul lor o atmosferă de respect pentru mame, de venerație pentru demnitatea lor, de aprobare pentru familiile numeroase. Cuvintele rostite cu privire la evenimentele zilei vor tinde să pună în lumină înaintea ochilor tinerei fete adevărata noțiune a iubirii bine înțelese; lecturile admise în casă fiind sever controlate, se va izgoni orice ziar sau carte suspectă de a favoriza anumite erori, care ar exalta, de pildă, uniunea liberă sau sterilitatea voluntară; aprecierile auzite în lume vor fi îndreptate cu grijă.

Căci, vai! trebuie oare să mărturisim? În societatea noastră egoistă și prea puțin însuflețită de principiile creștinismului, judecățile rostite au adesea drept rezultat să creeze la tinerele fete o înțelegere antimaternă și, prin urmare, falsă a iubirii. De câte ori se aud plânse și chiar blamate soțiile care au copii! „Biata nefericită!" striga foarte bogatul tată al unei fiice unice, aflând că o tânără femeie dintre prietenele sale avea să aibă al patrulea prunc. Întreaga societate amabilă și distinsă care umplea salonul izbucni: „Cât este de plâns!... Cât de mult greșește!" O tânără mamă profund creștină, care asista la aceste convorbiri, ieși de acolo indignată.

Cum vor convinge de adevăratele principii pe logodnica apropiată de căsătorie niște părinți care s-ar fi lăsat duși spre asemenea cuvinte sau care ar fi neglijat să le îndrepte? Ce îi vor spune despre noblețea datoriei conjugale dacă au lipsit-o de cununa scopului ei, care este dobândirea maternității? În chip fatal, ei o vor fi degradat și vor fi devenit neputincioși să o prezinte altfel decât sub trăsăturile unei plăceri grosolane, ale unei desfrânări legalizate, în care femeia, ca în civilizațiile păgâne, este înjosită la rangul de jucărie, pusă în slujba patimilor omenești. Se înțelege atunci că o tânără fată curată, care și-a înălțat inima foarte sus, se cabrează înaintea acceptării unei iubiri astfel depreciate și refuză să se preteze la ceea ce socotește a fi starea înjosită a sclavelor.

Când ne gândim la puterea de impresionabilitate pe care o poartă în sine sexul feminin și la încăpățânările care îi sunt uneori consecința, putem calcula ravagiul pe care asemenea

idei îl pricinuiesc în sufletul unei tinere fete. Teoriile false ale părinților și ale oamenilor din lume riscă să întipărească în imaginație și în inimă asemenea aversiuni față de datoriile de soție, încât nimic nu ar putea să le șteargă; astfel s-ar crea, față de existența conjugală, un fel de tară originară, care ar face-o pe tânăra femeie refractară atât la înțelegerea, cât și la împlinirea obligațiilor sale matrimoniale sau materne.

De aceea, toți cei cărora le este încredințată sarcina de a pregăti o logodnică în apropierea căsătoriei să nu șovăie, pentru fericirea viitorului cămin, să lumineze acest suflet feminin cu idei clare, capabile să facă să zboare toate iluziile și să pregătească fericirea desăvârșită.

Înjosirea supremă: divorțul

Când viitoarea soție va fi pătrunsă de aceste idei sănătoase, triumful adevărului nu va fi încă deplin în ea. Într-adevăr, la noțiunile importante pe care le posedă acum despre natura obligațiilor matrimoniale, despre măreția și demnitatea lor, ea trebuie să adauge convingeri de o soliditate nezdruncinată asupra perpetuității iubirii.

Într-o altă epocă, n-ar fi fost nevoie să se insiste asupra acestui subiect pe lângă tânăra fată: căsătorie și unire indisolubilă erau doi termeni pe care îi socotea echivalenți. Dar astăzi asaltul dușmanilor Bisericii împotriva acestor cetăți ale bunelor moravuri care sunt căminele creștine este atât de înverșunat,

încât trebuie cu orice preț să fie întărită soția de mâine împotriva atacurilor pe care, în cursul vieții sale, le-ar putea suferi perseverența sa conjugală.

Dacă a citit în *Viitorii Soți* paginile menite să arate ce cumplit flagel social este divorțul, va fi măsurat îndată nenorocirea temporală și veșnică la care se osândesc divorțații. Dar, pe lângă aceste argumente, care îi interesează deopotrivă pe cei doi viitori soți, trebuie ca, în ceasul în care, logodnică fiind, visează la fericire, să i se prezinte tabloul elocvent al nenorocirilor personale pe care, în virtutea sexului ei feminin, i le-ar rezerva ca un dureros adaos această prăbușire a iubirii.

Divorțul o copleșește pe femeie

Ca urmare a însăși naturii femeii, iubirea conjugală comportă la ea consecințe mult mai grave decât la bărbat. Dacă, încheind căsătoria, soții își dau un drept mutual asupra persoanelor lor și devin proprietatea unul altuia, totuși dăruirea feminină este împovărată de mult mai multe servituți decât dăruirea masculină. Rolul tatălui în procrearea copiilor prezintă o importanță pe care nimeni nu ar putea-o nega, dar ce este el în comparație cu acela al mamei? Aceasta își pune la dispoziție facultățile generatoare nu pentru un act trecător, ci pentru o lucrare anevoioasă care, prelungindu-se luni de zile, interesează în cel mai înalt grad sănătatea ei, îi absoarbe timpul și îi va impune, în momentul nașterii, povara suferinței.

De îndată ce a apărut, copilul cere de la părinții săi un devotament zilnic. Și aici, ce va cere ca răbdare misiunea tatălui, comparată cu aceea a mamei? În marea luptă zilnică ce este viața, soțul este ținut să asigure copiilor săi resursele necesare existenței lor; soția este însărcinată să le folosească și să le împartă: ei îi revine să vegheze la ordinea casei, la îmbrăcăminte, la hrană, la sănătate. Sarcină formidabilă, care cere o statornicie neclintită și o uitare totală de sine. În timp ce soțul se ocupă de afaceri, călătorește, se destinde în mii de relații felurite, femeia este închisă în casa ei pentru a împiedica fetița care tușește să răcească, pentru a pansa băiețelul care, căzând, și-a rănit genunchiul, pentru a hrăni și a legăna pe cel din urmă venit, care încă nu merge...

Privită astfel, cântărindu-i rece avantajele și inconvenientele, povara feminină în cămin nu pare oare foarte grea de purtat? Da, pentru un spectator care o privește din afară, fără emoție. Nu, pentru soția care o împlinește în Iubire. Pentru el și pentru ei, ce nu ar face ea? El este această ființă profund iubită, căreia i-a închinat trupul și viața; această ființă pe care nu o poate privi fără să-și simtă inima bătând; pe care o socotește sprijinul ei moral și fizic. Ea nu se teme nici de durere, nici de sărăcie, nici de descurajare: nu este el alături de ea pentru a o ajuta? Nu are el inteligența și vigoarea pentru a câștiga pâinea tuturor? Nu știe el să mângâie, el ale cărui cuvinte poartă cu ele întărirea și speranța?... Ei sunt aceste ființe încântătoare, **„carne din carnea ei, os din oasele ei”**, care cresc în jurul ei, mici chipuri treze, cerșetoare de

abnegație. Chiar dacă ar voi, nu le-ar putea refuza nicio jertfă: inima ei feminină este atât de alcătuită pentru exercitarea devotamentului matern, încât, mișcată de iubire, este capabilă, fără să-și dea seama, de eroism zilnic.

Dar să presupunem că această vrajă a iubirii se rupe! Că într-o frumoasă dimineață soțul, a cărui frunte de câtva timp se întunecă, îi face simțit soției sale că se dezgustă de căminul său... că rumegă un plan în a cărui executare va regăsi plăcerile libertății... că, de altfel, pentru a o împiedica să se plângă prea mult, dacă „aceasta" s-ar face, nu s-ar gândi să-i ia copiii... Care va fi surpriza și sfâșierea acestei martire a divorțului?

Nimic în lume nu este în stare să redea oroarea unei situații atât de înfricoșătoare... El este tânăr și mândru, câștigă, are încredere în forța sa fizică și intelectuală pentru a se descurca în viață. Desigur, acest atentat împotriva indisolubilității unirii sale va fi pentru el o pată, dar o va îneca, pentru a o uita, în amețeala plăcerii... Dar ea?... fără sprijin... împovărată de maternitățile ei și de obligațiile care urmează... agățată de copiii săi, de care nu voiește cu niciun preț să fie despărțită... ce devine ea, biata nefericită?... cu ce să fie comparată, dacă nu cu o epavă aruncată în mare pentru a ușura corabia?... sau, mai degrabă, cu una dintre acele femei care, agățate de colaci de salvare, își susțin pe valuri pruncul, strigând după ajutor, în timp ce se afundă în abis solida armătură a navei care le purta?

Divorțata, epavă pe mare

Cele care au cunoscut aceste părăsiri și care au fost, în virtutea unei legi sacrilege, **„înapoiate familiei lor”**, știu în ce iad au fost cufundate. Căci această lovitură crudă a divorțului are urmări cumplite pentru amândoi soții, dar mult mai de temut încă pentru femeie decât pentru bărbat. Judecătorul care a pronunțat dizolvarea atentatoare a contractului intangibil a decretat în același timp, este adevărat, restituirea zestrei și alocarea, din fondurile soțului, a unei pensii pentru copii. Nu s-ar părea oare că, în justiție, i se înapoiază soției tot ceea ce i se datorează? Ce eroare! Dar onoarea ei conjugală, pe care o încredințase acestui rău paznic? Dar domeniul sacru al castității ei, pe care el jurase să-l ocrotească? Dar maternitățile care i-au absorbit puterile și i-au înlănțuit existența de copiii ei? El se socotește liber de orice piedică și, privindu-l cum pleacă singur în societate, aproape că ne închipuim că are dreptate; dar ea, înconjurată de mica ei familie, nu poate fi plătită pentru durerile ei prin nicio restituire, nici prin nicio despăgubire. Ea se simte mai mult ca oricând din sexul slab în acest ceas în care, asemenea tuturor celor slabi, este despuiată de cel mai puternic.

Aceasta este marea mizerie pe care o rezervă soției atentatul criminal al divorțului. Dar nu este necesar, pentru ca nenorocirea să pătrundă în cămin, ca asasinarea iubirii să fie săvârșită: este de ajuns ca ea să se poată săvârși. Amenințarea este la fel de chinuitoare ca moartea însăși. Or, această amenințare există ori de câte ori tânăra fată acceptă să se logodească cu un tânăr a cărui insuficiență religioasă nu

garantează unirii pe care o va încheia perfecta perpetuitate. Ea există încă atunci când viitoarea soție nu este profund pătrunsă de principiile creștine și de convingerile personale care singure sunt capabile să asigure perenitatea angajamentelor matrimoniale. Între soți de acest fel, inevitabilele neînțelegeri, ciocnirile de caractere, inerente naturii omenești, vor avea asupra căminului repercusiuni cumplite, pe care soții creștini nu le cunosc, fiindcă posedă virtutea suficientă pentru a-și face concesii mutuale și, la nevoie, pentru a-și acorda iertări mutuale.

Cum ar putea oameni astfel amenințați să guste pacea? Fericirea cerului nu ar mai fi desăvârșită, învață teologia, dacă aleșii i-ar întrevedea sfârșitul; tot astfel, fericirea iubirii nu ajunge la propria ei desăvârșire decât în măsura în care cei căsătoriți sunt siguri de perpetuitatea ei. Dintre cei doi soți, cel care are cea mai mare nevoie să simtă în cămin această impresie de solidă durată este, din cauza condițiilor sexului său, aceea care împlinește acolo funcțiile de soție și de mamă.

Cât este deci de necesar să li se repete tinerelor fete, cărora le surâde viitorul, că iubirea este cel mai dulce dintre lucruri, izvorul tuturor fericirilor. Dar ele trebuie să fie convinse că ea nu va valora decât prin respectarea legii dumnezeiești. Orice iubire însuflețită de seva principiilor creștine este un rod plin de savoare. Orice iubire uitătoare de adevărurile supranaturale este un rod care, ieșind din floare, părea minunat pregătit, dar care nu se va coace niciodată în dulceață și suavitate, fiindcă ascunde în măruntaiele sale mușcătura unui vierme rozător.

CAPITOLUL II - Inițierea matrimonială

Trebuie făcută inițierea — Este necesară — ...căci ignoranța este primejdioasă — ...iar cunoașterea este binefăcătoare — Căci ea conduce la adevăratul scop — Datoria conjugală — Această datorie nu admite excepții — Se poate practica abstinența — Demnitatea soției — Ispitele noii căsătorite — Noul regim spiritual

Trebuie să se inițieze

Marile principii ale adevăratei iubiri, pe care viitoarea soție le cunoaște acum, nu sunt destinate să rămână pur speculative în spiritul ei și să domnească numai în domeniul inteligenței sale. Ele trebuie să coboare din sferele înalte în regiunile mai modeste ale practicii și să dea o direcție conduitei pe care o va urma mâine, în viața sa de căsătorie, logodnica de astăzi.

Această aplicare a adevărului la acțiune constituie ceea ce se poate numi inițierea matrimonială. Ea va consta în introducerea viitoarei soții în cunoașterea clară și convingătoare a regulilor morale, instituite dumnezeiește, care cârmuiesc starea conjugală.

Este necesar...

Aici mai mult de o mamă protestează. „Au oare fiicele noastre nevoie să știe atât de multe? La ce bun să le tulburăm?

Să le scandalizăm? Să le dăm poate dezgust față de căsătorie?"

Acestea sunt reflecțiile, și încă multe altele, pe care le auzim în lume. Mișcate de aceste pretexte nechibzuite, anumite mame de familie cred că pot, cu conștiința liniștită, să-și arunce copilele în sfânta stare a căsătoriei fără să le fi spus un cuvânt despre datoriile lor! O excelentă creștină, înconjurată astăzi de copii încântători, îi mărturisea unui preot că, în ajunul nunții sale, ceruse mamei sale câteva lămuriri. A primit acest răspuns: „Îl vei întreba pe soțul tău!" Astfel pregătită a abordat viața conjugală. Soțul era oare ignorant sau rău instruit? Cert este că, după doi ani de căsnicie, bănuind că lipsea de la poruncile dumnezeiești, tânăra femeie l-a întrebat pe confesorul ei, care i-a deschis ochii. Dintr-odată, această soție energică a obținut, nu fără greutate, ca totul să fie repus în ordine.

Această ignoranță prea frecventă, vai!, dovedește cât de urgentă este pentru logodnică inițierea matrimonială. A i-o refuza înseamnă poate a o sorti pe această biată copilă nenorocirii și păcatului.

Este de ajuns să reflectăm o clipă pentru a ne convinge de acest adevăr. S-a demonstrat în *Viitorii Soți* importanța pe care o are pentru tânăr Instrucțiunea pentru căsătorie. Se poate

spune că această necesitate este încă mult mai mare pentru tânăra fată. Într-adevăr, după cum s-a repetat de mai multe ori în acest volum, acela dintre cei doi soți căruia îi revine partea cea mai grea a poverilor conjugale și care, prin urmare, este cel mai interesat să le cunoască, este soția. Persoana ei, bunăstarea ei trupească, sănătatea ei, timpul ei, puterile ei sunt infinit mai absorbite decât cele ale soțului de lucrarea căsătoriei, în virtutea însăși destinației sexului feminin către maternitate.

Ar fi deci ilogic să se pretindă că viitoarea soție trebuie informată cu atât mai puțin cu cât are mai mult interes să fie. Ar fi lumea pe dos. Când, așezându-ne în jurul mesei verzi, riscăm o miză mare, o facem fiindcă cunoaștem regulile jocului. Dacă se angajează această gravă partidă a existenței matrimoniale, ar fi nebunie să se arunce chiar și prima carte fără a fi capabili să-i apreciem valoarea.

...căci ignoranța este primejdioasă

Această primă carte prost jucată poate, într-adevăr, să compromită totul. Ignoranța naivă a datoriilor matrimoniale va avea, încă de la început, pentru tânăra soție, cele mai nefericite inconveniente: o expune să primească, chiar în ziua căsătoriei sale, pe capul ei încă încununat cu flori, o cumplită lovitură de măciucă. Fără nicio răutate, soțul, care nu-și închipuie posibilitatea unei asemenea candoare, va brusca fără

voie inițierea matrimonială, pe când ar fi trebuit ca ea să fie gradată cu precauție.

Se înțelege surpriza unei tinere fete delicate, puse de seara până dimineața în fața unor realități nebănuite. Sufletul feminin, după cum s-a constatat adesea în cursul acestui volum, este de o impresionabilitate atât de vie, încât mișcările sensibilității, când sunt excitate violent în el, paralizează facultățile superioare. Or, care nu va fi răvășirea lăuntrică produsă în inima unei tinere fete feciorelnice, cu totul dăruită desfătărilor unei iubiri pe care o credea imaterializată, când, deodată și poate fără precauții, va fi pusă de soțul ei în fața unor datorii necunoscute, pe care nu mai are de ales, ci pe care a promis, fără să le cunoască, să le împlinească?

Va fi, nici mai mult nici mai puțin, o revoluție lăuntrică. Demnitatea feminină va risca să se ridice împotriva acestei necesități neprevăzute. Obligațiile matrimoniale, cu care ochii ei s-ar fi obișnuit dacă i-ar fi apărut treptat ca o lumină domolită, sunt de nesuportat pentru privirea ei, asemenea strălucirii amiezii depline pentru cel ce iese din întuneric.

Care va fi atunci situația respectivă a soților? Va avea ceva asemănător cu aceea a doi adversari. Acceptarea poverilor matrimoniale îi va fi fost prezentată soției nu spre a fi subscrisă ca un tratat de pace, ci suportată ca un ultimatum. Or, urmările unui ultimatum sunt sclavia sau războiul. Astfel înțelegea această tânără soție care, descoperind în sacul de

voiaj revolverul soțului ei, se înarmase cu el pentru a se apăra împotriva a ceea ce socotea o agresiune nedreaptă.

De fapt, unul dintre aceste două cuvinte, sclavie sau război, reprezintă starea în care se vor fixa anumite logodnice, dezamăgite de visele imaginative pe care, neglijând să le instruiască, li se îngăduise în chip nesăbuit să le mângâie și de care temperamentul lor feminin legase tot idealul său de fericire. Pentru cele mai multe, din fericire, pe care credința creștină, un bun-simț solid și o dorință arzătoare de maternitate le salvează în acest ceas neliniștitor, dându-le curajul de a nu da înapoi înaintea necunoscutului, câteva altele ies din încercare cu o resemnare silită și amărâtă, care se supune fiindcă nu mai poate scăpa, sau cu o ostilitate hotărâtă, care nu va ceda. Dintre cele resemnate făcea parte acea soție, înconjurată totuși de mai mulți copii încântători, care nu a încetat toată viața să-i reproșeze cu asprime mamei sale și soțului ei cursa ce i se întinsese. Printre cele revoltate trebuie așezate acele fugare din căminul conjugal care, în zilele ce urmează unirii lor, se refugiază la mama lor ca niște oi fugind dinaintea lupului.

Ce *mea culpa* (vina mea) trebuie să facă aceia care ar fi putut, cu atât de puțină osteneală, să evite asemenea nenorociri!

...și știința binefăcătoare

Părinții să nu vină să pretindă că au fost opriți înaintea acestei inițieri matrimoniale de respectul pe care îl datorau sufletului unei tinere fete. Oare, abordând aceste chestiuni, nu ar fi manifestat față de dulcea copilă o supremă lipsă de delicatețe?

Ei bine! Oare Bunul Dumnezeu a fost lipsit de delicatețe față de femeie chemând-o la rolul de soție și de mamă? El a făcut-o gingașă și curată, i-a dat un suflet mult mai idealist decât bărbatului, o inimă mai devotată, o constituție fizică și morală mai rafinată. Dar nu tocmai în vederea maternității a constituit-o astfel? A veni să pretinzi că în această ființă, atât de desăvârșit dispusă pentru rolul ei, Creatorul a așezat un suflet incapabil să audă vorbindu-se despre datoriile sale conjugale, atât de fragil încât va fi zdrobit de ele, nu înseamnă oare a aduce injurie deopotrivă Înțelepciunii Dumnezeiești, care ar fi rânduit atât de rău sexul feminin, și tinerei fete, care ar fi socotită inaptă pentru destinul său?

Dacă este constituită pentru a fi soție și mamă, logodnica este destul de puternică pentru a purta tot ceea ce îi este necesar să știe pentru a-și împlini funcția. Singura lipsă de delicatețe care se poate comite față de ea nu este a vorbi, ci a tăcea; căci această tăcere imprudentă poate deveni cauza celor mai regretabile erori.

...căci ea conduce către adevăratul scop

Unii părinți mărturisesc că înțeleg toate motivele care tocmai au fost expuse, dar că gura le-a fost închisă de teama cumplită pe care o simțeau de a-și „dezgusta fiica de căsătorie".

La prima vedere, s-ar părea că acest sentiment ar fi trebuit să producă la acești oameni de treabă efectul opus. Dacă aveau motive serioase să se teamă că fiica lor nu era de un temperament potrivit pentru a face o soție și o mamă, de unde scoteau crudul curaj de a o arunca cu forța, prin tăcerea lor calculată, într-o stare care ar face-o nefericită? Puneau oare banii, numele, avantajele materiale înaintea binelui suprem al păcii sufletului și al fericirii intime? Acești părinți, cu inima ușoară, alergau spre o aventură care le pregătea multe lacrimi.

Dacă, dimpotrivă, aveau toate motivele să creadă că fiica lor era chemată la căsătorie, de ce șovăiau să-i vorbească despre ea? Înseamnă să cunoști prea puțin psihologia feminină dacă te îndoiești de atracțiile ei pentru starea conjugală. Oare tânăra fată, destinată maternității, nu este înzestrată cu puternice tendințe naturale către acest scop al existenței sale? Ar fi uitat Dumnezeu, în distribuirea totuși atât de desăvârșită a aptitudinilor, singura ființă feminină? Departe de a o fi neglijat, Creatorul a copleșit-o de daruri, chiar proporțional cu importanța rolului pe care este chemată să-l joace în planul general al naturii. Deoarece a da oameni societății este utilitatea primordială a popoarelor, instinctele conjugale și materne sunt de o putere superioară tuturor celorlalte. De aceea părinții pot vorbi, cu toată sinceritatea, fiicei lor și îi pot descoperi tainele existenței matrimoniale: numai să pună în

aceasta delicatețea cuvenită, să lase ideilor timpul de a pătrunde în suflet și impresiilor timpul de a se armoniza cu ideile, și vor fi desăvârșit înțeleși și urmați.

Dar poate vor avea surpriza de a vedea revelațiile lor operând, împotriva așteptării lor, rezultatul opus: pe măsură ce va afla datoriile căsătoriei, se poate întâmpla ca delicata copilă să simtă o atracție tot mai marcată către virginitatea integrală și perpetuă. Admirând curajul mamelor, meritul și demnitatea lor, ea va avea impresia că este destinată la ceva mai îngeresc. Inițierea matrimonială îi va deschide orizonturi asupra vieții religioase, cel puțin asupra unei existențe jertfite lui Dumnezeu în lume... De ce, și aici, părinții ar fi regretat că au vorbit? Ei nu și-au abătut nicidecum fiica de la căsătorie, ci doar au făcut-o să constate că, fiind chemată la o vocație particulară, nu avusese niciodată gustul existenței conjugale. Ea nu se cunoștea pe sine însăși, din pricina iluziilor în care trăia. Mirajul risipit, țărmul a apărut și, pe acest țărm, portul foarte sigur către care ea își îndrepta fără să știe, prin valurile lumii, strădaniile fragilei sale corăbioare.

Datoria conjugală

Convinsă de acest adevăr, că viitoarea soție trebuie inițiată în datoriile matrimoniale, mama sa o va lua deci deoparte, în lunile din preajma căsătoriei, și îi va vorbi despre aceste subiecte în limbajul unei creștine.

Trebuie să stabilească, mai întâi de toate, un prim principiu, cel mai important dintre toate în această materie, fiindcă exprimă scopul primordial al instituției conjugale: **„Căsătoria a fost întemeiată de Dumnezeu, mai întâi de toate, pentru a procura dăinuirea neamului omenesc prin procrearea copiilor."**

Aceasta este ideea esențială a întregii formări a soției. În jurul ei trebuie adunate cele mai multe argumente și trezite cele mai solide convingeri, mai întâi fiindcă acest adevăr este astăzi atacat de o întreagă societate egoistă și iubitoare de plăceri, apoi fiindcă patima, care voiește să-și ofere plăceri fără osteneală, ar avea un mare interes să-l nimicească.

Va trebui deci, prin toate mijloacele care se prezintă, de la învățământul intim dat de mamă până la conversații, lecturi, aprecieri ale evenimentelor, considerații religioase, patriotice, economice, să se aducă spiritul viitoarei soții la această convingere că scopul primar, inevitabil, al căsătoriei este de a face să înflorească viața în cămin.

Tinerele fete drepte și crescute creștinește înțeleg repede această rațiune esențială a căsătoriei. Ele au voința ca, în viitor, să-și împlinească datoria și să primească voios poverile maternității. Dar nu este de ajuns să li se arate aceasta în bloc; trebuie, asupra unui subiect atât de grav, să nu li se cruțe precizările.

Mai întâi, este cu totul necesar să i se repete tinerei fete că, în folosirea căsătoriei, ca în toate celelalte acte ale vieții, există o interdicție absolută de a căuta plăcerea pentru ea însăși, adică excluzând funcția ei providențială. Orice plăcere voit despărțită de scopul în vederea căruia trebuie să concure este o plăcere nelegitimă. Dacă Bunul Dumnezeu îngăduie, ba chiar binecuvântează, bucuria ori de câte ori ea este în rolul său de stimulent pentru dobândirea unei finalități importante, El blestemă plăcerea care, disprețuind această finalitate, voiește să se exercite pentru ea însăși.

Aceste principii fundamentale trebuie aplicate căsătoriei. Va fi îngăduit, în actul generator sau în pregătirea lui, să se dorească și să se primească plăcerea, dar cu această condiție expresă ca dobândirea bucuriei să nu fie niciodată despărțită de căutarea scopurilor cinstite ale căsătoriei și să se încheie în ascultarea deplină de legile pe care Dumnezeu le-a așezat pentru a prezida generația. **„Deoarece actul căsătoriei", spune Papa Pius al XI-lea, „este, prin însăși natura sa, destinat generației copiilor, cei care, împlinindu-l, se aplică în mod deliberat să-i răpească forța și eficacitatea, lucrează împotriva naturii: ei fac un lucru rușinos și necinstit prin el însuși."** (*Enciclica Casti Connubii*).

Este cazul să repetăm aici gravele cuvinte ale sfântului Francisc de Sales: **„În adevăr, comerțul nupțial, atât de sfânt, atât de drept, atât de recomandabil, atât de folositor societății, este totuși, în anumite cazuri, primejdios pentru cei care îl practică: uneori îi face să moară prin**

păcat de moarte, așa cum se întâmplă când ordinea stabilită pentru producerea copiilor este violată sau pervertită; în acest caz, după cum cineva se rătăcește mai mult sau mai puțin în această ordine, păcatele se află mai mult sau mai puțin execrabile, dar întotdeauna mortale...” (*Introducere la viața evlavioasă*, Partea a III-a, cap. XI.)

Se înțelege de aici cât de criminală ar fi orice voință care s-ar opune posibilității copiilor de a intra în viață, îngăduind soților să-și procure, prin mijlocul unor viclenii vinovate, bucurii fără poveri și fără responsabilități viitoare... Dacă, în revărsarea iubirii lor legitime, soții pot folosi o facultate care, în lungii ani de așteptare, fusese curajos redusă la inacțiune, ei nu au dreptul, cedând egoismului, să o acapareze numai pentru ei înșiși: trebuie să aibă întotdeauna prezentă în spirit o a treia parte interesată, copilul.

De altfel, viitoarele soții înaintea cărora aceste idei vor fi fost dezvoltate cu elocință vor fi înțeles repede că acest gând neîncetat al copilului va face toată noblețea și toată măreția bucuriilor matrimoniale. Căci, pe cât este de hidos să-ți procuri bucurii, în ele însele comune, pentru satisfacția personală, pe atât este de nobil să le cauți în vederea asigurării fericirii altuia. Spiritul și inima, care ele însele nu află aproape nicio satisfacție într-o impresie pur fiziologică, ar fi excluse din intimitatea conjugală dacă nu ar veni să se amestece în ea prin vederea copilului. Copilul este datoria, este viitorul, bucuria, este munca, neliniștea, grijile prevăzute și voite;

dintr-odată, este jertfa cu toată măreția ei, venind să înalțe iubirea și dându-i, precum sarea alimentelor, savoarea.

Această datorie nu admite excepții

Această idee a copilului este atât de mult pivotul întregii exercitări a drepturilor conjugale, încât își imprimă influența asupra folosirii căsătoriei chiar și atunci când aceasta tinde spre scopul său secundar, care este **„de a ocroti virtutea soților."**

Într-adevăr, pe lângă necesitatea de a prelungi neamul omenesc și de a-l propaga, căsătoria se îngrijește simultan de această altă necesitate: de a procura soților potolirea tendințelor lor, dându-le permisiunea de a le satisface. De aceea, chiar dacă vârsta înaintată sau împrejurări accidentale, cum ar fi de pildă o operație chirurgicală care i-ar fi luat femeii mijloacele de a concepe, sau încă așteptarea actuală a unui copil, răpesc actului lor orice posibilitate de a fi fecund, soții au dreptul să guste în mod legitim potolirea cerințelor, adesea imperioase, ale naturii.

Dar căsătoria, dobândind acest scop secundar, nu poate uita legile impuse de Dumnezeu actului care, fiind la originea vieții omenești, trebuie să fie prin natura sa apt să o procreeze.

De aceea obligațiile sunt identice pentru toți soții, chiar și pentru aceia care au certitudinea că împlinesc un act care nu va fi procreator. **„Orice folosire a căsătoriei, oricare ar fi ea, în exercitarea căreia actul este, prin artificiul**

oamenilor, lipsit de puterea sa naturală de a procrea viața, ofensează legea lui Dumnezeu și legea naturală. Cei care vor fi săvârșit ceva de acest fel s-au pătat cu o vină gravă." (*Casti Connubii*.)

Să-l ascultăm încă pe sfântul Francisc de Sales, care exprimă într-un limbaj atât de delicat aceste mari adevăruri: **„Procrearea copiilor este primul și principalul scop al căsătoriei. Nu ne putem depărta în mod legitim de ordinea pe care ea o cere, chiar dacă această procreare nu ar putea fi atunci efectuată, așa cum se întâmplă când sterilitatea sau sarcina deja survenită împiedică producerea și generația; căci, în aceste împrejurări, comerțul trupesc rămâne drept și sfânt, cu condiția ca regulile generației să fie urmate, niciun accident neputând prejudicia legea pe care scopul căsătoriei a impus-o."** (*Introducere la viața evlavioasă*, ibidem.)

Soții nu au deci niciodată puterea, în nicio împrejurare, de a **„vicia actul naturii"**, după admirabila expresie a lui Pius al XI-lea; dacă nu voiesc poverile, să se abțină; dacă nu mai au consecințe de avut în vedere, cine îi împiedică să-și facă datoria? Aceste adevăruri se rezumă admirabil în această formulă, care este regula soților creștini: **Ori bine, ori nimic.**

Această persistență a obligațiilor dumnezeiește stabilite se înțelege. Dacă este în ordine ca virtutea soților să fie garantată împotriva solicitărilor rele, ea nu va fi salvată, se va recunoaște, livrând unirea nupțială desfrânării. Nu se poate niciodată lăsa

frâul iubirii de plăcere și arunca ființa rațională în dezmăț. Aceasta ar fi sfârșitul moralității conjugale.

Acest dezmăț ar avea, în plus, drept rezultat distrugerea instituției matrimoniale însăși, împiedicând-o să atingă, ori de câte ori este cu putință, prima ei finalitate, care este căutarea copilului. Într-adevăr, dacă, după un anumit timp, părinții, împlinindu-și loial datoria de a procura viața unor ființe mici și încântătoare, ar putea să se elibereze de preceptele inviolabile, scutindu-se de orice constrângere, fără a comite vreo greșeală, nu se vede de ce alții nu s-ar elibera de ele în cursul întregii lor vieți conjugale, sub pretextul că ceea ce este îngăduit unora nu poate fi interzis altora.

Se vede la ce consecințe dezastruoase pentru familie și societate ar duce asemenea licențe.

Legea naturală și ordinea dumnezeiască, care îi cuprind pe soți în ziua intrării lor în sfânta stare a căsătoriei, nu vor înceta niciodată să-și exercite asupra lor stăpânirea. Un drept le-a fost dat, drept pe care îl pot exercita întotdeauna, dar numai în limitele și după regulile pe care Dumnezeu le-a determinat.

Dacă, în exercitarea legitimă a facultății generatoare, omul suferă această constrângere relativ ușoară, se poate oare plânge? Nu-și găsește el aici, ca pretutindeni, măreția și demnitatea în practica, fie ea cât de puțin exigentă, a jertfei?

Se poate practica abstinența

Dacă soților le este întotdeauna îngăduit să-și exercite drepturile mutuale, în schimb ei au libertatea de a renunța la ele și de a practica, în unirea matrimonială, continența.

Această frumoasă virtute ispitește adesea sufletele generoase. Femeia, atât de încărcată de responsabilități în căsătorie, ar avea o tendință deosebită să o practice și uneori chiar ar visa aproape să o impună soțului ei. Dar cu câtă prudență trebuie să se înconjoare soții înainte de a-și impune privațiunile pe care ea le comportă!

Sfântul Pavel a exprimat, în termenii unei înțelepciuni inspirate, sfaturile pe care le vor urma oamenii căsătoriți dacă voiesc să evite a se arunca temerar pe o cale prea grea: **„Nu vă refuzați unul altuia această datorie, decât de comun acord și pentru un timp, ca să vă îndeletniciți cu rugăciunea; și apoi trăiți împreună ca mai înainte, ca nu cumva demonul să găsească prilej în relele voastre înclinări pentru a vă ispiti."**

„De comun acord." Buna înțelegere este regula perpetuă a intimității matrimoniale. Aici concursul voințelor trebuie să fie cu atât mai unanim cu cât este vorba de mortificare și cu cât dreptatea cere fiecărui soț să nu meargă împotriva dorințelor drepte ale celuilalt.

„Satisfacerea legitimă a soților în sfânta căsătorie este numită de sfântul Pavel «datorie»; dar o datorie atât de mare încât el nu voiește ca una dintre părți să se poată

scuti de ea fără consimțământul liber al celeilalte, nici măcar pentru exercițiile devoțiunii... cu cât mai puțin, așadar, pentru pretenții capricioase de virtute, ori din mânie și dispreț!...” (*Introducere la viața evlavioasă*, ibidem.) Soțul trebuie să se asigure că consimțământul de abstinență al soției sale este dat cu adevărat în mod liber, căci adesea se poate întâmpla ca timiditatea, teama de a displăcea, puțină frică de a încălca o dorință exprimată, să o împiedice pe soție să ceară exercitarea unei datorii a cărei împlinire îi poate fi necesară atât fizic, cât și moral.

„Pentru un timp.” Termenele prea prelungite ar fi primejdioase. **„Omul nu este nici înger, nici dobitoc, iar cel care voiește să facă pe îngerul face pe dobitocul.”** Soții să se păzească deci să se expună stâncii unor ispite cumplite, persistând din mândrie sau din orice alt motiv într-o desăvârșire mai presus de puterile lor.

„Ca să vă puteți îndeletnici cu rugăciunea.” Semnalând acest scop abstinenței generoase, sfântul Pavel voiește să insinueze că meritul trebuie să aibă drept motiv slujirea lui Dumnezeu. În vremurile de credință, soții căutau să facă să coincidă abstinențele lor cu epocile de penitență, precum Postul Mare și Adventul, sau încă cu perioadele de sărbătoare și de rugăciune, precum marile octave ale Paștelui, Rusaliilor și Crăciunului, amintindu-și, după observația sfântului Toma de Aquino, că **„concupiscența trupească îl face pe om mai puțin apt pentru lucrurile spirituale.”**

Dar, pe lângă aceste motive pur supranaturale, se pot și supranaturaliza rațiuni de a se abține care sunt pur și simplu omenești: ele vor fi sfințite din momentul în care se acceptă creștinește austeritățile pe care le prilejuiesc. Anumiți soți, presați de grija sănătății sau de teama unor poveri excesive, pot fi aduși să practice în căsătorie o rezervă foarte meritorie: ei se străduiesc, de pildă, în măsura în care curajul le-o îngăduie, să prelungească pe cât posibil viața lor despărțită după nașteri și să nu reia viața în doi decât după un timp suficient pentru a îngădui, prin spațierea venirii copiilor, să-i crească cu mai multă liniște și cu îngrijiri mai vigilente. În orice caz, nicio restricție a natalității nu este îngăduită în căsătorie, decât aceea care se întemeiază pe practica curajoasă a continenței.

Practică curajoasă, într-adevăr, căci ea cere jertfe. Prea mulți oameni își închipuie pe nedrept că, pentru a practica abstinențe anevoioase în viața conjugală, este de ajuns să le voiești; dar trebuie încă să însoțești această voință cu acte pozitive, precum separarea efectivă, fuga de orice privire, gând, convorbire care ar putea trezi dorințele pe care cineva voiește să le țină adormite. Numai cu acest preț pot soții creștini să reușească a practica o continență puțin prelungită.

Totuși, Apostolul îi îndeamnă cu tărie pe soți să se ferească de ei înșiși și să nu-și pună virtutea la o încercare prea mare. De aceea sfaturile de prudență pe care le dă celor care ar căuta să transforme în celibat unirea lor nupțială vizează marea

majoritate, căci rari sunt aceia ale căror **„rele înclinări nu i-ar da demonului prilej să-i ispitească."**

Dar dacă regula comună se adresează masei muritorilor, se poate totuși întâmpla ca suflete de elită, nemulțumindu-se cu jertfe temporare, să aibă curajul de a primi în căsătorie, printr-un consimțământ mutual și desăvârșit liber, rigorile castității desăvârșite. Pe aceștia, sfântul Pavel, departe de a-i mustra, îi încurajează. Îndată după sfaturile de moderație pe care le-a formulat pentru folosul celor mai mulți creștini, el se grăbește să adauge pentru cei mai viteji: **„Vă spun aceasta prin condescendență, nu prin poruncă."** Adică: „Invitându-vă să îndulciți rigorile penitențelor voastre, mă gândeam la slăbiciunea voastră, dar fără nicio idee de a obliga caracterele energice să-și restrângă renunțările."

Sprijiniți de acest cuvânt, câți Sfinți și câte Sfinte au practicat în unirea conjugală virginitatea integrală! Pentru a nu cita decât un caz dintr-o mie, se relatează că Ducele Bretaniei, Petru al II-lea, murind, a declarat că o lăsa pe scumpa sa soție, Fericita Françoise d'Amboise, fecioară, așa cum o primise.

Acești soți eroici urmau exemplul familiei ideale pe care Biserica o propune tuturor ca model, aceea a lui Iosif și a Mariei. Preasfânta Maică a lui Dumnezeu îl iubea pe sfântul ei soț într-o intimitate a inimii cu atât mai mare cu cât era mai îndepărtată de voluptățile pământești.

Dar aici, ca întotdeauna: **„Cei ce au urechi de auzit să audă!"** Un număr foarte mic de soți înțeleg rațiunile austere ale acestei continențe totale; de altfel, este în ordine ca acești privilegiați să fie infima minoritate. Celorlalți trebuie să le fie de ajuns jertfele trecătoare pe care, în condescendența sa, sfântul Pavel le sugerează mulțimii celor căsătoriți.

Demnitatea soției

Cunoașterea gravelor datorii ale vieții conjugale va avea ca rezultat să-i arate soției de mâine cât de plină de măreție și totodată de responsabilități va fi funcția ei.

Dacă este, într-adevăr, colaboratoarea soțului ei în această misiune sublimă a procreării, ea trebuie să-l ajute să se aplice acesteia potrivit legilor dumnezeiește stabilite. Moralitatea intimă a vieții matrimoniale depinde, poate în cea mai mare parte, de felul desăvârșit creștin, plin de condescendență și totodată de rezervă, în care tânăra femeie își înțelege rolul.

Mamele nu le vor repeta niciodată îndeajuns fiicelor lor, care în curând vor înainta către altarul căsătoriei lor, că vor trebui, încă de la începutul vieții lor matrimoniale, să se așeze fără afectare și fără pudibonderie, dar cu cea mai dulce și mai stăruitoare energie, ca niște creștine absolut convinse de măreția și de demnitatea lor. Această atitudine, care nu este de natură să displacă unui soț serios și bine crescut, va fi, pentru întreaga existență conjugală, izvorul celor mai mari binefaceri;

ea va asigura celor doi soți buna înțelegere mutuală, satisfacerea calmă a tendințelor lor și mai ales această bogăție neprețuită, a cărei posesie întrece tot ceea ce se poate închipui: starea de har și pacea inimii.

Ispitele tinerei căsătorite

Și totuși, cât de amenințată este, în momentul intrării în căsnicie, această comoară spirituală, atât de prețioasă într-o viață de soție! Nu este rar, într-adevăr, ca tinere femei, rămase până la căsătoria lor modele de fervoare, să cadă, a doua zi după unirea lor conjugală, în categoria creștinelor de rând. Încă din copilărie, tânăra fată știuse să-și rânduiască pietatea: nu trecea aproape nicio zi care să nu fi fost sfințită prin sfânta împărtășanie; practica poate rodnicul exercițiu al rugăciunii mintale, nu omitea decada sa de rozariu. Și iată că, ieșind din acele zile de emoție și de suprasolicitare care înconjoară celebrarea nunții, se află schimbată nu numai în situația socială, ci și în obiceiurile religioase.

Acest fenomen, prea frecvent, vai!, la tinerele femei al căror trecut fusese marcat de o mare atracție pentru devoțiune, nu se manifestă mai puțin la acelea care erau, în vremea logodnei lor, de o virtute obișnuită. Puținul pe care îl posedau tinde adesea să dispară. În timp ce ferventele de odinioară coboară la banalitate, cele căldicele merg spre pierderea totală a vieții creștine.

Este urgent să fie avertizate viitoarele soții de această primejdie care le pândește și să li se evite astfel o cădere care ar putea fi mortală.

Mai multe cauze influențează, la această cotitură a existenței, pietatea tinerei căsătorite. Prima dintre toate este transformarea existenței. Până atunci, tânăra fată trăia singură și depindea de ea însăși: scularea ei matinală, ieșirea spre biserică, împărtășania ei nu cereau permisiunea nimănui și nu tulburau pe nimeni în casă. Astăzi, pentru a asista la Liturghie și a se apropia de Sfânta Masă, trebuie ca soțul să fie prevenit, poate stânjenit în odihna lui, părăsit pentru un ceas. Cum își iubește soția, el nu ar voi să se opună practicilor ei de pietate; dar, acordându-i ceea ce dorește, nu se poate împiedica să-i facă simțit că ea îi impune o jertfă grea, lipsindu-l, la începutul zilelor, înainte de plecarea la treburi, de prezența ei dulce și reconfortantă. Inima foarte afectuoasă a tinerei soții este ușor atinsă de acest argument, căruia împrejurările îi dau uneori o reală valoare. Ea se vede în necesitatea de a reduce mult numărul împărtășaniilor sale. Dacă iubirea de Dumnezeu nu a urcat în ea până la acel grad înalt în care încercarea o intensifică, este de temut că va coborî puțin câte puțin.

Această cădere a devoțiunii va fi accelerată de lipsa reculegerii: rugăciunea și rugăciunea mintală vor fi tulburate și adesea neglijate; camera nu mai este oratoriul solitar în care tânăra fată se închidea cu Dumnezeu: o conversație omenească vine fără încetare să împiedice colocviul supranatural.

Această existență în dublă partidă, succedând vieții în partidă simplă, cere o contabilitate nouă, adică o adevărată readaptare a pietății la o stare al cărei aspect neașteptat o dezorientează pe tânăra soție.

Dacă această metamorfoză este de natură să creeze piedici exterioare practicilor evlavioase ale tinerei căsătorite, o altă cauză ridică în calea devoțiunii obstacole lăuntrice: folosirea foarte legitimă a datoriilor matrimoniale naște la tânăra femeie, pe nedrept este adevărat, dar aproape fatal, o stare sufletească caracterizată prin dezgust față de lucrurile spirituale. Deși a avut timpul să-și formeze convingeri solide asupra situației sale viitoare, delicata logodnică de ieri nu poate împiedica emotivitatea să-i domine rațiunea și să o facă să încerce ca un fel de jenă, cu totul imaginară și neîntemeiată, atunci când voiește să se pună înaintea lui Dumnezeu. Chiar dacă nu ar încerca acest sentiment, care nu are rațiune de a fi, îi rămâne totuși, în adâncul sufletului, o greutate care o împiedică să se înalțe spre Dumnezeu la fel de ușor ca odinioară. Acest sentiment, încercat de anumite suflete cu atât mai viu cu cât sunt mai înalte, este menit să le desprindă de prețuirea plăcerilor materiale, care, dacă nu ar avea acest iz de amărăciune, ar absorbi prea violent inimile.

Aceste tulburări lăuntrice au drept rezultat diminuarea puterilor de rezistență ale tinerei soții în fața dificultăților exterioare, pe care ar fi știut să le învingă dacă ar fi fost în pace. Cu răbdare, într-adevăr, ar fi ajuns puțin câte puțin să-l facă pe soțul ei să-i accepte obiceiurile evlavioase. Dar cum ar

consimți ea să lupte pentru Dumnezeul său, înaintea Căruia se simte, pe nedrept, nevrednică să se prezinte? Cum temperamentul feminin este ușor înclinat spre erorile imaginației, iluziile se îngrămădesc, punând între Cer și ea un nor gros, pe care cea mai mică suflare l-ar risipi.

Cine va mătura acest nor? Uneori soțul. Dacă este un creștin de stâncă, un suflet de elită, deschis și luminat, el devine, încă din prima clipă a vieții în doi, îndrumătorul spiritual al căminului. El trasează el însuși planul pietății în cămin, adaptând practicile la noul fel de existență și având grijă să prevină scrupulele care s-ar putea naște în spiritul temător al soției sale.

Dar există oare acest soț? Este destul de rar; totuși, mulțumită lui Dumnezeu, anumite tinere fete au marea fericire de a-l întâlni. Într-o parohie, era citat cu edificare castelanul locului. Chiar a doua zi după căsătoria sa, deși se afla departe de biserică, venea cu tânăra sa soție să asiste la Liturghie și să se împărtășească. De atunci, afară de cazurile de absență sau de boală, acești soți, astăzi foarte bătrâni, nu au omis niciodată ieșirea lor matinală. Să se socotească într-adevăr privilegiate acelea cărora Providența le-a dat un soț plin de un atât de desăvârșit spirit creștin.

Noul regim spiritual

Cât despre celelalte, aceste copile evlavioase și bine crescute care se căsătoresc cu un tânăr excelent, dar la fel de neexperimentat ca ele în căile desăvârșirii matrimoniale, ce vor trebui să facă pentru a evita, la începutul vieții lor conjugale, stânca descurajării?

Procedeul de recomandat este unic, dar este infailibil. Trebuie să se pună din nou în mâinile îndrumătorului lor și să înceapă ucenicia unui nou regim spiritual.

După cum odinioară a fost necesar pentru copilul care începea viața creștină ca cineva să-l inițieze în virtuți cu totul necunoscute și să-l formeze în obișnuințele supranaturale, tot astfel astăzi este indispensabil pentru tânăra căsătorită să găsească un călăuzitor care să o introducă în regiuni ale domeniului spiritual neexplorate de ea.

Repede, în mâini experimentate, scrupulele, impresiile, sentimentalitățile imaginative vor fi risipite; curând spiritul, eliberat de griji inutile, va accepta să judece cu înțelepciune dificultățile situației și să le aducă leac; voința se va hotărî să pună în practică bunele hotărâri, chiar cu prețul câtorva jertfe. Atunci va începe, pentru tânăra soție, această misiune atât de nobilă și atât de frumoasă a femeii în cămin. Ea va susține credința și curajul soțului ei. Când vor veni copiii, va fi pregătită să-i crească: o familie minunată se va alcătui în jurul acestor părinți creștini. Datorită ajutorului supranatural găsit la

început, nu numai că orice primejdie de decădere va fi fost evitată, dar inimile vor fi început, către culmile virtuții, o minunată ascensiune.

Un preot care exercita sfânta slujire de mulți ani într-una dintre marile parohii ale capitalei nu înceta să insiste asupra necesității, pentru noii soți, a îndrumării postmatrimoniale. El afirma că, dacă nu consimt să intre cu inimă bună în **„copilăria spirituală"**, pentru a constitui o viață interioară în raport cu noua lor situație socială, se expun să rătăcească pe căile creștine, asemenea unor copilași pierduți pe potecile pădurilor mari. Dacă, dimpotrivă, sunt dornici să se formeze în principiile și practicile existenței conjugale și să învețe să trăiască creștinește în sfânta lor stare, atunci, departe de a se descuraja, istoviți de strădanii fără folos, vor merge voioși către scopul dorit cu ardoare al Fericirii veșnice, cântând de-a lungul întregului drum, în tovărășia familiei lor, poemul desfătător al Iubirii.

CAPITOLUL III - ALEGEREA PARTIDEI

Ceasul alegerii — A-şi stăpâni inima — A se feri de mândrie — A se teme de pasiune — Ancheta prealabilă — Logodnicul trebuie să fie creştin — Eroarea: „îl voi converti" — Logodnicul trebuie să fie capabil să-şi hrănească familia

Ceasul alegerii

Foarte pregătită pentru marile datorii matrimoniale, tânăra fată vede apropiindu-se ceasul în care va trebui să-l aleagă pe acela a cărui viaţă o va împărtăşi. Niciun moment nu este mai grav, nici mai mişcător, căci de această decizie va depinde fericirea sau dezamăgirile.

Pare de o necesitate deplină, pentru a desăvârşi formarea viitoarei soţii pentru situaţia ei de mâine, să i se dea, în acest

ceas important al existenței sale, câteva sfaturi înțelepte, capabile poate să-i evite multe deziluzii.

A reține inima

Prima convingere care trebuie să umple atât spiritul tinerei fete, cât și pe acela al tânărului, în ajunul logodnei, este aceasta: **„Nu trebuie lăsată inima să plece înainte ca rațiunea să fi vorbit."** Acest principiu, bine înțeles, este ocrotirea fericirii. El a fost explicat și dezvoltat în *Viitorii Soți*. Pentru a-i înțelege cuprinderea și semnificația, viitoarele soții nu vor omite să recurgă la aceste pasaje, unde vor găsi răspunsul la întrebări neliniștitoare pe care și le-au pus de mai multe ori. Vor vedea acolo că, dacă nu li se cere să facă o căsătorie de rațiune, nu se greșește sfătuindu-le să facă o căsătorie din iubire care să fie rațională.

Când lectura atentă și meditată a acestor cincisprezece sau douăzeci de pagini, la fel de adevărate pentru unul ca și pentru celălalt sex, îi va fi dat tinerei fete o impresie adâncă despre seriozitatea cu care alegerea cere să fie cântărită, întreaga lucrare a pregătirii sale nu va fi terminată. Trebuie, aici ca întotdeauna, să fie întărit temperamentul imaginativ și impresionabil al femeii împotriva obstacolelor pe care le-ar putea opune aplicării prudente a unui principiu atât de înțelept.

A se feri de mândrie

După diversitatea lăuntrurilor feminine, două stări psihologice, contrare și extreme, au tendința de a se manifesta în fața unei partide care se prezintă: aceea a mândriei și aceea a iubirii pătimașe.

Mândria, în acest ceas atât de grav, tulbură uneori în chipul cel mai crud spiritul tinerei fete, aruncând-o în iluzii funeste.

Brava copilă, măgulită de părinții ei, adulată în lume, având înregistrate destule mici succese pe lângă tinerii pe care i-a întâlnit, se crede chemată la un rol superior. Dacă nu ambiționează să se căsătorească cu un rege, nu se socotește nevrednică să devină regină. Își închipuie, în orice caz, că ar decădea dacă ar lua un soț care să nu fie de rang înalt, foarte înstărit, foarte inteligent, de un caracter încântător, cu o înfățișare plăcută, pe scurt având toate calitățile.

Ea știe totuși, biata copilă, că nu este decât de condiție mijlocie, poate smerită, că zestrea ei nu este mare, că relațiile ei nu sunt atât de puternice... Puțin importă: ea se crede frumoasă și își închipuie că are asupra inimilor o asemenea putere de seducție, încât o va cuceri pe aceea a vreunui prinț fermecător.

Din nefericire, nimic nu vine să risipească aceste iluzii pe care le zidește atât de ușor și atât de repede în mintea ei feminină: nici părinții ei, care, în fond, împărtășesc puțin ambițiile ei,

nici prietenele ei, care nu văd adevărul sau nu îndrăznesc să-l spună, nici tinerii pe care îi întâlnește, prea fericiți să adore o divinitate de care vor zâmbi între ei... De atunci, ea se împodobește cu rafinament, ia o poză și așteaptă cu hotărâre să se prezinte o partidă, căci nu se îndoiește că pretendenții la o asemenea perfecțiune se vor arăta numeroși.

Ei se prezintă, într-adevăr. Sunt băieți buni din lumea și din rangul ei, care îi oferă, ca garanții de fericire, cinstea lor trecută și situația lor prezentă. Au ceva bani, dar, firește, nu posedă averea visată: cu ceea ce aduc ei nu se va merge cu automobilul... nu se va face pe marea doamnă... nu se va locui într-o reședință somptuoasă... se va avea măcar o servitoare?... Tânăra fată, socotindu-se vrednică de mult mai mult, refuză categoric toate aceste cereri.

În zadar părinții, mai pozitivi, insistă; în zadar îi demonstrează deșertăciunea pretențiilor ei. Se izbesc de o voință neclintită și constată cu durere ce este o încăpățânare. Regretă, dar cam târziu, că au lăsat să se dezvolte în spiritul copilei lor asemenea gânduri de mândrie: acum, după ce au acaparat în slujba lor imaginația și impresionabilitatea, ele nu se mai lasă dezrădăcinate.

Rezultatul acestei prostești vanități este limpede: ori tânăra fată, disprețuind unul după altul tineri care ar fi putut să-i facă fericirea, nu se va căsători niciodată; se va spune, într-adevăr, în jurul ei că nu voiește să se mărite, iar această reputație va opri orice nouă încercare; ori tânăra fată, după mai mulți ani

de așteptare, va simți cruzimile uitării și ale părăsirii: atunci își va simți iluziile prăbușindu-se deodată în fața tristei realități și, mișcată de temperamentul ei lăsat pradă impulsurilor sensibile, se va arunca în excesul opus, căsătorindu-se prostește cu oricine, pentru a evita rușinea de a fi lăsată deoparte și pentru a salva prin acest mijloc puțina mândrie care îi mai rămâne.

A se teme de patimă

Dacă această rătăcire a vanității exagerate este din nefericire frecventă, aceea a iubirii pătimașe este încă și mai frecventă și nu mai puțin de temut.

Multe tinere fete ajunse la al douăzecilea an simt o nevoie imperioasă de afecțiune. Ele se simt, în mijlocul relațiilor lor mondene, tot atât de părăsite ca în adâncul pustiei.

Cuvintele amabile care li se adresează, atențiile al căror obiect sunt, nu le ating. Ele vor altceva decât amabilități, au sete de iubire. Cât timp nu-și vor fi realizat ambiția, care constă în a poseda o inimă, a o subjuga, a o acapara în slujba lor, se vor socoti nefericite ca pietrele, care nu se bucură de nicio tandrețe. Aceste biete chinuite se mistuie de nerăbdare și de plictiseală în așteptarea aceluia care le va smulge din singurătatea lor deznădăjduitoare.

Cum se naște această dureroasă stare lăuntrică, ce tulbură anii limpezi în care tinerețea ar trebui să înflorească voioasă și fără grijă?

Aceste suflete, devorate de un fel de foc care le mistuie, seamănă cu niște case în flăcări. Incendiul le-a fost comunicat de o ploaie de scântei, de care nu s-a avut grijă să fie ocrotite. Lecturile au început mai întâi lucrarea de aprindere: de la ieșirea din școală, și poate chiar mai înainte, aceste spirite gingașe erau puse în contact cu ardoarea patimii. Astfel începea să se opereze în ele o ardere lentă, destul de asemănătoare focului care mocnește sub cenușă. Acest jăratic lăuntric și încă ascuns nu înceta să o facă să sufere pe tânăra fată, care își simțea sufletul ca pe grătar, fără poziție, dureros de arzător, de orice parte ar fi încercat să se întoarcă. Conversațiile mondene, atât de puțin rezervate sub o aparentă corectitudine, aruncau câteva picături de ulei parfumat peste cărbunii aprinși. Odată cu vârsta, focul izbucni violent, ațâțat de alimente puternice, dintre care unul dintre principalele este poate etalarea patimilor josnice aruncate drept hrană imaginațiilor gingașe pe ecranul cinematografic: acolo dramele s-au prezentat spiritului impresionabil al tinerei fete vii și mișunătoare; ieșind din neclaritatea ficțiunii imaginative în care rămâneau învăluite, emoțiile perverse s-au prezentat sub forme seducătoare.

Înconjurată de flăcări, tânăra fată crede că își va ușura chinul agățându-se de altcineva. Amândoi, crede ea, vor trece prin lume aprinși de aceeași patimă, trăind împreună unul dintre acele romane fantastice pe care le-au trăit atâtea ființe omenești. Nu își vor fi aruncat astfel strălucirea, atrăgând privirile și culegând și ei triumful lor?

În asemenea dispoziții lăuntrice atât de tulburate, biata tânără fată abordează ceasurile atât de grave ale căsătoriei. Deși imaginația și inima sunt la ea cu totul răvășite, ea a rămas materialmente cinstită, datorită principiilor ei religioase și supravegherii familiale. Dar ce licărire de înțelepciune îi mai rămâne pentru a aprecia sănătos avantajele și inconvenientele unei partide?

Se vede dintr-o privire în ce stare de inferioritate se găsesc, în momentul deciziei, spiritele astfel chinuite. Ele sunt supuse celor mai cumplite erori. De pildă, o tânără fată dintr-o familie puțin înstărită, dar foarte torturată de dorințe nesățioase, este institutoare într-un castel. O rudă a familiei nobile, celibatar deja de o anumită vârstă, vine să petreacă acolo câtva timp. Este amabil. Ea ia manierele lui politicoase drept avansuri: își înalță îndată proiecte; este sigură că el o iubește, că o va lua de soție, iar când, câteva zile mai târziu, cade din înălțimile visului său, crede că moare de lovitura pe care i-o dă căderea în lugubra realitate.

Aceste nefericite se expun să contracteze orice fel de căsătorie, adică să se arunce în orice fel de aventură. În călătorie, la masă comună, într-o reuniune, vor fi captivate de primul venit și, fără alte garanții de fericire, vor accepta să se logodească. Este adevărat că puține privilegiate ale sorții au norocul să descopere o comoară. Dar pentru una care va fi adusă neîncetat drept exemplu, câte sute de altele, despre care nu se vorbește îndeajuns, nu au reușit, prin graba cu care și-au legat inima, decât să o încurce în legăturile nenorocirii?

Cercetarea prealabilă

Căsătoria cere să fie abordată în condiții mai respectuoase față de măreția și demnitatea ei. Ea nu este o jucărie pentru folosul celor care voiesc să se distreze în mod legal; ea este temelia familiei, iar a o contracta constituie unul dintre cele mai importante acte ale vieții. Va trebui deci să ne apropiem de ea creștinește, adică înțelepțește, și să nu îngăduim inimii să se amestece decât **„când rațiunea va fi vorbit."**

Ce cere rațiunea? Ca, înainte de a accepta sau de a refuza o partidă, argumentele pro și contra să fie examinate în prealabil fără patimă, nici prejudecăți. Dar, cum tânăra fată nu este capabilă, cel mai adesea, să instituie prin ea însăși această cercetare, datoria ei este să-și consulte părinții și să se încredințeze lor pentru concluzii.

Tatăl și mama sunt în mod firesc cei mai buni judecători cărora viitoarea logodnică le poate încredința cauza ei. Ei au tot interesul să-și facă fiica fericită; pot, mai bine decât oricine altcineva, să aibă în vedere situația financiară a noului cămin, al cărui bancheri se așteaptă să fie în parte; cunosc firea, aptitudinile, obiceiurile copilei lor și vor ști să aprecieze corespondențele pe care le oferă temperamentul, condiția socială, situația tânărului; au relații întinse care le îngăduie să se informeze asupra familiei pretendentului, precum și asupra dedesubturilor vieții lui trecute: se vor asigura astfel că nicio

boală ereditară, nici vreo tară contractată în desfrânare nu va veni să arunce în cămin tristețea și moartea.

Foarte nebună ar fi tânăra fată care nu le-ar lăsa părinților ei timpul de a duce până la capăt această cercetare sau care ar veni, în timp ce ea durează, să le tulbure spiritul prin intervențiile ei pătimașe ori prin recriminările ei indiscrete. Încă mai nebună aceea care, cu o înspăimântătoare ușurătate, și-ar fi rostit verdictul fără a-și fi consultat tatăl și mama și ar fi hotărât, chiar înainte ca, de formă, să se fi luat câteva informații, că va accepta căsătoria. Aceasta ar însemna probabil a alerga spre abis cu acea încăpățânare cumplită a victimelor care zboară voioase spre nenorocire!

Odată încheiată cercetarea familială, începe rolul activ al viitoarei logodnice. Dacă rezultatele de ansamblu sunt mai degrabă satisfăcătoare, atunci începe acea mare săptămână a deciziei, în cursul căreia viitorul a două vieți va fi fixat.

În mod firesc, viitoarea logodnică se aruncă în rugăciune. Chiar și cele mai puțin evlavioase, în această clipă solemnă, simt nevoia ajutorului lui Dumnezeu. Își curăță sufletul printr-o spovadă excelentă și, în fiecare dimineață, se apropie de Sfânta Masă. Merg să le caute pe fostele lor învățătoare, venerabile călugărițe sau institutoare devotate, pentru a le cere ajutorul rugăciunilor și al sfaturilor lor; mai ales se prezintă la confesional, unde îndrumătorul lor a promis să le primească pentru a le lumina în aceste ceasuri întunecate.

Logodnicul trebuie să fie creștin

Ce sfat vor auzi din gura preotului sau a persoanelor înțelepte pe care le vor fi consultat? Acesta, care este singurul capabil să arunce adevărata lumină în suflet: **„Dacă în orice căsătorie există o jertfă de făcut, să nu fie aceea a spiritului creștin!"**

Se înțelege ușor rațiunea care dictează aceste cuvinte. Fericirea adevărată poate exista într-un cămin cu puțin mai puțină avere — există oameni simpli care sunt foarte fericiți; cu puțin mai puțină frumusețe — grația fizică este un dar atât de precar și atât de trecător; cu o situație socială foarte modestă. Dar nu poate exista fără convingeri creștine.

O tânără fată evlavioasă care își asociază soarta cu aceea a unui tânăr necredincios acceptă, într-adevăr, o situație dureroasă din care vor răsări tot felul de dificultăți. Aceste două ființe nu vor vorbi aceeași limbă: femeia va considera în evenimente latura supranaturală, soțul o va ignora; nu vor avea aceleași gusturi: ea va prefera ceremoniile religioase, el teatrele; nu vor avea aceeași atitudine înaintea datoriei: ea va voi să-și împlinească în chip creștin obligațiile matrimoniale, dar el va consimți oare? Nu vor avea aceleași principii pentru educația copiilor: el va voi școala neutră, ea clasa catolică.

Se vede, prin acest scurt tablou, ce nelinişti își rezervă tinerele fete care jertfesc cu inimă ușoară, pentru alte avantaje naturale, comoara supranaturală. Poate că aceste biete copile, astfel legate de un soț fără practici religioase, își vor târî

existența în tristețe și mizerie spirituală. Cine știe dacă, la puțin timp după căsătorie, dezorientate, cu sufletul torturat, fiindcă sunt obligate, pentru pace, să cedeze unor exigențe vinovate, nu vor părăsi drumul bisericii și nu vor dezerta, la rândul lor, de la datoriile creștine!

Preoții care exercită sfânta slujire au ocazia să întâlnească prea adesea, vai!, asemenea suflete rănite, care, în ciuda averii, luxului și fericirii aparente de care sunt uneori sătule, seamănă cu ocnași legați de ghiuleaua lor. Niciun zâmbet al vieții nu le descrețește fruntea, fiindcă poartă în ele o suferință de nevindecat.

Eroarea lui: „îl voi converti"

Citind rândurile de mai sus, viitoarea soție a protestat. A spus: „Evident, toate aceste rele sunt cu putință. Dar voi ști să le evit, fiindcă îmi voi converti soțul!"

Trebuie admirat acest strigăt al inimii și aprobată această dorință de apostolat, spunând tuturor tinerelor femei care au un soț fără credință să lucreze pentru a-l readuce. Dar este necesar să se risipească iluziile logodnicei și să i se facă înțeles că iubirea ei nu va avea poate puterea pe care și-o închipuie.

Ea va predica un timp, dar el nu va rămâne oare surd? Dacă el rezistă, nu va obosi ea? Oare, sleită de luptă, nu ea va fi aceea care va ceda?

Experiența a dovedit că, pentru o soție fericită al cărei efort apostolic este încununat de succes, alte o sută, din nefericire, au eșuat.

Când un soț nu a fost biruit în îndepărtarea sa de practica religioasă de dulcile revendicări ale logodnicei sale și nu s-a întors din toată inima către credință cu prilejul căsătoriei sale, acesta este semnul că principiile creștine sunt cu totul absente din acest om sau că, dacă mai există, sunt întunecate de patimi învechite.

Viitoarea soție să deschidă, pentru a se convinge de aceste adevăruri, cartea *Soția, farmecul căminului*. Va găsi acolo pagini întregi consacrate acestei probleme neliniștitoare a convertirii soțului.

După ce le va fi citit, va fi în măsură să înțeleagă că a se căsători cu un bărbat necredincios este cea mai gravă dintre primejdiile la care o viitoare soție își poate expune mântuirea veșnică.

Logodnicul trebuie să fie în stare să-și hrănească familia

Spiritul creștin în logodnic îi va asigura viitoarei soții bucuria morală în cămin. Dar, înainte de a se angaja, tânăra fată trebuie să se gândească și la interesele materiale ale căminului ei. Pentru ca ea să poată, fără a recurge la un eroism prea

adesea mai presus de puterile omenești, să primească datoria conjugală cu poverile ei și să întrevadă posibilitatea unei familii numeroase, nu se va căsători decât cu un bărbat capabil să procure căminului resursele suficiente pentru a crește și a face să prospere familia.

Viitorul soț poate răspunde acestei dorințe foarte drepte a viitoarei sale soții în două feluri: fie aducând o avere dobândită, fie posedând toate calitățile necesare pentru a-și procura bunăstarea.

Unii prezintă aceste două avantaje reunite. Atunci, pentru logodnică, chestiunea materială este rezolvată. Ea poate înainta în viața conjugală fără teamă: Dumnezeu i-a făcut calea largă și îi arată un viitor însorit.

Mai adesea, tânărul nu aduce decât una sau alta dintre aceste calități. Mai mulți, având o avere dobândită, nu au, vai!, nicio aptitudine pentru muncă și puțină pricepere. Acești tineri au fost prea adesea crescuți în lux și trândăvie: sunt soți care vor costa scump, vor cheltui adesea mai mulți bani decât au venituri și nu vor fi capabili, în ziua în care nevoia se va face simțită, să muncească pentru a îmbunătăți soarta căminului. Tânăra fată să aibă înțelepciunea de a nu se lăsa orbită de sclipirea banilor și să disprețuiască averea dacă pretendentul care o aduce pare neîndemânatic nu numai să o păstreze, ci și să o facă să prospere.

Dacă, dimpotrivă, tânărul este puțin înzestrat, chiar sărac, dar se prezintă cu o sănătate suficientă, o inteligență deschisă și practică, o mare iubire de muncă, o pricepere care și-a dat deja dovezile, o dorință imensă de a reuși, atunci tânăra fată poate socoti că a descoperit o comoară. Acest soț va ști să facă față tuturor situațiilor, nu va da înapoi înaintea copilului, fiind hotărât să nu-și lase niciodată căminul să sufere de lipsă. Viitoarea soție se poate hotărî cu entuziasm: un asemenea logodnic este bine înarmat pentru existență.

Când, împreună cu părinții ei, își va fi aprofundat cercetarea, atunci să-și lase inima să plece. Va fi judecat cu înțelepciune creștină, neabandonând nimic din punctele esențiale pe care se sprijină pivoturile fericirii.

Adevărul de Veacuri este o editură dedicată publicării textelor doctrinare catolice provenite din Magisteriu și din tradiția preconciliară. Oferă lucrări recunoscute, cu respectarea surselor și a sensului original al textelor. Activitatea sa urmărește claritatea, fidelitatea și transmiterea învățăturii.

adevaruldeveacuri.ro